

**Perusopetuksen
opetussuunnitelma
2014 Lapinlahden kunta**

Nimi	Perusopetuksen opetussuunnitelma 2014 Lapinlahden kunta
Tiivistelmä	Lapinlahden kunnan perusopetuksen opetussuunnitelma.
Kunta	Lapinlahti
Koulu	Alapitkän koulu Matin ja Liisan koulu Nerkoon koulu Varpaisjärven koulu
Hyväksymispäivämäärä	30.7.2025
Pdf luotu	18.6.2025

SISÄLTÖ

1. Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta.	1
1.1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma.	1
1.2. Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet.	1
1.3. Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen.	3
1.4. Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut.	3
2. Perusopetus yleissivistyksen perustana.	7
2.1. Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet.	7
2.2. Perusopetuksen arvoperusta.	8
2.3. Oppimiskäsitys.	10
2.4. Paikallisesti päätettävät asiat.	10
3. Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet.	11
3.1. Perusopetuksen tehtävä.	11
3.2. Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet.	12
3.3. Tavoitteena laaja-alainen osaaminen.	12
3.4. Paikallisesti päätettävät asiat.	17
4. Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri.	18
4.1. Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen.	18
4.2. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet.	18
4.2.1. Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä.	19
4.2.2. Hyvinvointi ja turvallinen arki.	19
4.2.3. Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely.	20
4.2.4. Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus.	20
4.2.5. Osallisuus ja demokraattinen toiminta.	20
4.2.6. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo.	21
4.2.7. Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen.	21
4.3. Oppimisympäristöt ja työtavat.	21
4.3.1. Oppimisympäristöt.	21
4.3.2. Työtavat.	22
4.4. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet.	23
4.5. Paikallisesti päätettävät asiat.	25
5. Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen.	27
5.1. Yhteinen vastuu koulupäivästä.	27
5.2. Yhteistyö.	29
5.2.1. Oppilaiden osallisuus.	29

5.2.2. Kodin ja koulun yhteistyö.	30
5.2.3. Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa. . .	30
5.3. Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö.	31
5.4. Opetuksen järjestämistapoja.	33
5.4.1. Toiminta-alueittain järjestettävä opetus.	33
5.4.2. Joustava perusopetus.	38
5.4.3. Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain.	39
5.4.4. Yhdysluokkaopetus.	40
5.4.5. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus.	41
5.4.6. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu.	41
5.4.7. Perusopetuksen poikkeava järjestäminen.	42
5.4.8. Opetus erityisissä tilanteissa.	43
5.5. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta.	43
5.6. Paikallisesti päätettävät asiat.	45
6. Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa.	53
6.1. Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa.	53
6.1.1. Formatiivinen arviointi.	53
6.1.2. Summatiivinen arviointi.	54
6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet.	54
6.3. Oppimisen ja osaamisen arviointi.	56
6.4. Työskentelyn arviointi.	57
6.5. Käyttäytymisen arviointi.	57
6.6. Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana.	57
6.6.1. Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain.	57
6.6.2. Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain.	58
6.7. Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet.	58
6.8. Perusopetuksen päättöarviointi.	59
6.8.1. Perusopetuksen päättöarvosanan muodostaminen.	59
6.8.2. Yhteisten oppiaineiden päättöarviointi.	59
6.8.3. Yhteisten taito- ja taideaineiden päättöarviointi.	60
6.8.4. Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa.	60
6.8.5. Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi. . .	60
6.8.6. Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan päättöarviointi. . . .	61
6.9. Poissaolojen vaikutukset arviointiin.	61
6.10. Arvioinnin uusiminen ja oikaisu.	61
6.11. Todistukset.	61

6.11.1. Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa.	62
6.11.2. Lukuvuositodistus.	62
6.11.3. Välitodistus.	63
6.11.4. Erotodistus.	64
6.11.5. Perusopetuksen päättötodistus.	64
6.12. Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset.	66
6.13. Paikallisesti päätettävät asiat.	66
7. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki.	69
7.1. Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen.	70
7.2. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt.	71
7.3. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen. . .	71
7.3.1. Opettajan antama yleinen tukiopetus.	72
7.3.2. Opettajan antama opetuskielen tukiopetus.	72
7.3.3. Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. . .	73
7.4. Oppilaskohtaiset tukitoimet.	73
7.4.1. Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi.	74
7.4.2. Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. . . .	75
7.4.3. Tukea koskeva päätös.	75
7.4.3.1. Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä.	76
7.4.3.2. Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä.	76
7.4.3.3. Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa. . . .	77
7.4.3.4. Tulkitsemispalvelut.	77
7.4.3.5. Oppilaskohtaiset avustajapalvelut.	77
7.4.3.6. Apuvälineet.	78
7.5. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen.	78
7.5.1. Oppiaineen oppimäärän rajaaminen.	78
7.5.2. Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä.	80
7.6. Poikkeava voimaantulo ja siirtymäaika.	80
7.6.1. Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite (astuu voimaan 1.8.2026).	80
7.6.2. Pidennetty oppivelvollisuus (voimassa 31.7.2026 saakka). . . .	82
7.7. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu.	82
7.8. Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto. . . .	82
7.9. Paikallisesti päätettävät asiat.	83

8. Opiskeluhoolto.	88
8.1. Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma.	88
9. Äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet.	104
9.1. Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien opiskelu.	104
9.2. Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet. . .	105
10. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä.	107
10.1. Saamelaiset ja saamenkieliset.	107
10.2. Romanit.	108
10.3. Viittomakieliset.	108
10.4. Muut monikieliset oppilaat.	108
10.5. Paikallisesti päätettävät asiat.	109
11. Kaksikielinen opetus.	110
11.1. Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia.	110
11.1.1. Laajamittainen kaksikielinen opetus.	112
11.1.2. Suppeampi kaksikielinen opetus.	113
11.2. Paikallisesti päätettävät asiat.	113
12. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus.	115
12.1. Opetuksen järjestämisen periaatteet.	115
12.2. Paikallisesti päätettävät asiat.	115
13. Valinnaisuus perusopetuksessa.	116
13.1. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit.	116
13.2. Valinnaiset aineet.	116
13.3. Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät.	117
13.4. Paikallisesti päätettävät asiat.	117
14. Vuosiluokat 1-2.	119
14.1. Koululaiseksi kasvaminen.	119
14.2. Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen.	119
14.3. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe.	120
14.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2.	120
14.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet.	121
14.6. Oppiaineet.	133
Äidinkieli ja kirjallisuus.	133
Suomen kieli ja kirjallisuus.	137
Elämäkatsomustieto.	139

Kuvataide.	143
Käsityö.	146
Liikunta.	150
Matematiikka.	154
Musiikki.	157
Oppilaanohjaus.	161
Toinen kotimainen kieli.	163
Uskonto.	164
Ortodoksinen uskonto.	166
Evangelisluterilainen uskonto.	170
Vieraat kielet.	174
Englanti, A-oppimäärä.	174
Ympäristöoppi.	176
15. Vuosiluokat 3-6.	182
15.1. Oppijana kehittyminen.	182
15.2. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe.	182
15.3. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe.	183
15.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6.	183
15.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet.	183
15.6. Oppiaineet.	196
Äidinkieli ja kirjallisuus.	196
Suomen kieli ja kirjallisuus.	198
Elämäkatsomustieto.	203
Historia.	205
Kuvataide.	209
Käsityö.	213
Liikunta.	217
Matematiikka.	221
Musiikki.	225
Oppilaanohjaus.	232
Toinen kotimainen kieli.	235
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä.	236
Uskonto.	237
Ortodoksinen uskonto.	239
Evangelisluterilainen uskonto.	241
Vieraat kielet.	244
Englanti, A-oppimäärä.	244
Yhteiskuntaoppi.	248

Ympäristöoppi.	252
16. Vuosiluokat 7-9.	256
16.1. Yhteisön jäsenenä kasvaminen.	256
16.2. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe.	256
16.3. Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen.	257
16.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9.	257
16.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet.	258
16.6. Oppiaineet.	262
Äidinkieli ja kirjallisuus.	262
Suomen kieli ja kirjallisuus.	265
Biologia.	273
Elämäkatsomustieto.	276
Fysiikka.	279
Historia.	283
Kemia.	287
Kotitalous.	291
Kuvataide.	295
Käsityö.	299
Liikunta.	302
Maantieto.	305
Matematiikka.	309
Musiikki.	313
Oppilaanohjaus.	318
Terveystieto.	325
Toinen kotimainen kieli.	330
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä.	331
Uskonto.	344
Ortodoksinen uskonto.	346
Evangelisluterilainen uskonto.	349
Vieraat kielet.	353
Saksa, B2-oppimäärä.	353
Espanja, B2-oppimäärä.	356
Englanti, A-oppimäärä.	359
Ranska, B2-oppimäärä.	363
Yhteiskuntaoppi.	366
VAL Kotitalous.	369
VAL Kuvataide.	370

VAL Käsityö.	371
VAL Liikunta.	372
VAL Musiikki.	373
X_LI1 Kuntosali ML.	374
x_AI1 Lukupiiri ML.	375
x_ATK1 Työaseman ylläpito ML.	376
x_BI1 Biologian tutkimuksia ja luontoharrastuksia ML.	377
x_IT1 Italian alkeet ML.	378
x_ITV1 Ilmaisutaito ML.	379
x_KO1 Kansainvälinen keittiö 9lk ML.	380
x_KU1 Kuvataide - kuvasarjaa vai sarjakuvaa ML.	381
V_IT2 Ilmaisun iloa VPJ.	382
V_KO2 Arkiruokaa ja jotain muuta VPJ.	383
V_KO2 Meiltä ja muualta VPJ.	384
V_KO2 Monipuoliset arki- ja juhla-ateriat ML.	385
V_KU2 Luovasti taiteillen.	386
V_LI2 Kunto- ja luontoliikunta ML.	388
V_LI2 Palloilu ML.	389
V_LI2 Palloilu VPJ.	390
V_MSV2 Maaseutu tutuksi ML.	391
V_MSV2 Metsästys ja kalastus ML.	392
V_MU2 Bändi ML.	393
V_MU2 Bändikurssi.	394
V_TN2 Tekninen käsityö ML.	395
Z_ATK1 Viestintätekniikka ML.	398
x_ATK1 Tietotekniikka VPJ.	399
x_HI1 2. maailmansodan historiaa Suomessa VPJ.	400
x_IT1 Ideasta esitykseksi VPJ.	401
x_KO1 Hei me leivotaan VPJ.	402
x_KU1 Kuvataide lyhyt VPJ.	403
x_LI1 Kuntoliikunta 2 VPJ.	404
x_LI1 Kuntoliikunta VPJ.	406
x_MU1 Laulukurssi VPJ.	407
x_MU1 Toivelaulut ML.	408
x_MUU1 Retkeilykurssi ML.	409
x_TN1 3D-suunnittelu ja tulostaminen ML.	410
x_TN1 Tekninen työ VPJ.	411
x_TS1 Itse tein! VPJ.	412

x_TS1 Kierrätys ja vaatteen huolto ML.	413
x_TUK1 Tukioppilastoiminta 1 VPJ.	414
x_YH1 Matkalla omaan elämään VPJ.	415
y_AI1 Luova kirjoittaminen ML.	416
y_KU1 Kuvataide - lautapeliin lumossa ML.	417
y_LI1 Mailapelit ML.	418
y_MSV2 Kaikkea koirista.	419
y_MU1 Musiikin kuuntelukurssi ML.	420
y_TN1 Mopo- ja moottorikurssi ML.	421
y_TS1 Neuletyö ML.	422
z_KO1 Taitava leipuri ML.	423
z_LI1 Pelit ja leikit ML.	424
z_MU1 Kuuntelukurssi VPJ.	425
z_TN1 Mopo- ja moottorikurssi.	426
z_TUK Tukioppilastoiminta 2 VPJ.	427
17. Liitteet.	429

1. Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta

1.1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Perusopetuksen ohjausjärjestelmän tarkoituksena on varmistaa koulutuksen tasa-arvo ja laatu sekä luoda hyvät edellytykset oppilaiden kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Ohjausjärjestelmän normiosan muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetukset, opetussuunnitelman perusteet sekä paikallinen opetussuunnitelma ja siihen perustuvat lukuvuosisuunnitelmat. Järjestelmän eri osat uudistuvat, jotta opetuksen järjestämisessä pystytään ottamaan huomioon muutokset koulua ympäröivässä maailmassa ja vahvistamaan koulun tehtävää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Opetussuunnitelman perusteet laaditaan perusopetuslain ja -asetuksen sekä tavoitteet ja tuntijaon määrittävän valtioneuvoston asetuksen pohjalta¹. Perusteasiakirja on Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys², jonka mukaisesti paikallinen opetussuunnitelma valmistellaan. Opetussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata opetuksen järjestämistä ja koulutyötä sekä edistää yhtenäisen perusopetuksen yhdenvertaista toteutumista.

Perusopetus on opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuus, jossa eri osa-alueiden tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita ja sisältöjä koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Perusteasiakirja sisältää tarpeellisilta osin myös viittauksia lainsäädäntöön, johon perusteissa määrittävät asiat perustuvat.

Paikallinen opetussuunnitelma on tärkeä osa ohjausjärjestelmää. Sillä on keskeinen merkitys sekä valtakunnallisten tavoitteiden että paikallisesti tärkeänä pidettyjen tavoitteiden ja tehtävien ilmentämisessä ja toteuttamisessa. Paikallinen opetussuunnitelma luo yhteisen perustan ja suunnan päivittäiselle koulutyölle. Se on strateginen ja pedagoginen työkalu, joka linjaa opetuksen järjestäjän toimintaa sekä koulujen työtä. Opetussuunnitelma liittyy koulujen toiminnan muuhun paikalliseen toimintaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi.

1.2. Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet

Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä³. Opetussuunnitelmassa päätetään perusopetuksen kasvatustyön, opetuksen, oppimisen arvioinnin ja tuen, ohjauksen ja opiskeluhuollon, kodin ja koulun yhteistyön sekä muun toiminnan järjestämisestä ja toteuttamisesta. Siinä täydennetään ja painotetaan opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä tavoitteita, toimintaa ohjaavia linjauksia, keskeisiä sisältöjä ja muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja paikallisesta näkökulmasta. Opetuksen järjestäjä ottaa opetussuunnitelmaa laatiessaan huomioon oppilaiden tarpeet, paikalliset erityispiirteet sekä itsearvioinnin ja kehittämistyön tulokset.

Opetussuunnitelman tehtävänä on edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä ja vahvistaa koulutuksellista jatkumoa. Se luo perustan esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtymiselle. Laadinnassa otetaan huomioon muut paikalliset suunnitelmat kuten

1 Perusopetuslaki (628/1998), perusopetusasetus (852/1998), valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) ja (378/2014) valtioneuvoston asetus perusopetusasetuksen muuttamisesta (423/2012)

2 Perusopetuslaki 15 §, 14 § ja valtioneuvoston asetus (422/2012) 13 §

3 Perusopetuslaki 15 §

- mahdollinen varhaiskasvatuksen suunnitelma
- esiopetuksen opetussuunnitelma
- mahdollinen perusopetukseen valmistavan opetuksen suunnitelma
- mahdollinen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma⁴
- yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma⁵
- mahdollinen kestävän kehityksen tai kulttuurikasvatuksen suunnitelma sekä muut opetuksen järjestäjän tekemät, erityisesti koulutusta, lapsia, nuoria ja perheitä koskevat suunnitelmat ja päätökset.

Opetuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten⁶. Paikallinen opetussuunnitelma voidaan laatia kaikille saman opetuksen järjestäjän kouluille yhteisenä tai siten, että suunnitelma sisältää opetuksen järjestäjän yhteisiä sekä useamman koulun yhteisiä ja/tai koulukohtaisia osioita. Päätökset laatimistavasta tekee opetuksen järjestäjä. Opetuksen järjestäjät voivat sopia myös järjestäjärajat ylittävästä yhteistyöstä ja yhteisistä seudullisista opetussuunnitelmalinjauksista.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon, että opetus voi olla pääosin ainejakoista tai se voidaan toteuttaa eheyttynä. Eheytettyä opetusta käytettäessä myös opetussuunnitelma voidaan laatia vuosiluokkakokonaisuuksien osalta eheyttynä.

Kaikki oppilaiden oppilaskohtaiset suunnitelmat rakennetaan yhteisen opetussuunnitelman varaan⁷. Lukuvuosisuunnitelmalla täsmennetään, miten opetussuunnitelmaa toteutetaan kussakin koulussa lukuvuoden aikana. Perusopetusasetus velvoittaa tiedottamaan oppilaille ja näiden huoltajille keskeisistä lukuvuosisuunnitelmassa päätetyistä asioista⁸.

Yhteistyö opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman laadinnassa edistää sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja lisää opetuksen ja kasvatustyön yhtenäisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii opetustoimen henkilöstön mahdollisuuksista osallistua yhteistyöhön ja edistää sekä oppiaineiden yhteistyötä että eri toimijaryhmien välistä monialaista yhteistyötä. Osallistumismahdollisuuksista huolehditaan riippumatta siitä, mikä suunnitelmien laatimistapa on. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien valmisteluun⁹. On tärkeää, että myös huoltajat voivat osallistua opetussuunnitelmatyöhön, lukuvuosisuunnitelman valmisteluun sekä koulun toiminnan suunnitteluun, erityisesti kasvatustavoitteiden, toimintakulttuurin sekä kodin ja koulun yhteistyön osalta. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ja huoltajien kannalta mielekkäisiin ja monipuolisiin sekä oppilaiden kehitysvaiheen huomioon ottaviin osallistumistapoihin.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa koulutyötä ja liittää sen ympäröivän yhteisön elämään. Perusopetuslaki velvoittaa laatimaan opetussuunnitelman opiskeluhoitoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevilta osin yhteistyössä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalveluiden tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa¹⁰. Yhteistyötä tarvitaan myös muiden hallintokuntien kanssa, jotta kaikkien oppilaiden koulunkäynnistä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista voidaan huolehtia. Muidenkin organisaatioiden ja eri asiantuntijoiden kanssa tehtävä yhteistyö parantaa suunnitelmien ja koulutyön laatua.

Oppilaalla on perusopetuslain turvaama oikeus saada kaikkina koulupäivinä opetussuunnitelman mukaista perusopetusta¹¹. Opetuksen järjestäjä huolehtii tämän oikeuden toteutumisesta,

4 Lastensuojelulaki (417/2007) 12 § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 12 §

5 Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §

6 Perusopetuslaki 15 §

7 Perusopetuslaki 4a luku (1090/2024)

8 Perusopetusasetus 9 §

9 Perusopetuslaki 47 a § (1267/2013)

10 Perusopetuslaki 15 § (477/2003)

11 Perusopetuslaki 30 § (642/2010)

ja jokainen oppilaiden kanssa työskentelevä toteuttaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja noudattaa muita työtä ohjaavia normeja.

1.3. Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arvioinnin tarkoitus on koulutuksen kehittäminen ja oppimisen edellytysten parantaminen¹². Paikallisen opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.

Opetuksen järjestäjän ja koulujen itsearvioinnissa voidaan hyödyntää kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia sekä perusopetuksen valtakunnallisia laatukriteereitä¹³. Yhteistyö oppilaiden, huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia.

Muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

1.4. Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut

Paikallinen opetussuunnitelma, sitä tarkentavat lukuvuosisuunnitelmat sekä muut suunnitelmat laaditaan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla edellä kuvattuja tavoitteita ja periaatteita noudattaen. Opetuksen järjestäjä voi päättää opetussuunnitelmaan sisältyvien ratkaisujen delegoinnista kouluille ja koulukohtaisen opetussuunnitelman laadinnasta.

Tässä alaluvussa määrätään ne paikallisesti päätettävät opetussuunnitelmaratkaisut sekä opetussuunnitelmassa kuvattavat asiat, joita ei käsitellä muissa luvuissa. Opetussuunnitelman perusteiden kussakin pääluvussa määrätään tarkemmin, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee kyseisessä luvussa käsitellyn kokonaisuuden osalta päättää ja kuvata.

Opetuksen järjestäjä päättää opetussuunnitelman laatimiseen liittyvistä ratkaisuista ja toimintatavoista:

- laaditaanko paikallinen opetussuunnitelma koulujen yhteisenä, kokonaan tai osin koulukohtaisena, seudullisena tai käytetäänkö muuta ratkaisua
- millä kielillä annettavaa opetusta varten opetussuunnitelma laaditaan ja hyväksytään (suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten)
- mikä on opetussuunnitelman rakenne ja asioiden käsittelyjärjestys, missä muodossa opetussuunnitelma julkaistaan
- miten henkilöstö sekä oppilaat ja huoltajat osallistuvat opetussuunnitelman laatimiseen, arviointiin ja kehittämiseen ja miten otetaan huomioon eri tilanteissa olevien huoltajien osallistumismahdollisuudet
- miten opetussuunnitelman laatimiseen liittyvä yhteistyö esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen sekä perusopetusta seuraavaa koulutusvaihetta edustavien oppilaitosten kanssa järjestetään
- mitkä muut tahot ovat mukana opetussuunnitelman laadinnassa ja toteutuksessa ja miten yhteistyö järjestetään

¹² Perusopetuslaki 21 § (1296/2013)

¹³ Perusopetuksen laatukriteerit, opetus ja kulttuuriministeriö 2012: 29

- miten paikalliset erityispiirteet ja -tarpeet, arviointien ja kehittämistyön tuottama tieto ja kehittämisen tavoitteet sekä muut paikalliset suunnitelmat otetaan opetussuunnitelman valmistelussa huomioon
- sisältyykö naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain mukainen koulukohtainen tasa-arvosuunnitelma¹⁴ opetussuunnitelmaan vai laaditaanko se erillisenä suunnitelmana
 - lain mukaan suunnitelma laaditaan vuosittain yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden kanssa; vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan myös laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla
- sisältyykö yhdenvertaisuuslain mukainen koulukohtainen yhdenvertaisuussuunnitelma¹⁵ opetussuunnitelmaan vai laaditaanko se erillisenä suunnitelmana
 - lain mukaan oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi; oppilaitoksella tulee olla suunnitelma toimenpiteistä ja sekä huoltajille että oppilaille on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi edistämistoimenpiteistä.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman laadintaan ja kehittämiseen liittyvät asiat:

- miten huolehditaan opiskeluhoitoa ja kodin ja koulun yhteistyötä käsittelevien osuuksien laatimisesta yhteistyössä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden viranomaisien kanssa
- miten opetussuunnitelman toteutumista seurataan ja miten opetussuunnitelmaa arvioidaan ja kehitetään
- mitkä ovat ne paikalliset suunnitelmat ja ohjelmat, jotka täydentävät ja toteuttavat opetussuunnitelmaa (esimerkiksi aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma, kestävä kehityksen ohjelma, tasa-arvosuunnitelma, kulttuurikasvatussuunnitelma, tietostrategia).

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetuksen järjestämiseen liittyvät ratkaisut:

- miten edistetään perusopetuksen yhtenäisyyttä sekä siirtymävaiheisiin liittyvää yhteistyötä (perusopetuksen sisällä sekä esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen ja perusopetusta seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa)
- järjestetäänkö opetus tai osa siitä yhdysluokkaopetuksena (katso myös osiot "opetuksen järjestämistapoja" ja osioon "oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen" liittyvät paikallisesti päätettävät asiat)
- järjestetäänkö opetus tai osa siitä vuosiluokittain etenevänä vai tavoitekokonaisuuksittain etenevänä¹⁶ (katso myös osiot "opetuksen järjestämistapoja" ja osioon "oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen" liittyvät paikallisesti päätettävät asiat)
- järjestetäänkö opetus pääosin ainejakoisena vai kokonaan tai osin eheytyttynä; mitkä ovat mahdollisen eheytytyn opetuksen järjestämisen pääpiirteet
- miten opetustunnit jaetaan vuosiluokittain yhteisten oppiaineiden, taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien sekä oppilaalle valinnaisten aineiden kesken valtioneuvoston asetuksen edellyttämällä tavalla (paikallinen tuntijako)¹⁷
- mikä on opetuksen järjestäjän kieliohjelma, miltä vuosiluokilta eri kielten opetus aloitetaan (katso myös toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten osuudet sekä osio valinnaisuus perusopetuksessa)
- mitkä ovat oppilaille tarjottavat valinnaiset aineet ja mille vuosiluokille niiden opetus sijoittuu (katso myös osio valinnaisuus perusopetuksessa)
- mitkä ovat opetuksen mahdolliset painotukset ja miten ne toteutetaan; miten painotus näkyy tuntijaossa sekä opetuksen tavoitteissa ja sisällöissä (katso myös osio valinnaisuus perusopetuksessa)

¹⁴ Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) 5 a § (1329/2014)

¹⁵ Yhdenvertaisuuslaki 6 §

¹⁶ Perusopetuslaki 20 h § (1090/2024)

¹⁷ Valtioneuvoston asetus (422/2012)

- *miten järjestetään oppimisen ja koulunkäynnin edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt¹⁸*
- *miten oppilaanohjaus järjestetään*
 - *ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus, jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt (katso myös vuosiluokkakokonaisuuksiin sisältyvä oppilaanohjauksen tehtäväkuvaus).*

Lapinlahden opetussuunnitelma tehdään kuntakohtaisena kaikkia Lapinlahden perusopetuksen kouluja koskevana.

Opetussuunnitelma laaditaan suomen kielellä annettavaa opetusta varten. Muilla kielillä annettavaa opetusta varten laaditaan opetussuunnitelma, jos sellaiselle ilmenee tarvetta. Opetussuunnitelma julkaistaan kirjallisena ja peda.netissä.

Opetussuunnitelman rakenne noudattaa opetushallituksen antaman perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 rakennetta, johon paikallinen osuus lisätään asianomaisiin kohtiin. Samoin järjestys noudattaa opetushallituksen antaman perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 järjestystä. Edellä olevasta poiketen Lapinlahdella ei täydennetä lukuja 9 (Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä), 10 (Kaksikielinen opetus) ja 11 (erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus), koska ne eivät ole Lapinlahden opetussuunnitelman laatimisvaiheessa ajankohtaisia Lapinlahdella.

Huoltajille järjestetään mahdollisuus kommentoida Lapinlahden opetussuunnitelman laatimista netin kautta. Myöhemmin huoltajilla on mahdollisuus itsearviointien kautta kommentoida ja arvioida opetussuunnitelmaa. Oppilaille järjestetään oppilaskuntien kautta mahdollisuus opetussuunnitelman valmistelun aikana ja myöhemmin itsearviointien kautta arvioida opetussuunnitelmaa. Opetushenkilöstö on mukana tekemässä opetussuunnitelmaa ja muu henkilöstö voi netin kautta kommentoida opetussuunnitelmaa ja myöhemmin itsearviointien kautta osallistua opetussuunnitelman arviointiin. Esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen edustajille tarjotaan mahdollisuus olla mukana opetussuunnitelman laadinnassa, perusopetusta seuraavan koulutusvaiheen edustajille tarjotaan kommentointimahdollisuutta.

Paikalliset erityispiirteet otetaan huomioon ainekohtaisissa osuuksissa ja siellä sovitaan mahdolliset tavoitteet ja yhteistyön muodot.

Opiskeluhoiltoa koskeva luku 8 on valmisteltu yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa.

Muut paikalliset suunnitelmat ovat: aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma (koulukohtainen).

Perusopetuksen yhtenäisyyttä edistetään laaja-alaisten oppimiskokonaisuuksien avulla, jotka muodostavat jatkumon alkuopetuksesta perusopetuksen päättövaiheeseen saakka. Aineenopettajien opettamista alakoulussa ja luokanopettajien opettamista yläkoulussa tuetaan. Vuosiluokkakohdaisessa osuudessa on kuvattu tarkemmin siirtymävaiheiden tuki.

Opetusta vuosiluokilla 1-9 voidaan järjestää myös yhdysluokkaopetuksena.

Opetus järjestetään pääosin vuosiluokittain etenevänä. Mikäli oppilas opiskelee tavoitekokonaisuuksittain etenevästi, hänelle tehdään henkilökohtainen opetussuunnitelma.

Opetus järjestetään pääosin ainejakoisena.

Opetustunnit jaetaan Lapinlahden sivistyslautakunnan päättämällä tavalla vuosiluokittain noudattaen tuntijaosta annettuja asetuksia ja muita määräyksiä.

¹⁸ Perusopetuslaki 20 b § (1090/2024)

Lapinlahden kieliohjelman mukaisesti A-kielenä aloitetaan englanti 3. vuosiluokalla ja toinen kotimainen kieli (ruotsi) aloitetaan 6. vuosiluokalla. Lyhyinä valinnaisina kielinä tarjotaan saksaa, ranskaa ja espanjaa.

Valinnaiset aineet päätetään ainekohtaisen opetussuunnitelman hyväksymisen yhteydessä.

Kuntakohtaisia painotuksia ei ole, koulukohtaiset painotukset hyväksytään vuosittaisessa opetussuunnitelmaan perustuvassa suunnitelmassa.

Oppimisen ja koulunkäynnin edellytyksiä koskevat opetusjärjestelyt on kuvattu luvussa 7.9.

Oppilaan ohjaus järjestetään 1-6 vuosiluokilla pääosin luokanopettajien antamana ja vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjaajan antamana, jota sekä luokanohjaajat että muut opettajat tukevat. Tarkemmin tästä päätetään oppilaanohjauksen ainekohtaisessa osuudessa.

2. Perusopetus yleissivistyksen perustana

Perusopetus luo perustan oppilaiden yleissivistykselle. Kunta on velvollinen järjestämään perusopetusta alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille¹⁹. Perusopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet nousevat perustuslaista, perusopetuslaista ja -asetuksesta, valtioneuvoston asetuksista sekä opetussuunnitelman perusteista. Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Perusopetus rakentuu yhteiselle arvoperustalle ja käsitykselle oppimisesta.

2.1. Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Perusopetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin perusopetuslaissa säädetään. Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä²⁰. Perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu²¹. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa²².

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea²³. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ovat luonteva osa koulun toimintakulttuuria²⁴. Opetusryhmät muodostetaan siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet²⁵. Ryhmäkohtaiset tukimuodot suunnitellaan ja resursoidaan osaksi koulutyön rakenteellista kokonaisuutta²⁶. Oppilaskohtaisilla tukitoimilla mahdollistetaan kaikkien oppilaiden riittävä oppimisen ja koulunkäynnin tuki²⁷. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetus ja sen edellyttämät oppikirjat ja muu oppimateriaali, työvälineet ja työaineet. Lisäksi oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä opiskeluhuolto sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut.²⁸ Opiskeluhuollon järjestämistä ohjaa oppilas- ja opiskelijahuoltolaki²⁹. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön³⁰. Oppilaalle on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria. Ruokailutilanteen on oltava ohjattu³¹.

Suomen perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tasa-arvolaki velvoittaa kaikkia oppilaitoksia huolehtimaan siitä, että ihmisillä on sukupuoleen katsomatta samat mahdollisuudet koulutukseen³². Opetuksen ja opetusaineistojen tulee tukea tasa-arvolain toteutumista ja olla saavutettavaa ja huomioida oppimisympäristön esteettömyys³³.

19 Perusopetuslaki 4 § (1090/2024)

20 Perusopetuslaki 3 § (477/2003)

21 Perusopetuslaki 3 a § (163/2022)

22 Perusopetuslaki 3 §

23 Perusopetuslaki 30 § (1090/2024) ja Perusopetuslaki 20 a § (1090/2024)

24 Perusopetuslaki 20 b §

25 Perusopetuslaki 30 §

26 Perusopetuslaki 20 b §

27 Perusopetuslaki 20 c § (1090/2024)

28 Perusopetuslaki 31 § (477/2003)

29 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki

30 Perusopetuslaki 29 §

31 Perusopetuslaki 31 §

32 Suomen perustuslaki (731/1999) 6 § ja yhdenvertaisuuslaki 6 §

33 Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 5 §

Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon opetushenkilöstön määrään ja kelpoisuuteen liittyvät säännökset sekä muun muassa turvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietojen käyttöä, julkisuutta ja yksityisyyden suojaa koskevat säännökset, tekijänoikeussäännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset.

YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus muodostaa historiallisen ja eettisen perustulokannan ihmisoikeuksien merkittävydestä³⁴. Suomi on sitoutunut useisiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, jotka edellyttävät jokaisen lapsen oppimisesta ja hyvinvoinnista huolehtimista. Näistä keskeisiä ovat Lapsen oikeuksien sopimus, Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus eli ns. TSS-sopimus, Euroopan ihmisoikeuksien sopimus sekä Vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimus³⁵. Saamelaisten oikeuksien turvaamiseksi otetaan lisäksi huomioon YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista³⁶.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus antaa perusopetukselle oikeudellisen perustan. Sopimuksen mukaan lasten kanssa ja lasten hyväksi työskenteleviä velvoittavat sopimuksen yleisperiaatteet, jotka ovat yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys, lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus suojeluun, huolenpitoon ja kehittymiseen sekä lapsen oikeus ilmaista näkemyksensä ja tulla kuulluksi ja lapsen näkemysten kunnioittaminen. Sopimuksen mukaan jokaisella lapsella on oikeus hyvään elämään sekä yksilölliseen, ruumiilliseen, henkiseen, hengelliseen, moraaliseen ja sosiaaliseen kehittymiseen.

2.2. Perusopetuksen arvoperusta

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu tässä esitetyn arvoperustan mukaisesti.

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Perusopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tässä oppilas tarvitsee kannustusta ja yksilöllistä tukea sekä kokemusta siitä, että kouluyhteisössä häntä kuunnellaan ja arvostetaan ja että hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään. Yhtä tärkeä on kokemus osallisuudesta ja siitä, että voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia.

Jokaisella oppilaalla on oikeus hyvään opetukseen ja onnistumiseen koulutyössä. Oppiessaan oppilas rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla hän luo suhdetta itseensä, toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan, luontoon ja eri kulttuureihin. Oppimisesta syrjäytyminen merkitsee sivistyksellisten oikeuksien toteutumatta jäämistä ja on uhka terveille kasvuille ja kehitykselle. Perusopetus luo edellytyksiä elinikäiselle oppimiselle, joka on erottamaton osa hyvän elämän rakentamista.

Arvokasvatuksen merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaissuhteet muokkaavat lasten ja nuorten arvomaailmaa. Arvokeskustelu oppilaiden kanssa ohjaa oppilaita tunnistamaan ja nimeämään kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä myös kriittisesti. Oppilaita tuetaan rakentamaan omaa arvoperustaansa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen kotien erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatusnäkemysiin on rakentavan vuorovaikutuksen perusta.

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

³⁴ YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus 1948

³⁵ YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista SopS5960/1991, TSSopimus SopS6/1976, Euroopan ihmisoikeussopimus SopS8586/1998 ja YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 2007

³⁶ YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista 2007

Perusopetus tukee oppilaan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Ihmisyyteen kasvussa jännitteet pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välillä ovat väistämättömiä. Sivistykseen kuuluu taito käsitellä näitä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. Sivistys merkitsee yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan perusteella. Eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmat ohjaavat pohtimaan, mikä elämässä on arvokasta. Sivistys ilmenee tavassa suhtautua itseän, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon sekä tavassa ja tahdossa toimia. Sivistynyt ihminen pyrkii toimimaan oikein, itseään, toisia ihmisiä ja ympäristöä arvostaen. Hän osaa käyttää tietoa kriittisesti. Sivistykseen kuuluu myös pyrkimys itsesääteilyyn ja vastuunottoon omasta kehitymisestä ja hyvinvoinnista.

Perusopetus rakentuu elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Se ohjaa niiden puolustamiseen ja ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Perusopetus edistää hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta kansalaisyhteiskunnassa. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Opetus on oppilaita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta. Koulua ja opetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Perusopetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle. Se on muodostunut ja muotoutuu eri kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Opetus tukee oppilaiden oman kulttuuri-identiteetin rakentumista ja kasvua aktiivisiksi toimijoiksi omassa kulttuurissaan ja yhteisössään sekä kiinnostusta muita kulttuureita kohtaan. Samalla opetus vahvistaa luovuutta ja kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta, edistää vuorovaikutusta kulttuurien sisällä ja niiden välillä ja luo siten pohjaa kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle.

Eri kulttuuri- ja kielitaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisensa perusopetuksessa ja tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja katsomuksiin. Asioita opitaan näkemään toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin. Oppiminen yhdessä yli kieli-, kulttuuri-, uskonto- ja katsomusrajojen luo edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle. Perusopetus antaa perustan ihmisoikeuksia kunnioittavaan maailmankansalaisuuteen ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta.

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Ihminen on osa luontoa ja täysin riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Tämän ymmärtäminen on keskeistä ihmisenä kasvussa. Perusopetuksessa tunnistetaan kestävän kehityksen ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys, toimitaan sen mukaisesti ja ohjataan oppilaita kestävän elämäntavan omaksumiseen. Kestävän kehityksen ja elämäntavan ulottuvuudet ovat ekologinen ja taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen. Ekososiaalisen sivistyksen johtajatuksena on luoda elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä sekä samalla rakentaa osaamispohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle perustuvalla kiertotaloudelle. Ekososiaalinen sivistys merkitsee ymmärrystä erityisesti ilmastonmuutoksen vakavuudesta sekä pyrkimystä toimia kestävästi.

Ihminen kehittää ja käyttää teknologiaa sekä tekee teknologiaa koskevia päätöksiä arvojensa pohjalta. Hänellä on vastuu teknologian ohjaamisesta suuntaan, joka varmistaa ihmisen ja luonnon tulevaisuuden. Perusopetuksessa pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestävään tulevaisuuteen sekä etsitään ja toteutetaan yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Oppilaita ohjataan tuntemaan myös kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja ja vaikuttamaan niihin. Perusopetus avaa näköalaa sukupolvien yli ulottuvaan globaaliin vastuuseen.

2.3. Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Oppiminen on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat ajattelun ja oppimisen kannalta olennaisia. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla oppilas oppii refleктоimaan oppimistaan, kokemuksiaan ja tunteitaan. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa. Se on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, suunnittelua, tutkimista ja näiden prosessien monipuolista arvioimista. Siksi oppimisprosessissa on olennaista oppilaiden tahto ja kehittyvä taito toimia ja oppia yhdessä. Oppilaita ohjataan myös ottamaan huomioon toimintansa seuraukset ja vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöön. Yhdessä oppiminen edistää oppilaiden luovan ja kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja sekä kykyä ymmärtää erilaisia näkökulmia. Se myös tukee oppilaiden kiinnostuksen kohteiden laajentumista. Oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa opittavaan asiaan, aikaan ja paikkaan.

Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Siksi oppilasta ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oppimisensa edistämiseen. Oppimisprosessistaan tietoinen ja vastuullinen oppilas oppii toimimaan yhä itseohjautuvammin. Oppimisprosessin aikana hän oppii työskentely- ja ajattelutaitoja sekä ennakoimaan ja suunnittelemaan oppimisen eri vaiheita. Jotta oppilas voisi oppia uusia käsitteitä ja syventää ymmärrystä opittavista asioista, häntä ohjataan liittämään opittavat asiat ja uudet käsitteet aikaisemmin oppimaansa. Tietojen ja taitojen oppiminen on kumuloituvaa ja se vaatii usein pitkäaikaista ja sinnikästä harjoittelua.

Oppilaan kiinnostuksen kohteet, arvostukset, työskentelytavat ja tunteet sekä kokemukset ja käsitykset itsestä oppijana ohjaavat oppimisprosessia ja motivaatiota. Oppilaan minäkuva sekä pystyvyyden tunne ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ohjaus vahvistaa oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa sekä oppimista tukevaa että kiinnostuksen kohteita laajentavaa vuorovaikutusta.

2.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Arvokeskustelut luovat perustan sekä opetussuunnitelman laadinnalle että yhteiselle opetus- ja kasvatustyölle. Paikallisesti päätetään, miten arvokeskustelut toteutetaan opetussuunnitelmaa laadittaessa ja muutoin säännöllisesti koulutyön aikana. Tällöin päätetään myös, miten luodaan edellytykset henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien sekä mahdollisten muiden yhteistyökumppanien osallistumiselle keskusteluun.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat perusopetuksen arvoperustaa ja oppimiskäsitystä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat tai painotukset ja miten ne ilmenevät (muilta osin arvoperustan ja oppimiskäsityksen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- miten arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan ja arvioidaan.

Mahdolliset koulukohtaiset täydennykset kirjataan koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan ja/tai lukuvuosisuunnitelmaan opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

Arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan ja arvioidaan koulutuksen järjestäjän suorittamissa arvioinneissa sekä koulujen toiminnan arvioinneissa.

3. Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

3.1. Perusopetuksen tehtävä

Perusopetus on koulutusjärjestelmän kivijalka ja samalla osa esiopetuksesta alkavaa koulutusjatkumoa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Se antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.

Perusopetuksen tehtävää voidaan tarkastella sen opetus- ja kasvatustehtävän, yhteiskunnallisen tehtävän, kulttuuritehtävän sekä tulevaisuustehtävän näkökulmasta. Perusopetusta järjestetään ja kehitetään inklusioperiaatteiden mukaisesti. Periaatteisiin kuuluvat kaikkia oppilaita koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Inklusiivisuus on käsitteenä laaja ja se tulee nähdä kaikkia oppilaita koskevana ja perusopetuksen järjestämiseen liittyvänä periaatteena, arvona ja kokonaisvaltaisena tapana ajatella. Opetuksen saavutettavuudesta ja esteettömyydestä pidetään huoli.

Jokaisella perusopetusta antavalla koululla on opetus- ja kasvatustehtävä. Tämä tarkoittaa oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemista yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestävästä elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetus kartuttaa inhimillistä ja sosiaalista pääomaa. Inhimillinen pääoma koostuu osaamisesta ja sosiaalinen pääoma ihmisten välisistä yhteyksistä, vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta. Yhdessä ne edistävät yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia ja kehitystä. Perusopetuksen tehtävänä on osaltaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.

Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Opetus lisää ymmärrystä kulttuureiden moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumoina, joissa jokainen voi itse olla toimijana.

Koulua ympäröivän maailman muutos vaikuttaa väistämättä oppilaiden kehitykseen ja hyvinvointiin sekä koulun toimintaan. Perusopetuksessa opitaan kohtaamaan muutostarpeita avoimesti, arvioimaan niitä kriittisesti ja ottamaan vastuuta tulevaisuutta rakentavista valinnoista. Perusopetuksen globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestäväälle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti. Työtä tehdään mahdollisuuksien mukaan yhdessä muissa maissa toimivien koulujen ja opetuksen kehittäjien kanssa. Perusopetus vaikuttaa myönteisenä ja yhteiskuntaa rakentavana muutosvoimana kansallisesti ja kansainvälisesti.

3.2. Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet

Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista säädetään perusopetuslaissa sekä tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa³⁷. Tavoitteet ohjaavat opetussuunnitelman perusteiden kaikkien osa-alueiden laadintaa. Ne ohjaavat myös paikallisen opetussuunnitelman laadintaa ja koulutyötä.

Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen

Valtioneuvoston asetuksen 2 §:ssä korostetaan koulun kasvatusta ja opetustehtävää. Keskeisenä tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksen ja kasvatuksen tulee myös tukea kasvua tasapainoisiksi ja terveen itsetunnon omaaviksi ihmisiksi. Asetuksen mukaan opetus edistää kulttuurien sekä aatteellisten, maailmankatsomuksellisten ja uskonnollisten, kuten kristillisten, perinteiden sekä länsimaisen humanismin perinteen tuntemista ja ymmärtämistä. Elämän, toisten ihmisten ja luonnon kunnioittamisen rinnalla korostetaan ihmisarvon loukkaamattomuutta, ihmisoikeuksien kunnioittamista ja suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Sivistykseen nähdään kuuluvaksi myös yhteistyö ja vastuullisuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kasvu hyviin tapoihin sekä kestävän kehityksen edistäminen.

Tarpeelliset tiedot ja taidot

Asetuksen 3 §:n mukaan opetuksen keskeisenä tavoitteena on luoda perusta oppilaan laajan yleissivistyksen muodostumiselle sekä maailmankuvan avartumiselle. Tähän tarvitaan sekä eri tiedonalojen tietoja ja taitoja että tiedonaloja läpileikkaavaa ja yhdistävää osaamista. Taitojen merkitys korostuu. Asetuksessa todetaan, että opetettavan tiedon tulee perustua tieteelliseen tietoon. Siinä säädetään myös muulla kuin äidinkielellä annettavan opetuksen sekä erityiseen maailmankatsomukseen ja kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvan opetuksen järjestämisestä ja tavoitteista.

Sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen

Asetuksen 4 § sisältää tavoitteita ja periaatteita, joiden mukaisesti opetus ja kasvatusta sekä oppilashuolto tulee järjestää. Kaiken toiminnan tulee vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä parantaa oppimaan oppimisen taitoja ja edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen. Asetuksessa korostuu vuorovaikutteisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen sekä koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen opetustyön resurssina. Samoin korostuu kasvua ja oppimista edistävän toimintakulttuurin sekä toimivan oppilashuollon merkitys.

Valtioneuvoston asetuksessa säädetyt tavoitteet ohjaavat tarkastelemaan opetusta kokonaisuutena, joka rakentaa tässä ajassa tarvittavaa yleissivistystä ja luo pohjaa elinikäiselle oppimiselle. Tiedonalakohtaisen osaamisen lisäksi tulee tavoitella oppiainerajat ylittävää osaamista. Tähän pohjautuen opetussuunnitelman perusteissa määritellään tavoitteet ja sisällöt sekä yhteisille oppiaineille että tavoitteet oppiaineita yhdistäville laaja-alaisille osaamisalueille ja monialaisille oppimiskokonaisuuksille. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä ja tavoitteiden toteutumisen arviointia.

3.3. Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten oppilaat käyttävät tietojään ja taitojaan, vaikuttavat oppilaiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen lisääntynyt tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu, työnteko sekä kansalaisena

³⁷ Perusopetuslaki 2 § ja valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta 2 ja 4 §

toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.

Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle. Kukin oppiaine rakentaa osaamista oman tiedon- ja taidonalansa sisältöjä ja menetelmiä hyödyntäen. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii. Oppilaille annettava palaute sekä oppimisen ohjaus ja tuki vaikuttavat etenkin asenteisiin, motivaatioon ja tahtoon toimia.

Laaja-alaisia osaamiskokonaisuuksia on seitsemän ja niillä on useita liittymäkohtia toisiinsa. Niiden yhteisenä tavoitteena on perusopetuksen tehtävän mukaisesti ja oppilaiden ikäkauden huomioon ottaen tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestäväen elämäntavan edellyttämää osaamista. Erityisen tärkeätä on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatussa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet täsmennetään vuosiluokkakokonaisuuksittain. Tavoitteet on otettu huomioon oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden määrittelyssä. Oppiainekuvauksissa osoitetaan oppiaineiden tavoitteiden yhteys laaja-alaiseen osaamiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heidä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa

ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeitä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehooaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestäväan elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesääätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen

toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaista tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeitä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeitä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona.

Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävä kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan

omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävä elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävä tulevaisuutta rakentaviksi.

3.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa keskustellaan, mitä perusopetuksen tehtävä sekä valtioneuvoston asetuksessa määritellyt opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet merkitsevät paikallisesti. Pohditaan myös, mitä opetukselle ja kasvatukselle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden sekä niistä johdettujen laaja-alaisen osaamisen ja oppiainekohtaisten tavoitteiden toteuttaminen edellyttää opetuksen järjestämiseltä, johtamiselta ja koulutyöltä.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat paikalliset, perusopetuksen tehtävää mahdollisesti täydentävät ja käytännön toteuttamista ilmentävät näkökohdat (muilta osin tehtäväkuvauksessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan; tehtävää voidaan konkretisoida ja toteuttaa myös opetussuunnitelmaa täydentävien suunnitelmien kuten esimerkiksi kestävä kehityksen ohjelman tai kulttuurikasvatussuunnitelman avulla, joista tulee tällöin maininta opetussuunnitelmaan)
- mitkä ovat opetussuunnitelman perusteissa määritellyn laaja-alaisen osaamisen mahdolliset paikalliset painotukset ja miten painottuminen ilmenee (muilta osin laaja-alaisen osaamisen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- mitkä ovat ne järjestelyt ja toimenpiteet, joiden avulla laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisesta opetustyössä huolehditaan ja toteutumista seurataan (laaja-alaisen osaamisen tarkemmat tavoitteet määritellään vuosiluokkakokonaisuuksittain).

Laaja-alaisen osaamisen paikallisissa painotuksissa hyödynnetään Lapinlahden vahvoja osaamisalueita: kulttuuria, liikuntaa ja luonnonläheisyyttä.

Laaja-alaisen painotuksista päätetään tarkemmin ainekohtaisissa osuuksissa.

4. Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

4.1. Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

Perusopetusta kehitetään opetussuunnitelmallisesti ja pedagogisesti yhtenäisenä kokonaisuutena. Perusopetus jäsenyy valtionneuvoston asetuksen mukaisesti vuosiluokkien 1–2, 3–6 sekä 7–9 muodostamiin jaksoihin. Vuosiluokat muodostavat opetuksellisesti eheän ja kasvatuksellisesti johdonmukaisen jatkumon. Yhteistyö esiopetuksen kanssa vahvistaa työn pitkäjänteisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii yhteistyöstä ja opetuksen yhtenäisyydestä riippumatta siitä, toimivatko esiopetus ja perusopetus tai perusopetuksen eri luokka-asteet hallinnollisesti eri yksiköissä tai eri rakennuksissa. Yhteistyötä tehdään mahdollisuuksien mukaan myös seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa.

Toimintakulttuurilla tarkoitetaan tapaa, jolla yhteisön toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan. Koulun toimintakulttuurissa näkyvät perusopetuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja tavoitteet. Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys yhdenvertaisuuden, oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, oppilaiden osallisuuden, yhteisöllisen opiskeluhyönteiden ja perusopetuksen yhtenäisyyden toteuttamisessa. Se vaikuttaa aina oppilaan kohtaaman koulutyön laatuun.³⁸ Toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu

- työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta
- johtamisesta, toiminnan rakenteista ja työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista
- yhteisön osaamisesta ja kehittämisestä
- yhteistyöstä eri toimijoiden kanssa
- pedagogiikasta ja ammatillisuudesta
- vuorovaikutuksesta, ilmapiiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.

Toimintakulttuuria muovaavat sekä tiedostetut että tiedostamattomat tekijät. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin asioihin ja toimijoihin riippumatta siitä, tunnistetaanko niiden merkitys ja vaikutukset vai ei. Yhteisön jokaisella jäsenellä on merkitystä toimintakulttuurin rakentumisessa. Toimintakulttuuria tulee systemaattisesti johtaa ja kehittää yhteisön arvojen ja tavoitteiden mukaisesti.

Aikuisten tapa toimia välittyy oppilaille, jotka omaksuvat kouluyhteisön arvoja, asenteita ja tapoja. Esimerkiksi vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä sukupuoliroolit siirtyvät oppilaille. Toimintakulttuurin vaikutusten pohdinta ja sen ei-toivottujen piirteiden tunnistaminen ja korjaaminen ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä.

Toimintakulttuuri ilmenee selvimmin yhteisön käytännöissä. Perusopetuksessa kaikki käytännöt rakennetaan tukemaan opetus- ja kasvatustyölle asetettuja tavoitteita. Toimintakulttuurin tulee tukea tavoitteisiin sitoutumista ja edistää yhteisen arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista koulutyössä. Toimintakulttuuriin kehittämisen perusedellytys on toisia arvostava, avoin ja vuorovaikutteinen sekä kaikkia yhteisön jäseniä osallistava ja luottamusta rakentava keskustelu.

4.2. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteiden tehtävänä on tukea opetuksen järjestäjiä ja kouluja toimintansa suuntaamisessa. Periaatteet on kuvattu ajatellen erityisesti koulun toimintaa. Opetuksen järjestäjän tehtävänä on luoda edellytykset periaatteiden toteutumiselle kouluissa ja kehittää omaa toimintakulttuuriaan samassa suunnassa.

³⁸ Perusopetuksen laatukriteerit, Opetus ja kulttuuriministeriö 2012: 29

Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria³⁹, joka edistää oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä⁴⁰, oppimista, osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä tukevia ratkaisuja sekä hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa. Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on inklusiivinen perusopetus, jossa kukin oppilas voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Periaatteiden toteuttamiseksi tarvitaan paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien, esteettömyyden ja saavutettavuuden huomioon ottamista, yhteistyötä oppilaiden huoltajien, opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten, sidosryhmien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

4.2.1. Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Koulu toimii oppivana yhteisönä ja kannustaa kaikkia jäseniään oppimiseen. Oppiva yhteisö kehittyy dialogin avulla. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä. Tavoitteiden pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät yhteisön oppimista. Sitä tukee kodeilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute. Oppimista edistää myös kehittämyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen ja jaetun johtamisen merkitys korostuu, ja johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksistä huolehtimiseen.

Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä ja toinen toisiltaan oppimiseen. Se luo edellytyksiä myös tutkimiseen ja kokeilemiseen sekä innostumisen ja onnistumisen kokemuksiin. Yhteistyön lähtökohtana ovat yhteisön jäsenten hyvät yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, joita opitaan ennen kaikkea arjen luonnollisissa kohtaamisissa. Näissä aikuisten malli ja esimerkki ovat erityisen tärkeitä.

Tunne- ja vuorovaikutustaidot ovat oppimisen tavoite eri oppiaineissa ja ne sisältyvät myös laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuteen⁴¹. Oppituntien lisäksi tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu arkisissa tilanteissa on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria.

Yhteisö rohkaisee jokaista jäsentään yrittämään ja oppimaan myös virheistä. Se antaa sopivia haasteita ja tukee vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä. Yhteisön jäsenenä oppilaat voivat luoda myönteisen ja realistisen käsityksen itsestään ja kehittää luontaista kokeilun ja tutkimisen haluaan. Oppivassa yhteisössä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle ja irrottaudutaan istuvasta elämäntavasta. Siinä arvostetaan työhön syventymistä, oppimisessa tarvittavaa ponnistelua ja työn loppuunsaattamista.

4.2.2. Hyvinvointi ja turvallinen arki

Oppivan yhteisön rakenteet ja käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja luovat siten edellytyksiä oppimiselle. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen koulutyöhön ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Oppilaiden vertaissuhteiden aktiivinen tukeminen, myönteiset yhteiset kokemukset ja merkityksellisyyden tunne yhteisön jäsenenä tukevat kouluun kiinnittymistä. Toiminnassa otetaan huomioon yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä yhteisön tarpeet. Koulun käytännöt ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Liikkuminen sekä mielen hyvinvointia edistävät yhteiset toiminnot ovat luonteva osa jokaista koulupäivää.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä huolehditaan, siitä, että oppilailla on yhdenvertainen mahdollisuus saada ohjausta sekä tukea kehitykseensä, oppimiseensa ja yhteisön jäsenenä toimimiseen sekä yksilöinä että ryhmän jäseninä. Yhteisössä arvostetaan hyvántahtoisuutta ja ystävällisyyttä. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan⁴². Koulutyössä pyritään arjen ennakoitavuuteen ja kiireettömyyteen. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus

39 Perusopetuslaki 26 § (947/2022)

40 Perusopetuslaki 20 b §

41 Perusopetuslaki 11 §, 14 §, Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 6 §

42 Perusopetuslaki 29 §

rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa.

4.2.3. Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely ovat yhteisön kaikkien jäsenten oppimista ja hyvinvointia edistäviä tekijöitä. Oppiva yhteisö tunnistaa oppimisen ja tiedon rakentumisen moninaisuuden ja toimii joustavasti. Se rohkaisee kokeilemiseen ja antaa tilaa eri ikäkausille ja oppijoille tunnusomaiselle toiminnallisuudelle, luovalle työskentelylle, liikkumiselle, leikille ja elämyksille.

Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja ja oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokkahuoneesta. Luodaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn ja kokonaisuuksien opiskeluun sekä yhteistyöhön koulun sisällä ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukevat oppilaiden kasvua hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Yhdessä tekeminen edistää oman erityislaadun tunnistamista ja taitoa työskennellä rakentavasti monenlaisten ihmisten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta.

4.2.4. Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppivassa yhteisössä kotikansainvälisyys on tärkeä voimavara. Yhteisö arvostaa ja hyödyntää maan kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Se tuo esiin saamelaiskulttuurin ja eri vähemmistöjen merkityksen Suomessa. Se kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa. Yhteisössä tunnustetaan, että oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on perusoikeus. Kulttuuritraditioihin tutustutaan, erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan uusia tapoja toimia yhdessä.

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja jokainen opettaja opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

4.2.5. Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Oppivan yhteisön toimintatavat rakennetaan yhdessä. Osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri luo perustan oppilaiden kasvulle aktiivisiksi kansalaisiksi.

Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. He saavat kokemuksia kuulluiksi ja arvostetuiksi tulemisesta yhteisön jäseninä. Yhteisö kannustaa demokraattiseen vuoropuheluun ja osallistumiseen sekä luo niille toimintatapoja ja rakenteita. Oppilaskuntatoiminta tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle. Muut toimintamuodot kuten tukioppilas- ja kummitoiminta, vapaaehtoistyö tai erilaiset kestävän kehityksen toiminnot täydentävät sitä. Samalla ne vahvistavat yhteistyötä ja vuorovaikutusta koko kouluyhteisössä. Yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää käsityksiä yhteiskunnasta ja

kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien koulujen kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

4.2.6. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä⁴³. Samanarvoisuus ei merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista.

Peruskouluaikana oppilaiden käsitys omasta sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta kehittyy. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolitietoista. Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

4.2.7. Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestävän elämäntavan välttämättömyyden. Arjen valinnoillaan ja toimillaan koulu ilmentää vastuullista suhtautumista ympäristöön. Raaka-aineita, energiaa ja luonnon monimuotoisuutta tuhlaavia materiaalivalintoja ja toimintatapoja muutetaan kestäviksi. Kestävän elämäntavan aineettomien tekijöiden merkitystä hyvinvoinnille korostetaan ja niille annetaan aikaa ja näkyvyyttä päivittäisessä koulutyössä. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestävää arkea.

Oppiva yhteisö rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Realistinen ja käytännöllinen asenne hyvän tulevaisuuden edellytysten muovaamiseen vahvistaa kasvamista vastuullisuuteen yhteisön jäsenenä, kuntalaisina ja kansalaisina. Se rohkaisee oppilaita kohtaamaan avoimesti ja uteliaasti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

4.3. Oppimisympäristöt ja työtavat

4.3.1. Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta⁴⁴. Kaikki yhteisön jäsenet vaikuttavat toiminnallaan oppimisympäristöihin. Hyvin toimivat oppimisympäristöt edistävät oppimisen edellytyksiä, vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. Ne myös mahdollistavat aktiivisen yhteistyön koulun ulkopuolisten yhteisöjen tai asiantuntijoiden kanssa.

Oppimisympäristöjen kehittämisen tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Esteettömillä oppimisympäristöillä voidaan tukea oppimisen ja koulunkäynnin edellytyksiä ja oppilaille tarjottavaa tukea. Kehittämisessä otetaan huomioon eri oppiaineiden erityistarpeet. Oppimisympäristöjen tulee tarjota mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri

⁴³ Yhdenvertaisuuslaki

⁴⁴ Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta 4 §

näkökulmista. Lisäksi oppimisympäristöjen kehittämisessä ja valinnassa otetaan huomioon, että oppilaat oppivat uusia tietoja ja taitoja myös koulun ulkopuolella.

Perusopetuksen tilaratkaisujen kehittämisessä, suunnittelussa, toteutuksessa ja käytössä otetaan huomioon ergonomia, ekologisuus, esteettisyys, esteettömyys ja akustiset olosuhteet sekä tilojen valaistus, sisäilman laatu, viihtyisyys, järjestys ja siisteys. Koulun tilaratkaisuilla kalusteineen, varusteineen ja välineineen on mahdollista tukea opetuksen pedagogista kehittämistä ja oppilaiden aktiivista osallistumista. Tilat, välineet ja materiaalit sekä kirjastopalvelut pyritään saamaan oppilaan käyttöön niin, että ne antavat mahdollisuuden myös itsenäiseen opiskeluun ja ovat esteettömiä ja saavutettavia. Koulun sisä- ja ulkotilojen lisäksi eri oppiaineiden opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Kirjastot, liikunta-, taide- ja luontokeskukset, museot ja monet muut yhteistyötahot tarjoavat monimuotoisia oppimisympäristöjä.

Tieto- ja viestintäteknologia on olennainen osa monipuolisia oppimisympäristöjä. Sen avulla vahvistetaan oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisen työskentelyn taitoja sekä tuetaan oppilaiden henkilökohtaisia oppimispolkuja. Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon monimuotoinen mediakulttuuri. Uusia tieto- ja viestintäteknologisia ratkaisuja otetaan käyttöön oppimisen edistämiseksi ja tukemiseksi. Oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita voidaan käyttää oppimisen tukena huoltajien kanssa sovittavilla tavoilla. Samalla varmistetaan, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

Onnistumisen kokemukset ja elämykset erilaisissa ympäristöissä ja oppimistilanteissa innostavat oppilaita oman osaamisensa kehittämiseen. Oppilaat osallistuvat oppimisympäristöjen kehittämiseen. Oppimisympäristöjen suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet⁴⁵. Näin voidaan ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarvetta. Tuen tarpeen mukaan räätälöidyt ja esteettömät oppimisympäristöt voivat olla osa oppilaan suunnitelmallista tukea.

Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon kouluyhteisön ja jokaisen oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi. Ympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä ja edistää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista tervettä kasvua ja kehitystä⁴⁶. Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen toimintaan kaikissa oppimisympäristöissä. Hyvä työrauha sekä ystävällinen ja kiireeton ilmapiiri tukevat oppimista.

4.3.2. Työtavat

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja jokaisen oppilaan oppimista ja on osa oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä. Opetuksessa käytetään eri ikäkausiin sekä erilaisiin oppimistilanteisiin soveltuvia työtapoja. Työtapojen ja arviointimenetelmien monipuolisuus antaa oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota myös sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Monipuoliset työtavat tuovat oppimiseen iloa ja onnistumisen kokemuksia sekä tukevat eri ikäkausille ominaista luovaa toimintaa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat sekä eri aistien käyttö ja liikkuminen lisäävät oppimisen elämyksellisyyttä ja vahvistavat motivaatiota. Motivaatiota vahvistavat myös työtavat, jotka tukevat itseohjautuvuutta ja ryhmään kuulumisen tunnetta. Draamatoiminta sekä muut taiteelliset ilmaisukeinot edistävät oppilaiden kasvua itsensä tunteviksi, itsetunnon tunteiksi ja luoviksi ihmisiksi. Tällöin oppilaat pystyvät ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja toimimaan rakentavassa vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten ja ryhmien kanssa. Työtapojen valinnalla voidaan tukea myös yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa rooleissa, jakamaan tehtäviä keskenään ja olemaan vastuussa sekä henkilökohtaisista että yhteisistä tavoitteista.

45 Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta 4 §

46 Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta 4 §

Työtapojen valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineiden ominaispiirteet sekä laaja-alaisen osaamisen kehittäminen. Oppiaineille ominaisten työtapojen käyttö edistää sekä jäsentyneiden tietorakenteiden muodostumista että taitojen omaksumista. Oppimisen kannalta tärkeitä ovat tiedon hankkimisen, käsittelyn, analysoimisen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen taidot. Tutkiva ja ongelmalähtöinen työskentely, leikki, mielikuvituksen käyttö ja taiteellinen toiminta edistävät käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista, kriittistä ja luovaa ajattelua sekä taitoa soveltaa osaamista.

Opetuksen eriyttäminen ohjaa työtapojen valintaa. Eriyttäminen perustuu oppilaantuntemukseen ja on kaiken opetuksen pedagoginen lähtökohta. Se koskee opiskelun laajuutta ja syvyyttä, työskentelyn rytmiiä ja etenemistä sekä oppilaiden erilaisia tapoja oppia. Eriyttäminen perustuu oppilaan tarpeille ja mahdollisuuksille suunnitella itse opiskeluaan, valita erilaisia työtapoja ja edetä yksilöllisesti. Työtapojen valinnassa otetaan huomioon myös oppilaiden väliset yksilölliset ja kehitykselliset erot. Eriyttämällä tuetaan oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota sekä turvataan oppimisen rauhaa. Eriyttämisellä myös ehkäistään tuen tarpeen syntymistä.

Myös opetuksen eheyttäminen ohjaa työtapojen valintaa.

Monipuolinen ja tarkoituksenmukainen tieto- ja viestintäteknologian käyttö lisää oppilaiden mahdollisuuksia kehittää työskentelyään ja verkostoitumistaitojaan. Siten valmiudet tiedon omatoimiseen, vuorovaikutteiseen ja kriittiseen hankintaan, käsittelyyn ja luovaan tuottamiseen karttuvat. Työtapojen valinnassa hyödynnetään pelien ja pelillisyyden tarjoamat mahdollisuudet.

Opettaja valitsee työtavat vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa ja ohjaa oppilaita erityisesti uusien työtapojen käytössä itseohjautuvuutta vahvistaen. Oppimaan oppimisen taidot kehittyvät parhaiten silloin, kun opettaja ohjaa oppilaita myös suunnittelemaan ja arvioimaan työskentelytapojaan. Tämä motivoi ja auttaa oppilaita ottamaan vastuuta oppimisesta ja työskentelystä kouluyhteisössä. Yhteinen tavoitteiden ja arviointiperusteiden pohdinta sitouttaa tavoitteiden mukaiseen työskentelyyn.

4.4. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojään ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen. Eheyttämistä voidaan toteuttaa mm:

- rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti
- jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi
- toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja
- suunnittelemalla monialaisia, pitempiketoisia oppimiskokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita ja joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja
- muodostamalla oppiaineista integroituja kokonaisuuksia
- kokonaisopetuksena, jossa kaikki opetus toteutetaan eheyttettynä kuten esiopetuksessa.

Jotta voidaan turvata kaikkien oppilaiden mahdollisuus kokonaisuuksien tarkasteluun ja oppilaita kiinnostavaan tutkivaan työskentelyyn, opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että oppilaiden opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteet, sisällöt ja toteuttamistavat päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa ja ne täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmissa. Oppimiskokonaisuudet suunnitellaan riittävän pitkäkestoisiksi siten, että oppilailla on aikaa syventyä oppimiskokonaisuuden sisältöön ja työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa ja lukuvuosisuunnitelmassa voidaan päättää myös muista opetuksen eheyttämistavoista.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään toimintakulttuurin periaatteita.

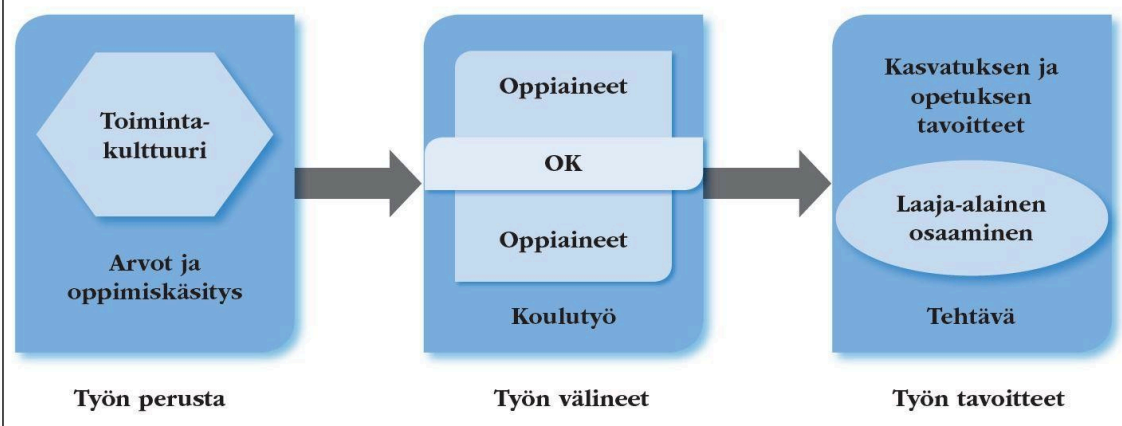
Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun on välttämätöntä. Oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on

- vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa
- nostaa esiin oppilaiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia niiden käsittelyyn ja edistämiseen
- lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä ja työskennellä useiden eri aikuisten kanssa
- tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön
- antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin
- vahvistaa tietojen ja taitojen soveltamista käytäntöön sekä harjaannuttaa kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta
- innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen edellyttävät yhteistyötä eri lähestymistapoja edustavien oppiaineiden kesken sekä koulun muun toiminnan hyödyntämistä. Kaikki oppiaineet ovat vuorollaan mukana oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa kulloisenkin kokonaisuuden edellyttämällä tavalla. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Oppilaille annetaan palautetta työskentelystään oppimiskokonaisuuden aikana ja oppilaan osoittama osaaminen otetaan huomioon oppiaineissa annettavaa sanallista arviota tai arvosanaa muodostettaessa.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet (OK) ovat opetusta eheyttäviä ja oppiaineiden yhteistyöhön perustuvia opiskelujaksoja. Niiden toteuttamisen tulee ilmentää koulun arvoja ja oppimiskäsitystä. Oppimiskokonaisuudet konkretisoivat perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavia periaatteita ja tukevat laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

4.5. Paikallisesti päätettävät asiat

Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavien periaatteiden pohdinta on keskeinen osa opetussuunnitelmatyötä ja samalla toiminnan jatkuvaa kehittämistä edistävä tekijä. Paikallisesti päätetään, miten oppilaat ja huoltajat osallistuvat toimintakulttuurin kehittämiseen sekä mitä muuta yhteistyötä ja keiden toimijoiden kanssa tehdään toimintakulttuurin kehittämiseksi. Suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös toimintakulttuurin jatkuvuuteen esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksen eri vaiheissa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa ja täsmentää soveltuvin osin lukuvuosisuunnitelmassa

- miten opetuksen järjestäjä mahdollistaa tarkoituksenmukaiset oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja toiminnan resursoinnin
- minkälaista osaamista, toimintaa, yhteistyötä ja rakenteellisia ratkaisuja koulujen toimintakulttuuri ja oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt edellyttävät opetuksen järjestäjän ja yksittäisten koulujen tasolla
- miten opetuksen järjestäjä ja koulut edistävät ja arvioivat toimintakulttuurin kehittämisen periaatteiden toteutumista; mitkä ovat mahdolliset paikalliset painopisteet ja miten ne ilmenevät käytännössä (toimintakulttuurin periaatteiden kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- mitkä ovat oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaa, käyttöä ja kehittämistä ohjaavat paikalliset tavoitteet ja erityiskysymykset (muilta osin oppimisympäristöjen ja työtapojen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- miten opetuksen eheyttämistä käytännössä toteutetaan
- miten monialaiset oppimiskokonaisuudet toteutetaan
 - toteuttamista ohjaavat paikalliset tavoitteet (yleiskuvauksen osalta opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
 - toteuttamista ohjaavat periaatteet ja toteuttamistavat (päätetäänkö esimerkiksi oppimiskokonaisuuksien teemoista yhteisessä paikallisessa opetussuunnitelmassa ja tarkemmista tavoitteista ja sisällöistä koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa tai lukuvuosisuunnitelmassa vai miten menetellään; miten turvataan, että jokaisen oppilaan opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa; miten ohjeistetaan oppimiskokonaisuuksien laajuus, miten sovitaan

kulloinkin mukana olevista oppiaineista; miten oppilaiden osallistuminen suunnitteluun järjestetään jne.)

- *tavoitteet ja sisällöt (määrittely joko opetussuunnitelmassa tai lukuvuosisuunnitelmassa opetuksen järjestäjän päätöksen mukaan)*
- *arviointikäytännöt (miten huolehditaan siitä, että ko. kokonaisuuksissa osoitetut työskentelytaidot ja muu osaaminen otetaan huomioon kokonaisuuden toteuttamisessa mukana olevien oppiaineiden arvioinnissa)*
- *toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen.*

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokainen koulu täsmentää oman toimintakulttuurinsa, oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen sekä oppimisympäristöjen ja työtapojen kehittämisen tavoitteet, yhteiset toimintaperiaatteet sekä yhteistyön ja muun käytännön toteutuksen. Lisäksi opetuksen järjestäjä huolehtii, että monialaisten oppimiskokonaisuuksien sekä mahdollisen muun eheyttämisen suunnittelu, tavoitteiden ja sisältöjen määrittely, toteuttaminen, seuranta ja arviointiyhteistyö täsmennetään koulukohtaisesti. Koulukohtaisesti on tärkeä määritellä eri oppiaineiden ja koulun muun toiminnan yhteistyötä ja työnjakoa koskevat toimintatavat oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa sekä tarkentaa oppimiskokonaisuuksiin liittyvän oppilaan arvioinnin käytänteet. Täsmennykset kirjataan joko koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan ja/tai lukuvuosisuunnitelmaan opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

Opetussuunnitelmaan voidaan myös liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Lapinlahden koulujen toimintakulttuurissa näkyy kunnan kulttuuri- ja liikuntapainotteisuus sekä se, että olemme maalaispitäjä eli toimimme lähellä luontoa.

Koulussa otetaan huomioon kestävän elämäntavan merkitys. Oppilaiden kanssa suunnitellaan ja toteutetaan kestävä arkea päivittäisessä koulutyössä. Koulu edistää kierrätystä yhteistyössä kodin kanssa mm. kannustamalla oppilaita koulutyössä esim. pahvien ja papereiden lajitteluun ja järjestämällä mahdollisuuksien mukaan esim. urheiluvälineiden kierrätyspäivän.

Oppimisympäristöjä ja työtapoja käytetään vaihtelevasti koulun tilaresurssien puitteissa. Tavoitteena on hyödyntää luontoa ja rakennettua ympäristöä (kirjasto, museot, liikuntapaikat ym.) sekä mahdollistaa aktiivinen yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa (yritysyhteistyö, kansalaisopisto, urheiluseurat, nuorisotoimi, seurakunnat, kotiseutuyhdistys ym.).

Eheyttämistä Lapinlahden kunnassa voidaan toteuttaa rinnastamalla teemoja, jaksottamalla opetusta, järjestämällä teemapäiviä ja muodostamalla oppiaineista integroituja kokonaisuuksia.

Lukuvuoden monialaisen oppimiskokonaisuuden paikalliset tavoitteet määräytyvät koulukohtaisesti. Toteuttamista ohjaavat kunnan kulttuuri- ja liikuntapainotteisuus sekä luonnonläheisyys.

Oppimiskokonaisuuden teemat, niiden aiheet ja ajankohdat päätetään tarkemmin koulukohtaisessa lukuvuosisuunnitelmassa vuosittain. Käytännössä oppimiskokonaisuus voi muodostua luokkatasoisin polkuna (esim. 1.-2. luokkalaisilla vuoden kiertokulku, 3.-4. luokkalaisilla liikenne, 5.-6. luokkalaisilla ihminen ja kotiseutuhistoria sekä 7.-9. luokkalaisilla oman identiteetin muodostuminen ja monikulttuurisuus). Oppilaat osallistuvat suunnitteluun luokanopettajan/-ohjaajan kanssa.

Oppimiskokonaisuuksia arvioidaan mukana olevien oppiaineiden arvioinnin yhteydessä erilaisin arviointimenetelmin (mm. oppilaiden itsearviointi ja sanallinen arviointi ryhmäkeskusteluna). Oppimiskokonaisuuksien toteutumista seurataan ja kehitetään vuosittain lukuvuoden suunnittelu- ja arviointikokouksissa.

5. Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

5.1. Yhteinen vastuu koulupäivästä

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan kouluyhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestävä elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Hyvä opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutussuhde edistää koulun kiinnittymistä⁴⁷. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, opiskeluhoito ja oppimisen tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus⁴⁸. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjauksen, opiskeluhoitoon ja oppimisen tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ja poissaolojen suunnitelmallinen ennaltaehkäisy⁴⁹ sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ja didaktisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja opiskeluhoollolliseen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan⁵⁰ osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Oppilaan on käytäyttyä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä⁵¹. Vapautus opetukseen osallistumisesta⁵² voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluissa. Koulun tehtävänä on puuttua suunnitelmallisesti poissaoloihin⁵³ ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen

47 Perusopetuslaki 26 §

48 Perusopetuslaki 30 § 1 mom. ja perusopetuslaki 29 § 1 mom. (1267/2013)

49 Perusopetuslaki 26 §

50 Perusopetuslaki 35 § 2 mom.

51 Perusopetuslaki 35 § 2 mom. (163/2022)

52 Perusopetuslaki 35 § 1 mom.

53 Perusopetuslaki 26 §

Läsnäoloa tukeva koulun toimintakulttuuri edistää oppimista, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Poissaolojen ehkäiseminen on keskeisessä asemassa suunniteltaessa poissaoloihin liittyviä toimenpiteitä ja toimintamalleja. Poissaolojen ehkäisemisessä kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa tuetaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaankin tasolla⁵⁴.

Koulussa opitaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja ryhmässä toimimisen taitoja osana oppiaineiden opetusta ja laaja-alaisen osaamisen kokonaisuutta.

Yhteisön kannustava ilmapiiri tukee oppilaiden aitoa toimijuutta sekä vertaissuhteiden muodostumista. Erityistä huomiota läsnäolon tukemiseen tulee kiinnittää opintojen niveltämissä⁵⁵, jolloin kiinnittyminen uuteen yhteisöön on kesken.

Opiskeluhoolto on yhteisöllistä ja yksilökohtaista työtä, jonka avulla huolehditaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaan hyvinvoinnista ja oppimisesta. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria ja arjen huolenpitoa, jonka avulla vahvistetaan oppilaan osallisuutta ja kokemusta kuulumisesta luokka- ja kouluyhteisöön. Opiskeluhoolto ulottuu kaikkeen koulutyöhön ja on kouluyhteisön aikuisten yhteinen tehtävä. Välittävä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä kiireettömyys ja kuulluksi tuleminen edistävät oppilaan kiinnittymistä yhteisöön. Poissaolojen ehkäisemistä, suunnitelmallista seurantaa ja niihin puuttumista koordinoi koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä osana yhteisöllisen opiskeluhooltotyön kokonaisuutta. Yhteisöllisen työn suunnittelussa on tärkeää varmistaa oppilaiden ja huoltajien osallisuus⁵⁶.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden varhainen havaitseminen sekä riittävä ja oikea-aikainen tuki ehkäisee poissaoloja. Oppimisen sujuminen, onnistumiset ja kannustava palaute tukevat kouluun kiinnittymistä⁵⁷. Myös kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja niihin järjestelmällinen puuttuminen⁵⁸ tukevat yksittäisen oppilaan ja koko yhteisön hyvinvointia ja kiinnittymistä koulutyöhön.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, keskustelu läsnäolon merkityksestä ja tiedottaminen poissaolojen seurannasta ja puuttumisen käytännöistä tukee oppilaan läsnäoloa koulussa⁵⁹.

Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen

Opetuksen järjestäjä seuraa poissaoloja suunnitelmallisesti hyödyntäen koulutason tietoja. Opetuksen järjestäjä päättää poissaoloihin puuttumisen toimintamallissaan⁶⁰ kenen tehtävänä ja miten on seurata koulun tasolla oppilaiden poissaoloja suunnitelmallisesti koulu-, luokka- ja yksilötasolla.

On tärkeää, että poissaoloihin reagoidaan varhain poissaolon syystä riippumatta. Poissaolosta ilmoitetaan huoltajalle tai muulle oppilaan lailliselle edustajalle⁶¹ mahdollisimman pian. Poissaolojen lisääntyessä tai pitkittyessä tulee olla viipymättä yhteydessä opiskeluhoitolpalveluiden ammattilaisiin⁶². Poissaolojen kohdennetusta seurannasta sovitaan yksilöllisesti⁶³.

Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen

Poissaolojen taustasyöt ovat moninaiset ja ne voivat liittyä niin yhteiskunnan, koulun, oppilaan kuin kodinkin tapahtumiin ja muutoksiin. Oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisten tukitoimien

54 Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022) sekä Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 - 6 § (1287/2013)

55 Perusopetuslaki 26 §

56 Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022) sekä Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 - 6 § (1287/2013)

57 Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022) sekä Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 - 6 § (1287/2013)

58 Perusopetuslaki 29 § (626/1998)

59 Perusopetuslaki 26 §

60 Perusopetuslaki 26 §

61 Perusopetuslaki 26 §

62 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 § (1287/2013)

63 Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013)

tarjoamiseksi on hyvä selvittää poissaolojen taustasyitä siinä määrin kuin se on mahdollista. Syiden selvittäminen ja vastuut sovitaan tiiviissä yhteistyössä oppilaan, huoltajien, opettajien ja opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten kanssa⁶⁴. Opetuksen järjestäjän ja koulun tulee tunnistaa kouluun ja kouluyhteisöön liittyviä tekijöitä poissaolotilanteissa⁶⁵ ja puuttua niihin.

Yksittäisen oppilaan poissaoloihin puututaan opetuksen järjestäjän tekemän poissaoloihin puuttumisen toimintamallin⁶⁶ mukaisesti. Opettaja voi konsultoida yksittäisen oppilaan asiassa opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisia opiskeluhoollon tuen tarpeen arvioimiseksi ja tilanteen selvittämiseksi. Monialainen työskentely on tärkeää käynnistää mahdollisimman varhain. Tarvittaessa kutsutaan koolle monialainen asiantuntijaryhmä (yksilökohtainen). Ryhmässä selvitetään oppilaan tuen tarvetta, järjestetään tukea ja seurataan tilannetta⁶⁷. Opiskeluhoitopalveluista oppilas ohjataan tarvittaessa koulun ulkopuolisiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin⁶⁸.

Oppilaan poissaolojen vähentämiseksi voidaan lisäksi tarvita oppilaan tarvitsemien oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimien päivittämistä⁶⁹. Mikäli oppilas ei terveydentilan tai painavan muun syyn vuoksi pysty kokonaan tai osittain osallistumaan lähiopetukseen, tulee viimesijaisena keinona harkita päätöksen tekemistä erityisistä opetusjärjestelyistä ja oppimissuunnitelmasta ja siitä, miten oppilaan opetus, oppimisen tuki ja arviointi järjestetään poissaolojakson aikana⁷⁰.

Tarvittaessa on otettava yhteyttä sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai tehtävä lastensuojeluilmoitus⁷¹.

5.2. Yhteistyö

Opetustoimi ja koulu tekevät monipuolista yhteistyötä perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

5.2.1. Oppilaiden osallisuus

Koulutyö järjestetään siten, että sen perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Huolehditaan siitä, että oppilaat saavat kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta omassa opetusryhmässä, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa.

Oppilaiden osallistuminen oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa oppilaiden osuus on tärkeä. Lisäksi oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan myös koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus⁷² osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestysäännön valmisteluun. Oppilaat ovat myös mukana arvioimassa ja kehittämässä yhteistyötä.

64 Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013), Perusopetuslaki 3 § (626/1998)

65 Perusopetuslaki 26 §

66 Perusopetuslaki 26 §

67 Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013)

68 Terveystenhuoltolaki 15 a §, 16 §, 17 a § (1326/2010), Sosiaalihuoltolaki 5 §, 10 §, 27 c § (1301/2014) sekä Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013)

69 Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Perusopetuslaki 16 §, 16 a §, 17 §, 17 a § (628/1998)

70 Perusopetuslaki 18 § (628/1998)

71 Sosiaalihuoltolaki 35 § (1301/2014)

72 Perusopetuslaki 47 a § 1 mom. (1267/2013)

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä⁷³ on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista. Se innostaa oppilaita esittämään näkemyksiään, toimimaan ja vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Oppilaskunta sekä koulun ja kunnan muut osallisuutta tukevat rakenteet ja toimintatavat tarjoavat tilaisuuksia harjoitella demokratiataitoja käytännössä.

5.2.2. Kodin ja koulun yhteistyö

Perusopetuslain mukaan opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa⁷⁴. Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko siten, että oppilas osallistuu opetukseen tai saa muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot⁷⁵. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään huoltajan tulee saada tietoa⁷⁶ lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista. Lisäksi huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista, kuten opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja opiskeluhuollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista. Kannustavat ja oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Yhteinen arvopohdinta luo perustaa yhteiselle kasvatustyölle. Kodin ja koulun yhteistyössä edistetään myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta ja luodaan pohjaa vanhempainyhdistystoiminnalle. Vanhempien verkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajien ja koulun työlle.

5.2.3. Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Henkilöstön tiivis yhteistyö edesauttaa koulun kasvatus- ja opetustavoitteiden toteuttamista. Koulutyö järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti yhdessä toimien ja työtä jakaen.

⁷³ Perusopetuslaki 47 a § 2 mom. (1267/2013)

⁷⁴ Perusopetuslaki 3 § 3 mom.

⁷⁵ Perusopetuslaki 26 § 1 mom.

⁷⁶ Perusopetuslaki 26 § 2 mom. (477/2003)

Aikuisten yhteistyö, kuten samanaikaisopettajuus, mallintaa koulun toimintaa oppivana yhteisönä myös oppilaille. Yhteistyötä tarvitaan erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, oppimisen arvioinnissa ja tuessa sekä opiskeluhuollon toteuttamisessa.

Koulut tekevät myös keskinäistä yhteistyötä. Tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Yhteistyötä tarvitaan perusopetuksen nivelvaiheissa ja oppilaiden siirtyessä koulusta toiseen. Usein myös eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen, oppimisen tuen sekä opiskeluhuollon sujuva järjestäminen edellyttää hyvää koulujen välistä yhteistyötä. Toiminta paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistää pedagogiikan kehittämistä.

Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Hyvä yhteistyö kerho- sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia. Yhteistyö nuoriso-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten luontokoulujen, museoiden ja nuorisokeskusten kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää.

5.3. Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitotapaissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa⁷⁷. Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat kurinpitotoimia.

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen⁷⁸ voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle opiskeluhuoltopalveluita palveluita

77 Perusopetuslaki 35 a § (1267/2013) , 36 § (477/2003) ja 36 a § (1267/2013) sekä Laki perusopetuslain muuttamisesta (163/2022)

78 Perusopetuslaki 36 § (477/2003) ja 36 a - 36 i § (1267/2013) sekä Laki perusopetuslain muuttamisesta (163/2022)

sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36h §:ssä tarkoitettuna opiskeluhoitona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoillon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräämista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Opetuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimesta päättämistä on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi sen hyvinvointialueen, jonka alueella koulu sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Määräämisestä erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet tulee kirjata. Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määrääjäksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua tässä momentissa tarkoitetun opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi, järjestetään tarvittava opiskeluhoito. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa⁷⁹, kun hänet on poistettu luokkahuoneesta, muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi.

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä⁸⁰ ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatuskeskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun⁸¹. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalvelujen edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

79 Perusopetuslaki 36 § (477/2003) ja 36 a - 36 i § (1267/2013) ja (163/2022)

80 Perusopetuslaki 29 § (1267/2013)

81 Perusopetuslaki 47 a § (1267/2013)

5.4. Opetuksen järjestämistapoja

Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaiden tarpeet ja olosuhteet sekä paikalliset mahdollisuudet. Näin pyritään löytämään oppimista ja hyvinvointia parhaiten edistäviä ratkaisuja.

5.4.1. Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa opiskellaan oppiainejaon sijaan toiminta-alueittain⁸². Oppilaalla on ensisijainen oikeus opiskella oppiaineittain. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen siirrytään vasta, kun oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi eikä tukitoimista tai oppimäärien rajaamisesta huolimatta pysty opiskelemaan oppiaineittain.⁸³

Toiminta-alueita ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot.

Toiminta-alueittain järjestettävän opetuksen tavoitteena on tukea ja vahvistaa oppilaan toimintakykyä sekä opettaa tietoja ja taitoja, joiden avulla hän suoriutuu mahdollisimman itsenäisesti elämästään. Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa huomioidaan oppilaiden osallisuuden ja itsemääräämisoikeuden aktiivinen tukeminen sekä kouluyhteisön jäsenenä toimiminen. Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa hyödynnetään kaikkia koulupäivän tilanteita, kuten siirtymätilanteita, ruokailutilanteita, välitunteja, oppitunneita, päivittäin toistuvia rutiiniaskeleita sekä retkiä ja teemapäiviä. Opetuksen toteuttamisessa eri toiminta-alueiden opetuksen sisältöjä voidaan yhdistää. Opetustilanteissa eri toiminta-alueiden oppilaskohtaiset tavoitteet yhdistyvät saumattomaksi kokonaisuudeksi ja edistävät uusien taitojen oppimista.

Taitojen kehittämisellä tarkoitetaan oppilaan edistymistä taidoissaan ja käyttäytymisessään, ohjauksen tarpeen vähenemistä tai muuttumista sekä uusien taitojen oppimista.

Toiminta-alueet voivat sisältää jonkin yksittäisen oppiaineen sekä soveltuvin osin laaja-alaisen osaamisen ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteita ja sisältöjä. Oppilas voi harjoitella oppiainekohtaisia taitoja mutta mikäli hänen suunnitelmassaan on paljon eri oppiaineiden sisältöjä, on aiheellista pohtia, olisiko hänen etunsa mukaista opiskella perusopetuksessa oppiaineittain.

Oppilaan oppilaskohtaiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä edistymisen arviointi kuvataan oppilaskohtaisessa tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa kullekin toiminta-alueelle⁸⁴. Suunnitelmassa kuvataan myös oppilaan oppimista tukevat pedagogiset ratkaisut. Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa oppilaskohtaisessa tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen sisältyy oppilaanohjausta, tarvittaessa tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8–9 ja työelämään tutustumista vuosiluokilla 7–9, mikäli se on oppilaan toimintakyvyn ja edun mukaista. Työelämään tutustuminen voidaan toteuttaa esimerkiksi eri ammattialoihin, työpaikkoihin, tuettuun asumiseen, päivätoimintaan tai opiskelualoihin tutustumalla.

Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa olevan oppilaan oppimisen tavoitteet määritellään toiminta-alueittain. Oppilaalle asetettavien tavoitteiden tulee olla hänelle saavutettavissa olevia, realistisia ja mielekkäitä. Tavoitteet asetetaan siten, että oppilas pystyy näyttämään osaamisensa sekä huomaamaan oman kehityksensä. Tavoitteiden laatimisessa huomioidaan oppilaan yksilölliset tarpeet ja vahvuudet sekä motivaatio ja toimintakyvyn tukeminen. Tavoitteet kohdistuvat oppilaan osaamisen ja oppimisen vahvistamiseen.

Opettaja on vastuussa oppilaan opettamisesta ja työjärjestyksen mukaisesta koulupäivästä. Toiminta-alueittaiset tavoitteet, opetuksen sisällöt ja oppilaskohtaisen tuen toteutuminen

82 Perusopetuslaki 20 i § (1090/2024) voimaan 1.8.2026

83 Perusopetuslaki 20 i § voimaan 1.8.2026

84 Perusopetuslaki 20 e § (1090/2024)

suunnitellaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa⁸⁵. Lisäksi tehdään opettajien keskinäistä ja oppilaan kanssa työskentelevän muun henkilöstön välistä yhteistyötä sekä monialaista yhteistyötä opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten ja muiden asiantuntijoiden kanssa⁸⁶. Oppimista tukeva kuntoutus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä kuntoutuksen ammattilaisten kanssa. Kuntoutusta toteuttavat kuntoutuksen asiantuntijat.

Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa oppilaan vuosiviikkotuntimäärä on sama kuin vastaavalla luokka-asteella oppiaineittain opiskelevan oppilaan vuosiviikkotuntimäärä.

Toiminta-alueittain järjestettävästä opetuksesta tehdään perusopetuslain mukainen tukea koskeva hallintopäätös⁸⁷. Päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä muut mahdolliset tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset. Opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta hänen ikänsä ja kehitystasonsa huomioiden sekä oppilaan huoltajaa tai laillista edustajaa ennen päätöksen tekemistä⁸⁸.

Motoriset taidot

Motoristen taitojen oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan toimintakyky, havaintomotoriset taidot ja motoriset perustaidot sekä niiden kehittyminen. Motoriset taidot kehittyvät vaiheittain toistojen ja harjoittelun avulla edistään samalla havaintomotoristen taitojen ja kehon hahmottamisen, karkeamotoristen taitojen ja hienomotoristen taitojen oppimista. Motoristen taitojen kehittämisellä tarkoitetaan muutosta oppilaan motorisessa toimintakyvyssä ja motorisissa taidoissa.

Motoristen taitojen opetuksessa hyödynnetään arjen tilanteita, perusopetuksen oppimisympäristöä sekä monipuolisia ja turvallisia ympäristöjä. Myönteiset liikuntakokemukset lisäävät osallisuutta ja auttavat oppilasta saamaan liikkumisen sekä lihaskunnan ja tasapainon harjoittelun miellyttäväksi ja innostavaksi osaksi arkeaan. Kehittyvät havaintomotoriset taidot edistävät samalla oppilaan motoristen perustaitojen oppimista. Motoristen taitojen hallinta tukee oppimista ja oppilaan omatoimisuutta sekä osallisuutta ja jaksamista.

Motorisia taitoja harjoitellaan luontevasti osana muita toiminta-alueita. Oppilaan omaa toimintaa ja mahdollisuutta osallistumiseen tuetaan ja vahvistetaan sekä luodaan hänelle mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat oppilaan yksilöllisestä tilanteesta, taidoista ja vahvuuksista. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaskohtaiseen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten apuvälineiden tarve ja hyödyntäminen.

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteiden perustana on oppilaan fyysinen toimintakyky. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas saavuttaa itsenäisen elämän kannalta hänen toimintakykyään tukevat motoriset taidot. Tavoitteena on, että oppilas löytää motoristen taitojen kehittymisen kautta toiminnan ja liikkumisen ilon, joka tukee päivittäistä hyvinvointia. Motoristen taitojen opetuksen tavoitteena on oppilaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitojen kehittymisen tukeminen. Tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehotuntemusta, kehonhahmotusta ja -hallintaa, edistää karkea- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä tukea näiden taitojen tarkoituksenmukaista hyödyntämistä arjen eri tilanteissa. Havaintomotorista oppimista tukee aistitoimintojen hermistäminen, joka auttaa oppilasta poimimaan oleellista tietoa ympäristöstä.

Motoriset taidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät seuraaviin alueisiin: ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3), tieto- ja viestintätekniologinen osaaminen (L5) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Opetuksen sisällöt

⁸⁵ Perusopetuslaki 20 e §

⁸⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 16 §

⁸⁷ Perusopetuslaki 20 f § (1090/2024), perusopetuslaki 20 i § voimaan 1.8.2026

⁸⁸ Hallintolaki (434/2003)

Motoristen taitojen opetus sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyys- ja lihasvoiman kehittämisen osa-alueita. Opetuksessa huomioidaan havaintomotoristen taitojen hallinta. Ne ovat taitoja, joilla oppilas hahmottaa omaa kehoaan ja sen eri osia suhteessa ympäröivään tilaan, käytettävään aikaan ja voimaan. Opetuksen sisällöt muotoutuvat oppilaan kehontuntemuksen, -hahmotuksen ja -hallinnan pohjalta, jotka luovat perustan oppimiselle ja toiminnalle. Kehontuntemuksen kautta oppilas pystyy ymmärtämään ja hyödyntämään eri aistien kautta tulevaa informaatiota. Kehonhahmotuksen avulla oppilas harjoittelee tunnistamaan ja nimeämään kehonsa eri osia, tunnistamaan kehonsa ääriviivat ja kehonsa eri puolia sekä oppii ylittämään kehonsa keskilinjan. Kehonhallinta tarkoittaa kehon asentojen ja liikkeiden hallintaa. Tietoa kehostaan ja ympäristöstään oppilas hankkii liikkumisen kautta. Opetus sisältää erilaisissa tiloissa ja vaihtelevissa toimintaympäristössä liikkumista. Opetus sisältää myös erilaisten välineiden avulla tuotettuja liike-, tasapaino- ja tuntoaistimuksia. Motoriset perustaidot, kuten tasapainotaidot, liikkumistaidot ja välineenkäsittelytaidot, mahdollistavat arjessa toimimista ja osallisuutta.

Kieli ja kommunikaatio

Kieli- ja kommunikaatiotaitojen oppimisen lähtökohtana on vuorovaikutuksen muodostuminen ja sen pohjalle rakentuva kielitietoinen kommunikoinnin ymmärtämisen ja tuottamisen harjoittelu. Kieli on ajattelun, oppimisen ja vuorovaikutuksen väline. Kommunikoinnin perusta luodaan havainnoimalla ja tulkitsemalla lapsen tai nuoren verbaalisia ja/tai kehoillisia ilmaisuja sekä vastaamalla niihin. Kyky ja halu ottaa ja ylläpitää kontaktia vahvistuu vuorovaikutuksessa. Kommunikatiotaitojen kehittäminen on edellytys oppilaan osallistumiseen merkitykselliseen vuorovaikutukseen sekä vertaisryhmän että aikuisten kanssa. Näin oppilas voi tulla ymmärretyksi, pystyy ilmaisemaan itseään omalla tavallaan ja vaikuttamaan omaan ympäristöönsä sekä osallistumaan yhteisönsä toimintaan.

Kieli- ja kommunikaatiotaitoja harjoitellaan luontevasti osana muita toiminta-alueita. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaalla tulee olla tarvittaessa käytettävissään eri kommunikaatiotapoja ja apuvälineitä sekä tarvittavia tulkittamis- ja tulkkauspalveluita. Oppilaskohtaiseen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten kommunikaatiotapojen ja apuvälineiden hyödyntäminen koulupäivän eri tilanteissa sekä tapahtumissa.

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas on vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa, tulee ymmärretyksi ja ymmärtää muita. Opetuksessa edetään oppilaan toimintakyvyn mukaisesti varhaisesta vuorovaikutuksen muodostumisesta lausetasoiseen kommunikointiin saakka. Oppilaalle turvataan mahdollisuus käyttää itselleen tarkoituksenmukaisia tapoja olla vuorovaikutuksessa ja kommunikoida erilaisissa tilanteissa ja eri ihmisten kanssa. Tavoitteena on löytää jokaiselle oppilaalle hänen toimintakyvylleen sopivia vuorovaikutus- ja kommunikointitapoja ja harjoitella niiden käyttöä arjen tilanteissa. Kommunikatiotavat voivat olla esimerkiksi taktiillisia eli tuntoaistiin perustuvia, ilmeisiin perustuvaa kommunikaatiota, esine- tai kuvakommunikaatiota, tukiviittomia tai verbaalista kommunikaatiota. Opetuksen tavoitteena on hyödyntää myös oppilaan omaa äidinkieltä ja mahdollisesti muiden kielten taitoja.

Kielelliset ja vuorovaikutustaidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät kulttuuriseen osaamiseen, vuorovaikutukseen ja ilmaisuun (L2), monilukutaitoon (L4) sekä tieto- ja viestintäteknologiseen osaamiseen (L5) sekä osallisuuteen (L7).

Opetuksen sisällöt

Kieli- ja kommunikaatiotaitojen keskeisiä opetuksen sisältöjä ovat vuorovaikutustilanteissa toimiminen, kommunikaation ja kielen ymmärtäminen, sekä kommunikaation ja kielen tuottaminen. Kieli ja kommunikaatiotaidot sisältävät monipuolisesti myös ei-kielellisten viestien ymmärtämisen ja ilmaisemisen, kielellisen tietoisuuden ja artikulaation. Käsité- ja sanavaraston opetukseen sisältyy oppilaan tarpeen mukaisesti esineiden, kuvien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä. Opetuksessa voidaan hyödyntää oppilaan kaikkien eri kielten

taitoja. Tarvittaessa opetus voi sisältää myös oppilaan osallisuuden kannalta tärkeitä vieraan kielen alkeistaitoja.

Sosiaaliset taidot

Sosiaalisten taitojen oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan vuorovaikutus- ja kommunikointitaidot, tunnetaidot ja itsesäätelyn hallintataidot. Sosiaaliset taidot auttavat olemaan, viestimään ja toimimaan muiden kanssa. Koska sosiaaliset taidot vaikuttavat arjen sujumiseen, ne ovat osa oppilaan sosiaalista toimintakykyä. Tunnetaitojen oppiminen edesauttaa sosiaalista toimintakykyä.

Oppilaan myönteistä minäkuvaa ja oppimismotivaatiota tuetaan tarjoamalla onnistumisen kokemuksia ja rakentamalla perusopetukseen myönteinen sosiaalisen oppimisen ilmapiiri, jossa jokainen oppilas tuntee kuuluvansa yhteisöön ja voi osallistua siihen omilla vahvuuksillaan. Oppilaan kokemukset ymmärretyksi tulemisesta, ryhmässä ja yhteisön jäsenenä olemisesta ja vuorovaikutuksesta vaikuttavat hänen minäkuvaansa ja sosiaalisten taitojen kehittymiseen. Sosiaalisen hyvinvoinnin näkökulma korostaa oppilaan myönteisen minäkuvan vahvistamista niin, että oppilas oppii arvostamaan itseään. Oppilaalla tulee olla tunne, että häntä arvostetaan. Sosiaaliset taidot kehittyvät mallioppimisen ja saatujen kokemusten myötä sekä sosiaalisista tilanteista saadun palautteen avulla.

Sosiaalisia taitoja harjoitellaan luontevasti osana muita toiminta-alueita. Oppilaan omaa toimintaa ja mahdollisuutta osallistumiseen tuetaan ja vahvistetaan sekä luodaan hänelle mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat oppilaan yksilöllisestä tilanteesta, taidoista ja vahvuuksista. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaskohtaiseen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten apuvälineiden hyödyntäminen eri koulupäivän tilanteissa sekä tapahtumissa.

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteiden perustana on oppilaan sosiaalinen toimintakyky. Sosiaalisten taitojen oppimisen tavoitteena on oppilaan ryhmässä toimimisen taitojen kehittäminen ja hänen osallisuutensa vahvistaminen kouluyhteisössä sekä tunne- ja itsesäätelytaitojen harjoittelu ja oppiminen. Sosiaalisten taitojen oppiminen tukee oppilaan vuorovaikutusta ja kommunikaatiota, auttaa häntä liittymään ryhmään sekä luomaan hyviä ihmissuhteita. Sosiaalisia taitoja ovat arjen ympäristössä tarvittavat taidot, kuten itsensä ja muiden esitleminen, kuunteleminen ja kysymysten kysyminen muilta, oman vuoron odottaminen keskustelussa, (puheen-)vuoron antaminen/ottaminen, anteeksi pyytäminen sekä avun pyytäminen. Tunnetaitojen opetuksen tavoitteisiin liittyvät empatiataito, tunteiden tunnistaminen, sietäminen, säätely, ilmaiseminen ja käsittely sekä itsesäätely.

Sosiaalisten taitojen tavoitteisiin voidaan liittää toisia ihmisiä kunnioittavaan ja hyvien tapojen mukaiseen käytökseen liittyviä tavoitteita.

Sosiaaliset taidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät seuraaviin alueisiin: ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3), tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Opetuksen sisällöt

Opetus sisältää toimimista erilaisissa sosiaalisissa ympäristöissä. Sosiaalisten taitojen opetuksen sisällöt kehittävät ja vahvistavat myönteisiä kokemuksia sekä taitoja sosiaalisissa tilanteissa toimimisesta, jotka rohkaisevat ja motivoivat oppilasta olemaan vuorovaikutuksessa, kommunikoidaan, liittymään ryhmään sekä luomaan ihmissuhteita. Opetus sisältää vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelua, jotka tukevat paitsi yksilön itsensä, myös koko ryhmän sosiaalista hyvinvointia. Tunnetaitojen opetus sisältää omien tunteiden tiedostamista ja tunnistamista, tunteiden ilmaisemista sekä tunnekokemusten ja -ilmaisun säätelystä.

Päivittäisten toimintojen taidot

Päivittäisten toimintojen taitojen oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan toimintakyky, itsenäisen elämän taidot ja avustamisen tarve. Päivittäisten toimintojen taidot tarkoittavat niitä taitoja, joita ihminen tarvitsee arjessaan. Päivittäisten toimintojen taitojen hallinta edistää oppilaan omatoimisuutta ja itsenäistymistä, sekä lisää oppilaan toimijuutta ja osallisuutta hänen toimintaympäristössään ja yhteiskunnassa. Päivittäisten toimintojen taitojen harjoitteluun liittyy luontevasti myös turvallisuuskasvatus. Taitoja harjoitellaan arjen ympäristöissä, kuten ruokailun, pukemisen ja riisumisen, ulkoilun, levon ja leikin yhteydessä sekä liikenteessä ja muissa toimintaympäristöissä tapahtuvissa opetustilanteissa.

Päivittäisten toimintojen taidot sekä oppilaan toimintakyvyn vahvistaminen ja osallisuuden tukeminen edistävät terveyttä ja hyvinvointia. Päivittäisten toimintojen taitojen harjoittelu nivoutuu luontevasti osaksi muiden toiminta-alueiden tavoitteiden saavuttamista. Oppilaalle luodaan mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat oppilaan toimintakyvystä, taidoista ja vahvuuksista. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten apuvälineiden hyödyntäminen eri koulupäivän tilanteissa sekä tapahtumissa.

Tavoitteet

Päivittäisten toimintojen taitojen opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii toimimaan mahdollisimman itsenäisesti arjen toimissaan. Opetuksen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista oppimisympäristönsä toimintaan sekä edistää hänen omatoimisuuttaan ja itsenäisyyttään. Päivittäisten toimintojen taitojen opetuksella vahvistetaan oppilaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja sekä ohjataan häntä tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja.

Opetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkuva. Tavoitteena on harjoitella itsestä huolehtimisen taitoja ja tukea oppilaan luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen. Tavoitteena on myös opettaa turvataitoja ja moninaisuuden hyväksymistä sekä tukea oppilaan seksuaalista kehitystä. Turvallisuuskasvatuksen tavoitteena on, että oppilas oppii tunnistamaan vaaratilanteita, pyytämään apua, arvioimaan riskejä sekä tekemään turvallisia valintoja.

Päivittäisten toimintojen taidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät seuraaviin alueisiin: ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun (L2), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3), tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Opetuksen sisällöt

Päivittäisten toimintojen taitojen opetuksen sisältöinä ovat itsenäiseen elämään liittyvät arjen taidot, kuten hyvinvointi ja terveydestä huolehtiminen, sosiaaliset taidot, kodinhoitotaidot sekä asiointitaidot. Opetuksen tulee kattaa ajan hallinnan, asumisen, ympäristössä liikkumisen, mielekkään vapaa-ajan sekä turvallisuuden ylläpitämisen sisältöjä. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa.

Opetuksessa huomioidaan, että oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen. Lisäksi oppilaita tulee ohjata demokraattiseen päätöksentekoon osallistumiseen aktiivisina yhteisön jäseninä. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin. Opetuksen sisältöihin kuuluvat oppilaan toimintakyvyn edellytysten sekä edun mukaisesti esimerkiksi merkityksellisten vapaa-ajan aktiviteettien/harrastuksen löytäminen, digitalisuuden hyödyntäminen arjessa sekä kaverisuhteet.

Kognitiiviset taidot

Kognitiivisten taitojen oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan toimintakyky, ja oppimisen taidot sekä muistin toiminta. Kognitiiviset taidot tarkoittavat ajattelun, havainnoinnin, tiedonhankinnan, ymmärtämisen ja oppimisen taitoja. Kognitiivisten taitojen kehitykseen kuuluu esimerkiksi kielen, muistin, ajattelun, ongelmanratkaisun, tarkkaavuuden, luovuuden, päättelyn ja päätöksenteon osa-alueita.

Kognitiivisten taitojen opetus tukee oppimis-, muistamis- ja ajatteluprosessien kehittymistä ja rohkaisee oppilasta hyödyntämään näitä taitoja erilaisissa arjen tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Kognitiivisten taitojen harjoittelu nivoutuu luontevasti osaksi muiden toiminta-alueiden opetusta vahvistaen oppilaan osallisuutta, motivaatiota sekä asennetta oppimista kohtaan. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat oppilaan yksilöllisestä tilanteesta, taidoista ja vahvuuksista. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaskohtaiseen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten apuvälineiden hyödyntäminen eri koulupäivän tilanteissa sekä tapahtumissa.

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteiden perustana on oppilaan kognitiivinen toimintakyky. Kognitiivisten taitojen opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kykyä hahmottaa ja ymmärtää ympäröivää todellisuutta sekä aktivoida hänen ajattelu- ja toiminnanohjaustaitojaan. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen. Tavoitteena on, että oppilas oppii hahmottamaan, valitsemaan ja luokittelemaan asioita. Lisäksi oppilas oppii päättelytaitoa kuten syy- ja seuraussuhteita, ongelman ratkaisua ja kielellistä päättelyä sekä muistamisen taitoja. Oppilaan toimintakyvyn ja edun mukaisesti opetuksen tavoitteena voi olla myös lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten taitojen perusvalmiuksien kehittäminen. Kognitiivisten taitojen harjoittelussa pyritään vahvistamaan oppilaan aktiivista osallistumista arjen toimintaympäristöissä.

Kognitiiviset taidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät ajatteluun ja oppimaan oppimiseen (L1), kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun (L2), tieto- ja viestintäteknologiseen osaamisen (L5) sekä osallistumisen, vaikuttamisen ja kestävä tulevaisuuden rakentamisen (L7) alueisiin.

Opetuksen sisällöt

Kognitiivisten taitojen opetus voi sisältää aistien stimuloitua ja harjoittamista, muistin, valinnan, luokittelun, syy-seuraussuhteen, ongelmanratkaisun ja päätöksenteon oppimista edistäviä osa-alueita. Opetus rohkaisee oppilasta hyödyntämään näitä taitoja erilaisissa arjen tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Opetuksen sisältöinä ovat oppilaan kognitiivisen toimintakyvyn ja edun mukaisesti myös lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten taitojen perusvalmiuksia sisältäviä harjoituksia.

Eri oppiaineiden sisältöjä voidaan soveltuvin osin hyödyntää kognitiivisten taitojen opetuksen tavoitteiden ja sisältöjen suunnittelussa. Opetus ei kuitenkaan ole oppiainejakoista eikä perustu perusopetuslain 20 h §:n mukaiseen perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiseen. Oppiaineiden sisällöistä voi hyödyntää esimerkiksi ajankohtaisiin teemoihin liittyviä opetuskokonaisuuksia.

5.4.2. Joustava perusopetus

Perusopetuslain mukaan kunta voi järjestää päättämässään laajuudessa perusopetuksen 7–9 vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa⁸⁹. Tässä käytetään joustavan perusopetuksen toiminnasta nimitystä joustava perusopetus. Opetus toteutetaan perusopetusta koskevien säädösten ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Joustavalla perusopetuksella pyritään vähentämään perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäisemään syrjäytymistä⁹⁰. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä opiskelussa.

⁸⁹ Perusopetuslaki 5 § (1707/2009). Perusopetusasetus 9 a § (1768/2009)

⁹⁰ Perusopetusasetus 9 a §

Joustava perusopetus on tarkoitettu niille 7–9-luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja heikko opiskelumotivaatio sekä oppilaille, joiden arvioidaan olevan vaarassa syrjäytyä jatkokoulutuksesta ja työelämästä⁹¹. Joustavan perusopetuksen toimintaan voidaan ottaa myös perusopetuslain 20 c §:n mukaisia oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan joustavassa perusopetuksessa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan kokonaisuutena pitää oppilaan edun mukaisena.

Opetuksessa korostuu moniammatillinen sekä eri hallintokuntien ja organisaatioiden välinen yhteistyö. Yhteistyöhön voivat osallistua myös ammatilliset oppilaitokset ja lukiot, vapaan sivistystyön oppilaitokset sekä nuorten työpajat. Joustavaa perusopetusta suunnittelemaan ja organisoimaan voidaan muodostaa ohjausryhmä.

Koulun toimintatapoja ja opetusmenetelmiä kehitetään niin, että ne vastaavat joustavaan perusopetukseen valittujen oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Erityistä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta kouluyhteisössä sekä vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä. Opetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä.

Joustava perusopetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen⁹². Opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt, opetuksen järjestäjän nimeämä ammattilainen. Opetusta voidaan tarvittaessa antaa osittain myös muun opetusryhmän yhteydessä.

Opetus toteutetaan lähiopetuksena koulussa sekä ohjattuna opiskeluna työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä. Opiskelu koulun ulkopuolella on oleellinen osa joustavaa perusopetusta. Näiden jaksojen aikana oppilailla on oikeus opettajan antamaan ohjaukseen ja opetukseen. Oppilaille annetaan opetussuunnitelman mukaisia oppimistehtäviä. Suoriutuminen oppimistehtävistä otetaan huomioon oppilaan arvioinnissa. Työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä oppilaiden kanssa työskentelevä henkilöstö tulee perehdyttää työturvallisuuteen, tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin sekä muihin tarvittaviin säädöksiin.

Oppilas valitaan joustavaan perusopetukseen oppilaan tai huoltajan hakemuksesta. Oppilaita valittaessa heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelystä⁹³. Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös. Jos yksittäinen oppilas siirtyy pois joustavasta perusopetuksesta ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään joustavan perusopetuksen päättymisestä hallintopäätös.

Joustavan perusopetuksen oppilaalla on oikeus säädösten mukaiseen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, ohjaukseen ja opiskeluhuoltoon.

Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan suunnitelma. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Suunnitelmassa kuvataan oppilaan joustavan perusopetukseen liittyvät erityispiirteet, kuten opetuksen järjestäminen koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. Mikäli oppilas saa oppilaskohtaista tukea, joustava perusopetus kuvataan vastaavalla tavalla oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa⁹⁴.

5.4.3. Opintoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Paikallisen opetussuunnitelman mukaisista vuosiluokkakohtaisista tavoitteista voidaan oppilaskohtaisesti poiketa muodostamalla opetussuunnitelman tavoitteista erilaajuisia tavoitekokonaisuuksia⁹⁵. Tavoitekokonaisuuksittain etenemisellä tarkoitetaan, että oppilas opiskelee hänelle laaditun suunnitelman mukaisesti yhdessä tai useammassa oppiaineessa

91 Perusopetusasetus 9 a §

92 Perusopetusasetus 9 a §

93 Perusopetusasetus 9 b § (1768/2009)

94 Perusopetuslaki 20 e §

95 Perusopetuslaki 20 h §

tavoitekokonaisuuksittain vuosiluokittain etenemisen sijaan. Opetuksen järjestäjä tekee hallintopäätöksen⁹⁶ perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa eteneminen mahdollistaa sekä nopeamman että hitaamman etenemisen yhden tai useamman oppiaineen jonkun tavoitteen tai joidenkin tavoitteiden osalta. Jos oppilas opiskelee omaa vuosiluokkaansa nopeammin, tavoitekokonaisuuksissa voi olla ylemmän tai ylempien vuosiluokkien tavoitteita. Jos oppilas etenee opinnoissaan omaa vuosiluokkaansa hitaammin, tavoitekokonaisuuksissa voi olla edeltävän vuosiluokan tai edeltävien vuosiluokkien tavoitteita. Hitaammin etenevälle oppilaalle on tullut antaa ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia ennen tavoitekokonaisuuksittain opiskeluun siirtymistä.

Tavoitekokonaisuudet laaditaan pääsääntöisesti vuosiluokkakajaksojen 1–2, 3–6 ja 7–9 tavoitteiden mukaisesti. Vuosiluokkakajakson aikana oppilas, joka opiskelee oman vuosiluokkansa edeltävän vuosiluokan tai edeltävien vuosiluokkien tavoitteita, voi siirtyä vuosiluokalta seuraavalle. Kunkin vuosiluokkakajakson päätteeksi oppilaalla tulee olla pääsääntöisesti saavutettuina kyseisen jakson tavoitteet. Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenevä oppilas opiskelee ensisijaisesti oman vuosiluokkansa mukana.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenemistä voidaan hyödyntää myös silloin, kun oppilas siirtyy perusopetukseen opiskeltuaan ulkomailla tai perusopetukseen valmistavassa opetuksessa.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenevälle oppilaalle laaditaan suunnitelma. Suunnitelmasta on käytävä ilmi oppilaan tavoitekokonaisuudet, niiden sisällöt, opinnoissa eteneminen ja oppilaan arvioinnin periaatteet. Suunnitelman toteutumista on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.

Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenevän oppilaan oppimisen ja osaamisen arvioinnista määrätään luvussa 6.

5.4.4. Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia eri-ikäisiä oppilaita. Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogisista syistä. Opetus yhdysluokassa voidaan toteuttaa kokonaan oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti tai osittain vuorokurssiperiaatetta noudattaen. Vuorokurssieittain opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltavien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä. Mikäli yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Oppiaineiden opetustunteja tasattaessa tulee aina turvata oppilaan oikeus opetussuunnitelmassa määriteltyyn kokonaistuntimäärään. Mikäli oppilas siirtyy vuorokurssiperiaatteen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään opiskeluryhmään, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi.

Yhdysluokkaopetuksessa on hyvät edellytykset edistää opetuksen eheyttämistä ja käyttää monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Yhdysluokkaopetuksessa hyödynnetään erityisesti vertais- ja mallioppimisen mahdollisuuksia. Yhdysluokissa lähiopetusta voidaan tukea ja rikastaa myös etäyhteyksiä hyödyntäen.

⁹⁶ Perusopetuslaki 20 f §

5.4.5. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Perusopetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta ja näin täydentää opetusta sekä tarjota monipuolisia opiskelumahdollisuuksia eri oppiaineisiin. Etäyhteyden kautta annettavasta opetuksesta vastaa aina perusopetuksen järjestämisluvan saanut opetuksen järjestäjä. Opetustavan soveltuvuutta pohditaan erityisesti oppilaiden iän ja edellytysten näkökulmasta.

Etäyhteyksillä voidaan tukea erityisesti harvemmin opiskeltujen kielten ja uskontojen sekä valinnaisten aineiden opetusta. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen perusopetukseen koulun koosta ja sijainnista riippumatta. Etäyhteyksien käyttö lisää osaltaan koulun toiminnan ekologista kestävyttä.

Etäyhteyksiä hyödyntämällä opetusta voidaan sekä eriyttää että eheyttää. Opetuksella voidaan vastata oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin - tarjota erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta, syventää koulun tarjoamaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea tai huolehtia opetuksesta joissakin poikkeustilanteissa, esimerkiksi oppilaan pitkän sairausjakson aikana. Etäyhteyksien ja erilaisten opetusteknologioiden käyttö monipuolistavat oppimisympäristöjä. Tällöin voidaan käyttää eri opettajien osaamista sekä koulun yhteistyökumppaneiden ja mahdollisten kansainvälisten verkostojen asiantuntemusta oppilaiden tarpeiden ja opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

Oppimisympäristön turvallisuudesta sekä oppilaiden valvonnasta ja ohjauksesta huolehditaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin muissakin opetustilanteissa. Opetusryhmällä tulee olla turvallisuudesta ja hyvinvoinnista vastaava opettaja ja oppilaiden mahdollisuudet oppimista edistävään vuorovaikutukseen tulee turvata. Oppilaiden tarpeet huomioonottavalla ja opetusteknologian mahdollisuuksia hyödyntävällä pedagogisella suunnittelulla varmistetaan opetuksen laadukas toteuttaminen. Tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

5.4.6. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Oppilaan opetuksen ja tukimuotojen järjestäminen edellyttävät erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa.

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa (perusopetuslain 6 § tai 28 §:ssä tarkoitetussa) koulussa⁹⁷. Sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista.

Hoidosta vastaavan sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle kuin erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole oppilaan edun mukaista perusopetuslain tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta. Myös kunta, jossa sijaitsee muu erikoissairaanhoidon toimintayksikkö, voi järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle.⁹⁸

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetuksessa yhdistyvät oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite.

⁹⁷ Perusopetuslaki 4 a § (1090/2024)

⁹⁸ Perusopetuslaki 4 a §

Hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunta ja oppilaan opetuksen järjestäjä sekä oppilaan kotikuntalain mukainen kotikunta tai kotikunnattoman oppilaan asuinkunta sopivat yhdessä oppilaan opetuksen järjestämisestä ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle. Ennen päätöstä on kuultava oppilasta, hänen huoltajaansa sekä oppilaan opetuksen järjestäjää ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisia. Jos oppilaan opetuksen järjestäjä on eri kunta kuin oppilaan hoidon aikainen kotikunta, myös oppilaan kotikuntaa tai asuinkuntaa on kuultava. Jos yhteisymmärrykseen ei päästä, päätöksen tekee sairaalan sijaintikunta⁹⁹.

Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta. Oppilaan kotikunta on velvollinen maksamaan kotikuntakorvauksen sairaalakoulussa olevista oppilaista. Erikoissairaanhoidossa oleva oppilas on oikeutettu ilmaiseen kuljetukseen tai riittävään avustukseen osallistuessaan sairaalaopetukseen¹⁰⁰.

Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Konsultaatiolla tarkoitetaan yleisesti ammattilaisten ja asiantuntijoiden välistä neuvottelua ratkaisun löytämiseksi tai neuvon saamiseksi, joten konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu kohdentuu ensisijaisesti opettajille.

Sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan on järjestettävä toiminta-alueensa kunnille konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua oppilaan omassa koulussa¹⁰¹. Tätä palvelua hyödynnetään, kun oppilaalle suunnitellaan tai toteutetaan vaativia monialaisia ennaltaehkäiseviä tai korjaavia toimenpiteitä. Palvelua voidaan tarjota myös muiden kuin erikoissairaanhoidossa jo olevien oppilaiden opetuksen järjestämiseen.

Konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun tavoitteena on vahvistaa opettajien osaamista lähikouluissa sekä tukea heitä turvallisen ja rauhallisen oppimisympäristön luomisessa. Lisäksi palvelun tarkoituksena on edistää ennaltaehkäisevää ja varhaista tukea koulujen toimintakulttuurissa. Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu vahvistaa toiminnallaan oppilaiden tukemiseen tarvittavia moniammatillisen ja monialaisen työn rakenteita.

Oppilaan opetuksen järjestäjän tulee hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan kanssa sopia moniammatillisessa yhteistyössä konsultatiivisesta sairaalaopetuspalvelusta¹⁰². Samat tahot sopivat myös välttämättömän tuen järjestämisestä opetuksen järjestämiseksi silloin, kun oppilas siirtyy omasta koulustaan sairaalaopetukseen tai palaa takaisin omaan kouluunsa. Jos oppilaan opetuksen järjestäjä on eri kunta kuin oppilaan hoidon aikainen kotikunta, myös oppilaan kotikuntaa tai asuinkuntaa on kuultava.

5.4.7. Perusopetuksen poikkeava järjestäminen

Oppilaan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin, jos oppilaalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan perusopetuksen oppiaineen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot, perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta tai se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä¹⁰³.

Perusopetuksen poikkeavaa järjestämistä sovelletaan silloin, kun oppilaan katsotaan esimerkiksi erityisessä tutkinnossa tai opetuksen järjestäjän määrittämällä muulla tavalla osoittaneen hallitsevansa vuosiluokan tai perusopetuksen oppimäärän tiedot ja taidot. Perusopetuksen poikkeavaa järjestämistä sovelletaan myös oppilaan siirtyessä esimerkiksi ulkomailla tai perusopetuksen valmistavassa opetuksessa opiskeltuaan perusopetukseen niin myöhäisessä vaiheessa, ettei enää ajallisesti ehdi saavuttaa oppimäärän tavoitteita. Oppilaan terveydentilaan perustuva perusopetuksen poikkeavan järjestämisen soveltaminen tulisi kyseeseen tilanteessa,

⁹⁹ Perusopetuslaki 4 a §

¹⁰⁰ Perusopetuslaki 4 a §

¹⁰¹ Perusopetuslaki 4 a §

¹⁰² Perusopetuslaki 4 a §

¹⁰³ Perusopetuslaki 18 § (1090/2024)

jossa oppilaalla todetaan esimerkiksi pitkäaikainen sairaus, joka estäisi opetukseen osallistumisen pysyvästi tai kokonaan.

Perusopetuksen poikkeavasta järjestämisestä päätettäessä oppilaan tilannetta tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja huomioida oppilaan etu sekä oikeus opetukseen ja turvalliseen opiskeluympäristöön. Opetuksen järjestäjä tekee päätöksen oppimäärän suorittamatta jättämisestä huoltajan hakemuksesta perusopetuslain mukaisella hallintopäätöksellä¹⁰⁴. Päätöksenteon tukena voidaan tarvittaessa hyödyntää monialaista yhteistyötä opiskeluhuollon ammattilaisten kanssa¹⁰⁵. Myös terveydentilaan liittyvistä syistä tehtävän päätöksen tekee opetuksen järjestäjä. Terveydentilan arvioivat terveydenhuollon ammattilaiset. Oppilaan tilapäisestä vapauttamisesta terveydellisistä syistä suorittamasta oppiaineen oppimäärää säädetään perusopetuslain 20 h §:ssä.

Oppilaan opetuksen järjestäminen osittain toisin, esimerkiksi oppiaineen opetuksesta pysyvästi tai kokonaan vapauttaminen, ei ole mahdollista ilman hallintopäätöstä opetuksen poikkeavasta järjestämisestä. Päätös voidaan tehdä vain perusopetuslain 18 §:ssä mainituilla oppilaan tilanteesta johtuvilla syillä ottaen huomioon oppilaan etu. Päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Huoltajaa ja oppilasta tulee aina kuulla ennen päätöksentekoa. Perusopetuslain 18 §:n mukaiseen päätökseen on mahdollista hakea oikaisua aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiannosta¹⁰⁶.

Poikkeavia järjestelyitä ei tule käyttää tilanteessa, jossa edellytykset oppivelvollisuuden suorittamisen määräaikaiselle keskeyttämiselle täyttyvät¹⁰⁷.

5.4.8. Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttävät erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa. Monialainen yhteistyö opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten kanssa korostuu opetuksen erityisissä tilanteissa¹⁰⁸.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten opetuksesta vastaa se kunta, johon lapsi on sijoitettu. Lastensuojelulaitokseen sijoitetun oppilaan opetuksesta vastaa laitoksessa toimiva koulu, jos laitoksella on perusopetuksen järjestämislupa. Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvaus¹⁰⁹. Oppivelvollisuusikäisten vankilaopetuksesta vastaa se kunta, jossa vankila sijaitsee.

Kunta voi osoittaa oppilaan lähikouluksi sopimuksen mukaisesti oman kunnan koulun sijasta myös toisen kunnan koulun, sellaisen yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän koulun, jolla on opetuksen järjestämislupa, tai valtion koulun.

5.5. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa¹¹⁰. Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan

¹⁰⁴ Perusopetuslaki 18 §

¹⁰⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 16 §

¹⁰⁶ Perusopetuslaki 42 § (1090/2024)

¹⁰⁷ Oppivelvollisuuslaki (1214/2020) 7 §

¹⁰⁸ Oppilas- ja opiskeluhoitolaki 16 §

¹⁰⁹ Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 38 § (618/2021)

¹¹⁰ Perusopetuslaki 47 §

järjestämisestä ja laajuudesta. Myös kouluruokailu, välituntitoiminta sekä koulun päivänavaukset, juhlat, retket, opintokäynnit ja leirikoulut sekä mahdollisuuksien mukaan koulumatkat järjestetään siten, että ne tukevat oppilaiden oppimiselle, monipuoliselle kehittämiselle ja hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita. Ne myös osaltaan vahvistavat kokemusta hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä ja tekevät mahdolliseksi oppilaiden näkökulmasta eheän, vireyttä vahvistavan ja vaihtelevan päivän. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään toimintaa ohjaavat tavoitteet ja järjestämisen periaatteet. Koulukohtaisesta järjestämisestä päätetään lukuvuosisuunnitelmassa.

Koulun kerhotoiminta

Kerhotoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, jonka lähtökohtana ovat koulun kasvatukselliset, opetukselliset ja ohjaukselliset tavoitteet. Se on osa maksutonta perusopetusta ja rakentaa omalta osaltaan toiminnan yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa koulun toimintakulttuuria. Kerhotoiminnan tehtävä on tukea oppilaiden monipuolista kasvua ja kehitystä. Kerhot tarjoavat oppilaille mahdollisuuksia tutustua erilaisiin harrastuksiin. Tavoitteena on lisätä harrastuneisuutta sekä tuottaa yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon kokemuksia. Kerhotoiminnassa oppilaat saavat tilaisuuksia koulussa opitun soveltamiseen, luovaan toimintaan ja monimuotoiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten oppilaiden kanssa. Kerhot voivat lisätä oppilaiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä arjen hallintaa ja turvallisuutta.

Joustavilla kerhotoiminnan ratkaisuilla tuetaan oppilaan päivän kokonaisuutta. Kerhotoiminnan järjestämis- ja toteuttamistapoja kehitetään ja oppimisympäristöä muokataan harrastuneisuutta tukevaksi. Oppilaiden osuutta kerhotoiminnan suunnittelussa lisätään. Kerhotoiminnan järjestäminen tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa myös kodin ja koulun kasvatusyhteistyötä sekä yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Koulut voivat hyödyntää kerhotoiminnan järjestämisessä eri hallintokuntien, yhteisöjen, yritysten ja järjestöjen sekä koulun muiden sidosryhmien osaamista.

Koulun kirjastotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää koulukirjastotoimintaa ja toteuttaa sitä yhteistyössä lähikirjaston ja muiden kirjastojen kanssa. Kirjastotoiminnalla vahvistetaan oppilaiden yleissivistyksen ja maailmankuvan laajenemista ja avartumista. Monimuotoinen koulukirjastotoiminta tukee oppimiskäsityksen toteutumista aidoissa oppimistilanteissa ja luo oppilaille mahdollisuuksia monenlaisten vastuutehtävien hoitamiseen. Koulun kirjasto ja muut kirjastot tarjoavat aktiivisia ja virikkeisiä oppimisympäristöjä sekä monipuolisia työtapoja. Kirjastotoiminnan tehtävänä on kannustaa oppilaita omaehtoiseen lukemiseen ja omiin lukuvalintoihin, tyydyttää heidän tiedonhaluaan, kannustaa hakemaan tietoa eri lähteistä ja arvioimaan tietolähteitä. Toiminta lisää mahdollisuuksia opetuksen eriyttämiseen, oppilaiden yksilöllisten kiinnostusten mukaiseen työskentelyyn sekä yhteistyöhön kotien kanssa. Yhdessä koulu ja kirjasto ohjaavat elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Kouluruokailu

Kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyyn sekä ruokaosaamisen tukeminen. Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä täysipainoinen maksuton ateria. Ateria nautitaan tarkoituksenmukaisesti järjestettynä¹¹¹ ja ohjattuna ruokailuna. Kouluruokailun järjestämisessä otetaan huomioon ruokailun terveydellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys. Ruokailuhetkillä on tärkeä virkistystehtävä ja niillä edistetään kestävästä elämäntapaa, kulttuurista osaamista sekä ruoka- ja tapakasvatuksen tavoitteita. Oikea-aikainen ja kiireetön ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat jaksamisen koulupäivän aikana. Viihtyisä ruokailuhetki lisää hyvinvointia koko kouluyhteisössä.

Kouluruokailu on oppilaille tärkeä osa koulupäivää. Oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun ja etenkin ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Opettajat huolehtivat ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatuksesta yhdessä koulun muiden aikuisten kanssa. Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan kotien

¹¹¹ Perusopetuslaki 31 § 2 mom.

kanssa ja yhdessä tuetaan oppilaiden kehitystä. Kouluruokailuun osallistumista sekä ruoan ja ruokailutilanteen laatua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opetushenkilöstö ja ruokailusta vastaava henkilöstö tekevät yhteistyötä kouluruokailun järjestämisessä ja toiminnan kehittämässä. Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta¹¹².

Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Perusopetusasetuksen mukaan opetukseen tulee käyttää tuntia kohti vähintään 45 minuuttia ja opetukseen käytettävä aika jaetaan tarkoituksenmukaisiksi opetusjaksoiksi. Osa työajasta voidaan käyttää¹¹³ työelämään tutustuttamiseen sekä lukuvuoden päättäjaisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin. Säännös luo edellytykset koulupäivän monenlaiseen rytmittämiseen sekä välituntien järjestämiseen oppilaiden hyvinvointia edistävällä tavalla. Yhteisiä tapahtumia voivat olla muun muassa koulun juhlat, teemapäivät ja retket. Opintokäynnit ja leirikoulut voivat koskea koko kouluyhteisöä tai vain joitakin tai jotakin opetusryhmää. Myös niissä hyödynnetään perusopetusasetuksen mukaista koulutyön joustavan järjestämisen mahdollisuutta. Päivän työ aloitetaan lyhyellä päivänavauksella¹¹⁴.

Koulun yhteisöllisyyden ja oppilaiden terveen kehityksen, sosiaalisten suhteiden sekä opiskelussa jaksamisen kannalta välitunnit, päivänavaukset ja monenlaiset yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä. Niitä hyödynnetään myös osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Ne vahvistavat oppilaiden laaja-alaista osaamista ja tekevät näkyväksi koulun kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta. Opintokäynnit ja leirikoulut puolestaan tarjoavat mahdollisuuksia oppimisympäristön laajentamiseen ja oppimiseen autenttisissa tilanteissa sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opetuksen järjestäjällä on paljon harkintavaltaa sen suhteen, miten koulupäivä jaetaan opetusjaksoihin ja välitunteihin, mitä muuta toimintaa koulupäiviin sisältyy ja millaisia toimintamuotoja käytetään. Ratkaisut muokkaavat koulun toimintakulttuuria. Niitä tehtäessä otetaan huomioon perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen periaatteet.

Koulumatkat ja koulukuljetukset

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Heitä opastetaan sekä itsenäisesti että koulukuljetuksin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään matkaa tehdessään hyvin.

Koulukuljetuksen odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla menettelytavoista ja vastuuhenkilöistä¹¹⁵. Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa¹¹⁶ tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

5.6. Paikallisesti päätettävät asiat

Koulutyön käytännön järjestämisestä päätettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että ratkaisut tukevat kasvatuksen ja opetuksen tavoitteiden saavuttamista ja edistävät perusopetuksen yhtenäisyyttä rakentavaa toimintakulttuuria. Opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti kaikkien

112 Perusopetuslaki 3 § 2 mom. , 31 a § 1 mom. ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 13 §

113 Perusopetusasetus 3 § 4 ja 5 mom.

114 Perusopetusasetus 6 §

115 Perusopetuslaki 32 §

116 Perusopetuslaki 29 § 7 mom. (163/2022)

tässä käsiteltävien asioiden osalta koulukohtaiset ratkaisut, työn- ja vastuunjako sekä muu käytännön toteutus täsmennetään koulun lukuvuosisuunnitelmassa.

Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö sekä poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat keskeiset tavoitteet ja toimintatavat hyvän ja turvallisen koulupäivän luomiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi
- toimintamallin oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi. Toimintamallissa kuvataan opetuksen järjestäjää, koulua ja oppilasta koskien¹¹⁷
 - miten kouluun kiinnittymistä, koululäsnäoloa ja vertaissuhteita tuetaan ja poissaoloja ennaltaehkäistään¹¹⁸. Mikäli paikallisesti päätetään laajennettavan esimerkiksi terveystiedon tai muiden aineiden oppimäärää tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun, kuvataan näiden tuntien tavoitteet ja sisällöt opetussuunnitelmassa¹¹⁹.
 - miten poissaoloja seurataan suunnitelmallisesti¹²⁰ niin että niistä kerätty tieto on käytettävissä poissaolojen ehkäisemiseen ja varhaiseen puuttumiseen lukuvuoden aikana
 - miten poissaoloihin puututaan suunnitelmallisesti, ja tämän edellyttämä työnjako ja vastuut¹²¹
 - miten yhteistyö huoltajien tai muun laillisen edustajan kanssa toteutetaan¹²²
 - miten poissaolojen ehkäisemisen ja seurannan sekä poissaoloihin puuttumisen toimintatavat sekä niiden suunnittelu koordinoitään¹²³ koulukohtaisessa opiskeluhoitoryhmässä, jossa huoltajat ja oppilaat ovat osallisena
 - miten yhteistyö opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa poissaolojen ehkäisemisessä, niihin puuttumisessa sekä poissaolojen syiden selvittämisessä toteutetaan¹²⁴
 - yhteistyössä kuvataan oppilaan opiskeluhoitopalveluihin ohjaamisen käytännöt¹²⁵, terveystarkastuksiin liittyvä yhteistyö¹²⁶ sekä yhteistyön konkreettinen käynnistäminen opiskeluhoitopalvelujen kanssa oppilaan runsaissa poissaoloissa¹²⁷.
 - miten toimintamallin jatkuva seuranta ja kehittäminen kerätyn tiedon ja järjestelmällisen palautteen pohjalta tehdään¹²⁸.
- miten yhteistyö kunnan/koulun sisällä sekä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa organisoidaan ja miten sitä seurataan ja kehitetään, erityisesti
 - miten huolehditaan oppilaiden osallisuuden toteutumisesta
 - mitkä ovat kodin ja koulun yhteistyön keskeiset tavoitteet ja järjestämiskäytännöt.

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

¹¹⁷ Perusopetuslaki 26 §

¹¹⁸ Perusopetuslaki 26 §

¹¹⁹ Perusopetuslaki 11 §, 14 § (626/1998)

¹²⁰ Perusopetuslaki 26 §

¹²¹ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 - 5 § (1287/2013)

¹²² Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 - 5 § (1287/2013), Perusopetuslaki 3 § (626/1998)

¹²³ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 § (1287/2013)

¹²⁴ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 - 5 § (1287/2013)

¹²⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 § (1287/2013)

¹²⁶ Terveystarkastuslaki 16 § (1326/2010), Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 7 § (338/2011)

¹²⁷ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013), Terveystarkastuslaki 15 a §, 16 §, 17 a § (1326/2010), Sosiaalihuoltolaki 5 §, 10 §, 27 c § (1301/2014)

¹²⁸ Perusopetuslaki 26 §

Opetuksen järjestäjä vastaa kasvatustieteellisiä ja kurinpidollisia keinoja koskevan suunnitelman laatimisesta. Suunnitelma voi olla osa paikallista opetussuunnitelmaa tai erillinen suunnitelma, jolloin siitä tulee mainita opetussuunnitelmassa. Suunnitelmassa päätetään ja kuvataan

- millaisissa tapauksissa kasvatustieteellistä käytetään ja mitkä ovat keskustelujen toteuttamisen käytännöt
- mitkä ovat lainsäädäntöä tarkentavat ja täydentävät menettelytavat rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämismenettelyt, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- mitkä ovat vastuut ja toimintatavat opetuksen epäämistä koskevissa tilanteissa:
 - oppilaalle laadittava henkilökohtainen suunnitelma opetuksen järjestämisestä, toteuttamisesta ja seurannasta opetukseen osallistumisen epäämisen aikana ja turvallisen opetukseen palaamisen tukemiseksi: suunnitelman kirjaamisen, toteuttamisen ja seurannan vastuut.
 - oppilaan ja hänen huoltajansa osallisuus em. suunnitelman laatimisessa
 - oppilaan mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa opetuksesta epäämisen aikana
 - oppilaalle järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen
 - oppilaan valvonta seuraavien toimenpiteiden jälkeen:
 - oppilaan poistaminen luokahuoneesta tai muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai
 - kun oppilaan opetukseen osallistuminen on eväty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi
 - yhteistyö koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa
- miten hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattaminen varmistetaan kurinpidollisia keinoja käytettäessä
- miten huolehditaan henkilökunnan perehdyttämisestä ja osaamisen varmistamisesta kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
- miten suunnitelmasta, järjestämissäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpidollisista keinoista tiedotetaan eri tahoille
- mitkä ovat menettelytavat suunnitelman seuraamista sekä toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Toiminta-alueittain järjestettävän opetuksen järjestämisen periaatteet ja yhteistyö kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa, ja niitä tarkennetaan koulujen lukuvuosisuunnitelmassa. Lisäksi paikallisessa suunnitelmassa kuvataan toimenpiteet oppilaiden kouluyhteisöön liittymisen ja osallisuuden turvaamisen osalta. Oppilaanohjauksen ja tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen järjestämisen periaatteet kuvataan ohjaussuunnitelmassa.

Joustava perusopetus

Mikäli opetuksen järjestäjä tarjoaa joustavaa perusopetusta, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten joustava perusopetus järjestetään ja mitkä ovat siinä noudatettavat keskeiset toimintatavat
- mitkä ovat oppilasvalinnan perusteet ja miten valinta käytännössä toteutetaan
- miten muissa oppilaitoksissa, työpaikalla tai muualla koulun ulkopuolella tapahtuva opiskelu järjestetään ja miten oppilaiden opiskelua tällöin ohjataan, seurataan ja arvioidaan
- miten eri toimijoiden yhteistyö, vastuut ja työnjako järjestetään.

Perusopetuslain 20 c §:n mukaisia oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan tuen toteuttamista koskevan suunnitelman laatimisesta määrätään luvussa 7.

Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa tavoitekokonaisuuksittain etenevien oppilaiden opintojen etenemisen seurannan periaatteet.

Yhdysluokkaopetus

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon, että se soveltuu myös yhdysluokkaopetukseen ja pienille kouluille. Toinen vaihtoehto on sisällyttää opetussuunnitelmaan pienten koulujen opetuksen ja yhdysluokkaopetuksen järjestelyjä koskeva osio. Mikäli opetus järjestetään yhdysluokissa, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten yhdysluokkaopetus järjestetään ja mitkä ovat siinä noudatettavat keskeiset toimintatavat
- miten eri oppiaineiden vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokille valtioneuvoston asetuksen¹²⁹ määrittelemien nivelvaiheiden mukaisesti

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Mikäli etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta käytetään, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- minkä asioiden opetuksessa ja opiskelussa etäyhteyksiä hyödynnetään
- mitkä ovat etäyhteyksien opetuskäyttöä ohjaavat tavoitteet, opetuksen järjestämisen käytännöt ja yhteiset toimintatavat sekä eri toimijoiden vastuut.

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- paikallinen monialainen yhteistyö, yhteistyötahot ja yhteistyön käytänteet
- käytänteet, yhteistyö, oppilaan opetuksen toteuttaminen ja oppilaan tukeminen oppilaan siirtyessä sairaalaopetukseen ja palatessa omaan kouluun
- konsultaation käytänteet ja yhteistyö

Perusopetuksen poikkeava järjestäminen

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- perusteet aikaisemman osaamisen osoittamisesta esimerkiksi erityisessä tutkinnossa tai opetuksen järjestäjän päättämällä muulla tavalla

Opetus erityisissä tilanteissa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten yhteistyö ja oppilaan tukeminen hoidetaan oppilaan siirtyessä

- omasta koulustaan toisen opetuksen järjestäjän kouluun tai valtion oppilaitokseen
- koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa järjestettävään perusopetukseen

Lisäksi kuvataan yhteistyön käytänteet oppilaan palatessa takaisin omaan kouluunsa.

Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö sekä poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen

Kaikille oppilaille taataan turvallinen oppimisympäristö ja yhtäläiset mahdollisuudet oppimiseen. Koululla on selkeät hyväksytyt järjestyssäännöt, joita kaikki sitoutetaan noudattamaan.

Toiminta koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa on vuorovaikutuksellista ja suunnitelmallista. Oppilaiden osallisuus toteutuu oppilaskunnan, tukioppilaiden ja yhteisöllisen

¹²⁹ Valtioneuvoston asetus (422/2012) 6 § (111/2023)

opiskeluhuoltotoiminnan kautta sekä nuorisovaltuuston kautta. Kodin ja koulun yhteistyö toteutuu arviointikeskustelujen, vanhempainiltojen ja vanhempainyhdistysten kautta. Mahdollisuuksien mukaan kouluilla järjestetään kodin ja koulun päiviä. Koulun ja kodin vuorovaikutuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Kasvatuskeskustelua käytetään, jos oppilas toistuvasti käyttäytyy häiritsevästi, laiminlyö koulutehtäviään ja hänellä on selvittämättömiä poissaoloja.

Kasvatuskeskusteluun osallistuvat ensin luokanopettaja/luokanohjaaja ja oppilas, tarvittaessa mukana on myös rehtori ja huoltajat. Kaikissa tapauksissa ollaan yhteyksissä huoltajiin. Yhteys huoltajiin otetaan ensisijaisesti puhelimitse kasvatuskeskustelun aikana. Kasvatuskeskustelut kirjataan Wilmaan tukilehdelle kasvatuskeskusteluihin.

Lomakkeelle kirjataan toimenpiteen määrääjä, määräyspäivä ja suorituspäivämäärä. Lomakkeella yksilöidään teko tai laiminlyönti, oppilaan kuuleminen sekä kasvatuskeskustelua koskevat tiedot. Keskustelun aikana soitetaan huoltajalle tai selvitys toimitetaan kirjallisena huoltajalle.

Kaikki rike-, vilppi- ja häirintätilanteet tulee merkitä oppilaan tuntimerkintöihin, vaikka rikkeen vilpin tai häiriötilanteen seurauksena ei olisi kurinpidolliset seuraukset. Merkinnän tekee rikkeen, vilpin tai häiriötilanteen havainnut opettaja tai rehtori.

Kurinpitokeinoja tulisi käyttää asteittain kovenevasti. Ensisijainen rangaistus oppilaalle on kasvatuskeskustelu. Kasvatuskeskustelukäytännöt kuvataan edellisessä kappaleessa ja menetelmät koulupäivän eväämisestä on kirjattu seuraavaan kappaleeseen.

- Opettaja voi määrätä kotitehtävänsä laiminlyöneen oppilaan tekemään kotitehtäviä työpäivän päätyttyä enintään yhden tunnin ajaksi. Opettajan on ilmoitettava asiasta huoltajalle ja se on kirjattava Wilmaan oppilaan tuntimerkintöihin.
- Opettaja tai rehtori voi poistaa opetusta häiritsevän oppilaan poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun järjestämästä tilaisuudesta. Oppilaan luokasta poistavalla opettajalla on vastuu ohjeistaa oppilas luokasta poistamisen ajaksi. Luokasta poistaminen merkitään Wilman tuntimerkintöihin.

Jälki-istunnon määrää luokanopettaja/luokanvalvoja tai tapahtuman nähnyt opettaja (esim. välituntivalvoja, aineenopettaja). Jälki-istunnon määräävän opettajan on selvitettävä oppilaalle toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Kirjaus jälki-istunnosta tehdään Wilman tukilehdelle, josta löytyy oma kaavake jälki-istunnolle. Jälki-istuntoa ei voida järjestää siten, että oppilas joutuisi sen seurauksena jäämään pois opetussuunnitelman tai muun koulun toimintaa koskevan suunnitelman mukaisesta opetuksesta.

Kirjallinen varoitus

Rehtori määrää kirjallisen varoituksen perusopetuslain 36 § mukaisesti. Kirjallinen varoituksesta tehdään viranhaltijapäätös. Rehtorin on selvitettävä oppilaalle toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Ennen varoituksen antamista oppilaan huoltajalle on varattava tilaisuus tuulla kuulluksi. Kirjallinen varoitus kirjataan Wilmaan tukilehdelle kirjallisiin varoituksiin.

Määräaikainen erottaminen

Määräaikaisesta erottamisesta päättää sivistyslautakunta. Asian valmistelee ja esittelee sivistyslautakunnalle sivistysosaston osastopäällikkö. Osastopäällikön on selvitettävä oppilaalle toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Ennen päätöksen tekemistä oppilaan huoltajalle on varattava tilaisuus tuulla kuulluksi. Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen tulee olla käsiteltäessä oppivelvollisen lapsen koulusta erottamista koskevaa asiaa opetustoimesta vastaavassa toimielimessä, jollei sosiaalihuollosta vastaava toimielin arvioi läsnäolon olevan ilmeisen tarpeetonta (Lastensuojelulaki 24 §). Määräaikaisesta erottamisesta tehdään hallintopäätös. Päätöksestä ilmoitetaan tarvittaessa koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon viranomaiselle.

Erotetulle oppilaalle järjestetään opetus, joka estää määrääjäksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Koulun rehtori vastaa siitä, että tämä suunnitelma laaditaan.

Vastuut ja toimintatavat opetuksen epäämistä koskevissa tilanteissa:

Oppilaalle on laadittava henkilökohtainen suunnitelma opetuksen järjestämisestä, toteuttamisesta ja seurannasta opetukseen osallistumisen epäämisen aikana ja turvallisen opetukseen palaamisen tukemiseksi: suunnitelman kirjaamisen, toteuttamisen ja seurannan vastuut.

Koulupäivän epäämistä esittävä opettaja ilmoittaa asiasta rehtorille ja rehtori tekee päätöksen koulupäivän epäämisestä ja epäämisen kestosta. Epäämistä esittävä opettaja kirjaa teon tai laiminlyönnin yksilöinnin sekä epäämistä koskevat tiedot. Rehtori tekee päätöksen koulupäivän epäämisestä Wilmaan. Rehtori arvioi, evätäänkö myös seuraava koulupäivä.

Koulupäivän epäämistä esittävä opettaja on yhteydessä huoltajiin, voiko huoltaja hakea oppilaan koululta tai voiko oppilas lähteä kotiin huoltajan luvalla. Epäämistä esittävä opettaja kirjaa Wilmaan yhteydenoton huoltajaan. Mikäli huoltaja ei voi hakea oppilasta kotiin tai oppilas ei voi huoltajan luvalla lähteä kotiin, rehtori järjestää oppilaalle valvonnan lopun koulupäivän ajaksi.

Wilman tukilehdellä olevaan epäämislomakkeeseen kirjataan suunnitelma opettamisen järjestämisestä, toteuttamisesta ja seurannasta epäämisen aikana sekä turvallisen opetukseen palaamisen turvaaminen. Kirjaamisen tekee epäämistä esittävä opettaja yhdessä luokanvalvojan/luokanopettajan kanssa. Koulun epäämislomakkeelle kirjataan huoltajan ja oppilaan kuuleminen koulupäivän epäämisestä ja siihen liittyvien suunnitelmien tekemisestä. Kirjaamisen kuulemisesta tekee epäämistä esittänyt opettaja.

Opetuksen epäämislomakkeelle kirjataan huoltajan ja oppilaan kuuleminen koulupäivän epäämisestä ja siihen liittyvien suunnitelmien tekemisestä. Kirjaamisesta vastaa eväämistä esittänyt opettaja.

Oppilaalle järjestetään tarvittaessa kuraattoripalvelut opetuksen eväämisen aikana. Oppilas voi sovitusti tulla tapaamaan kuraattoria tai koulupsykologia koululle. Oppilashuoltolain 1287/2013 15§ mukaisesti viimeistään seitsemän päivän kuluessa yhteydenotosta. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Arvion kiireellisyydestä tekee kuraattori tai psykologi.

Kun oppilas palaa epäämisen jälkeen koululle, luokanvalvoja/luokanopettaja järjestää oppilaan kanssa paluukeskustelun.

Yhteistyö

Perusopetus tekee yhteistyötä sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien sosiaaliviranomaisten kanssa. Perusopetuksesta huolehditaan sosiaaliviranomaisilla lastensuojelulain vaatimat lastensuojeluilmoitukset. Huoltajan ja oppilaan luvalla sosiaalitoimen edustaja voidaan kutsua yksilölliseen opiskeluhuollon kokoukseen. Oppilaan määräaikaisessa erottamisessa sosiaalihuollosta vastaava toimielimen edustaja osallistuu määräaikaisesta erottamista päättävän opetuksen järjestäjän monijäseniseen toimielimeen.

Kirjallisista varoituksista sekä toistuvista koulupäivän epäämisistä tehdään lastensuojeluilmoitus. Mikäli oppilaan poissaolot, ovat yli 100 poissaolotuntia lukuvuodessa ja poissaolojen syyt ovat epäselvät, asiasta tehdään ilmoitus sosiaalihuoltoon.

Hallintolain 2 luvun mukaan hyvän hallinnon periaatteita ovat: yhdenmukaisuus, tarkoituksidonnaisuuden periaate, objektiivisuusperiaate ja suhteellisuusperiaate. Koulussa noudatetaan hyvän hallinnon periaatteita, rehtorikokouksissa ja kouluissa käsitellään kurinpitokeinosuunnitelmaa ja -keinoja säännöllisesti, jotta opettajilla on periaatteet selvillä.

Opetuksen järjestäjä vastaa henkilökunnan perehdyttämisestä lukuvuosittain. Opettajat perehdytetään oppilaan oikeussuojaan esimerkiksi opettajainkokouksissa. Koulujen rehtorit valvovat kurinpitokeinojen käyttämistä.

Järjestyssäännöistä ja kurinpidollisista keinoista tiedotetaan lukuvuositedotteissa, vanhempainilloissa sekä osana koulun toimintaa. Toimintaa seurataan jatkuvasti ja arvioidaan osana lukuvuosisuunnitelman toteutumisen arviointia.

Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Toiminta-alueittain tapahtuva opetus on Lapinlahdella keskitetty Matin ja Liisan kouluun, opetusryhmät sijaitsevat muun opetuksen yhteydessä. Oppilaat osallistuvat koulun kaikkeen toimintaan ja luokista valitaan jäsenet myös koulun oppilaskuntaan. Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus integroitua yleisopetuksen luokkiin, mikäli se on mahdollista oppilaan toimintakyky ja tavoitteet huomioiden. Opetuksen suunnittelussa tehdään yhteistyötä oppilaan hoidosta ja kuntoutuksesta vastaavien tahojen kanssa esim. puhe- ja toimintaterapeutit.

Joustava perusopetus

Lapinlahdella on mahdollisuus osallistua joustavaan perusopetukseen erillisen päätöksen mukaisesti. Päästäkseen joustavaan perusopetukseen on sitä oppilaan ja hänen huoltajansa haettava yhdessä. Opetus toteutetaan pääosin integroituna perusluokkaan, ja vastuutahot määrittelevät oppilaalle tehtävässä suunnitelmassa työpaikkaopiskelun käytännöt. Työnjako ja vastuutahot määrittellään oppilaalle tehtävässä suunnitelmassa jokaiselle oppilaalle henkilökohtaisesti.

Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Tavoitekokonaisuuksittain etenevälle oppilaalle tehdään aina hallintopäätös, koska tällöin poiketaan opetussuunnitelman perusteista. Tavoitekokonaisuudet laaditaan pääsääntöisesti vuosiluokajaksojen 1–2, 3–6 ja 7–9 tavoitteiden mukaisesti. Tavoitekokonaisuudet mahdollistavat vuosiluokan oppimäärää nopeamman ja hitaamman opiskelun. Oppilas etenee vuosiluokille 3 ja 7 pääsääntöisesti vasta silloin, kun hän on suorittanut hänelle laaditun suunnitelman mukaiset tavoitekokonaisuudet hyväksytysti. Vuosiluokkien 3–6 ja 7–9 nivelvaiheissa oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa valtakunnallisiin arviointikriteereihin. Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissaan etenevä oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuosidistuksen. Lukuvuosidistukseen kirjataan kaikki hänelle laadittuun suunnitelmaan kuuluvat opinnot. Hyväksytysti suoritettujen tavoitekokonaisuuksien arvioinnit kirjataan oppiaineittain lukuvuosidistukseen. Kesken olevien tavoitekokonaisuuksien arviointia ei merkitä lukuvuosidistukseen. Todistuksen lisätietoja -kohtaan merkitään, minkä vuosiluokan suorituksista on kyse niissä oppiaineissa, joissa oppilas etenee tavoitekokonaisuuksittain. Lukuvuoden koulutyön päätyttyä oppilas siirtyy opinnoissaan eteenpäin seuraavalle vuosiluokalle.

Yhdysluokkaopetus

Lapinlahdella on mahdollista opiskella yhdysluokalla, joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogista syistä. Keskeisenä pedagogisena ajatuksena on oppilaiden yhteistyötaitojen sekä monipuolisten työtapojen kehittäminen eri-ikäisten oppilaiden kanssa. Opetus yhdysluokassa toteutetaan osittain vuosiluokkaperiaatteen mukaisesti (äidinkieli, matematiikka sekä kielet). Muut aineet voidaan opiskella vuorokurssiperiaatetta noudattaen.

Kaikki oppilaat opiskelevat kunnan vahvistetun tuntijaon mukaan. Koulukohtaiset olosuhteet voivat vaikuttaa käytännön järjestelyihin.

Parittomien vuosien vuorokursseja opiskellaan niinä lukuvuosina, jotka loppuvat parittomaan lukuun. Parillisten vuosien vuosikurssia opiskellaan niinä lukuvuosina jotka loppuvat parilliseen lukuun.

Yhdysluokkaopetusta käytetään myös erityisopetuksessa ja valinnaisaineiden opetuksessa.

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Etäyhteyksiä hyödynnetään mahdollisuuksien ja resurssien mukaan. Tällä hetkellä etäyhteydet toimivat lähinnä opetuksen monipuolistajana, esimerkiksi yhteydet ystävyyskouluihin.

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Lähtökohtana yhteistyössä erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetuksen järjestämisessä ovat oppilaan yksilölliset tarpeet ja siinä huomioidaan oppilaan sairaudesta johtuvat rajoitteet. Tilanteet ovat keskenään erilaisia ja näin ollen toimintamallit eri tapauksissa eroavat toisistaan. Sairaalakoulu ja oppilaan koulu yhteistyössä sopivat oppilaan opetuksen järjestämisestä ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle. Tarvittavat tukitoimet suunnitellaan yhteistyössä sairaalakoulun ja koulun kanssa. Mikäli kyseessä on oppilaan pysyvä tai pitkäaikainen siirtyminen sairaalakouluun, valmistellaan asia yhdessä oppilaan, huoltajan ja opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten kanssa. Sairaalaopetuksen kanssa tehtävä yhteistyö voi edellyttää opettajalta koulutehtävien antamista oppilaalle sairaalakouluun, lausuntojen kirjoittamista oppilaan koulunkäynnistä, sekä osallistumista yhteistyöpalaveriin hoitavan tahon kanssa.

Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu kohdentuu ensisijaisesti opettajille. Tarvittaessa konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu tuodaan oppilaan koululle. Palvelulla vahvistetaan opettajien osaamista lähikoulussa. Palvelua hyödynnetään, kun oppilaalle suunnitellaan tai toteutetaan vaativia monialaisia ennaltaehkäiseviä tai korjaavia toimenpiteitä. Konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua voidaan hyödyntää mm. silloin, kun oppilas palaa sairaalakoulusta lähikouluun.

Perusopetuksen poikkeava järjestäminen

Aikaisempi osaaminen voidaan osoittaa todistuksella aikaisemmista opinnoista, jotka osoittavat oppilaan hallitsevan vuosiluokan tai perusopetuksen oppimäärän tiedot ja taidot. Aikaisempien opintojen osalta oppilaan tulee esittää suomeksi käännetty todistus ja selvitys opintojen sisällöstä ja tavoitteista. Mikäli kyseessä on jostakin aineesta koko perusopetuksen oppimäärän osoittaminen, oppilaalle järjestetään ns. erityinen tutkinto, jossa hän voi osoittaa ko. oppiaineen hallinnan. Erityistä tutkintoa ei järjestetä muiden vuosiluokkien osalta.

Englannin ja ruotsin kielen osalta oppilas voidaan vapauttaa näiden kielten opiskelusta, jos ko. kieli on oppilaan äidinkieli ja se on oppilaan edun mukaista muiden aineiden ja suomen kielen oppimisen mahdollistamiseksi.

Opetus erityisissä tilanteissa

Yhteistyön ja tiedonkulun varmistamiseksi oppilaan siirtyessä omasta koulustaan sairaalaopetukseen ja palatessaan jälleen omaan kouluun koulun henkilökunnan edustaja on mukana siirtopalaverissa mahdollisuuksien mukaan.

6. Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

6.1. Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa

Perusopetuslain¹³⁰ ja -asetuksen¹³¹ mukaan perusopetuksen oppilaan arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää. Arvioinnin tehtävänä on

- ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi).
- määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Oppimista, osaamista ja työskentelyä arvioidaan oppiaineittain. Oppiaineen arviointi sisältää myös laaja-alaisen osaamisen ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien arvioinnin. Käyttäytyminen arvioidaan erikseen. Toiminta-alueiden mukaisesti opiskelevan oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä arvioidaan toiminta-alueittain¹³².

Opiskelun ohjaaminen ja kannustaminen, itsearvioinnin sekä vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitojen kehittäminen toteutuvat formatiivisen arvioinnin avulla. Summatiivisesti arvioidaan sitä, miten oppilas on saavuttanut eri oppiaineille asetetut tavoitteet.

Arvioinnin tehtävien toteuttamisessa noudatetaan arvioinnin yleisiä periaatteita (luku 6.2). Kouluissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytännöt, jotka ilmenevät koulun arviointikulttuurissa, joka on osa toimintakulttuuria. Opetuksen järjestäjä seuraa arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee yhtenäisen arviointikulttuurin kehittymistä.

6.1.1. Formatiivinen arviointi

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan opintojen edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Formatiivinen arviointi auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään oppiaineille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Formatiivinen arviointi on osa opetusta.

Formatiivinen arviointi on oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta. Palautteen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään oppiaineen tavoitteet, hahmottamaan oma edistymisensä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä se, miten voi parantaa suoriutumistaan suhteessa tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Itsearviointi ja vertaispalaute ovat osa formatiivista arviointia. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itsearvioinnin ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja. Niitä tulee harjoitella osana kaikkien oppiaineiden opiskelua. Itsearviointi ja vertaispalaute eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä¹³³.

¹³⁰ Perusopetuslaki 22 §

¹³¹ Perusopetusasetus 10 §

¹³² Perusopetuslaki 20 i §

¹³³ Perusopetusasetus 10 §

Formatiivista arviointia tehdään aina perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettujen ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettujen oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Formatiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia.

6.1.2. Summatiivinen arviointi

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet. Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä¹³⁴.

Summatiivinen arviointi tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä. Kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle annetaan lukuvuosidistius, jota varten tehdään summatiivinen kokonaisarviointi siitä, missä määrin oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Lukuvuosidistukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi¹³⁵. Päättö- ja erotodistukseen käyttäytymisen arviointia ei merkitä.

Summatiivinen arviointi tehdään suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin, paitsi jos oppilaan oppimäärää on rajattu. Oppilaan lukuvuosiarviointi 6. vuosiluokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin. Kuudennen vuosiluokan päätteeksi annettavassa lukuvuosiarvioinnissa käytetään valtakunnallisia arviointikriteereitä. Päättöarviointi kohdistuu oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseen perusopetuksen oppimäärän päättyessä, ja arvioinnissa käytetään valtakunnallisia päättöarvioinnin kriteereitä.

Summatiivisen arvioinnin tekee aina oppilasta opettanut opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä¹³⁶.

Opettaja dokumentoi arvioinnit niistä näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan summatiiviseen arviointiin.

6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet

Arvioinnin yleiset periaatteet luovat arviointikulttuurin perustan sekä formatiiviselle että summatiiviselle arvioinnille. Arvioinnissa noudatetaan seuraavia periaatteita.

Arviointi on yhdenvertaista

Arviointi perustuu oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun. Jokaisen oppilaan tulee saada tietää, mitä on tarkoitus oppia ja miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan. Vuosiluokkien 1–8 päätteeksi annetun lukuvuosiarvioinnin ja perusopetuksen päättöarvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa kohdennettuihin tavoitteisiin. Päättöarvosanat muodostetaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein.

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan opintojensa etenemistä. Tämä edellyttää vuorovaikutusta opettajan ja oppilaan välillä sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamisen

¹³⁴ Perusopetusasetus 10 §

¹³⁵ Perusopetusasetus 10 §

¹³⁶ Perusopetusasetus 13 §

edistämiseksi. Arvioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja kannustaminen.

Arvioinnin toteuttaminen edellyttää yhteistyötä sekä koulussa että kotien kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on selkiyttää huoltajille arvioinnin periaatteita ja käytänteitä. Oppilaan ja huoltajan tulee saada riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta, osaamisesta, työskentelystä ja käyttäytymisestä¹³⁷. Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tieto arvioinnin perusteista ja siitä, miten niitä on sovellettu oppilaan arviointiin¹³⁸.

Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista

Koulun arviointikäytännöt on suunniteltava johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja koulussa on varmistettava arviointiperiaatteiden yhtenäisyys. Opettajien yhteistyö on edellytys suunnitelmallisen ja johdonmukaisen arviointikulttuurin toteutumiselle.

Opettaja arvioi oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä monipuolisten näyttöjen perusteella. Arviointia toteutetaan sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä. Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa. Arviointi ei kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arvioinnin avulla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Arviointi toimii myös tärkeänä välineenä oppilaan mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa.

Arviointi on monipuolista

Oppilaiden oppimista, osaamista ja työskentelyä arvioidaan monipuolisesti¹³⁹. Monipuolinen arviointi perustuu eri menetelmin kerättyihin näyttöihin. Opettaja valitsee arviointimenetelmät arvioinnin tehtävien ja oppiaineen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin sekä tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin. Arviointimenetelmien valinnassa on otettava huomioon, että vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita.

Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin, ellei oppimäärää ole rajattu. Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltäviä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Valtakunnalliset arviointikriteerit on laadittu kuudennen vuosiluokan päätteeksi annettavaan lukuvuosiarviointiin ja päättöarviointiin. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät eri arvosanoihin vaadittavan osaamisen tason.

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas opiskelee perusopetuksen oppimäärän mukaisesti, hänen suorituksiaan arvioidaan suhteessa perusopetuksen oppimäärän tavoitteisiin valtakunnallisia arviointikriteerejä käyttäen.

Rajatun oppimäärän¹⁴⁰ mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa määriteltuihin tavoitteisiin.¹⁴¹ Osaamisen tason määrittelyssä ei käytetä valtakunnallisia arviointikriteerejä. Oppiaineen oppimäärän tavoitteita ja sisältöjä

137 Perusopetusasetus 10 §

138 Perusopetusasetus 13 §

139 Perusopetuslaki 22 §

140 Perusopetuslaki 20 h §

141 Perusopetuslaki 20 e §

rajataan vasta, jos oppilas ei kykene ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta suoriutumaan hyväksytysti perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista¹⁴².

Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa toiminta-alueittain määriteltäviin tavoitteisiin.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

Arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Oppimisen tuen tarpeet sekä muut osaamisen osoittamista vaikeuttavat syyt otetaan arviointikäytännöissä huomioon siten, että oppilaalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Maahanmuuttotustaisten ja vieraskielisten oppilaiden oppimiseen ja osaamisen osoittamiseen vaikuttavat myös oppilaan perusopetuksessa opiskelema aika ja annettu tuki. Oppilaalle annetaan tilaisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan monipuolisesti kielivarojaan hyödyntäen. Päättöarvioinnin kriteereitä käytettäessä arvioidaan, missä määrin osaamisen osoittaminen edellyttää opetuskielen ja eri tiedonalojen kielten hallintaa.

6.3. Oppimisen ja osaamisen arviointi

Oppimisen arviointi (formatiivinen arviointi) liittyy oppimisprosessin ohjaamiseen ja palautteen antamiseen oppimisprosessista. Osaamisen arviointi (summatiivinen arviointi) puolestaan kohdistuu oppilaan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tasoon. Oppilaan oppimista ohjataan ja osaamista arvioidaan aina suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa eri oppiaineille määriteltäviin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin tavoitteisiin, ellei oppiaineen oppimäärää ole rajattu.

Kuudennen vuosiluokan päätteeksi annettavassa lukuvuosiarvioinnissa ja päättöarvioinnissa käytetään oppilaan osaamisen arvioinnissa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista ei arvioida oppiaineista erillisinä. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteereiden mukaisesti, tulee myös laaja-alainen osaaminen arvioiduksi.

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas¹⁴³ opiskelee perusopetuksen oppimäärän mukaisesti, oppilaan oppimista ja osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden arviointikriteerejä.

Jos oppilas opiskelee rajatun oppimäärän mukaan¹⁴⁴ yhtä tai useampaa oppiainetta, arvioidaan oppilaan oppimista ja osaamista näissä oppiaineissa suhteessa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa määriteltäviin tavoitteisiin ja sisältöihin.¹⁴⁵ Osaamisen tason määrittelyssä ei siis käytetä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Oppimäärä rajataan vasta, kun oppilas ei tukitoimista huolimatta kykene saavuttamaan arvosanan 5 edellyttämää osaamista.

¹⁴² Perusopetuslaki 20 h §

¹⁴³ Perusopetuslaki 20 c §

¹⁴⁴ Perusopetuslaki 20 h §

¹⁴⁵ Perusopetuslaki 20 e §

6.4. Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä ei siis arvioida oppiaineista erillisenä. Työskentelyn arviointi perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin sisältyvien työskentelytaitojen tavoitteisiin. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulee myös työskentely arvioiduksi.

Työskentelytaidoilla tarkoitetaan perusopetuksen aikana kehittyvää taitoa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä, taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Oppilaan työskentelyyn liittyvät tarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan, jotta ne voidaan ottaa huomioon työskentelyn arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

6.5. Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin. Käyttäytymisen tavoitteet perustuvat koulun toimintatapoihin ja järjestyssääntöihin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutenaan, eikä käyttäytyminen tai siitä saatu arvosana tai sanallinen arvio vaikuta oppiaineista saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät tarpeet tulee tarvittaessa kirjata, oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan, jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnissa.

6.6. Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

6.6.1. Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion¹⁴⁶.

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.

Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa oppiaineessa on tukitoimista huolimatta hylätty.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee siitä tiedottaa hyvissä ajoin lukuvuoden aikana oppilasta ja huoltajaa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi.

Ennen päätöstä luokalle jättämisestä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa oppiaineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot erillisessä näytössä¹⁴⁷. Erillisiä näyttöjä voidaan järjestää paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen näyttö voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita suorituksia.

¹⁴⁶ Perusopetusasetus 11 §

¹⁴⁷ Perusopetusasetus 11 §

Jos mahdollisuus erillisiin näyttöihin annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, vuosiluokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositodistukseen ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän opinnot, joiden hyväksytty suorittaminen erillisessä näyttössä on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää vuosiluokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat¹⁴⁸.

6.6.2. Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Oppilas voi edetä opinnoissa tavoitekokonaisuuksittain¹⁴⁹.

Tavoitekokonaisuudet laaditaan pääsääntöisesti vuosiluokajaksojen 1–2, 3–6 ja 7–9 tavoitteiden mukaisesti. Oppilas etenee vuosiluokille 3 ja 7 pääsääntöisesti vasta silloin, kun hän on suorittanut hänelle laaditun suunnitelman mukaiset tavoitekokonaisuudet hyväksytysti. Vuosiluokkien 3–6 ja 7–9 nivelvaiheissa oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa valtakunnallisiin arviointikriteereihin. Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissaan etenevä oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositodistuksen. Lukuvuositodistukseen kirjataan kaikki hänelle laadittuun suunnitelmaan kuuluvat opinnot. Hyväksytysti suoritettujen tavoitekokonaisuuksien arvioinnit kirjataan oppiaineittain lukuvuositodistukseen. Kesken olevien tavoitekokonaisuuksien arviointia ei merkitä lukuvuositodistukseen. Todistuksen lisätietoja-kohtaan merkitään, minkä vuosiluokan suorituksista on kyse niissä oppiaineissa, joissa oppilas etenee tavoitekokonaisuuksittain. Lukuvuoden koulutyön päätyttyä oppilas siirtyy opinnoissaan eteenpäin seuraavalle vuosiluokalle.

Tavoitekokonaisuuksittain etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää vuosiluokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat. Tavoitekokonaisuuksittain etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.

Tavoitekokonaisuuksittain etenemisestä määrätään luvussa 5.4.3.

6.7. Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet

Perusopetuksessa kaikki oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvat yhteiset oppiaineet arvioidaan kunkin lukuvuoden päätteeksi erillisinä¹⁵⁰. Arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, ympäristöoppi, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäntutkimus, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous¹⁵¹. Lukuvuositodistukseen merkitään sanallinen arvio tai arvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden tavoitteet lukuvuoden aikana.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden sanallisen arvion tai arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta todistuksiin erillistä sanallista arviota tai arvosanaa.

¹⁴⁸ Perusopetusasetus 11 §

¹⁴⁹ Perusopetuslaki 20 h §

¹⁵⁰ Perusopetusasetus 10 §

¹⁵¹ Perusopetuslaki 11 §

Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa opiskellut oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien opiskelun yhteydessä annetut näytöt otetaan huomioon kunkin oppiaineen arvosanaa muodostettaessa. Oppiainekohtainen arviointi tulee suunnitella ja olla oppilaiden tiedossa jo oppimiskokonaisuuden alkaessa. Monialaisista oppimiskokonaisuuksista ei anneta erillisiä sanallisia arvioita tai arvosanoja.

Valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1–3 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroin. Vuosiluokilla 4–6 ja 7–9 yhtenäisistä, vähintään kahden vuosiviikkotunnin (2 vvt) laajuisista valinnaisten aineiden oppimäärästä annetaan numeroarvosana ja alle kahden vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisten aineiden oppimäärästä annetaan hyväksytty- tai hylätty-merkintä.

6.8. Perusopetuksen päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määrittää, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineille asetetut tavoitteet perusopetuksen päättyessä. Päättöarvioinnissa annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, joka on saavuttanut perusopetuksen koko oppimäärän tavoitteet vähintään arvosanan 5 edellyttämän osaamisen mukaisesti.

Päättöarviointi tehdään vuosiluokkien 7–9 aikana osoitetun osaamisen perusteella suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyjä päättöarvioinnin kriteereitä.

6.8.1. Perusopetuksen päättöarvosanan muodostaminen

Päättöarvosanan muodostaminen perustuu oppilaan osoittaman osaamisen tasoon suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on kohdennettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niiden oppiaineiden tavoitteiden, joiden osalta osaaminen on osoitettu vuosiluokilla 7 ja 8, arviointi otetaan huomioon päättöarviointia tehtäessä. Näihin tavoitteisiin perustuva osaamisen taso tulee arvioida käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä.

Päättöarvosana on oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan myös päättöarvioinnissa.

6.8.2. Yhteisten oppiaineiden päättöarviointi

Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäncatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason kussakin oppiaineessa.

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen määritellyä eri kielen oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineen oppimäärät.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten A1-oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida. Oppiaineen opiskelusta vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen ratkaisuun.

6.8.3. Yhteisten taito- ja taideaineiden päättöarviointi

Kaikille oppilaille yhteisiä taide- ja taitoaineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kotitalous. Paikallinen tuntijako ja mahdolliset oppilaiden omat valinnat vaikuttavat siihen, milloin oppilaille annetaan päättötodistukseen tuleva arvosana eri taide- ja taitoaineissa.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta päättötodistukseen. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta päättötodistukseen erillistä arvosanaa.

Päättöarvosanaa muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä. Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset taide- ja taitoaineiden tunnit, on opiskeltu. Kunkin taide- ja taitoaineen osalta päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskeleman oppimäärän laajuus.

6.8.4. Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat vuosiluokilla 7–9 yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimäärästä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksytty-hylätty. Päättötodistuksen saamisen edellytyksenä on hyväksytty suoritus kaikista oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvista opinnoista. Yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa syventävässä valinnaisessa aineessa vuosiluokilla 7–9 osoitettu osaaminen voi korottaa kyseisen oppiaineen päättöarvosanaa. Tämä korottamisen periaate tulee kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan.

6.8.5. Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittämisessä käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteerejä.

Jos painotettu opetus toteutetaan käyttäen valinnaisten aineiden vuosiviikkotunteja, arviointi suoritetaan näiden tuntien osalta valinnaisten aineiden arvioinnin periaatteita noudattaen. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaan opiskeleman kohde- tai kielikylpykielen osaaminen arvioidaan vieraiden kielten tai toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien mukaan.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

6.8.6. Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan päättöarviointi

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava¹⁵² oppilas opiskelee perusopetuksen oppimäärän mukaisesti, hänen suoriutumistaan arvioidaan suhteessa perusopetuksen oppimäärän kaikkiin tavoitteisiin käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä. Kun oppilas opiskelee rajatun oppimäärän mukaan yhtä tai useampaa oppiainetta, arvioidaan oppilaan osaamista näissä oppiaineissa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa suhteessa hänelle määritelyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin, ei päättöarvioinnin kriteereihin. Mikäli oppimäärä on rajattu, oppilas ei voi saavuttaa välttävää osaamista eli arvosanaa 5 korkeampaa arvosanaa.

Rajattujen oppimäärien mukaisesti opiskeltujen oppiaineiden päättöarvioinnissa annetaan hyväksytystä suorituksesta numeroarvosana 5 tähtimerkinnällä.

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin, ja jokaisesta toiminta-alueesta annetaan sanallinen arvio.

6.9. Poissaolojen vaikutukset arviointiin

Oppilaan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole terveydellisistä syistä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta¹⁵³. Vapautuksen päätyttyä oppilaan opiskelu järjestetään ja arviointi toteutetaan tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppilas pystyy osoittamaan osaamistaan opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Jos oppilas on luvattomasti poissa eikä osallistu opetukseen, kokeisiin eikä muihinkaan hänelle tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin, eikä hänellä ole hyväksyttyjä suorituksia suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa määritelyihin oppiaineen tavoitteisiin, hän voi saada oppiaineesta hylätyn arvosanan lukuvuositodistukseen.

6.10. Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Mahdollisuus arvioinnin uusimiseen ja oikaisuun koskee päättöarviointia sekä opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalle jättämistä koskevaa päätöstä.

Pyyntö arvioinnin uusimisesta osoitetaan koululle, ja huoltajan on tehtävä se kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.¹⁵⁴

6.11. Todistukset

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. lukuvuositodistus
2. välitodistus
3. erotodistus
4. päättötodistus.

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

¹⁵² Perusopetuslaki 20 c §

¹⁵³ Perusopetuslaki 35 §

¹⁵⁴ Perusopetusasetus 19 §

6.11.1. Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa

Vuosiluokilla 1–3 lukuvuositolistuksiiin, erotolistuksiiin ja mahdollisiin välitolistuksiiin annetaan kaikissa oppiaineissa joko sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Mikäli annetaan sanallinen arvio, tolistuksesta tulee ilmetä, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty.

Vuosiluokkien 4–8 lukuvuositolistuksissa, erotolistuksissa ja mahdollisissa välitolistuksissa annetaan numeroarvosanat. Päättötolistuksessa ja mahdollisessa 9. vuosiluokan erotolistuksessa sekä välitolistuksessa annetaan numeroarvosanat. Numeroarvosanaa voidaan täydentää kuvailevalla sanallisella arviolla, joka annetaan tolistuksen liitteenä.

Käyttäytymisestä annetaan numeroarvosana lukuvuositolistuksissa vuosiluokilla 4–8 ja mahdollisissa välitolistuksissa vuosiluokilla 4–9. Jos käyttäytymisestä annetaan vuosiluokilla 1–3 sanallinen arvio, se annetaan tolistuksen liitteenä. Myös numeroarvosanaa täydentävä sanallinen käyttäytymisen arvio annetaan tolistuksen liitteenä. Käyttäytymisen sanallista arviota koskevasta liitteestä merkitään tieto tolistuksen lisätietoihin.

Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli¹⁵⁵.

Jos oppilaan perusopetuksen oppimäärää tai paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita on rajattu, osaamisen arviointi tapahtuu suhteessa hänelle määriteltyihin tavoitteisiin. Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. Sanalliseen arvioon lisätään rajaamista ilmaiseva tähti (*). Päättötolistukseen merkitään arvosana 5*.

Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

6.11.2. Lukuvuositolistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositolistus lukuvuoden päättyessä jokaisella vuosiluokalla lukuun ottamatta vuosiluokkaa 9, jolloin oppilas saa päättötolistuksen. Lukuvuositolistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Lukuvuositolistus on päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Kun tolistuksessa käytetään numeroarvosanaa, tolistukseen merkitään myös arviointiasteikko¹⁵⁶.

Sanallista arviota voidaan käyttää lukuvuositolistuksissa vuosiluokilla 1–3. Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa. Tolistukseen merkitään sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko.

Lukuvuositolistuksissa ja mahdollisissa välitolistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään tolistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, se annetaan tolistuksen liitteenä.

Uskonnon tai elämäntiedon opiskeltu oppimäärä merkitään lukuvuositolistukseen muodossa "uskonto/elämäntiedon" erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta tai mitä uskonnon oppimäärää oppilas on opiskellut. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään tolistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä tolistuksiin.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, lukuvuositolistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

¹⁵⁵ Perusopetusasetus 10 §

¹⁵⁶ Perusopetusasetus 10 §

Tavoitekokonaisuuksittain etenevälle oppilaalle kirjataan kaikki hänelle laadittuun suunnitelmaan kuuluvat opinnot. Hyväksytysti suoritettujen tavoitekokonaisuuksien arvioinnit kirjataan oppiaineittain lukuvuositodistukseen. Kesken olevien opintokokonaisuuksien arviointia ei merkitä lukuvuositodistukseen. Todistuksen lisätietoja-kohtaan merkitään, minkä vuosiluokan suorituksista on kyse niissä oppiaineissa, joissa oppilas etenee tavoitekokonaisuuksittain.

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa rajatun oppimäärän mukaan, lisätään sanallisen arvion perään tähti (*). Todistuksen lisätietoja-kohdassa mainitaan, että oppilas on opiskellut nämä oppiaineet rajatun oppimäärän mukaan.

Lukuvuositodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla oppilaan mahdollisesta osallistumisesta muuhun järjestettyyn opetukseen tai ohjattuun toimintaan
- 7. ja 8. luokkien lukuvuositodistuksen lisätietoihin maininta oppilaanohjauksesta, mikäli oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta
- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen
- sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko tai perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.3. Välitodistus

Opetuksen järjestäjä päättää mahdollisten välitodistusten antamisesta. Välitodistus annetaan samoin perustein kuin lukuvuositodistus.

Erillinen välitodistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin hakeutumista varten samoin perustein kuin päättötodistus.

Välitodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla jatko-opintoihin hakeutumista varten annettavaa välitodistusta)

- sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko tai perusopetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.4. Erotodistus

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun, eroaa kesken perusopetuksen oppimäärän suorittamista koulusta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana¹⁵⁷. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko tai perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

6.11.5. Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan 9. vuosiluokan koulutyön päättyessä oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota "hyväksytty".

Päättötodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5–10) ja sanoin (välttävä–erinomainen)
- opintojen laajuus vuosiluokilla 7–9 jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- suoritettu oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet

¹⁵⁷ Perusopetusasetus 12 §

- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko
- merkintä siitä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen
- maininta siitä, että perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan opiskelemien yhteisen oppiaineiden ja valinnaisten aineiden laajuus merkitään päättötodistukseen vuosiviikkotunteina.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

Uskonnon ja elämäntutkimustiedon opiskeltu oppimäärä merkitään päättötodistukseen muodossa ”uskonto/elämäntutkimustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta tai mitä uskonnon oppimäärää oppilas on opiskellut. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa numeroarvosana merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Päättöarvioinnissa arvioitavan oppimäärän laajuudeksi merkitään vuosiluokkien 7–9 opintojen laajuus vuosiviikkotunteina.

Perusopetusta täydentävien saamen kielen, romanikielen ja oppilaan oman äidinkielen opinnoista mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas on opiskellut yhdessä tai useammassa oppiaineessa rajatun oppimäärän mukaan, päättötodistuksessa hyväksytystä suorituksesta annetaan numeroarvosana 5 tähtimerkinnällä. Todistuksen lisätietoja-kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet rajatun oppimäärän mukaan.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättötodistus on sanallinen.

Päättötodistukseen merkitään arvosanat niistä erityisessä tutkinnossa suoritetuista oppiaineista, jotka on suoritettu ennen päättötodistuksen antamista.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän vuosiluokilla 7–9, merkitään päättötodistukseen numeroarvosana. Yhteisiin oppiaineisiin liittyvistä syventävistä numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään päättötodistukseen yhteisen oppiaineen nimen alle valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat syventävät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä syventävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimäärästä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistuksiin sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen oppiaineen nimen alle merkitään valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”soveltavat valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä sekä arvio joko numeroarvosanana tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä

aineesta vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä "osallistunut". Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio "hyväksytty" suoritetusta vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta A2- tai B2- kielestä, arvosana jätetään pois ja päättötodistukseen tulee merkintä "hyväksytty". Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja siitä annetaan numeroarvosana.

Koulu ei voi muuttaa tai korjata jälkikäteen jo saatuun päättötodistukseen kirjattuja arvosanoja lisänäyttöjen perusteella. Oppilaan on hankittava uusi, erillinen todistus mahdollisesta parantuneesta osaamisesta. Uuden todistuksen voi saada joko osoittamalla osaamisensa erityisessä tutkinnossa¹⁵⁸ tai aikuisten perusopetuksessa.

6.12. Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja -asetuksessa tarkoitetussa erityisessä tutkinnossa¹⁵⁹. Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat

1. todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana.

Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

6.13. Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt arvioinnin linjaukset siirretään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi. Myös valtakunnalliset arviointikriteerit 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit siirretään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.

Lisäksi opetuksen järjestäjä täsmentää paikallisessa opetussuunnitelmassa seuraavat asiat:

- yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta
- arvioinnista tiedottamisen muodot

¹⁵⁸ Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §

¹⁵⁹ Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §

- *käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet*
- *valinnaisten aineiden arviointi sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa*
- *opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt*
- *sanallisen arvion tai numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa*
- *valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa*
- *välitodistukset, mikäli opetuksen järjestäjä niitä päättää antaa*
- *erityisen tutkinnon suorittamisen toimintatavat*
- *todistusten mahdolliset liitteet.*

Opettaja ohjaa ja kannustaa oppilaan opiskelua. Hän seuraa, havainnoi ja dokumentoi oppilaan opiskelua ja keskustelee oppilaan kanssa tämän edistymisestä. Arviointipalautetta voidaan antaa oppilaalle ja hänen huoltajalleen todistusten lisäksi erilaisilla tiedotteilla, arviointikeskusteluilla ja lisäksi luokilla 7 – 9 jaksopalautteilla. Näin opettaja tukee oppilaan oppimisprosessia ja ohjaa häntä tiedostamaan omaa ajatteluaan ja toimintaansa.

Arvioinnin mahdolliset painopisteet on esitetty oppiaineittain.

Arviointi ja todistukset

Arviointi suoritetaan kaksi kertaa vuodessa.

Kaikilla vuosiluokilla väliarviointi suoritetaan arviointikeskusteluna. Arviointikeskustelun pohjana käytetään lomaketta, johon oppilas, huoltaja ja opettaja/luokanohjaaja tekevät arvioinnin. Arviointikeskustelulomake on täytettävissä ja luettavissa Wilmassa. Pyynnöstä huoltajalle ja oppilaalle annetaan tästä tuloste. Arviointikeskustelu pidetään syysloman jälkeen ennen helmikuuta.

Arviointikeskustelun lisäksi jaetaan numeerinen välitodistus 6. luokasta lähtien.

Lukuvuositolodistus jaetaan kirjallisena lukuvuoden päätteeksi

- 1-2. luokilla sanallinen arviointi oppiaineittain (hyväksytty/hylätty). Kaikki oppiaineet arvioidaan neliporaisella asteikolla: – harjoitusta vaativa – kohtalainen – hyvä – erittäin hyvä. Äidinkielen ja matematiikan osaamista arvioidaan lisäksi sanallisesti erillisellä liitteellä. Tarvittaessa liitteeseen voi kirjata muita huomioita. Käyttäytyminen arvioidaan erillisellä liitteellä.
- 3. luokalla annetaan numeroarviointi kaikista oppiaineista ja käyttäytymisestä.
- 4. vuosiluokasta lähtien annetaan numeroarvio kaikista yhteisistä oppiaineista ja käyttäytymisestä. Valinnaiset aineet arvioidaan suorituserkinnällä.

Numeeristen arviointien lisäksi on mahdollista antaa tarkentavia ainekohtaisia sanallisia arvioita.

Yläkoulun valinnaiset aineet arvioidaan 8 luokan keväällä numeerisella arvioinnilla. Päättöarvioinnissa oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimäärästä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa. Vähintään 2 vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan päättöarvioinnissa numeerisesti.

Nivelkohdat 2/3 luokkien välillä ja 6/7 luokkien välillä.

Toisen vuosiluokan aikana oppilaalle annetaan lukuvuositolodistuksen lisäksi ohjaavaa palautetta tapaamisissa oppilaan ja huoltajan kanssa. Ohjaavan palautteen antaminen suoritetaan arviointikeskustelujen yhteydessä.

Kuudennen vuosiluokan aikana oppilaalle annetaan suullista palautetta työskentelytaitojen ja oppimisen taitojen kehittymisestä sekä edistymisestään oppiaineessa.

Käytös arvioidaan kuntakohtaisten arviointikriteerien mukaan. Arviointikriteerit ovat opetussuunnitelman liitteenä.

7. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Perusopetuksen tehtävänä on tarjota kaikille oppilaille yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvään kasvuun ja oppimiseen¹⁶⁰. Suunnitelmallisesti toteutetut oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt¹⁶¹ antavat kestävä pohjan sekä oppimiselle että oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämiselle. Kaikessa koulun toiminnassa tulee huomioida saavutettavuus ja esteettömyys. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia saada onnistumisen kokemuksia oppimisessaan ja ryhmän jäsenenä toimimisessaan sekä tukea myönteisen käsityksen luomiseen itsestään, oppimisestaan ja yhteisön jäsenenä toimimisesta. Koulun tehtävänä on huolehtia riittävästä ja tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä oppilaan huoltajan kanssa. Myös huoltajalla on aktiivinen rooli oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemisessa. Jäljempänä tekstissä huoltajalla tarkoitetaan myös muuta oppilaan laillista edustajaa.

Oppimisen ja koulunkäynnin järjestäminen pohjautuu suunnitelmallisesti toteutettaviin oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin¹⁶². Niiden tarkoituksena on turvata kaikille oppilaille mahdollisuus suorittaa perusopetuksen oppimäärä. Kaikkia oppilaita koskevin ryhmäkohtaisina tukimuotoina tarjotaan yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta ja erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä¹⁶³. Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaalle riittämättömiä, tarjotaan oppilaskohtaisia tukitoimia¹⁶⁴. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet¹⁶⁵. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarvetta arvioidaan¹⁶⁶, ne suunnitellaan¹⁶⁷ ja perusopetuslain mukaiset päätökset tehdään mahdollisimman pian, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaan tukemiseksi riittämättömiä. Mikäli oppilaalle tarjotut tukimuodot ja -toimet eivät riitä perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen, on viimesijaisena keinona mahdollista poiketa perusopetuksen oppiaineen tai -aineiden tavoitteista.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. On huolehdittava siitä, että oppilas kokee, että hänen oppimisensa ja koulunkäynnin tuen tarpeensa tunnistetaan ja huomioidaan ja hän saa tarvitsemaansa tukea. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Tuen järjestämisessä oleellista on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen. Oppimisen tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, suunnitelmallista ja tarvittaessa tuen tarpeen mukaan muuttuvaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä oppilaskohtaiset tukitoimet edellyttävät suunnitelmallista johtamista ja johtajuutta. Opetuksen järjestäjä ja rehtori vastaavat siitä, että tukitoimet, niiden resursointi, rakenteelliset ratkaisut, vastuut ja järjestelyt on tarkoituksenmukaisesti kirjattu paikalliseen opetussuunnitelmaan ja opetussuunnitelman mukaiseen lukuvuosisuunnitelmaan ja että tukitoimia toteutetaan suunnitelmallisesti. Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti. Jokaisen työntekijän vastuulla on johtaa omaa toimintaansa yhdessä sovittujen toimintaperiaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti.

160 Perusopetuslaki (628/1998) 2 §

161 Perusopetuslaki 20 b §

162 Perusopetuslaki 20 b §

163 Perusopetuslaki 20 b §

164 Perusopetuslaki 20 c §

165 Perusopetuslaki 20 c §

166 Perusopetuslaki 20 d §

167 Perusopetuslaki 20 e §

7.1. Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin¹⁶⁸. Opetuksen järjestäjän varmistamat oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt antavat perustan tuen tarkoituksenmukaiselle toteuttamiselle osana kaikkea esi- ja perusopetuksen toimintaa¹⁶⁹. Ensisijaisesti tarjotaan ryhmäkohtaisia tukimuotoja, kuten yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta sekä erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä¹⁷⁰. Tuki annetaan oppilaalle inklusiivisten periaatteiden mukaisesti ensisijaisesti omassa opetusryhmässä.

Oppilaalla on oikeus myös oppilaskohtaisiin tukitoimiin, jos osallistuminen säännöllisesti tarjottuihin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ei riitä tukemaan häntä opinnoissaan, tai jos hänellä on edelleen vaikeuksia osallistua opetukseen¹⁷¹. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla. Oppilaan tuen toteuttaminen suunnitellaan niin, että ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikutus koulupäivän pituuteen on perusopetuslain ja -asetuksen mukainen, eikä aiheuta oppilaalle tarpeetonta kuormitusta.

Opetuksen järjestäjä tekee suunnitelmaan perustuvan hallintopäätöksen oppilaalle tarjottavasta oppilaskohtaisesta tuesta¹⁷². Tuen toteutumista seurataan ja arvioidaan, ja tuen tarpeen muuttuessa tehdään uusi hallintopäätös.

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tai oppilaskohtaisilla tukitoimilla ei voi poiketa perusopetuksen oppimäärästä eikä paikallisen opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Oppilaalla on aina oikeus saada opetusta sen mukaan, mitä vuosiviikkotuntien määrästä säädetään¹⁷³.

Jos perusopetuksen oppimäärästä tai sisällöistä on tarpeen poiketa tietyn oppiaineen osalta oppilaan heikon suoriutumisen vuoksi, se on mahdollista ainoastaan silloin, kun oppilas on jo saanut muiden tukimuotojen ja -toimien lisäksi kyseisessä oppiaineessa oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa¹⁷⁴.

Oppilaan oppimäärän rajaaminen tulee kysymykseen vasta silloin, kun oppilas ei tukitoimista huolimatta saavuta välttävää arvosanaa (5). Oppimäärän rajaamisen tarpeesta tehdään luotettava arviointi opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Arviointiin tulee sisältyä dokumentaatio siitä, millä tavalla perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöistä poikkeamisen tarve on todettu. Arvioinnin tukena voidaan käyttää eri asiantuntijoiden lausuntoja. Asiasta tehdään tukea koskeva hallintopäätös, joka on perusteltava¹⁷⁵. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Perusopetuslain lisäksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain tarkoituksena on edistää oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyvien ongelmien syntymistä¹⁷⁶. Opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen sekä hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä ylläpitävää toimintaa kouluyhteisössä. Ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä toteutettava ja koko kouluyhteisöä tukeva yhteisöllinen opiskeluhoito on keskeinen koulunkäynnin ja osallistumisen tukemisen muoto, jolla vaikutetaan koko yhteisön toimintakulttuuriin. Yhteisöllinen opiskeluhoito on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien

168 Perusopetuslaki 20 a §

169 Perusopetuslaki 20 b §

170 Perusopetuslaki 20 b §

171 Perusopetuslaki 20 c §

172 Perusopetuslaki 20 f §

173 Perusopetusasetus 3 §

174 Perusopetuslaki 20 h §

175 Perusopetuslaki 20 f § ja Hallintolaki (434/2003) 45 §

176 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 §

ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi opiskeluhuoltopalvelut ja monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto tukevat oppilaiden yksilöllisiä oppimisen, hyvinvoinnin ja terveyden tarpeita sekä sosiaalisten ja psyykkisten valmiuksien kehittymistä. Mikäli koulun työntekijä arvioi oppilaan tarvitsevan muuta kuin perusopetuslain mukaista oppimisen ja koulunkäynnin tukea, tulee hänen toimia sen mukaan, mitä säädetään velvollisuudesta opiskeluhuoltopalveluihin ohjaamisesta oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa¹⁷⁷.

Opiskeluhuollosta määrätään tarkemmin luvussa 8.

7.2. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt koskevat kaikkea perusopetuksen toimintaa¹⁷⁸. Ne ovat keskeinen osa koulun toimintakulttuuria, joka antaa edellytykset kaikkien oppilaiden osallisuuteen, oppimiseen ja koulunkäynnin tukeen. Koulun toiminnassa ja opetusjärjestelyissä huomioidaan saavutettavuus ja esteettömyys. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt luovat pohjan laadukkaalle perusopetukselle, ryhmäkohtaisille tukimuodoille ja oppilaskohtaisille tukitoimille. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt resursoidaan, suunnitellaan, toteutetaan ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan osana koulun toimintaa¹⁷⁹.

Opettajien keskinäinen yhteistyö, opettajien yhteistyö moniammatillisten ja monialaisten toimijoiden kanssa sekä yhteistyön mahdollistavat rakenteelliset ratkaisut ovat tärkeitä oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Yhteiseen suunnitteluun ja toteutukseen tulee varata riittävästi aikaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä¹⁸⁰ tarkoitetaan

- oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetuksen järjestämistä ja opetuksen eriyttämistä
- eri oppiaineiden ja tiedonalojen kieltä avaavaa kielitietoista opetusta
- opetusryhmien muodostamista siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa
- pedagogisia ratkaisuja, joilla tukea tarvitsevien oppilaiden lisäksi huomioidaan myös oppilaat, jotka etenevät opinnoissaan tavoitekokonaisuuksittain
- opettajan kykyä huomioida riittävästi opetusryhmän tarpeet ja vahvuudet
- oppilaiden kanssa työskentelevien koulunkäynninohjaajien ja muun henkilöstön hyödyntämistä oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt edellyttävät perusopetuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista, arviointia ja kehittämistä.

7.3. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tarkoitetaan kaikkia oppilaita koskevia ryhmäkohtaisia järjestelyjä. Näitä ovat opettajan antama yleinen tukiopetus, opettajan antama opetuskielen tukiopetus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä¹⁸¹. Opetuksen järjestäjän tulee varata ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamiseen lukuvuosittain opetussuunnitelmaan

177 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 16 §

178 Perusopetuslaki 20 b §

179 Perusopetuslaki 21 §

180 Perusopetuslaki 20 b §

181 Perusopetuslaki 20 b §

perustuvassa suunnitelmassa yhteensä vähintään 0,122 opetustuntia viikossa koulun oppilasta kohden¹⁸².

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja tarjotaan suunnitelmallisesti koko lukuvuoden ajan osana koulun perustoimintaa oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisänä¹⁸³. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja voidaan tarjota erilaisin tarkoituksenmukaisin ryhmittelyin esimerkiksi samanaikais- ja yhteisopetuksena. Ryhmäkohtaiset tukimuodot mahdollistavat myös vertaisoppimisen.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisessa opettajien tulee tehdä suunnitelmallista yhteistyötä¹⁸⁴. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja suunniteltaessa ja toteuttaessa voidaan hyödyntää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat ensisijaisia tukimuotoja ja kaikkien oppilaiden oikeus, eikä niistä tehdä oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaa suunnitelmaa tai tukea koskevaa päätöstä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot toteutetaan ensisijaisesti joustavasti ryhmämuotoisesti. Ryhmän kokoa ei ole rajattu.

7.3.1. Opettajan antama yleinen tukiopetus

Yleinen tukiopetus vahvistaa opetuksen ja kasvatuksen tavoitteiden saavuttamista perusopetuksessa. Yleinen tukiopetus on opittaviin asioihin tutustumista etukäteen tai opitun vahvistamista ja kertaamista. Yleisellä tukiopetuksella pyritään ehkäisemään vaikeuksia ennakolta ja varmistamaan opittavien asioiden ymmärtäminen sekä opintojen eteneminen. Sillä voidaan vastata myös oppilaan poissaoloista johtuviin lyhytaikaisiin tuen tarpeisiin.

Yleisen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö

Yleisen tukiopetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta saavuttamaan oppimisen tavoitteet sekä edistymään opinnoissaan. Osana yleistä tukiopetusta oppilaalle opetetaan oppimaan oppimisen taitoja, oppimisstrategioita ja opiskelutapoja, jotka tukevat hänen oppimistaan. Yleinen tukiopetus voi kohdistua kaikkiin oppiaineisiin ja sillä voidaan tukea myös laaja-alaisen osaamisen tavoitteita.

Yleisen tukiopetuksen järjestäminen

Yleistä tukiopetusta voidaan antaa oppituntien yhteydessä, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena. Yleistä tukiopetusta annetaan oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Yleistä tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Yleistä tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Samanaikais- ja yhteisopetusta voidaan käyttää yleisen tukiopetuksen toteuttamisessa. Opettajien yhteistyö yleisen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

7.3.2. Opettajan antama opetuskielen tukiopetus

Opetuskielen tukiopetus kohdistuu ensisijaisesti opetuskielen taidon ja eri tiedonalojen tekstitaitojen vahvistamiseen. Sitä annetaan oppilaille, joilla ei ole riittävästi opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi. Opetuskielen tukiopetus on kielitietoista opetusta, joka tukee oppilaita eri oppiaineiden tekstien lukemisessa, niiden ymmärtämisessä ja tulkitsemisessä sekä omassa tuottamisessa. Opetus kohdistuu oppiaineen kieleen ja sisältöön samaan aikaan.

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö

¹⁸² Perusopetuslaki 20 b §

¹⁸³ Perusopetuslaki 20 b §

¹⁸⁴ Perusopetuslaki 20 b §

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteena on oppilaiden opetuskielen taidon vahvistaminen, mikä tukee oppilaiden osallistumista opetukseen ja opinnoissa etenemistä. Opetuskielen tukiopetuksessa keskitytään kullekin oppiaineelle ominaisten tekstien yhteiseen tarkasteluun, tekstien tyypillisten piirteiden löytämiseen ja opiskelun edellyttämien tekstien ohjattuun tuottamiseen sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistamiseen.

Opetuskielen tukiopetuksen järjestäminen

Opetuskielen tukiopetus järjestetään pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti siten, että mahdollisimman moni oppilas voi hyötyä siitä. Sitä voidaan antaa oppilaiden työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana samanaikais- ja yhteisopetuksena tai pienemmässä ryhmässä, jolloin opetuskielen tukiopetusta tarvitsevat oppilaat voivat olla eri tilassa toisen opettajan kanssa. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Opetuskielen tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Opetuskielen tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Opettajien yhteistyö opetuskielen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

7.3.3. Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä järjestetään siten, että se tukee ja täydentää muuta opetusta ja mahdollistaa oppilaiden tarpeiden huomioimisen osana opetusryhmän opetusta. Se on ensisijaisesti ryhmäkohtainen tukimuoto, ja sitä ei kohdenneta yksittäisen oppilaan vaan tietyn oppilasryhmän tai koko opetusryhmän oppimisen tuen tarpeiden mukaisesti. Erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä voi liittyä myös erityisopettajan konsultaatiota, joka kohdentuu kyseisen luokan tai ryhmän kanssa toimiville opettajille ja muulle henkilöstölle.

Erityisopettajan antaman opetuksen järjestäminen muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä voidaan järjestää samanaikais- ja yhteisopetuksena yhdessä opetusryhmää opettavan opettajan kanssa niin, että erityisopettaja työskentelee samassa luokkatilassa tai siirtyy pienemmän ryhmän kanssa toiseen tilaan. Opettajat jakavat opetustehtävät keskenään ja suunnittelevat opetuksen yhdessä, jolloin erityisopettaja voi tukea oppilaita muun opetuksen yhteydessä. Oppilasta opettavat opettajat arvioivat yhdessä oppilaan työskentelyä, oppimista, osaamista ja käyttäytymistä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot järjestetään ja niitä muutetaan tarvittaessa oppilaiden tuen tarpeiden mukaisesti.

7.4. Oppilaskohtaiset tukitoimet

Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan hänen oppimistaan tai koulunkäyntiään ja hän tarvitsee säännöllisiä tukitoimia¹⁸⁵. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja perusopetuslain 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet¹⁸⁶. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla.

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi käynnistyy, kun oppilasta opettavat opettajat toteavat, että ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä.

¹⁸⁵ Perusopetuslaki 20 c §

¹⁸⁶ Perusopetuslaki 20 c § ja Perusopetuslaki 31 §

Oppilas ja hänen huoltajansa voivat myös tuoda esiin havaintonsa ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävydestä.

Myös silloin, jos oppilaskohtaisten tukitoimien tarve on niin ilmeinen, että oppilasta ei perusopetuksen alkaessa voida riittävästi tukea ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla, voidaan oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi aloittaa poikkeuksellisesti jo ennen perusopetuksen alkamista. Oppilaskohtaisista tukitoimista tehdään tuen tarpeen arviointiin perustuva suunnitelma sekä hallintopäätös¹⁸⁷.

Oppilaskohtaiset tukitoimet perustuvat oppilaan yksilöllisiin tarpeisiin ja niitä annetaan säännöllisesti ja pitkäkestoisesti¹⁸⁸. Oppilaskohtaiset tukitoimet järjestetään oppilaan etu huomioon ottaen ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa.¹⁸⁹ Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttaminen edellyttää opettajien välistä yhteistyötä sekä tarvittaessa konsultaatiota esimerkiksi erityisopettajan ja muun henkilöstön kanssa.

Perusopetuslain mukaiset oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot ja oppilaskohtaiset tukitoimet kohdentuvat oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseen, eivätkä korvaa sosiaali- ja terveystalvveluja.

7.4.1. Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa tulee selvittää ja kuvata oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve, opintojen etenemisen tilanne, käytössä olleet ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä ne tukitoimet, jotka parhaiten tukevat oppilaan edun mukaisesti hänen oppimistaan¹⁹⁰. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute tai puutteellinen opiskeluteknikka eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppilaskohtaiselle tuen tarpeelle. Myös käyttäytymisellä reagoivien oppilaiden tukemiseksi käytetään ensisijaisesti ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Oppilasta voidaan tukea myös oppilaskohtaisilla tukitoimilla, jos se on oppilaan edun mukaista. Osana arviointia selvitetään myös tarve oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Tuen tarpeen arvioinnin tekevät oppilaan opettajat. Jos oppilaan tuen tarpeen arviointi vaatii monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa opettajien lisäksi opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat¹⁹¹. Oppilaan omat näkökulmat ja ajatukset tulee selvittää ja ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Oppilaan huoltajalle edustajalle on annettava mahdollisuus osallistua tuen tarpeen arviointiin¹⁹².

Moniammatillinen ja -alainen yhteistyö voi tukea oppilaskohtaisten tukitoimien arvioimista, mutta se ei ole edellytys hallintopäätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, ellei oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä. Oppilaskohtaisten tukitoimien arviointiin perustuva tukea koskeva hallintopäätös ei voi perustua pelkkään lääketieteelliseen arvioon, eivätkä opetuksen järjestäminen, opetus tai oppilaskohtaiset tukitoimet korvaa sellaisia palveluja, joista järjestämisvastuussa on joku muu kuin opetuksen järjestäjä.

Tuen tarpeen arvioinnissa on tilanteen vaatiessa mahdollista hyödyntää myös muuta kuin oman koulun erityisopettajan konsultaatiota. Esimerkiksi opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, jolloin on suositeltavaa hyödyntää laajemmin monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta. Arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi myös niiden opetuksen järjestäjien konsultaatiota, joiden osalta opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt

187 Perusopetuslaki 20 e § ja Perusopetuslaki 20 f §

188 Perusopetuslaki 20 c §

189 Perusopetuslaki 6 § ja 28 §

190 Perusopetuslaki 20 d §

191 Perusopetuslaki 20 d §

192 Perusopetuslaki 20 d §

velvollisuudesta huolehtia opetukseen liittyvistä kehittämis-, ohjaus- ja tukipalveluista¹⁹³ sekä perusopetuslain mukaista sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelua.¹⁹⁴

7.4.2. Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin pohjalta on laadittava oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa tai kanssa.¹⁹⁵ Suunnitelman laatiminen on kuitenkin mahdollista myös niissä tilanteissa, joissa yhteistyölle on esimerkiksi huoltajasta johtuva este.

Suunnitelmasta on käytävä ilmi

- perustelut sekä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset tukitoimien tarpeesta
- tuen tarpeen arviointiin perustuvien tukitoimien toteuttaminen ja seuranta
- oppimista tukevat pedagogiset ratkaisut
- opinnoissa eteneminen
- mahdollinen tarve perusopetuslain 20 h §:ssä tarkoitetusta oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle ja oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi
- mahdollinen perusopetuslain 20 i §:n mukainen tarve opetuksen järjestämiseksi oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite
- toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan oppilaskohtaiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi kullekin toiminta-alueelle.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyyttä on arvioitava aina, kun oppilaan tarpeet sitä edellyttävät, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa tai useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät¹⁹⁶. Suunnitelma on salassa pidettävä asiakirja¹⁹⁷.

7.4.3. Tukea koskeva päätös

Opetuksen järjestäjän on tehtävä tukea koskeva hallintopäätös oppilaalle annettavista oppilaskohtaisista tukitoimista¹⁹⁸. Päätöksestä tulee käydä ilmi oppilaskohtaiset tukitoimet oppilaan tarpeen mukaisesti

- erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
- erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä
- erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa
- tulkitsemispalvelut
- avustajapalvelut
- apuvälineet

Lisäksi tukea koskeva päätös on tehtävä perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta¹⁹⁹. Perusopetuksen järjestämisestä oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella tehdään päätös perusopetuslain 20 i §:n perusteella²⁰⁰. Hallintopäätös on tehtävä kaikissa edellä mainituissa tilanteissa oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin ja sen perusteella laaditun tuen toteuttamista koskeva

193 Perusopetuslaki 39 §

194 Perusopetuslaki 4 a §

195 Perusopetuslaki 20 e §

196 Perusopetuslaki 20 e §

197 Perusopetuslaki 40 §

198 Perusopetuslaki 20 f §

199 Perusopetuslaki 20 f §

200 Perusopetuslaki 20 f §, perusopetuslaki (I) 20 i § voimaan 1.8.2026

suunnitelman mukaisesti ilman aiheutonta viivytystä. Ennen päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja hänen huoltajaansa²⁰¹.

Opetuksen järjestäjä voi tehdä myönteisen tai kielteisen päätöksen arviointiin perustuvan suunnitelman pohjalta. Mikäli päätös tarkoittaa oppilaan koulupaikan vaihtumista, siitä tehdään erillinen hallintopäätös. Tukea koskeva päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Jos kunta ei järjestä oppilaskohtaisia tukitoimia tai perusopetusta oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella niistä tukea koskevan päätöksen tekee oppilaan asuinkunta²⁰².

Tukea koskevaan päätökseen ei kirjata kuvauksia tukitoimista tai niiden toteuttamisesta, jotka on kuvattu oppilaskohtaisessa tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa. Mikäli oppilaan tilanne ja tuen tarve muuttuvat oleellisesti, on tehtävä uusi tukea koskeva päätös. Oppilaan huoltajaa on kuultava tukea koskevaa päätöstä tehtäessä²⁰³.

Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan oppiminen, osaaminen, työskentely ja käyttäytyminen arvioidaan arviointia koskevien yleisten periaatteiden mukaisesti, ellei oppilaalle ole tehty hallintopäätöstä perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöstä poikkeamisesta, tai jos oppilaalle on tehty hallintopäätös toiminta-alueittain järjestettävästä opetuksesta²⁰⁴.

7.4.3.1. Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä

Säännöllisellä erityisopettajan antamalla opetuksella osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoitetaan erityisopettajan kelpoisuuden omaavan opettajan antamaa opetusta. Sitä voidaan toteuttaa oppilaan omassa opetusryhmässä muun opetuksen yhteydessä tai siitä erillään. Säännöllisyydellä tarkoitetaan pitkäkestoista, esimerkiksi lukukauden tai -vuoden pituista jaksoa.

Opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan yksilölliset tarpeet. Erityisopettajan antamaa opetusta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä voidaan toteuttaa myös pienryhmässä oppilaan omasta opetusryhmästä erillään. Tällöin pienryhmällä tarkoitetaan ryhmää, jonka koko on paikallisesti opetuksen järjestäjän päätettävissä. Tarvittaessa erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä voidaan antaa myös yhdelle oppilaalle.

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoittaa, että esimerkiksi yhden oppiaineen opetustunneista alle puolet on erityisopettajan antamaa opetusta joko muun opetuksen yhteydessä tai pienryhmässä. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisopettajan antamasta opetuksesta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä oppilaskohtaisena tukitoimena²⁰⁵.

7.4.3.2. Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä

Oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus yhdessä tai useammassa oppiaineessa tarkoittaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta enemmän kuin puolet tai kokonaan pienryhmässä. Tällöin oppilaan katsotaan oppimisvalmiuksistaan tai oppimisen edellytyksistään johtuen hyötyvän erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta pienryhmässä yhden tai useamman oppiaineen opetuksessa. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta yhden tai useamman oppiaineen opetuksesta enemmän kuin puolet tai kokonaan pienryhmässä oppilaskohtaisena tukitoimena²⁰⁶.

201 Hallintolaki 34 § ja 35 §

202 Perusopetuslaki 20 f §

203 Hallintolaki 35 §

204 Perusopetuslaki 20 i § voimaan 1.8.2026

205 Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

206 Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Yhden opettajan opettama opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa oppilaskohtaisena tukitoimena²⁰⁷. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

7.4.3.3. Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa

Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaan opetuksen järjestäminen erityisluokassa tarkoittaa sitä, että oppilas saa erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa. Osa opetuksesta voidaan toteuttaa inklusiivisten periaatteiden mukaisesti yhteistyössä niin, että oppilaan osallistuminen muiden opetusryhmien opetukseen on mahdollista. Yhden opettajan opettamat opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa²⁰⁸. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta erityisluokassa²⁰⁹.

Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Erityisluokanopettajan opetusryhmässä erityisluokassa saa olla enintään kymmenen oppilasta, mutta enimmäiskoko voidaan ylittää tilapäisesti²¹⁰.

7.4.3.4. Tulkitsemispalvelut

Tulkitsemispalveluilla tarkoitetaan viittomakielellä tai muilla kommunikaatiomenetelmillä oppilaille annettavia tulkitsemispalveluita. Oikeus tulkitsemispalveluun on oppilailla, joilla on kuulovamma, näkövamma tai puhevamma, ja jotka tarvitsevat palvelua perusopetukseen osallistumiseksi. Tulkitsemispalvelut järjestetään oppilaan tarpeiden mukaan.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista tulkitsemispalveluista²¹¹. Tulkitsemispalvelut ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena eivät ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tulkitsemispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

7.4.3.5. Oppilaskohtaiset avustajapalvelut

Oppilaskohtaisilla avustajapalveluilla tarkoitetaan opetukseen osallistumisen edellyttämiä avustajapalveluita tilanteissa, joissa muut osana koulun perustoimintaa järjestettävät oppimista tukevat opetusjärjestelyt ja mahdollinen ryhmäkohtainen koulunkäynninohjaaja eivät tue riittävästi oppilaan perusopetuksen oppimäärän ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamista. Opetuksen järjestäjällä on mahdollisuus huolehtia avustajapalvelujen järjestämisestä henkilökohtaisen järjestämisen lisäksi myös luokkakohtaisten avustajapalvelujen avulla. Perusopetuslain 3 §:n ja 31 §:n säännökset edellyttävät kuitenkin, että oppilaan yksilölliset

207 Perusopetuslaki 20 g §

208 Perusopetuslaki 20 g §

209 Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

210 Perusopetuslaki 20 g §

211 Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

tarpeet selvitetään riittävällä tavalla siten, että opetus ja sen edellyttämät palvelut tulevat järjestetyiksi hänen edellytystensä mukaisesti²¹².

Avustajapalveluiden käyttäminen ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena eivät ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista avustajapalveluista. Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on oikeus saada oppilaskohtaisia avustajapalveluita koskevasta asiasta hallintolaissa hallintopäätökselle asetetut vaatimukset täyttävä valituskelpoinen päätös²¹³.

Avustamispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

7.4.3.6. Apuvälineet

Tulkitsemis- ja avustajapalvelujen lisäksi oppilaskohtaisia tukitoimia tarvitsevalle oppilaalle turvataan myös opetukseen osallistumisen edellyttämät tarpeelliset apuvälineet²¹⁴, joiden avulla tuetaan oppilaan mahdollisuuksia saavuttaa perusopetuksen oppimäärä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteet. Apuvälineet voidaan oppilaan tarpeiden mukaan järjestää hänen käyttöönsä ryhmä-, koulu- tai luokkakohtaisesti. Luonteeltaan oppimäärän suorittamiseen ja opetukseen osallistumiseen tarkoitettut ja siten opetusvälineisiin rinnastettavat apuvälineet voidaan tarvittaessa järjestää myös henkilökohtaisesti. Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaalle ei järjestetä lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluvia koulussa ja muissa elämäntilanteissa tarvittavia apuvälineitä. Niihin oppilaalla on oikeus lääkinnällisestä kuntoutuksesta annetun asetuksen mukaisesti²¹⁵.

Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttamisessa tulee tehdä opettajien ja muun henkilöstön välistä yhteistyötä²¹⁶, ja se voi edellyttää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Tukitoimien suunnittelussa voidaan tarvittaessa hyödyntää myös muiden asiantuntijoiden konsultaatiota. Tästä päätetään opetuksen järjestäjän ohjeiden mukaisesti. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä opetukseen osallistumisen edellyttämistä apuvälineistä²¹⁷.

Oppilaan apuvälineiden käyttö ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

7.5. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisessa on kyse oppilaan perusoikeuksien rajaamisesta. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa kolmella tavalla. Nämä ovat opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain, oppiaineen oppimäärän rajaaminen sekä tilapäinen vapauttaminen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä. Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain kuvataan luvussa 5.4.3.

7.5.1. Oppiaineen oppimäärän rajaaminen

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen tehdään vasta silloin, jos oppilas ei ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta kykene suoriutumaan hyväksytysti

²¹² Perusopetuslaki 31 § ja Perusopetuslaki 3 §

²¹³ Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

²¹⁴ Perusopetuslaki 31 §

²¹⁵ Asetus lääkinnällisestä kuntoutuksesta (1015/1991)

²¹⁶ Perusopetuslaki 20 c §

²¹⁷ Perusopetuslaki 20 d, e ja f §:t

(arvosana välttävä (5)) perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Perusopetuksen oppimäärää ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita voidaan rajata vasta silloin, kun oppilas on saanut oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa kyseisessä oppiaineessa²¹⁸. Perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskeluteknikka tai käyttäytymisellä reagointi eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppimäärän rajaamiselle.

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetaso määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi. Oppimäärän rajaaminen tehdään karsimalla oppilaskohtaisesti paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia.

Oppiaineen oppimäärän tai opetussuunnitelman tavoitteiden rajaaminen edellyttävät ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista päätöstä²¹⁹. Koska opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, on suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen päätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetystä perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta²²⁰. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä²²¹.

Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Huoltajalle tulee antaa tietoa oppimäärän rajaamisen vaikutuksista oppilaan jatko-opintokelpoisuuteen perusopetuksen jälkeen.

Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekemisestä on säädetty hallintolaissa²²².

Jos oppilaan kohdalla poiketaan perusopetuksen oppimäärästä tai tavoitteista, rajaamista koskevan päätöksen perusteena olevaan perusopetuslain 20 e §:n mukaiseen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan tulee sisällyttää oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan arvioinnin periaatteet. Suunnitelman laativat oppilasta opettavat opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Oppilaan osaaminen arvioidaan suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden sekä luvussa 6 kuvattujen periaatteiden mukaisesti. Jos oppilaan perusopetuksen oppimäärää tai tavoitteita on rajattu, osaaminen arvioidaan suhteessa oppilaalle määriteltyihin tavoitteisiin. Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. Sanalliseen arvioon lisätään rajaamista ilmaiseva tähti (*). Sanallisessa arvioinnissa noudatetaan muilta osin summatiivisen arvioinnin linjauksia. Samoja periaatteita noudatetaan myös mahdollisessa väliarvioinnissa. Päättötodistukseen merkitään arvosana 5 *.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyttä on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.²²³

218 Perusopetuslaki 20 h §

219 Perusopetuslaki 20 e § ja Perusopetuslaki 20 f §

220 Perusopetuslaki 20 f §

221 Hallintolaki 23 §

222 Hallintolaki 7 luku

223 Perusopetuslaki 20 e §

7.5.2. Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä

Perusopetuksen oppimäärästä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poiketaan myös silloin, kun oppilas vapautetaan tilapäisesti oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä²²⁴. Tilapäisellä vapauttamisella oppiaineen oppimäärän suorittamisesta tarkoitetaan lyhytaikaista ja määräaikaista opetukseen osallistumattomuutta terveydellisistä syistä. Vapauttaminen voi koskea yksittäisen oppiaineen oppituntia viikoittain enintään neljän kuukauden ajan. Opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan oikeuksiin puuttuva toimenpide, ja sen vuoksi on suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä edellyttää ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista päätöstä²²⁵. Arviointiin perustuvasta suunnitelmasta tulee käydä ilmi oppilaan opiskelema oppimäärä ja siitä tehtävät poikkeamiset, oppilaan vuosiluokan mukaisesta tuntimäärästä poikkeaminen, oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi. Opetuksen järjestäjän on tehtävä hallintopäätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetyistä perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta²²⁶. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä²²⁷.

Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi hallintopäätös.

Jos tilapäinen vapauttaminen ei riitä oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin turvaamisen perusopetuksen oppimäärän suorittamisen edistämiseksi terveydellisistä syistä, sovelletaan perusopetuslain 20 i §:n mukaisesti järjestettävää opetusta opetuksen järjestämiseksi oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella²²⁸.

7.6. Poikkeava voimaantulo ja siirtymäaika

7.6.1. Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite (astuu voimaan 1.8.2026)

Jos oppilaalle on tehty varhennettua oppivelvollisuutta koskeva päätös oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentin perusteella ja hänen tuen tarpeensa jatkuu perusopetuksessa, oppilaalle tehdään tukea koskeva päätös²²⁹. Tukitoimet voivat sisältää oppilaskohtaisia tukitoimia tai poikkeamista perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista. Päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta tulee olla tehty ennen perusopetukseen siirtymistä yhteistyössä sekä varhaiskasvatuksen että esi- ja perusopetuksen asiantuntijoiden kanssa. Näin lapsen oppimisen polku muodostaa lapsen edun mukaisen jatkumon. Jos oppilaalla ilmenee perusopetuksen aikana oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite, joka olisi johtanut varhennettuun oppivelvollisuuteen, hänen opetuksensa voidaan järjestää perusopetuslain mukaisten tukitoimien avulla²³⁰.

Tukitoimien tarpeen arviointi on tehtävä silloin, kun oppilaalla on vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite. Tällöin arvioidaan myös mahdollinen tarve opiskella toiminta-alueittain

²²⁴ Perusopetuslaki 20 h §

²²⁵ Perusopetuslaki 20 e § ja Perusopetuslaki 20 f §

²²⁶ Perusopetuslaki 20 f §

²²⁷ Hallintolaki 23 §

²²⁸ Perusopetuslaki 20 i §

²²⁹ Perusopetuslaki 20 i §

²³⁰ Perusopetuslaki 4 a luku

oppiainejakoisen opetussuunnitelman sijaan²³¹. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen siirrytään vasta, kun oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi eikä tukitoimista tai oppimäärien rajaamisesta huolimatta pysty opiskelemaan oppiaineittain.

Opetuksen järjestäjien rahoituksen perusteena olevat tuen tiedot tallennetaan valtakunnallisia opinto- ja tukirekistereitä koskevan lain nojalla Opetushallituksen kansalliseen opiskeluoikeuksien ja suoritusten keskitettyyn KOSKI-integraatiopalveluun²³². Tähän rekisteriin tulee myös viedä merkintä perusopetuslain 20 i §:n mukaisesta hallintopäätöksestä opetuksen järjestämisestä oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite ja lisäksi tieto siitä, järjestetäänkö oppilaan opetus toiminta-alueittain vai oppiaineittain²³³.

Oppilaalle laaditaan perusopetuslain 20 e §:n mukainen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma opintojen etenemiseksi. Suunnitelmassa kuvataan oppilaskohtaisesti määritellyt perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaiset tai oppilaskohtaisesti määritellyt tavoitteet ja sisällöt, arvioinnin periaatteet sekä tukitoimien toteuttaminen ja seuranta.²³⁴ Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen hallintopäätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetystä tilapäisestä vapauttamisesta²³⁵. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä²³⁶.

Jos oppilas on terveydellisistä syistä estynyt osallistumasta opetukseen, perusopetuksen oppimäärän tai sisältöjen rajaaminen ei ole välttämätöntä. Jos on tarpeen poiketa opetussuunnitelman sisällöistä ja tavoitteista lyhytaikaisesti, oppilaalla on oikeus siihen kyetessään osoittaa osaamistaan monipuolisesti, ja siihen tulee tarjota riittävästi tilaisuuksia. Oppilas voi osoittaa osaamistaan myös erityisessä tutkinnossa²³⁷.

Oppilaan perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Muina järjestelyinä voidaan käyttää esimerkiksi tavoitekokonaisuuksittain etenemistä. Oppilaalla, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite, on oikeus kaikkiin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Tukitoimet järjestetään oppilaan edun mukaisesti ja ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa.

Moniammatillista ja -alaista yhteistyötä tulisi hyödyntää aina, kun arvioidaan tarvetta järjestää opetusta oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite. Monialainen ja -amatillinen yhteistyö tai lääketieteellisen lausunnon tai tarkan diagnoosin saaminen päätöksen liitteeksi ei ole edellytys päätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, elleivät oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä.

Tuen toteuttamista koskeva suunnitelma, suunnitelman toteutuminen käytännössä ja tukitoimien riittävyys on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.²³⁸

Ennen hallintopäätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekemisestä on säädetty hallintolaissa.

231 Perusopetuslaki 20 d §

232 Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017)

233 Perusopetuslaki 20 i §

234 Perusopetuslaki 20 e §

235 Perusopetuslaki 20 f §

236 Hallintolaki 23 §

237 Perusopetuslaki 38 §

238 Perusopetuslaki 20 e §

7.6.2. Pidennetty oppivelvollisuus (voimassa 31.7.2026 saakka)

Jos perusopetuslaissa tarkoitetulle perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta aikaisemmin (pidennetty oppivelvollisuus). Oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai on tätä ennen hyväksytysti suorittanut toisen asteen tutkinnon.²³⁹

Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Perusopetuslain 20 i § tulee voimaan 1.8.2026. Päätös erityisestä tuesta ja erityisen tuen henkilökohtainen opetuksen järjestämisestä koskeva suunnitelma (HOJKS) ovat voimassa siihen saakka, kunnes ne on tarkistettu perusopetuslain 4 a luvun mukaiseksi 31.8.2026 mennessä. Ne erityisen tuen päätökset, jotka sisältävät myös päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta, voidaan päivittää uuden lainsäädännön mukaisiksi 1.8.2026 alkaen²⁴⁰.

7.7. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa²⁴¹. Kuitenkin jos oppilas on sairaalassa potilaana, sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään hänelle opetusta, jos se on oppilaan terveydentilan, pedagogisten erityistarpeiden ja hoitotoimenpiteiden kannalta perusteltua, eikä ole oppilaan edun mukaista järjestää opetusta muulla tavoin. Myös muut erikoissairaanhoidon toimintayksiköt voivat järjestää opetusta oppilaille, jotka ovat erikoissairaanhoidossa. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetuksesta ja konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun järjestämistä määrätään tarkemmin luvussa 5.

7.8. Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus sekä toinen aste muodostavat lapsen ja nuoren kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Tätä vahvistetaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjien sujuvalla tiedonsiirrolla. Yhteistyöllä vahvistetaan myös lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan opetuksen järjestäjän johdolla.

Tuen jatkumon varmistamiseksi on keskeistä riittävä tieto oppilaan saamasta tuesta ja toimivista tukimuodoista ja tukitoimista. Mikäli lapsi on saanut lapsikohtaisia tukitoimia esiopetuksessa, tuen toteutumista ja vaikuttavuutta koskeva tieto huomioidaan lapsen siirtyessä perusopetukseen. Mikäli lapsella on esiopetuksessa ollut käytössä henkilökohtaisia apuvälineitä, hän on saanut lapsikohtaisia tulkittamis- tai avustajapalveluita tai erityisopettajan opetusta säännöllisesti tai kokoaikaisesti pienryhmässä, tämä tulee huomioida lapsen siirtyessä perusopetukseen. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarve arvioidaan siirtymävaiheessa, ja tuen toteuttaminen suunnitellaan yhteistyössä.

Oppivelvollisen oppilaan siirtyessä toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen aikaisemman koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppivelvollisen koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle koulutuksen järjestäjälle²⁴². Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen tuen, ohjauksen sekä yksilökohtaisen opiskeluhoillon järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy oppilaan siirtyessä. Yksilökohtaisen opiskeluhoillon tietojen siirtäminen edellyttää suostumusta. Tiedonsiirrossa noudatetaan

²³⁹ Oppivelvollisuuslaki 2 §

²⁴⁰ Perusopetuslaki 20 i §

²⁴¹ Perusopetuslaki 4 a §

²⁴² Oppivelvollisuuslaki 23 §

voimassa olevia säännöksiä. Opetuksen järjestäjät vastaavat tiedonsiirron käytäntöjen luomisesta ja kehittämisestä.

7.9. Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luku 7 lisätään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan. Siihen lisätään paikallisesti päätettävät asiat alla olevan mukaisesti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan

- oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toteuttamisen periaatteet, yhteistyökäytännöt ja vastuut
 - rehtorin vastuut
 - lukuvuosisuunnitelman laatimisen ja tarkentamisen periaatteet ja vastuut
 - toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ja vastuut
 - perusopetuksen ja esiopetuksen tuen yhteensovittamisen käytännöt
 - pienryhmien koko ja muodostaminen
- ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen ja riittävyyden arvioimisen paikalliset periaatteet, käytännöt ja vastuut
- oppilaskohtaista tukea koskevan päätöksen valmistelun käytännöt ja vastuut sekä päätöksestä päättämisen vastuu
 - yhteistyökäytännöt huoltajan ja oppilaan kanssa oppilaskohtaisten tukitoimien arvioinnissa, suunnittelussa ja päätöksenteossa
 - opiskeluhoitolpalvelujen ammattilaisten sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävän yhteistyön ja kehittämisen periaatteet
- oppiaineen oppimäärästä sekä paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta tehtävän päätöksen käytännön valmistelut ja vastuut sekä päättämisen käytännöt ja vastuut

Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toteuttamisen periaatteet, yhteistyökäytännöt ja vastuut

Oppimista tukevat opetusjärjestelyt, jotka on toteutettu suunnitelmallisesti, antavat kestävän pohjan sekä oppimisen, että koulunkäynnin tuen järjestämiselle. Näin turvataan kaikille oppilaille mahdollisuus suorittaa perusopetuksen oppimäärä. Koulussa oppilas voi kokea onnistumisia omassa oppimisessaan ja ryhmän jäsenenä toimiessaan. Oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyitä suunnitellaan yhteistyössä opettajien ja moniammatillisten toimijoiden kanssa. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppimisen edellytyksiä tukevat opetuksen järjestelyt voidaan suunnitella ja toteuttaa. Tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan osana koulun toimintaa.

- Opettajan tehtävä on suunnitella opetuksensa huomioiden oppilaiden erilaiset tarpeet ja oppimisedellytykset, kielitietoinen opetus, opetuksen eriyttäminen ja opetusryhmän tarpeet ja vahvuudet.
- Luokanopettaja/luokanvalvoja seuraa valvontaryhmänsä opinnoissa edistymistä ja kutsuu tarvittaessa koolle huoltajat, mikäli on tarvetta arvioida tukitoimien riittävyyttä. Luokanopettaja/luokanvalvoja toimii yhteistyössä erityisopettajan tai opiskeluhoitohenkilöstön kanssa.
- Luokanopettaja/ aineenopettaja vastaa ryhmäkohtaisen tuen toteuttamisesta ja arvioi sen riittävyyttä.
- Aineenopettaja tiedottaa huoltajaa ja luokanvalvojaa, mikäli herää huoli oppilaan opinnoista.
- Koulun rehtori vastaa oman koulun osalta siitä, että tukitoimet suunnitellaan, resursoidaan ja käytännössä toteutetaan koulun oppilaiden tarpeiden mukaan sekä ryhmäkohtaisesti että oppilaskohtaisesti. Tukitoimien toteutumista arvioidaan lukuvuosittain.
- Tukitoimien järjestelyt ja vastuut kirjataan koulun lukuvuosisuunnitelmaan. Oppimisen tuen osuuden laatimisesta lukuvuosisuunnitelmaan vastaavat erityisopettajat yhdessä rehtorin kanssa.

Toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ja vastuut

Oppilaan siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen, koulusta toiseen perusopetuksessa tai perusopetuksesta toiselle asteelle, tulee lähettävän koulun huolehtia riittävästä tiedonsiirrosta. Oppilaskohtaisen tuen toteutumista ja tukitoimien riittävyyttä on arvioitava aina, kun oppilaan tarpeet sitä edellyttävät, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa tai tuen tarpeen muuttuessa.

- 6. ja 7. vuosiluokan siirtymävaiheeseen liittyvät käytännöt Lapinlahden kunnassa on kuvattu paikallisessa opetussuunnitelmassa luvussa 15.1.

Perusopetuksen ja esiopetuksen tuen yhteensovittamisen käytännöt

Esiopetuksesta perusopetukseen siirtyessä kevätlukukauden alussa pidetään ensitietopalaveri, jossa käydään yleiskatsaus koulutulokkaista. Käydään läpi, millaisia ryhmäkohtaisia tukimuotoja on ollut käytössä ja nimettömästi millaisia mahdollisia lapsikohtaisia tukitoimia ryhmässä on. Kaikkien esiopetuksesta perusopetukseen siirtyvien oppilaiden kohdalla toteutetaan huoltajan luvalla tapahtuva tiedonsiirtopalaveri huhti-toukokuussa. Tiedonsiirtopalaverin ajankohta sovitaan ensitietopalaverissa.

Mikäli lapsi on saanut lapsikohtaisia tukitoimia esiopetuksessa, on varmistettava riittävä tiedonsiirto oppilaan saamasta tuesta ja tukitoimista esiopetuksesta kouluun siirtyessä. Jos lapsella on esiopetuksessa ollut käytössä henkilökohtaisia apuvälineitä, hän on saanut lapsikohtaisia tulkitsemis- tai avustajapalveluita tai erityisopettajan opetusta säännöllisesti tai kokoaikaisesti pienryhmässä, tämä tulee huomioida lapsen siirtyessä perusopetukseen.

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarve arvioidaan perusopetukseen siirryttäessä. Tuen tarpeen arviointi toteutetaan yhteistyössä esiopetuksen henkilöstön kanssa. Tarvittaessa arviointi tapahtuu moniammatillisesti ja siihen osallistuvat opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat. Myös huoltajalla on mahdollisuus osallistua arvioinnin tekemiseen.

Oppilaskohtaisten tukitoimien arvioinnin perusteella tukitoimia tarvitsevalle oppilaalle tehdään oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma ensimmäisellä vuosiluokalla lokakuun loppuun mennessä. Suunnitelma tehdään yhteistyössä oppilaan opettajien, huoltajan ja oppilaan kanssa. Suunnitelma voidaan tehdä myös tarvittaessa myös niissä tilanteissa, joissa yhteistyölle on esimerkiksi huoltajasta johtuva este. Luokanopettaja/erityisluokanopettaja vastaa siitä, että oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi ja suunnitelma toimitetaan Matin ja Liisan koulun apulaisrehtorille, joka tekee hallintopäätöksen oppilaskohtaisista tukitoimista, viipymättä suunnitelman valmistuttua.

Yhteistyö esiopetuksen ja alkuopetuksen kesken:

1. Ensitietopalaveri tammi-helmikuussa (mukana eskariopet, veo, koululla alkuopetuksessa toimivat erityisopettajat, koollekutsuja koulun erityisopettaja).
2. Tarvittaessa koulun erityisopettaja tutustuu sovitusti lapsikohtaisia tukitoimia saavan lapsen tuen toteuttamiseen esiopetuksessa.
3. Koulutulokkaiden tutustumispäivä toukokuun alussa (vastuuhenkilö luokanopettaja).
4. Siirtopalaveri eskarin ja tulevien opettajien kesken toukokuussa (koollekutsuja koulu.)
5. Vanhempainilta tulevien ykkösten vanhemmille toukokuussa (vastuuhenkilö luokanopettaja).

Pienryhmien koko ja muodostaminen

Erytisopettajan antamaa opetusta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä voidaan toteuttaa myös oppilaan omasta opetusryhmästä erillään. Tällöin pienryhmässä saa olla enintään 10 oppilasta.

Erytisluokanopettajan opetuksessa erityisluokassa saa olla enintään kymmenen oppilasta. Erytisluokan enimmäiskoko voidaan ylittää tilapäisesti. Integraatiotunneilla yhden opettajan

opetusryhmässä voi olla enintään viisi sellaista oppilasta, jotka saavat erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa oppilaskohtaisena tukitoimena.

Erityisluokanopettajan opetuksessa erityisluokassa saa olla enintään kahdeksan oppilasta, joille on myönnetty oikeus pidennettyyn oppivelvollisuuteen (tai 1.8.2026 alkaen varhennettuun oppivelvollisuuteen). Erityisluokanopettajan opetuksessa erityisluokassa saa olla enintään kuusi toiminta-alueittain opiskelevaa oppilasta. Opetusryhmän koko määräytyy sen mukaan, minkälaista tukea saavia oppilaita ryhmässä on eniten. Integraatitunneilla varhennetun oppivelvollisuuden oppilaiden tai toiminta-alueittain opiskelevien oppilaiden opetusryhmän koko on maksimissaan 20 oppilasta.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen ja riittävyyden arvioimisen paikalliset periaatteet, käytännöt ja vastuut

Ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat ensisijaisia tukimuotoja ja kaikkien oppilaiden oikeus. Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tarkoitetaan opettajan antamaa yleistä tukiopetusta, opettajan antamaa opetuskielen tukiopetusta ja erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä tai pienessä ryhmässä. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja voivat olla esimerkiksi samanaikais- ja yhteisopetus. Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti Wilman lomakkeella. Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisessa opettajien tulee tehdä suunnitelmallista yhteistyötä, tarvittaessa erityisopettaja konsultoi opettajia.

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla ei voi poiketa perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista. Oppilaalla on oikeus oppilaskohtaisiin tukitoimiin, mikäli ryhmäkohtaiset tukitoimet eivät riitä tukemaan häntä opinnoissaan.

Luokanopettaja/luokanvalvoja vastaa tukitoimien arvioinnin käynnistämisestä yhteistyössä erityisopettajan kanssa.

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi, suunnitelma ja päätös

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi käynnistyy, kun oppilasta opettavat opettajat toteavat, että ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät ole riittäviä oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseksi. Oppilaan tuen tarpeen arvioinnin tekevät oppilaan opettajat. Luokanopettaja/luokanvalvoja vastaa tuen tarpeen arvioinnin käynnistämisestä. Erityisopettaja/erityisluokanopettaja osallistuu oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointiin. Tarvittaessa ja pyydettyä arviointiin voi osallistua koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja, koulupsykologi tai muu asiantuntija.

Tuen tarpeen arvioinnissa selvitetään oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve, opintojen etenemisen tilanne ja aiemmat ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä oppilasta parhaiten tukevat tukitoimet. Osana arviointia selvitetään myös tarve oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Oppilaan omat mielipiteet tulee selvittää ikä ja kehitystaso huomioiden tuen tarpeen arvioinnissa. Huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tulee antaa mahdollisuus osallistua arviointiin.

Tuen tarpeen arvioinnin perusteella laaditaan oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Luokanopettaja/luokanvalvoja laatii suunnitelman yhdessä aineenopettajan/erityisopettajan/erityisluokanopettajan, oppilaan ja huoltajan kanssa.

Suunnitelmaan kirjataan:

- perustelut sekä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset tukitoimien tarpeesta
- tuen tarpeen arviointiin perustuvien tukitoimien toteuttaminen ja seuranta
- oppimista tukevat pedagogiset ratkaisut

- opinnoissa eteneminen
- mahdollinen tarve perusopetuslain 20 h §:ssä tarkoitetusta oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle ja oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi
- mahdollinen perusopetuslain 20 i §:n mukainen tarve opetuksen järjestämiseksi oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite
- toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan oppilaskohtaiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi kullekin toiminta-alueelle.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyyttä arvioidaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa huhtikuun loppuun mennessä. Tuen tarpeen arviointi ja suunnitelma laaditaan wilma-lomakkeelle.

Yhteistyökäytännöt huoltajan ja oppilaan kanssa oppilaskohtaisten tukitoimien arvioinnissa, suunnittelussa ja päätöksenteossa

Koulun tehtävä on huolehtia riittävästä ja tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä oppilaan huoltajan kanssa. Myös huoltaja tukee oppilaan koulunkäyntiä aktiivisesti. Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Koulun henkilöstön tulee tuntee säädökset ja määräykset, jotka liittyvät huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön oppilaan tukeen liittyvissä asioissa. Huoltajalle annetaan tietoa niiden soveltamisesta koulun arjessa, esimerkiksi oppilasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojensaannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Luokanopettajan/luokanvalvojan/erityisopettajan on tärkeää olla yhteydessä kotiin heti, kun oppilaalla ilmenee oppimisen tai koulunkäynnin ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa. Yläkoulussa aineenopettaja vastaa tiedottamisesta koteihin yhdessä luokanvalvojan kanssa, mikäli oppiaineessa ilmenee ongelmia.

Oppilaan edistymisen ja tuen tarpeen arviointi sekä tuen suunnittelu on osa kodin ja koulun säännöllistä yhteistyötä. Luokanopettaja/luokanvalvoja kutsuu koolle huoltajat oppilaskohtaisen tuen järjestämisen aloittamiseksi. Erityisopettaja on mukana suunnittelemassa tukitoimia.

Opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävän yhteistyön ja kehittämisen periaatteet

Mikäli oppilaan tuen tarpeen arviointi edellyttää moniammatillista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa ja pyydettyä opettajien lisäksi koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja, koulupsykologi tai muut asiantuntijat. Oppilaan tuen tarpeen suunnittelu ei välttämättä edellytä moniammatillista käsittelyä ja yhteistyötä. Luokanopettaja/luokanvalvoja kutsuu opiskeluhoitohenkilöstön edustajan mukaan tuen tarpeen arviointiin tarvittaessa.

Moniammatillista yhteistyötä on kuitenkin tehtävä erityisesti silloin, jos oppilaskohtaiset tukitoimet eivät riitä tukemaan oppilasta riittävästi tai haastava tilanne on riski oppilaan fyysiselle ja psyykkiselle terveydelle tai sosiaaliselle hyvinvoinnille.

Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan lukuvuosittain opiskeluhoollon ohjausryhmässä.

Oppiaineen oppimäärästä sekä paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta tehtävän päätöksen käytännön valmistelut ja vastuut sekä päättämisen käytännöt ja vastuut

Päätöksen oppilaskohtaisista tukitoimista, perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta sekä opetuksen järjestämisestä oppilaalle vamman, sairauden tai muun toimintakyvyn rajoitteen perusteella tekee Matin ja Liisan koulun apulaisrehtori. Luokanopettaja/luokanvalvoja vastaa siitä, että oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi ja suunnitelma toimitetaan Matin ja Liisan koulun apulaisrehtorille viipymättä suunnitelman valmistuttua.

8. Opiskeluhoolto

Tässä luvussa määrätään perusopetuslain mukaisesti²⁴³ opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määrätyn opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman laatimisesta.

Tässä luvussa käytetään perusopetuslain mukaisesta käsitteestä oppilashuolto ilmaisua opiskeluhoolto, oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta opiskelijasta ilmaisua oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä. Mitä jäljempänä todetaan hyvinvointialueesta, koskee myös Helsingin kaupunkia²⁴⁴.

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan²⁴⁵ oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Oppilaalla on oikeus²⁴⁶ saada maksutta opiskeluhoolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Opiskeluhooltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus²⁴⁷.

Opiskeluhoolto toteutetaan²⁴⁸ opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi oppilailla on oikeus²⁴⁹ opiskeluhooltopalveluihin, joita ovat kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Opiskeluhooltopalvelut järjestetään lähipalveluna²⁵⁰, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat.

8.1. Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma

Opetuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma. Järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä²⁵¹. Opiskeluhooltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä²⁵² koulujen ja opiskeluhooltopalvelujen henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain²⁵³ mukainen yhteistyövelvoite opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman valmistelussa.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma²⁵⁴ korvaa opiskeluhoollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää opetuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhooltotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä koulukohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Opetuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhooltosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista kouluissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

243 Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

244 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1 § (377/2022)

245 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 §

246 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 §

247 YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989

248 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 §

249 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § ja 4 §

250 Terveydenhuoltolaki 15 a § (378/2022) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 §

251 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 §

252 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §

253 Terveydenhuoltolaki 15 a §

254 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §

Opetuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhoitosuunnitelma. Opetuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten koulujen toimintaa niiden avulla ohjataan. Opiskeluhoitopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan²⁵⁵.

Opetuksen järjestäjä vastaa²⁵⁶ siitä, että opiskeluhoillon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on koulukohtaisesti seuraavat tiedot (asiakokonaisuudet 1-5):

1. Arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Arvioon opiskeluhoillon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin koululta. Tiedot ilmoitetaan opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhoitopalvelujen riittävyys²⁵⁷ huomioiden oppilaiden ja kouluyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määrääjassa.

Arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeesta

Arvioon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhoillon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan esimerkiksi kouluyksiköiden määrä ja koulujen oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa huomioidaan lisäksi esimerkiksi eri ikäisten, oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevien ja maahanmuuttotilaisien oppilaiden lukumäärät ja osuudet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös oppilailta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisilta.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Opetuksen järjestäjän arviossa käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) henkilötyövuodet.

2. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoillon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoito) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä²⁵⁸. Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista²⁵⁹.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset
- koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat
- poissaolojen ehkäisemisestä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta määrätään²⁶⁰ perusteiden luvuissa 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä ja 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

²⁵⁵ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §

²⁵⁶ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §

²⁵⁷ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 a § (1146/2021), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 15 § ja 17 § ja terveydenhuoltolaki 16 § (1326/2010)

²⁵⁸ Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

²⁵⁹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 §

²⁶⁰ Perusopetuslaki 26 §

- tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytänteet²⁶¹ kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla²⁶² tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa seurataan ja edistetään oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen²⁶³. Oppilaan osallisuus ja mielipiteet²⁶⁴ otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä²⁶⁵.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan

- oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin²⁶⁶ (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)
- yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen
- opiskeluhoitokertomusten²⁶⁷ laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitorekisterille
- tarvittavan opiskeluhoollon järjestäminen²⁶⁸ kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä
- opettajan laajaan terveystarkastukseen²⁶⁹ luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa
- oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä²⁷⁰. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan

261 Terveystarkastuslaki 16 § ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 12 §

262 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 §

263 Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

264 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 §

265 EU:n tietosuojalaki (679/2016), tietosuojalaki (1050/2018), laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 22 § (377/2022) ja 23 §, perusopetuslaki 40 § (1288/2013), laki potilaan asemasta ja oikeuksista (1992/785) ja laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (2000/812)

266 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 16 § (377/2022)

267 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 20 § ja 21 §

268 Perusopetuslaki 36 § 3 ja 36 h §

269 Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 7 §

270 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 §

- oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus²⁷¹ opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoillon toteuttamiseen
- koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä
- opiskeluhoillon monialainen yhteistyö²⁷² oppimisen ja koulunkäynnin tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä
- yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoillon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen²⁷³ oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön²⁷⁴, johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen kanssa. Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa²⁷⁵ tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia²⁷⁶.

Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä opetuksen järjestäjän ja koulun välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

Tässä käsikirjassa kuvataan Lapinlahden kunnan esi- ja perusopetuksen opiskeluhoillon järjestäminen. Opiskeluhoillon tavoitteena on oppimisen, psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen ja niiden edellytyksiä vahvistava toiminta. Lapinlahden

²⁷¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §

²⁷² Perusopetuslaki 20 d § ja Hallituksen esitys HE 212/2024

²⁷³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 §

²⁷⁴ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 §

²⁷⁵ Perusopetuslaki 29 §

²⁷⁶ Perusopetuslaki 40 §, oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 §, lastensuojelulaki 25 § ja sosiaalihuoltolaki 1301/2014) 35 §

kunnan esi- ja perusopetuksen opiskeluhoolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä Lapinlahden kunnan opetustoimen ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa.

Opiskeluhoollon ohjausryhmä vastaa opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista Lapinlahdella. Ohjausryhmään kuuluvat Matin ja Liisan koulun apulaisrehtori (pj), sivistysjohtaja, koulukuraattori, koulupsykologi, kouluterveydenhoitaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, lukion opinto-ohjaaja, Varpaisjärven koulun rehtori, Nerkoon koulun rehtori sekä Alapitkän koulun rehtori. Kokouksiin kutsutaan Portaanpään kristillisen opiston edustaja yhteistyökumppanina. Ryhmä voi kutsua kokouksiin asiantuntijoita.

Opiskeluhoolto toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoollona. Sen lisäksi opiskelijoilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013). Tavoitteena on, että yhteisöllisen opiskeluhoollon ennaltaehkäisevä tuki sekä yksilökohtaisen opiskeluhoollon varhainen tuki ovat kaikkien opiskelijoiden saatavilla yksilöllisten tarpeiden mukaisesti ja yhdenvertaisesti.

Tasa-arvoisesti saatavalla ja tasalaatuisella opiskeluhoollolla edistetään oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista, psyykkistä ja fyysistä terveyttä, sosiaalista hyvinvointia sekä yhteisöllisyyttä.

”Yhteisöllinen opiskeluhoolto on ensisijaista hyvinvointityötä, yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon on oikeus tarvittaessa:

- Lapsella, oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus saada maksutta opiskeluhoolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää.
- Opiskeluhoolto toteutetaan ensisijaisesti ehkäisevänä, koko yhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoollona.
- Lisäksi lapsella, oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon. Yksilökohtainen opiskeluhoolto koostuu monialaisen asiantuntijaryhmän tuesta sekä opiskeluhooltopalveluista, eli koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta (esiopetusikäisellä neuvolapalveluista) sekä kuraattori- ja psykologipalveluista.
- Lasten, oppilaiden, opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhooltopalvelujen ammattilaisten sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollossa on keskeistä
- Lapsella, oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus.” -Opetushallitus

Opiskeluhooltosuunnitelman laatiminen pohjautuu erityisesti oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin, esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sekä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Laatimisessa on huomioitu Lapinlahden kunnan hyvinvointikertomus ja -suunnitelma sekä kouluterveyskyselyn tulokset.

Opiskeluhuollon kokonaisuus

Opiskeluhoollon kokonaisuus

Opiskeluhoollon opetussuunnitelmaa noudatetaan esiopetuksessa, perusopetuksessa, perusopetuksen valmistavassa opetuksessa ja lukiossa. Opiskeluhoollon suunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan. Mitä tässä käsikirjassa sanotaan opiskelijasta, koskee myös esioppilasta ja oppilasta. Opetuksen järjestäjä seuraa opiskeluhoollon suunnitelman toteutumista osana perusopetuslain mukaista koulutuksen arviointia Lapinlahdella hyväksytyn koulujen arviointijärjestelmän mukaisesti. Lisäksi oppilaitoskohtaiset opiskeluhoollon ryhmät ja opiskeluhoollon ohjausryhmä seuraavat opiskeluhoollon suunnitelman toteutumista.

Tämä käsikirja liitetään osaksi Lapinlahden kunnan perusopetuksen opetussuunnitelmaa ja lastensuojelulain 12§ mukaiseen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Lapinlahden kunnassa esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen opiskeluhoollon piiriin kuuluu n.1200 opiskelijaa. Kunnan alueella toimii kaksi yhtenäiskoulua; Matin ja Liisan koulu, sekä Varpaisjärven koulu sekä 2 alakoulua Nerkoon koulu ja Alapitkän koulu. Kunnassa toimii Lapinlahden lukio ja kuvataidelukio.

Pohjois-Savon hyvinvointialue vastaa opiskeluhoollon ammatillisista. Näihin opiskeluhoollon palveluihin sisältyvät kouluterveydenhoollon, kuraattoripalvelut ja psykologipalvelut. Koulujen ja esiopetuksen käytössä on kaksi kuraattoria ja kolme terveydenhoitajaa, sekä koulupsykologi.

Koulun nimi	Kuraattori	Psykologi	Kouluterveydenhuolto	Mittot opiskeluhoolto tukevat palvelut
Esiopetus	Päiväkodeissa/ kouluilla sovitaan tarpeen mukaan	ostopalveluna	Terveystenhoitaja kouluilla koulujen käytännön mukaan, päiväkodeissa sovitaan tarpeen mukaan	kouluilla koulujen käytännön mukaan, päiväkodeissa sovitaan tarpeen mukaan
Alapitkän koulu	1krt/vko	0,5 pvä/vko	Terveystenhoitaja 2 krt/kk, Koululääkärin tarkastus kerran vuodessa.	Koulunuorisotyön hanke 5-6.lk 24-25
Matin ja Liisan koulu	Alakoululla 2 pvä/ vko Yläkoululla 3 pvä/vko	3,5 pvä/vko	Terveystenhoitaja 5 pvä/vko, koululääkäri kerran viikossa.	Koulunuorisotyön hanke 5-6.lk 24-25 Kouluvalmentaja yläkoulu 24-25
Nerkoon koulu	tarvittaessa	Yhtenä päivä kuukaudessa	Terveystenhoitaja 2 krt/kk, koululääkärin tarkastukset kerran vuodessa.	Koulunuorisotyön hanke 5-6.lk 24-25
Varpaisjärven koulu	1 pvä/vko	1pvä/vko	Terveystenhoitaja 2 pvä/vko, Koululääkäri, joka 2.vko. puoli päivää	Koulunuorisotyön hanke 5-6.lk 2024–2025 Kouluvalmentaja yläkoulu 2024– 2025
Lapinlahden lukio ja kuvataidelukio	1pvä/vko	1 pvä/vko	Terveystenhoitaja 2-3 krt/vko, koululääkäri 1-2krt kuukaudessa	

Opiskelijan ja huoltajan vastuu:

Opiskelija voi iän ja kehitystason mukaisesti osallistua päätöksentekoon itseään koskeissa asioissa, kuten opiskeluhoollon palveluissa. Opiskelijan odotetaan osallistuvan oman hyvinvointinsa edistämiseen ja tarvittaessa opiskeluhoollon toimenpiteisiin. Opiskelija pystyy avoimuudellaan ja vuorovaikutuksellaan saamaan tukea tarpeisiinsa ja huoliinsa. Opiskelija pyrkii yhteistyöhön ja sitoutuu sovittuihin tukitoimiin osallistumalla niihin omien kykyjensä ja tilanteensa mukaan.

Huoltajan odotetaan tekevän yhteistyötä koulun henkilöstön kanssa opiskelijansa hyvinvoinnin edistämiseksi. Huoltajan tehtävänä on kertoa koululle oleellisia asioita, jotka voivat vaikuttaa koulunkäyntiin ja hyvinvointiin. Hän on vastuussa myös poissaolojen ilmoittamisesta ja kuitaamisesta. Huoltajan tulee osallistua tarvittaessa opiskeluhoollon suunnitteluun ja toteutukseen (esim. tapaamisiin, arviointeihin) Huoltajan vastuulla on tarvittaessa hakea tai hyväksyä tukea opiskelijalleen, mikäli oppimisessa tai hyvinvoinnissa ilmenee haasteita.

Koulun työn- ja vastuunjako:

Opiskeluhuollon ohjausryhmä kokoontuu kaksi kertaa lukuvuodessa linjaamaan koko kunnan opiskeluhuollon toimintaa ja resurssointia opiskeluhuollossa. Huolehtii opiskeluhuollon suunnitelman toteuttamisesta, kehittämisestä, arvioinnista ja päivittämisestä.

Jokaisessa oppilaitoksessa ja esiopetusyksikössä toimii **yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä**. Ryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa. Tehtävänä kehittää oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvointia, terveellisiä ja turvallisia oppimisympäristöjä. Oppilaiden, huoltajien ja koulun henkilökunnan lisäksi mukaan voidaan kutsua koulun yhteistyötahoja, sekä hyvinvointialueen henkilöstöä.

Rehtori, apulaisrehtori, päiväkodinjohtaja, lukion opinto-ohjaaja: Toimivat oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän johtajana. Vastaa opiskeluhuoltokertomusten valmistelusta ja kirjauksista. Toimivat myös vaikeissa koulukiusaamistapauksissa selvittäjinä.

Opettaja vastaa oman ryhmänsä opiskeluhuollon asioista ja poissaolojen seurannasta viikoittain. Hänen kuuluu ottaa huoli puheeksi aina ensin oppilaan ja huoltajan kanssa matalalla kynnyksellä. Opettaja vastaa myös luokanohjaajan ominaisuudessa koulukiusaamisen esiselvittelijänä ja kirjaajana. Kiusaamisselvittelyt on mahdollista tehdä työparityöskentelynä. Opettaja osallistuu opiskeluhuollon asiantuntijaryhmän toimintaan ja toimii tarvittaessa sen kokoonkutsujana.

Varhaiskasvatuksen erityisopettajan vastuulla on tukea tarvitsevien lasten kuntoutuksen ja erityisopetuksen suunnittelu, toteutus ja arviointi. Yhteistyötahoina ovat huoltajat, varhaiskasvatuksen henkilöstö ja moniammatilliset toimijat. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja vastaa myös varhaiserityiskasvatuksen organisoinnista ja työn kehittämisestä.

Erytisopettaja tukee opiskelijaa oppimis-, keskittymis- ja sopeutumishaasteissa. Mahdollistaa opiskelijalle opiskelutyörauhan. Auttaa opetuksen eriyttämisessä ja tukee alisuoriutuvia tai koulua käymättömiä oppilaita.

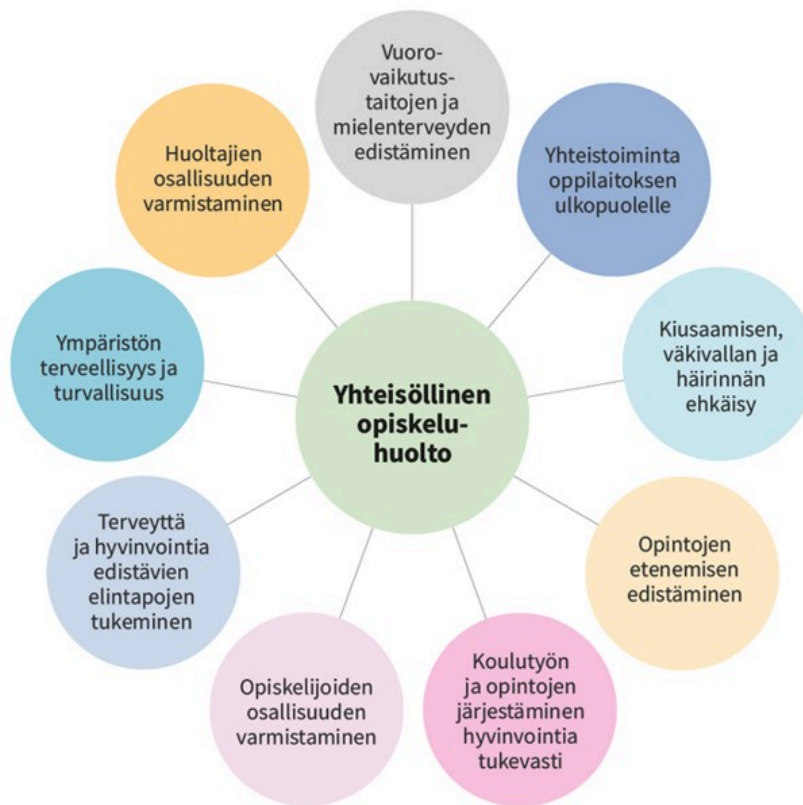
Opinto-ohjaaja tukee oppilaan koulupolkua, jatko-opintoihin hakeutumista ja elämänhallintaa. Hän ohjaa oppilasta yksilöllisesti ja ryhmässä koulutukseen ja uraan liittyvissä kysymyksissä, tekee yhteistyötä opiskeluhuollon asiantuntijoiden kanssa ja tunnistaa ohjaustyössään mahdollisia tuen tarpeita ja ohjaa oppilaan tarvittaessa jatkotukeen.

Hyvinvointialueen työn- ja vastuunjako:

Kouluterveydenhoito ja neuvola tapaa vuosittain kaikki opiskelijat. On tarvittaessa yhteydessä huoltajiin. Osallistuu huoltajapalaveriin, kun huoli liittyy opiskelijan terveyteen tai opiskelijalla on paljon sairaspöissaoloja. Ohjaa jatkotoimenpiteisiin (Lähteet). Osallistuu oppilaitosten opiskeluhuoltotyöhön.

Koulupsykologi toimii konsultoivana asiantuntijana. Tekee tutkimuksia ja osallistuu mahdollisuuksien mukaan oppilaitosten opiskeluhuoltotyöhön.

Koulukuraattori tukee opiskelijoiden sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa. Työn keskiössä on oikea-aikainen palveluun ohjaus (lähteet). Hän tarjoaa keskusteluapua, ohjausta ja neuvontaa niin opiskelijalle, kuin huoltajille. Hän on mukana oppilaitosten opiskeluhuoltotyössä edistäen hyvinvointia ja koulun sisäistä, että ulkoista moniammatillista yhteistyötä.

Yhteisöllinen opiskeluhoito

Ensisijainen opiskeluhoito muoto, jonka on tarkoitus ennaltaehkäistä tulevia haasteita ja ongelmia kouluympäristössä. Keskiössä on laaja yhteistyö koulun henkilökunnan, oppilaiden, huoltajien ja yhteistyötahojen välillä. Yhteisöllinen opiskeluhoito on kaikkien yhteinen tehtävä.

Tiivistettynä yhteisöllisen oppilashuollon näkökulmasta luokkaympäristö ja ilmapiiiri ovat ratkaisevan tärkeitä oppilaiden hyvinvoinnille ja oppimiselle. Turvallisuus, osallisuus, kunnioitus ja yhteistyö luovat näille perustan, jossa jokainen oppilas voi kasvaa, oppia ja olla oma itsensä osana yhteisöä.

Oppilaitoskohtaisessa opiskeluhoitotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään kouluyhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

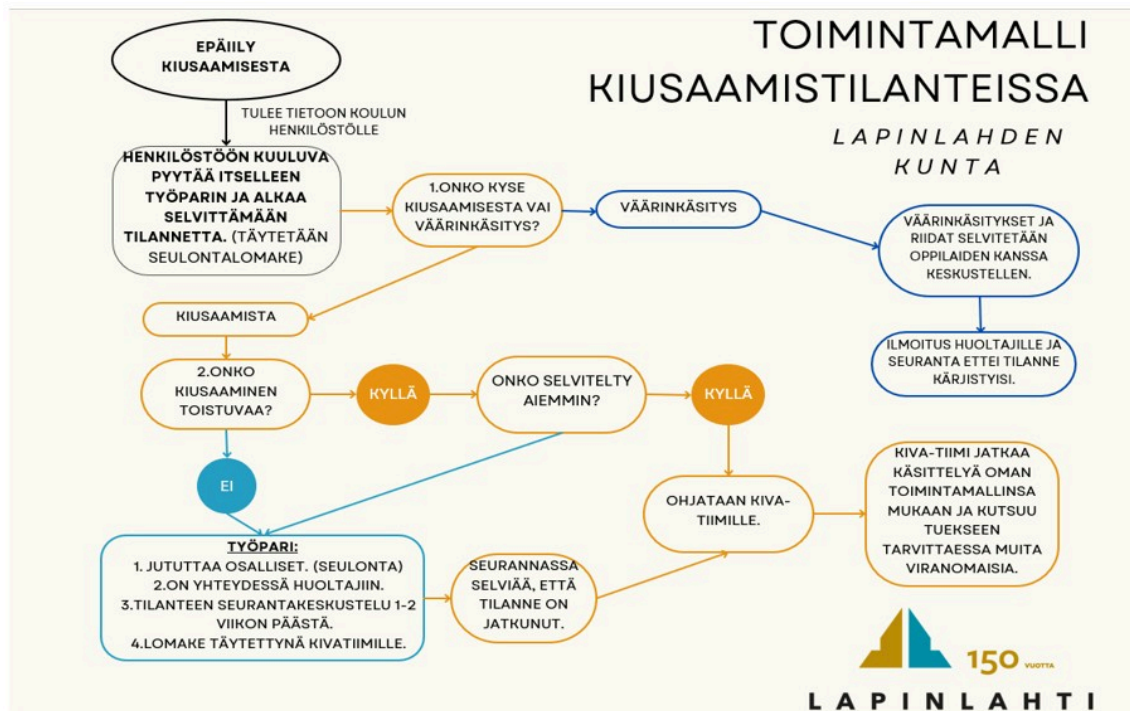
Oppilaitoskohtaista opiskeluhoitoa toteuttavat kaikki opiskeluhoitoon toimijat. Koulun terveydellisten olojen tarkistus tehdään erillisen suunnitelman mukaisesti. Tarkastuksen suorittaa työterveyshuolto, kunnan työsuojelu ja terveystarkastus yhdessä koulun henkilökunnan kanssa. Käytännön toimintamuotoja ovat esim. oppilaskunnan toiminta, tukioppilaat, koulujen vanhempainyhdistykset, koulun yhteiset juhlat ja toimintapäivät, kiusaamisen vastainen toiminta, koulujen kerhot, erilaiset tempaukset ja teemapäivät, poistumisharjoitukset, retket ja leirikoulut. Huoltajia tiedotetaan asioista esim. tiedotteiden ja Wilma-viestien välityksellä. Lukiossa toimintamuotoja ovat esim. ryhmänohjaus, eri oppiaineiden merkitys elämänhallinnan lisäämisessä esimerkiksi taide, liikunta, terveystieto ja psykologia, tutortoiminta ja oppilaskuntatoiminta, opiskelijoiden omaehtoinen kerhotoiminta, opintomatkat, projektit, koulun yhteiset tapahtumat esimerkiksi joulujuhlat, vanhojen tanssit, oppilaiden osallisuus juhlien valmistelussa, elämänhallinta ja ihmissuhdekurssi, ryhmänohjaustuokioidet ja ohjausryhmittäin pidettävät opintojaksot.

Oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä kokoontuu vähintään kerran lukukaudessa käsittelemään yhteisöllisiä oppilaitoskohtaisia opiskeluhoitoasioita, erityisesti ennaltaehkäiseviä toimia. Yksiköt nimeävät itsenäisesti koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmän. Nimeäminen tehdään lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvassa lukuvuosisuunnitelmassa. Nimeämisessä on huomioitava ryhmän monialaisuus. Ryhmän kokoontumisista tehdään vapaamuotoinen muistio, joka annetaan tiedoksi kaikille asianosaisille.

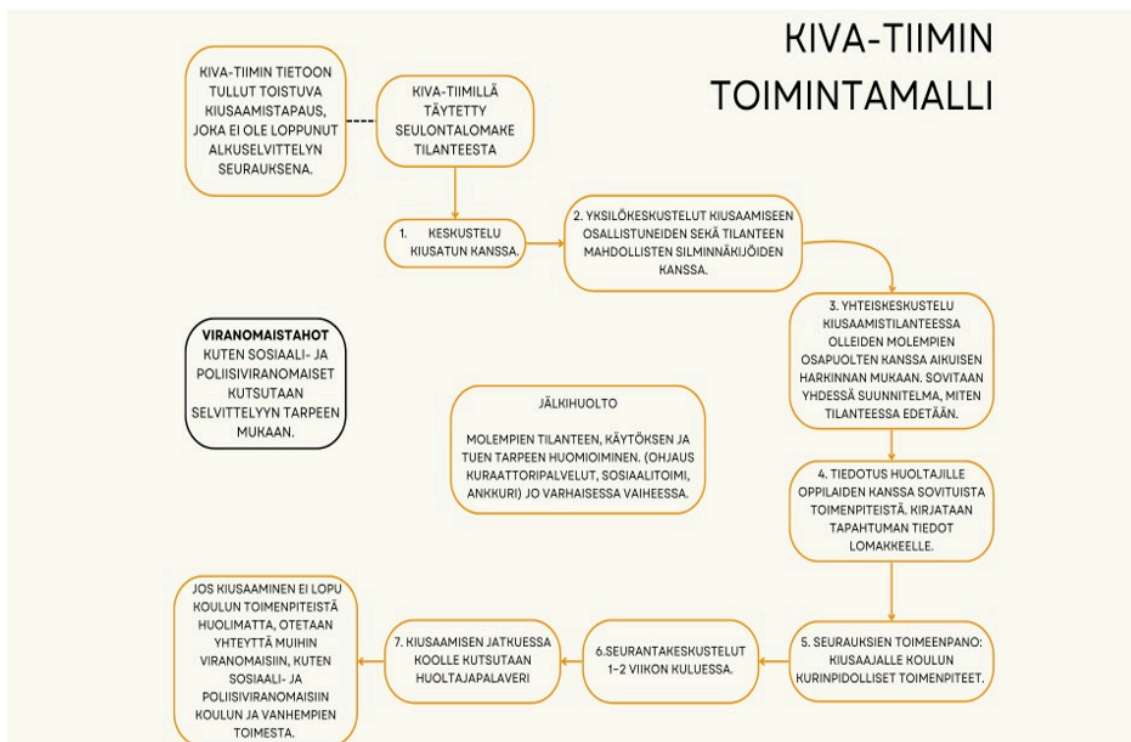
Yhteisöllinen opiskeluhoito ruohonjuuritasolla tarkoittaa käytännön tekoja, joilla kouluyhteisön hyvinvointia parannetaan arjessa. Se näkyy konkreettisina toimina oppilaiden, opettajien, opiskeluhoitoon ammattilaisten ja muun henkilökunnan päivittäisessä työssä. Se on jatkuvaa arkista työtä, jossa jokainen kouluyhteisön jäsen voi olla mukana. Tärkeintä on ennaltaehkäisy, avoin keskustelu ja yhteisön hyvinvoinnin priorisointi.

Turvallisen ja myönteisen ilmapiirin luomisen perusasioita ovat tervehtiminen ja avoimen keskustelukulttuurin ylläpitäminen. Tämä toteutuu opettajien esimerkillä aamuisin opiskelijoita tervehtimällä ja antamalla turvallinen, sekä avoin tila keskustelulle. Koululla on myös toimintoja, jotka tukevat yhteisöllisyyttä. Niitä ovat opettajista kootut työryhmät, Kiva- ja liikuva koulu ohjelmat, tukioppilas-/tutor- toiminta, oppilaskunta- toiminta ja yhteisöllisyyttä tukevat hankkeet ja rahoitukset.

Kiva koulu -ohjelmaa hyödynnetään lukuvuoden aikana järjestämällä Kiva-tunteja, -toimintaa ja lisäksi kouluilla on opettajista koottu Kiva-tiimi, joka tukee luokanohjaajia kiusaamistilanteiden selvittelyssä ja vastaa haastavampien/pitkäaikaisen tilanteiden selvittelystä. Tavoitteena on luoda turvallinen ja myönteinen ilmapiiri kouluyhteisöön. Kiva -ohjeistus on käyty läpi henkilökunnan kanssa ja jokainen osaa toimia kohdatessaan kiusaamistilanteen. Kiusaamisen vastaiseen toimintaan kuuluu myös kiusaamisen vastaiset vierailut ja luennot. Kiva-kyselyillä kartoitetaan koulun kiusaamistilanteita. Kiva-ohjelmaa tukee myös oppilaskunnan ja tukioppilaiden järjestämät yhteisöllisyyttä lisäävät tempaukset, tapahtumat ja kisailut. Lapinlahden kunnassa on kuvattu kiusaamiseen puuttumisen sekä KiVa-tiimin toimintamallit kaavioin.

Toimintamalli kiusaamistilanteissa

KiVa-tiimin toimintamalli

Kouluissa pyritään edistämään liikunnallisuutta ja toiminnallisuutta. Toiminta näkyy välituntisin opiskelijoille vapaaehtoisina kisoina ja peleinä. Jokaisen koulun toiminta on erilaista ja liikkuvampi koulupäivä toteutuu omalla tavallaan. Kouluissa on myös opettajista ja ohjaajista koottu liikuntatiimi, joka tukee näitä tavoitteita järjestäen liikunnallisia haasteita, tapahtumia ja turnauksia. Toiminnan suunnitteluun ja toteutumiseen pääsevät myös opiskelijat mukaan.

Jokaisella koululla on oppilas/-opiskelijakunta. Toimintaa ohjaa ja tukee koulun opettaja, mutta oppilaskunnan toiminta pyritään pitämään pääsääntöisesti opiskelijalähtöisenä. Oppilaskuntatoiminta on yksi konkreettisimmista opiskelijoiden vaikuttamisen ja osallisuuden toimintamalleista. Oppilaskunnan hallitus on pienempi ryhmä opiskelijoita, jotka tuovat esille kaikkien oppilaiden mielipiteitä kouluarjessa. Hallitukselta voidaan kysyä muun muassa mielipidettä opiskeluhoitosuunnitelmaan ja hallituksen puheenjohtajaa voidaan pyytää osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän palaveriin. Hallitus antaa myös mielipiteensä järjestysääntöjen laatimiseen, koulupäivän rakenteeseen, kouluruokailuun ja vertaistoiminnan suunnitteluun. Aktiivit opiskelijat ovat myös mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa koulun tempauksia, tapahtumia, juhlia, turnauksia ja välituntitoimintaa yhdessä opettajista koottujen työryhmien kanssa.

Tukioppilaat ja tutorit toimivat vertaisohjaajina kouluarjessa muille opiskelijoille. He järjestävät ryhmäytymistä ja yhteisöllisyyttä tukevaa toimintaa, niin luokissa kuin koko kouluyhteisölle.

Heidän on tarkoitus tukea koulun henkilökuntaa havaitsemaan kiusaamista ja puuttumaan siihen. Tehtävään valikoituu vapaaehtoisia opiskelijoita. Opiskelijat tehtävään valitsee toiminnasta vastaava koulun henkilökunnan jäsen. Valinnan jälkeen opiskelijoita koulutetaan toimintaan. Vertaistoiminta on tärkeä yhteisöllisyyden kehittämisen muoto. Osassa kouluja toiminta on osa opetusta valinnaisaineen tai kurssin muodossa.

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista opiskeluhoolltoa. Kouluterveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset sekä muut määräaikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista opiskeluhoolltoa.

Oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun oppilas on tätä pyytänyt. Kiireellisissä tapauksissa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. (Oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013)

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeätä on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ennaltaehkäisy. Oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä opiskeluhuollon tuen rakentamisessa että koulun arjessa. Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina oppilaan sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen. Suostumuslomake allekirjoitetaan ja arkistoidaan. Suostumuslomake on liitteenä.

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoitokertomus. Liitteenä on opiskeluhoitokertomuspohja. Ryhmän vastuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet.

Opiskeluhoitokertomukset sekä muut opiskeluhuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan opiskeluhoitorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Rekisterin vastuuhenkilönä toimii päiväkodin johtaja/koulun rehtori/apulaisrehtori. Opiskeluhoitorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen opiskeluhoitotyön potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti opiskeluhuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu ja joka on saanut tiedon oppilaan tuen tarpeesta. Henkilö voi olla esimerkiksi opettaja, rehtori, apulaisrehtori, neuvola/kouluterveydenhoitaja, opinto-ohjaaja, kuraattori tai psykologi. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan tai huoltajan suostumusta. Yksittäisen asian käsittely kirjataan opiskeluhoitokertomukseen.

Kouluterveydenhuollon laajat terveystarkastukset järjestetään 1., 5. ja 8. luokalla. Laajoissa terveystarkastuksissa tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva oppilaan, perheen ja vanhempien tilanteesta ja järjestää mahdollisesti tarvittava tuki. Kokonaiskuva syntyy lapsen ja vanhempien näkemyksistä, terveydenhoitajan ja lääkärin näkemyksistä ja havainnoista sekä opettajan näkemyksestä. Tarkastuksiin kutsutaan oppilaan molemmat vanhemmat tai huoltajat. Tarkastukseen sisältyy lapsen tai nuoren kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin tutkimisen ja arvioinnin lisäksi perheen ja vanhempien hyvinvoinnin selvittely. Opettaja antaa huoltajan kirjallisella suostumuksella oman arvionsa oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa.

Kouluterveydenhoitaja laatii laajojen terveystarkastusten pohjalta yleisen koonnin havainnoistaan. Tämä koonti tuodaan tiedoksi ja toimenpiteitä varten vuosittain koulukohtaiseen opiskeluhoitoryhmään. Pienillä kouluilla koonti voidaan laatia niin, että se sisältää useampia kouluja.

Opiskelijalle tarjotaan erikoisruokavalion mukainen ateria, mikäli asia on lääketieteellisesti perusteltua tai siihen on katsomukselliset syyt.

Osa koulujen opiskelijoista tarvitsee lääkkeitä sairauden hoitoon. Monien lääkkeiden otto on mahdollista ajoittaa oppilaan vapaa-ajalle niin, että lääkkeiden kouluun tuominen ei ole edes

tarpeen. Aina kun mahdollista, näin tulee toimia. Tavallisimpia kouluikäisten lääkehoitoa vaativia sairauksia ovat diabetes ja astma. Kaikista oppilaiden sairauksista koululla ei ole edes tietoa.

Koulu ei pääsääntöisesti säilytä opiskelijoiden lääkkeitä. Mikäli opiskelijalla kuitenkin on jokin välttämätön, esim. kohtauslääkitys, voi opiskelija itse säilyttää yhtä annosta vastaavaa määrää itse. Opettajan pitää tietää opiskelijalla koulussa mukana olevista lääkkeistä.

Säännöllinen opiskelijan lääkehoito ei pääsääntöisesti ole koulun tehtävä. Esim. diabetesta sairastava lapsi saattaa kuitenkin tarvita avustusta verensokeriseurannassa ja insuliinin annostelussa. Tällöin lapselle nimetään henkilö, joka vastaa hoidon seurannasta diabeteshoitajan ohjeitten mukaisesti. Esiopetuksessa koko henkilökunta vastaa diabetesopiskelijan seurannasta ja hoidosta sovitusti.

Ensiapu on osa loukkaantuneen tai sairastuneen auttamistapahtumaa, johon kuuluvat pelastaminen, ensiapu, hätäilmoitus, ensihoito ja jatkohoito. Jokaisella ihmisellä on velvollisuus auttaa ja jokaisella on oikeus saada apua. Auttamisvelvollisuus on määritelty monessa eri laissa. Heitteillejätöstä ja pelastustehtävän laiminlyönnistä säädetään rikoslaissa. Ensimmäinen paikalle saapuva henkilö ryhtyy heti toimimaan. Sitä mukaa, kun pelastustoimen eri ammattihenkilöitä saapuu paikalle, vastuu jakautuu kunkin ammattitehtävän mukaan.

Toisinaan lääkehoito on osa sairauden hoidossa tarvittavaa ensiapua. Huoltajan velvollisuus on kertoa tällaisesta ensiavun tarpeesta opettajalle ja opettajalla/koulun muulla henkilökunnalla on tarpeen vaatiessa velvollisuus antaa ensiapua omien taitojensa ja annettujen ohjeiden mukaisesti – myös lääkinnällistä ensiapua.

Oppilaan tuen tarpeen arvioinnin tekevät oppilaan opettajat. Jos oppilaan tuen tarpeen arviointi vaatii moniammatillista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa opettajan lisäksi opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat. Oppilaan omat näkökulmat ja ajatukset tulee selvittää ja ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa edellyttämällä tavalla. Oppilaan huoltajalle/ edustajalle on annettava mahdollisuus osallistua tuen tarpeen arviointiin.

Joustavan perusopetuksen yhteydessä tehdään tiivistä yhteistyötä huoltajien, oppilaan opettajien, nuorisotyön sekä työpaikan edustajien kanssa.

Sairaalaopetuksen kanssa tehtävä yhteistyö voi edellyttää opettajalta koulutehtävien antamista oppilaalle sairaalakouluun, lausuntojen kirjoittamista oppilaan koulunkäynnistä, sekä osallistumista yhteistyöpalaveriin hoitavan tahon kanssa. Kuntoutusohjaajan käynnit luokassa tukevat opettajan työtä ja antavat myös hoitavalle taholle lisätietoa oppilaan kokonaistilanteesta.

tuki kurinpitorangeistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

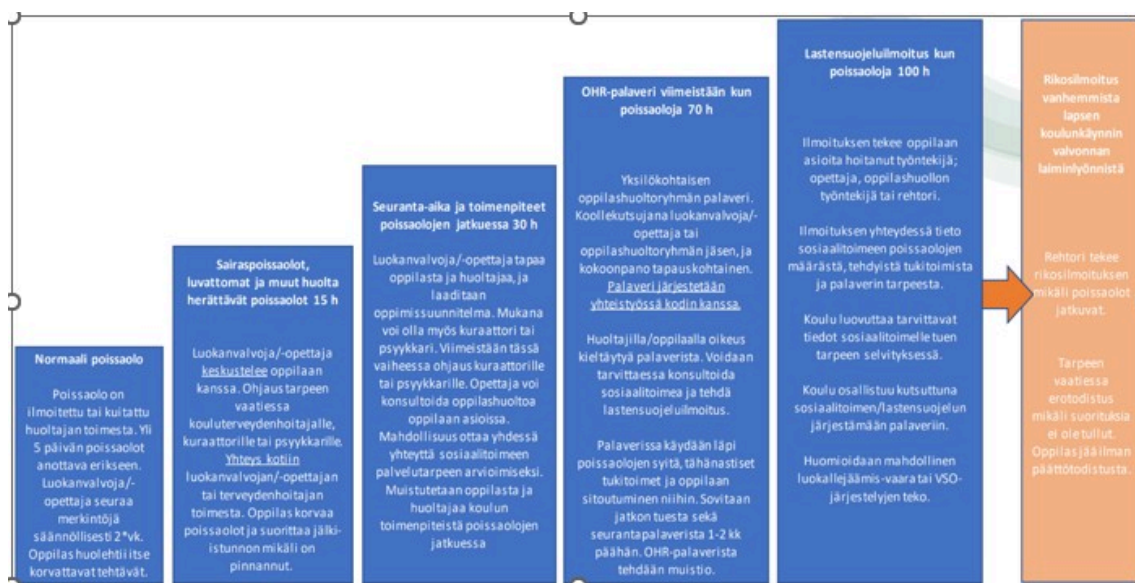
Perusopetuslain mukaan oppilaalle on järjestettävä tarvittava opiskeluhoillon tuki mahdollisen kurinpitorangeistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä. Rehtorin/ apulaisrehtorin vastuulla on laatia suunnitelma opiskeluhoillon toteuttamisesta, joka annetaan tiedoksi oppilaalle ja hänen huoltajalleen, jotka saavat päättää miten suunnitelma toteutetaan.

Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt peruskouluille, lukioille ja ammatillisille oppilaitoksille. Järjestyssäännöillä edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun sujuvuutta sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöt ovat koulukohtaisia ja niissä otetaan huomioon paikalliset olosuhteet. Järjestyssääntöjen rikkomisesta voidaan määrätä ainoastaan lainsäädännön mukaisia kurinpitoseuraamuksia tai muita lainsäädännön mukaisia seuraamuksia ja käyttää lainsäädännön mukaisia turvaamistoimenpiteitä. Sivistysjohtaja hyväksyy järjestyssäännöt ja ne ovat osa vuosittaista koulujen lukuvuosisuunnitelmaa. Koulukohtaiset järjestyssäännöt löydät koulun pedanet- sivuilta.

sekä kouluun palaamisen tukeminen

Pitkittynyt tai runsas poissaolojen määrä on usein oire jostakin opiskelijan kehitystä vaarantavasta tekijästä. Poissaolon taustalla voivat olla esimerkiksi oppimiseen, fyysiseen tai psyykkiseen terveyteen, koulun toimintaan, kavereihin tai kodin ja vanhemmuuden haasteisiin liittyvät asiat. Kroonistuessaan poissaolot heikentävät mahdollisuuksia suoritua oppivelvollisuudesta ja lisäävät syrjäytymisen riskiä.

Turvallinen kouluyhteisö, johon kuuluu myös lämmin aikuisten ja opiskelijoiden välinen vuorovaikutus, tarjoaa mahdollisuuksia kouluyhteisöön kuulumiseen. Oppilaiden poissaolojen suunnitelmallinen seuraaminen noudattaa Lapinlahden kunnan varhaisen puuttumisen mallia. Poissaolojen seuranta kouluissa on luokanohjaajan/-opettajan viikoittainen tehtävä. Varhainen puuttuminen ennaltaehkäisee poissaolokierteen syntymistä. Varhaisen puuttumisen porrasmallissa kuvataan toimenpiteet huolta herättävien poissaolojen ilmetessä:

Varhaisen puuttumisen porrasmalli

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Huoltajien on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulujen toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Lapinlahden lukio ja Kuvataidelukio sairauspoissaolojen selvitykseksi kelpaavat yli 18-vuotiailla oma selvitys. Muutoin tarvitaan terveysviranomaisen antama todistus tai huoltajien selvitys. Kaikki poissaolot selvitetään opintojakson opettajalle välittömästi Wilma-järjestelmän kautta. Poissaolo seurannasta vastaa ryhmänohjaaja, joka myös ohjaa opiskelijan tarvittaessa asiantuntijapalveluiden piiriin. Aineenopettajat ilmaisevat huolensa opiskelijan poissaoloista ryhmänohjaajalle.

Pitkittyneet poissaolot voivat vaikuttaa siihen, ettei opiskelija enää käykään koulussa. Tärkeää pitkittyneissä poissaoloissa on, ettei yhteys koulun henkilökuntaan katkea. Asioita hoidetaan opiskeluhuoltopalveluissa tai koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa, kuten sosiaalihoito tai valpastyö. Yhteydenpidosta vastaava sovitaan yksilökohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä.

Poissaolojakson jälkeen opiskelijan kouluun paluu edellyttää suunnitelmaa. Suunnitelma tulee tehdä kodin ja opiskelijan, sekä yhteistyötoimijoiden kanssa. Kouluun paluu alkaa yleensä pienin askelin. Tärkeää on koulun ja kodin kokonaiskäsitys opintojen etenemisestä. Opintoja jaksotetaan tarpeen vaatiessa pieniinkin tehtäväkokonaisuuksiin kerralla. Vahvistetaan opiskelijaa tuntemaan

oman toimintansa merkitys ja ylläpitämään opintojen etenemistä. Kouluun kiinnittymistä tukee jokainen kouluun liittyvä asia ja tehtävä. Paluuta valmistellaan sopimalla muun muassa:

- Tuki kotoa lähtemisessä, koulumatkalla tai kouluun saavuttaessa
- tila tai ryhmä mihin opiskelija palaa
- tunnit tai koulupäivien ajankohta, kuinka pitkiä päivät ja viikot alkuvaiheessa ovat
- siirtymien ja ruokailun toimintamallit
- koulun henkilöstön tuki ja roolit (turvahenkilö)
- suunnitelma psyykkisten ja fyysisten oireiden varalle
- läsnä- ja poissaolojen tiivistetty seuranta ja viestiminen

Tärkeää on myös kuunnella mitä opiskelija tahtoo itse kertoa poissaoloistaan. Löytyykö juurisyitä poissaoloille, joihin voitaisiin koulussa antaa suurempaakin tukea.

Esiopetuksessa/koulussa (sisältää kunnan järjestämän iltapäivätoiminnan) ja koulumatkalla sekä koulun järjestämissä tilaisuuksissa kuten luokkaretkillä ja leirikoulussa sattuneen tapaturman hoito on maksuton.

Tapaturman sattuessa koulun henkilökunnan jäsen täyttää tapaturmailmoituksen tarkasti. Tapaturmailmoitus on tarpeellinen hoitoonohjauksen ja korvauskysymysten kannalta.

Jokaisella koululla on erillinen turvakansio, johon on kirjattu tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen. Alle 18-vuotiaiden osalta ollaan matalalla kynnyksellä yhteydessä lastensuojeluun. Puuttuminen voidaan jakaa kahteen osaan: 1) ennaltaehkäisevä työ ja varhainen puuttuminen, 2) Toimintatavat ongelmatilanteissa.

Aloitetaan varhain ja jatketaan koko kouluikä. Työ on laaja-alaista lasten ja nuorten hyvinvointia tukevaa. Opiskelijoille ja huoltajille tarjotaan tietoa päihteistä ja niihin liittyvistä riskeistä, vaikutuksista, kokeilun ja käytön haitoista, sekä päihteisiin liittyvästä lainsäädännöstä. Opiskelijoiden tulee tietää, miten ja mistä saa apua päihdeasioissa. Käytön ehkäisy ja päihdekasvatus ovat osa opetusta ja kasvatusta, joihin kuuluu muun muassa seuraavat asiat:

- Turvallinen ja kannustava oppimisympäristö
- Kiusaamisen ennaltaehkäisy ja puuttuminen
- Kerhot ja harrastustoiminta
- Luokkahengen ja yhteenkuuluvuuden vahvistaminen
- Taito- ja taideaineet
- Elämänhallintataitojen opettaminen
- Tunne-, vuorovaikutus ja turvataitojen opettaminen
- Fyysisesti viihtyisät ja siistit tilat
- Osallisuus
- Yhteydenpito huoltajiin ja yhteistyötahoihin

Käytännön toimintaa ovat oppimiskeskustelut, huoltajienillat, oppilaskunta- ja tukioppilastoiminta, yhteiset tempaukset sekä tapahtumat, ryhmäyttäminen ja yhteistyö nuorisotoimijoiden kanssa. Opiskelijan päihteidenkäytöstä (epäilystä) ollaan yhteydessä huoltajiin ja tarvittaessa huolen herättyä lastensuojeluun, sekä poliisin ankkuritiimiin. Opiskelijalle osoitetaan myös koulun kurinpitotoimia, sekä ohjataan yksilökohtaisen opiskeluhoillon piiriin.

Kouluterveydenhuollon tavoitteena on tukea oppilaan tervettä kasvua ja kehitystä ja rohkaista kohti oikeita elämäntapavalintoja. Terveystarkastuksissa tapaamiset ja -tarkastuksissa otetaan puheeksi päihteet ja tarjotaan tietoa. Tärkeää on myös itsetunnon tukeminen. Laajoissa terveystarkastuksissa selvitetään vanhempien päihteiden käyttöä.

Ennaltaehkäisevässä työssä hyödynnetään mm. Fressiedu.fi, buenotalk.fi, ehyt.fi materiaaleja. Lisäksi kouluilla järjestetään vierailijoita teemaan liittyen.

Jokaisella koululla on turvakansio, joissa käydään läpi toimintatavat ongelmatilanteissa. Henkilökuntaa perehdytetään toimintatapoihin.

Yleisohjeena on, että kaikki päihteisiin liittyvät ongelmatilanteet selvitetään työparityönä. Tilanne selvitetään: yhteys huoltajaan, arvioidaan tuen tarve, kurinpidolliset toimenpiteet järjestyssääntöjen mukaisesti, opiskeluhoolto, Ankkuri-työryhmä, lastensuojelu ja seuranta. (Tilanteen vaatiessa ollaan yhteydessä hätäkeskukseen.)

Kuljetusta odottavien oppilaiden valvonnan järjestämisestä vastaa koulun rehtori/päiväkodin johtaja. Odotusajat ovat enintään perusopetuslain mukaiset. Opettajat ja koulunkäynninohjaajat voivat valvoa koulukuljetuksia odottavia oppilaita. Rehtori/päiväkodinjohtaja vastaa siitä, että vanhemmille tiedotetaan koulukuljetuksen pelisäännöistä. Jos oppilas käyttäytyy huonosti koulukuljetuksessa, kuljettajan tulee tiedottaa asiasta koulun rehtorille/päiväkodin johtajalle.

Kuljetuksen aikana tapahtuvasta kiusaamisesta tulee aina ilmoittaa opettajalle tai rehtorille. Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Noudatamme Lapinlahden kunnan yhteistä suunnitelmaa oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Suunnitelma sisältää:

- Kiusaamisen määritelmän, ennaltaehkäisevät toimet ja toimintamallin kiusaamistilanteissa.
- Ohjeistuksen väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen ehkäisemiseksi ja puuttumiseen.
- Häirinnän ilmenemisen, ennaltaehkäisemisen ja puuttumisen ohjeistuksen
- Kodin ja koulun yhteistyö
- Viranomaisyhteistyö
- Tiedottaminen, perehdyttäminen ja seuranta

Suunnitelma on osa jokaisen koulun ja esiopetusyksikön erillistä turvakansiota, jossa on kirjattuna toimintaohjeet myös kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa toimimiseen.

LIITTEET:

Yksilökohtaisen opiskeluhoillon suostumuslomake

Opiskeluhooltokertomuslomake

9. Äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet

9.1. Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien opiskelu

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen on näissä opetussuunnitelman perusteissa määritelty kaksitoista eri oppimäärää, jotka ovat seuraavat: suomen kieli ja kirjallisuus, ruotsin kieli ja kirjallisuus, saamen kieli ja kirjallisuus, romanikieli ja kirjallisuus, viittomakieli ja kirjallisuus, muu oppilaan äidinkieli, suomi ja ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus, suomi ja ruotsi saamenkielisille sekä suomi ja ruotsi viittomakielisille. Muuna oppilaan äidinkielenä on mahdollista opettaa opetuksen järjestäjän tarjoamana ja huoltajan valitsemana jotakin edellä mainitsematonta äidinkieltä koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai valtioneuvoston asetuksen 422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä. Lisäksi erillisrahoitettuna voidaan tarjota oppilaan oman äidinkielen opetusta. Toisessa kotimaisessa kielessä on ruotsin ja suomen kielessä määritelty A- ja B-oppimäärät sekä kaksikielisille oppilaille tarkoitetut äidinkielenomaiset oppimäärät.

Oppilas opiskelee äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja toisessa kotimaisessa kielessä seuraavassa taulukossa mainittuja oppimääriä sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä tarjoaa ja oppilaan huoltaja valitsee. Taulukossa oppilaan äidinkielellä tarkoitetaan koulun opetuskieltä (suomi, ruotsi ja saame) tai muuta huoltajan ilmoittamaa kieltä.

Oppilaan äidinkieli	Äidinkielen kirjallisuuden oppimäärä ja	Toinen kotimainen kieli	Toinen kotimainen kieli
	yhteinen	yhteinen	valinnainen
suomi	suomen kieli ja kirjallisuus	ruotsi	-
ruotsi	ruotsin kieli ja kirjallisuus	suomi	-
saame	saamen kieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi saamenkielisille	-	suomi tai ruotsi
saame	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä saamen kieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	-
romani	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä romanikieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	-
viittomakieli	viittomakieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi viittomakielisille	-	ruotsi tai suomi
muu äidinkieli	muu äidinkieli koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai VA422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä sekä suomi tai ruotsi toisena kielenä	-	ruotsi tai suomi

9.2. Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet

Oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluu vähintään yksi pitkä ja yksi keskipitkä kielen oppimäärä. Näistä toinen on toinen kotimainen kieli (ruotsi tai suomi) ja toinen jokin vieras kieli tai saamen kieli. Pitkiä oppimääriä ovat A-oppimäärät sekä ruotsin ja suomen äidinkielenomaiset oppimäärät. Keskipitkiä oppimääriä ovat B1-oppimäärät. Lisäksi opetuksen järjestäjä voi tarjota oppilaille valinnaisina ja vapaaehtoisina kieliopintoina eripituisia kielten oppimääriä.

Toinen kotimainen kieli -oppiaineeseen on näissä perusteissa määritelty kuusi oppimäärää: ruotsin ja suomen pitkä eli A-oppimäärä, ruotsin ja suomen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä äidinkielenomainen ruotsi ja suomi.

Vieras kieli -oppiaineeseen on määritelty seitsemän eri oppimäärää: englannin, muun vieraan kielen ja saamen pitkät eli A-oppimäärät, vieraan kielen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä vieraan kielen, saamen ja latinan lyhyet eli B2-oppimäärät.

Vieraan kielen oppimääräkuvaukset soveltuvat kaikille niille kielille, joille ei ole kielikohtaista oppimääräkuvausta. Paikalliseen opetussuunnitelmaan laaditaan tällöin kielikohtainen sovellus näiden opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Englantiin on opetussuunnitelman perusteissa laadittu vain A-oppimäärä. Jos on tarpeen, voidaan paikallisesti laatia englannin B1- tai B2-oppimääräkuvaus vieraan kielen B1- tai B2- oppimäärän perusteiden pohjalta. Perusteissa määritelty kehittyvän kielitaidon taso soveltuu eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman noudattaen näitä opetussuunnitelman perusteita soveltuvien osien.

10. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Kaikkien oppilaiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan perusopetuksessa huomioon. Jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan tuntemaan, ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen kansalaisen perustuslain mukaista oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin²⁷⁷.

Tavoitteena on ohjata oppilaita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa oppilaiden kielellistä tietoisuutta ja metalingvistisiä taitoja. Koulutyöhön voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita, joissa opettajat ja oppilaat käyttävät kaikkia osaamiaan kieliä. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden ja heidän huoltajiensa ja yhteisönsä tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta, kielistä ja kulttuureista. Kulttuurista monilukutaitoa voidaan vahvistaa mediakasvatuksella ja ottamalla huomioon oppilaiden ja heidän perheidensä mediakulttuuri.

Oppilaiden opintoja varten voidaan tarvittaessa laatia oppimissuunnitelma. Suunnitelma sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma, joka kuvataan osiossa "Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana".

Perusopetuslain mukaan perusopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Opetuskielenä voidaan käyttää myös muita kieliä²⁷⁸, kun se ei vaaranna opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

10.1. Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisten opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden kasvamista kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisönsä sekä antaa heille mahdollisuus omaksua saamelainen kulttuuriperintö. Tavoitteena on lisätä oppilaiden valmiuksia toimia saamenkielisessä ympäristössä, oppia saamen kieltä ja saamen kielellä.

Saamelaisten kotiseutualueella asuvien saamen kieltä osaavien oppilaiden opetus tulee antaa pääosin saamen kielellä²⁷⁹. Silloin kun perusopetus on saamenkielistä, sen erityisenä tavoitteena on vahvistaa saamen kielen osaamista ja kielen käyttöä. Opetus perustuu yhteisölliseen näkemykseen kielestä. Yhteisön jäsenyys ja osallisuus lujittuvat, kun oppilaat oppivat käyttämään kieltä yhteisölle ominaisella tavalla.

Saamen kielen ja kirjallisuuden opetuksessa otetaan huomioon eri saamen kielet ja niiden murteet sekä kielen sisältämä kulttuurinen tietous. Oppilaita ohjataan ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia ympäristöönsä sekä myönteisen viestintäilmapiiirin rakentamisen tärkeyttä osana oman elämänsä hallintaa ja kielellistä tapakasvatusta. Kielellisten taitojen kehittyessä oppilaat saavat valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä ja arvostusta oman kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä sekä itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle että muille alkuperäiskansoille. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja arvostamaan myös muita kieliä ja kulttuureja.

277 Suomen perustuslaki (731/1999) 17 §

278 Perusopetuslaki 10 § 1 mom. (1288/1999)

279 Perusopetuslaki 10 § 2 mom.

10.2. Romanit

Romanien opetuksessa erityisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden identiteetin kehitystä ja tietoisuutta omasta historiasta ja kulttuurista. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Opetus vahvistaa romanien kieli- ja kulttuuriperinnön säilymistä yhteistyössä kotien kanssa.

Oppilaille pyritään tarjoamaan romanikielen opetusta. Mahdollisuuksien mukaan heille tarjotaan myös romanikielistä opetusta. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden ikä ja romanikielen taito ja hyödynnetään romanikielistä yhteisöä ja mediaa.

10.3. Viittomakieliset

Viittomakielisten opetuksessa erityisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielistä identiteettiä ja tietoisuutta omasta kulttuuristaan ja viittomakielisestä yhteisöstä. Opetuksessa hyödynnetään viittomakielistä yhteisöä ja mediaa. Viittomakieltä käyttävät oppilaat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Perusopetuslain mukaan kuulovammaisille tulee tarvittaessa antaa opetusta myös viittomakielellä²⁸⁰. Lain perusteluiden mukaan ainakin viittomakieltä ensimmäisenä kielenä oppineille kuuroille²⁸¹ opetus tulee antaa viittomakielellä. Viittomakielinen perusopetus voidaan toteuttaa joko viittomakielisessä ryhmässä tai ryhmässä, joka koostuu viittomakielisistä ja puhuttua kieltä käyttävistä oppilaista. Viittomakielisen perusopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielen taitoa ja lisätä valmiuksia toimia erilaisissa ympäristöissä.

Viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksessa oppilaat vahvistavat valmiuksiaan vuorovaikutukseen viittomakielellä osana oman elämänsä hallintaa. Vuorovaikutustaitojen kehittyessä he saavat valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon. Viittomakielisille kuuleville annetaan viittomakielen opetusta mahdollisuuksien mukaan. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä viittomakielisen kommunikaation merkityksestä itselle ja viittomakieliselle yhteisölle.

10.4. Muut monikieliset oppilaat

Muiden monikielisten oppilaiden opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden monikielisyttä sekä identiteetin ja itsetunnon kehittymistä. Siten oppilaat saavat valmiudet tasapainoiseen ja aktiiviseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri sekä maassaoloaika.

Monikielisiä oppilaita rohkaistaan käyttämään osaamistaan kieliä monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Näin oman äidinkielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista ja oppilas oppii viestimään koulun oppiainesisällöistä myös omalla äidinkielellään. Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Oppilaille pyritään tarjoamaan oppilaan oman äidinkielen opetusta.

Valtioneuvoston asetuksen²⁸² mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Oppilas opiskelee suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita yhdellä tai usealla kielitaidon osa-alueella, jolloin hänen osaamisensa ei ole riittävää yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai oppilaan suomen kielen taito on muutoin

²⁸⁰ Perusopetuslaki 10 § 2 mom.

²⁸¹ Hallituksen esitys eduskunnalle koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi 86/1997

²⁸² Valtioneuvoston asetus (422/2012) 8 § 2 mom.

riittämätön suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun (katso myös Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus).

Oppilaan oman äidinkielen ja suomen tai ruotsin kielen opetuksen ohella oppilaille annetaan tarvittaessa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Maahanmuuttajaoppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma, joka voi olla osa oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

10.5. Paikallisesti päätettävät asiat

Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon paikalliset, kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset ja ratkaistaan, miten opetus järjestetään. Opetussuunnitelman laadinnassa tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä kyseisten kieli- ja kulttuuriyhteisöjen kanssa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten oppilaiden kieli, kielelliset valmiudet ja kulttuuri otetaan huomioon opetuksen järjestämisessä ja koulutyössä ja miten opetus käytännössä järjestetään*
- minkälaisin toimenpitein oppilaiden kieli- ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä tuetaan*
- käytetäänkö oppimissuunnitelmaa oppilaan opiskelun tukena sekä mikä on oppimissuunnitelman rakenne ja keskeinen sisältö.*

11. Kaksikielinen opetus

Koulun opetuskieli on suomi tai ruotsi ja joissakin tapauksissa saame, romani tai viittomakieli. Opetuksessa voidaan perusopetuslain mukaan käyttää koulun varsinaisen opetuskielen lisäksi myös muuta kieltä, jos arvioidaan, että se ei vaaranna oppilaiden mahdollisuutta seurata opetusta. Erillisessä opetusryhmässä tai koulussa opetus voidaan antaa pääosin tai kokonaan muulla kielellä²⁸³.

Perusopetuslain mukainen opetuskieli²⁸⁴ määrittelee, millä kielellä äidinkielen ja kirjallisuuden opetus annetaan. Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän ja A1-kielen oppimäärän tunnit voidaan kuitenkin tarvittaessa yhdistää valtioneuvoston asetuksen mukaisesti²⁸⁵. Yhdistetystä tuntimäärästä on tällöin vähintään puolet opetettava koulun varsinaisella opetuskielellä.

Kodin ja koulun yhteistyön turvaamiseksi huoltajille tarkoitettu tiedotus ja keskeiset asiakirjat tulee olla saatavana koulun perusopetuslain mukaisella opetuskielellä sekä tarpeen mukaan myös koulun muulla tai muilla opetuskielillä.

Opetus voidaan toteuttaa laajamittaisena kaksikielisenä opetuksena, joka voidaan jakaa kotimaisten kielten varhaiseen täydelliseen kielikylpyyn ja muuhun laajamittaiseen kaksikieliseen opetukseen. Sitä voidaan antaa myös suppeampana kaksikielisenä opetuksena, josta käytetään tässä nimitystä kielirikasteinen opetus. Joskus kaksikielistä opetusta toteutetaan muilla kuin kotimaisilla kielillä kielikyllyn tapaan. Tällainen opetus, samoin kuin mahdolliset kestoaltaan lyhyemmät kielikylpyohjelmat katsotaan tässä kuuluvaksi muun kaksikielisen opetuksen piiriin.

11.1. Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia

Kaksikielisellä opetuksella pyritään saavuttamaan hyvä ja monipuolinen kielitaito sekä koulun opetuskielessä että kohdekielessä. Kaksikielisen opetuksen pitkántähtäimen tavoitteena on perustan luominen elinikäiselle kielten oppimiselle sekä kielten ja kulttuurien moninaisuuden arvostamiselle. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaille tarjotaan autenttinen kielenkäyttöympäristö. Tavoitteeseen pyritään järjestämällä äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielikylpykielen/kohdekielen tuntien lisäksi eri oppiaineiden opetusta kummallakin kielellä ja hyödyntämällä molempia kieliä koulun arjessa myös opetuksen ulkopuolella. Opetuksen järjestäjä määrittelee paikallisesti kielikylpykielen/kohdekielen sisällöt ja tuntimäärän. Kielikylpykieli/kohdekieli on yleensä samalla oppilaan A1-kieli.

Kaikissa oppiaineissa tulee saavuttaa valtakunnallisen perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteet.

Kaksikielisessä opetuksessa painottuu luonnollinen viestintä ja vuorovaikutus, toiminnallisuus ja oppilaiden aktiivinen kielenkäyttö. Oppilaan mahdollisuuksia käyttää kieltä oppiainekohtaisesti sekä koulun opetuskielessä että kielikylpykielessä/kohdekielessä tuetaan tietoisesti. Koulun opetuskieli ja kielikylpykieli/kohdekieli muodostavat kokonaisuuden, ja molempien kielten oppimista tuetaan yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Kaksikielinen opetus heijastuu koko koulun toimintakulttuuriin. Opetuksen suunnittelu ja toteutus edellyttää systemaattista yhteistyötä ja vuoropuhelua sekä eri oppiaineita opettavien opettajien että myös koulun muun henkilöstön kesken.

Siirryttäessä opetuksessa luokanopetuksesta aineenopetukseen, on siirtymävaihe hyvä suunnitella opettajien välisenä yhteistyönä. Tällöin kaksikielisen opetuksen asettamat erityisvaatimukset voidaan ottaa suunnitelmallisesti huomioon.

283 Perusopetuslaki 10 §

284 Perusopetuslaki 12 §

285 Valtioneuvoston asetus (422/2012) 8 §

Opetuksen jatkumon ja siirtymävaiheiden suunnittelu edellyttää yhteistyötä myös sidosryhmien kesken.

Kielikylpykielen/kohdekielen opetus

Opetuksen järjestäjä määrittelee paikallisesti kielikylpykielille/kohdekielille asetettavat tavoitteet ja sisällöt. Tavoitteiden asettamisessa voidaan hyödyntää esimerkiksi Kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa. Kielikylpykielen/kohdekielen opetuksessa kehitetään oppilaiden kielitaitoa monipuolisesti ja samalla ottaen huomioon eri oppiaineiden asettamat vaatimukset kielitaidolle.

Oppiaineiden opetuksen muuttuessa käsitteellisemmäksi tarvitaan myös vaativamman asiatekstin tuottamis- ja ymmärtämistaitoja sekä taitoa keskustella vaativista aiheista. Myös oikeakielisyyteen kiinnitetään huomiota lisääntyvässä määrin. Kielikylpykielen/kohdekielen kehittymistä tuetaan ja seurataan.

Muiden oppiaineiden opetus kielikylpykielellä/kohdekielellä

Eri oppiaineiden opetus kielikylpykielellä/kohdekielellä edellyttää²⁸⁶ opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta sekä riittävää kielenhallintaa. Tarvitaan yhteistä pohdintaa siitä, millaiset kielenkäytön konventiot ja millaiset tekstit ovat millekin oppiaineelle tyypillisiä. Näin määritellään kielellisiä tavoitteita eri oppiaineissa. Opetuksessa korostuu havainnollisuus ja konkreettisuus, oppilaskeskeiset työtavat ja vuorovaikutteisuus. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kielikylpykieltä/kohdekieltä eri oppiainesisältöjä opiskeltaessa. Tavoitteena on, että oppilaat ovat samanaikaisesti sekä kielen oppijoita että kielen käyttäjiä. Oppilaiden kielikylpykielen/kohdekielen tuottamista tuetaan opettajan ja muiden oppilaiden vertaistuellä.

Muiden oppiaineiden opetus koulun opetuskielellä

Opetuksessa varmennetaan, että oppilaiden äidinkielenä käsitteiden hallinta sekä tekstien ymmärtäminen ja tuottaminen kehittyvät ikäkauden mukaiselle tasolle myös eri oppiaineiden opetuksessa. Myös koulun opetuskielellä annettavassa opetuksessa edellytetään opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta.

Seurannan ja arvioinnin erityispiirteet kaksikielisessä opetuksessa

Arvioinnin tulee antaa opettajalle, oppilaalle ja huoltajille monipuolisesti palautetta oppilaiden aineenhallinnan ja kielitaidon kehittymisestä suhteessa opetukselle määriteltäviin tavoitteisiin. Oppilaan kielitaidon kehittymistä molemmissa kielissä seurataan eri oppiaineissa sekä kaikkien opettajien yhteistyönä että oppilaiden itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin avulla. Tässä voidaan hyödyntää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Eri oppiaineiden arvioinnissa noudatetaan perusopetuksen yleisiä arviointiperusteita riippumatta siitä, millä kielellä niitä on opetettu. Arvioinnissa huomioidaan myös oppiainekohtaisen kielen kehittyminen niiden kielellisten tavoitteiden osalta, jotka on paikalliseen opetussuunnitelmaan kirjattu.

Perusopetuksen päättöarvioinnissa kielikylpykielen tai kohdekielen tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan A1-kielen päättöarvioinnin kriteereiden mukaisesti. Näin menetellään oppilaiden yhdenvertaisuuden turvaamiseksi toisen asteen opintoihin hakeuduttaessa. Mahdollisuuksien mukaan arviointi tehdään yhteistyössä eri oppiaineita opettavien opettajien kesken. Päättötodistuksen yhteydessä oppilaalle voidaan antaa liite kielikylpyyn tai muuhun kaksikieliseen opetukseen osallistumisesta.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki kaksikielisessä opetuksessa

Pedagogisissa arvioissa ja tukitoimissa huomioidaan kaksikielinen kielenkehitys ja pohditaan millä kielellä ja millaista tukea voidaan antaa. Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus saada ohjausta ja riittävää tukea oppimiseensa ja koulunkäyntiin heti, kun tarvetta ilmenee. Oppilaan tuen tarvetta seurataan säännöllisesti, ja tukea annetaan tarpeen mukaan. Tarkoitus on, että oppilas saa suunnitelmallista, jatkuvaa tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppimisen

ja koulunkäynnin tuki suunnitellaan yhteistyössä opettajien, oppilaan ja oppilaan huoltajien sekä oppilashuollon kesken.

11.1.1. Laajamittainen kaksikielinen opetus

Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy

Kotimaisten kielten varhaisella täydellä kielikylvyllä tarkoitetaan tässä varhaisintaan kolmevuotiaana ja viimeistään esiopetuksesta alkavaa ja perusopetuksen loppuun kestävää ohjelmaa, jossa osa opetuksesta järjestetään koulun varsinaisella opetuskielillä ja osa toisella kotimaisella kielellä tai saamen kielellä. Kyseisestä kielestä käytetään tässä nimitystä kielikylpykieli. Kielikylpyopetus on tarkoitettu pääsääntöisesti lapsille, jotka eivät puhu kyseistä kieltä äidinkielenään.

Kielikylpykielellä annettavan opetuksen osuus varhaisessa täydellisessä kielikylvyssä on koko ohjelman ajan vähintään 50 % niin, että varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa kielikylpykielen osuus on lähes 100 %, vuosiluokilla 1–2 noin 90%, vuosiluokilla 3-4 noin 70% ja vuosiluokilla 5-9 keskimäärin 50%. Osuus lasketaan vuosiluokan koko tuntimäärästä.

Kaikkia oppiaineita pyritään opettamaan perusopetuksen kestäessä sekä kielikylpykielellä että koulun opetuskielillä, mutta ei molemmilla kielillä samanaikaisesti. Opettajat toimivat joko koulun opetuskielen tai kielikylpykielen mukaisina kielellisinä malleina. Opettajalla on yksikielinen rooli kielikylpyryhmässä. Opetuskielen vaihtuessa vaihtuu siis myös opettaja. Opetusmateriaali on samankielistä kuin opetus. Tärkeää on, että oppilas saavuttaa riittävän kielitaidon eri oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Kielikylvyssä tuetaan kummankin opetuskäytössä olevan kotimaisen kielen avulla oppilaan kulttuuri-identiteetin syvenemistä. Kotimaisten kielten lisäksi tuetaan muiden kielten ja kulttuurien kohtaamista ja vahvistetaan tällä tavoin oppilaan monikielistä ja kulttuurisesti monikerroksista identiteettiä myönteisellä tavalla.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja kielikylpykielessä on osittain yhteisiä tavoitteita ja sisältöjä. Äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielikylpykielen opetussuunnitelmat laaditaan opettajien yhteistyönä niin, että kaikki äidinkielen ja kirjallisuuden sisällöt tulevat katetuiksi ja tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen sekä kielikylpykielen opetuksen välillä on siirtovaikutusta varsinkin kun kielikylpykielen opetuksen tuntimäärä on suuri ja opetus aloitetaan varhain. Lukemaan ja kirjoittamaan opettaminen tapahtuu vuosiluokilla 1-2 ainoastaan kielikylpykielellä. Oppilaan kielikylpykielen kehityksen tukemiseksi opetus järjestetään niin, että oppilaat saavat sekä lukuaineissa että taito- ja taideaineissa riittävästi opetusta kielikylpykielellä. Siirtovaikutuksen suuruus vaihtelee sisältöaiheittain. Sisältöjen suunnittelussa voidaan hyödyntää äidinkielenomaisia tai maahanmuuttajille tarkoitettuja suomen/ruotsin kielen oppimääriä.

Muu laajamittainen kaksikielinen opetus

Muussa laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa käytetään koulun opetuskielen lisäksi yhtä tai useampaa muuta kieltä. Muusta opetuksessa käytetystä kielestä käytetään tässä nimitystä kohdekieli.

Laajamittaisella kaksikielisellä opetuksella tarkoitetaan opetusta, jossa vähintään 25 % perusopetuksen koko oppimäärän opetuksesta järjestetään kohdekielellä. Osuus lasketaan koko tuntimäärästä niillä vuosiluokilla, joilla laajamittaista kaksikielistä opetusta toteutetaan. Laajamittainen kaksikielinen opetus voi alkaa jo esiopetuksessa ja kestää koko perusopetuksen ajan tai vain osan siitä.

Laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa olevien oppilaiden kielitausta voi myös vaihdella suuresti. Joidenkin oppilaiden äidinkieli ei ole mikään opetuskielistä. Osa oppilaista tulee kouluun ulkomailta niin myöhäisessä perusopetuksen vaiheessa, että oppisisältöjen opiskelu suomeksi/ ruotsiksi tuottaa heille vaikeuksia. Ellei näitä oppilaita jostakin syystä voida ohjata valmistavaan opetukseen, heille tarjotaan muita tukitoimia (katso luku 7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki).

Oppilaat, joiden äidinkieli on jokin muu kuin koulun opetuskieli, opiskelevat useimmiten suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärää. Näiden oppilaiden kielitaidon kehittymiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, jos kohdekielisen opetuksen osuus koko opetuksesta on suuri.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa on tärkeää miettiä sitä, millaisia oppiaineita tai sisältöjä on mielekästä opettaa kohdekielellä. Lisäksi tulee pohtia, onko osa oppiaineiden sisällöistä sellaisia, että niiden opiskelu suomeksi tai ruotsiksi olisi erityisen tärkeää, jotta oppilas saavuttaisi hyvät toimintavalmiudet suomalaisessa yhteiskunnassa.

Mikäli kohdekielisen opetuksen määrä on suuri, on huolehdittava siitä, että oppilaiden suomenkielinen/ruotsinkielinen käsitteiden hallinta sekä vaativan asiatekstin ymmärtäminen ja tuottaminen kehittyvät hyvälle tasolle myös eri oppiaineiden opetuksessa.

Kaksikielinen opetus tulee järjestää niin, että kaikki oppilaat voivat saavuttaa perusopetuksen aikana jatko-opintokelpoisuuden toisen asteen opetukseen.

Kouluissa, joissa opetusta järjestetään kahdella tai useammalla kielellä, on usein runsas kielten ja kulttuurien kirjo niin oppilaiden kuin koulun henkilökunnankin keskuudessa. Tämä antaa paljon mahdollisuuksia tuoda kieliä ja kulttuureita esiin koulun arjessa, kehittää kulttuurien kohtaamistaitoja ja ruokkia monikielisyttä. Samalla se asettaa koululle haasteen tukea kunkin oppilaan monikielistä ja kulttuurisesti monikerroksista identiteettiä myönteisellä tavalla.

11.1.2. Suppeampi kaksikielinen opetus

Kielirikasteinen opetus

Kielirikasteisella opetuksella tarkoitetaan tässä opetusta, jossa alle 25 % oppiaineiden sisällöstä opetetaan muulla kuin koulun opetuskielellä. Osuus lasketaan koko tuntimäärästä niillä vuosiluokilla, joilla kielirikasteista opetusta toteutetaan. Kielirikasteista opetusta voi olla jo esiopetuksessa, ja se voi kestää koko perusopetuksen ajan tai vain osan siitä.

Kielirikasteisen opetuksen tavoitteet eri oppiaineiden opetuksen ja oppimistulosten osalta ovat perusopetuksen päättyessä samat kuin sellaisessa perusopetuksessa, joka ei ole kielirikasteista. Kielirikasteinen opetus kannustaa ja aktivoi oppilaita kohdekielen käyttöön varsinaisten kielen tuntien lisäksi. Kielelliset tavoitteet suhteutetaan kielirikasteisen opetuksen määrään.

11.2. Paikallisesti päätettävät asiat

Mikäli opetuksen järjestäjä tarjoaa kaksikielistä opetusta jossakin muodossa, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- kenelle kaksikielinen opetus on tarkoitettu ja mitkä ovat oppilaaksi oton periaatteet
- mikä on kielikylpykielen/kohdekielen sekä koulun opetuskielen tuntijako
- mitkä oppiaineet tai oppiaineiden sisältöalueet opetetaan koulun opetuskielellä ja mitkä kielikylpykielellä/kohdekielellä; mikäli tilanne on tarpeen tarkistaa kunkin lukuvuoden osalta erikseen, opetussuunnitelmassa määritellään, miten tarkistus tehdään ja miten asia kuvataan lukuvuosisuunnitelmassa
- mitkä ovat kielikylpykielellä/kohdekielellä opettavien oppiaineiden keskeiset kielelliset tavoitteet
- mitkä ovat kielikylpykielen/kohdekielen ja tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain.

Lisäksi varhaisen täydellisen kielikylvyn osalta päätetään ja kuvataan

- mitkä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen sisältöalueet opetetaan koulun opetuskielellä ja mitkä kielikylpykielellä.

Lisäksi laajamittaisen kaksikielisen opetuksen osalta päätetään ja kuvataan

- miten järjestetään sellaisten lyhytaikaisesti Suomessa asuvien oppilaiden opetus, jotka eivät pysty opiskelemaan opetuskielellä eivätkä kohdekielellä

- *käytetäänkö oppilaaksi otossa soveltuvuuskokeita ja mikä niiden vaikutus on oppilaaksi ottoon.*

12. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus

12.1. Opetuksen järjestämisen periaatteet

Valtioneuvosto voi myöntää rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle luvan perusopetuksen järjestämiseen. Järjestämisluvassa opetuksen järjestäjälle voidaan määrätä erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva erityinen koulutustehtävä.

Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvassa perusopetuksessa toiminnan, kasvatuksen ja opetuksen tulee noudattaa perusopetukselle asetettuja yleisiä kasvatustavoitteita ja opetukselle asetettuja tavoitteita. Opetuksessa noudatetaan näitä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita sitouttamatta oppilaita tiettyyn opetuksen taustalla olevaan maailmankatsomukseen tai kasvatusjärjestelmän taustalla olevaan arvo- tai kasvatustalofilosofiseen näkemykseen. Poikkeamista ja painotuksista määrätään järjestämisluvassa ja valtioneuvoston asetuksessa²⁸⁷.

12.2. Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen paikallinen opetussuunnitelma voi olla järjestäjäkohtainen tai yksikkökohtainen tai näiden yhdistelmä opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva paikallinen opetussuunnitelma voi olla omaleimainen opetuksen järjestämisluvassa ja valtioneuvoston asetuksen määrittämässä rajoissa. Opetussuunnitelma ei voi olla ristiriidassa perusopetuslain ja -asetusten, tavoitteita ja tuntijakoa koskevan valtioneuvoston asetuksen tai perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden kanssa.

Opetuksen järjestäjän tulee päättää ja kuvata opetussuunnitelmassa sen lisäksi mitä tämän perusteasiakirjan muissa luvuissa määrätään

- Erityiseen maailmankatsomukseen perustuva opetuksen osalta
 - mitkä ovat erityiseen maailmankatsomukseen perustuvat, perusopetuksen arvoperustaa sekä tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä täydentävät näkökulmat
 - miten nämä näkökulmat näkyvät toimintakulttuurissa ja työskentelytavoissa
 - miten ko. maailmankatsomukseen perustuvia arvoja, tietoja, taitoja ja valmiuksia painottavaa opetusta toteutetaan läpäisyperiaatteella eri oppiaineiden ja oppimiskokonaisuuksien opetuksessa.
- Erityiseen kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvan opetuksen osalta
 - mitkä ovat erityiseen kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvat näissä opetussuunnitelman perusteissa määritellyt perusopetuksen pedagogisia linjauksia täydentävät pedagogiset periaatteet ja ratkaisut
 - miten nämä näkyvät toimintakulttuurissa ja työskentelytavoissa sekä eri oppiaineiden ja oppimiskokonaisuuksien opetuksessa.

13. Valinnaisuus perusopetuksessa

Perusopetuksen valinnaisten opintojen yhteisenä tehtävänä on syventää oppimista, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksia. Valinnaiset opinnot tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kehittää osaamistaan kiinnostuksensa suunnassa. Valinnaisuus tukee opiskelumotivaatiota ja kartuttaa valintojen tekemisen taitoja.

13.1. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Valtioneuvoston asetuksessa vuosiluokille 1-6 ja vuosiluokille 7-9 osoitetaan kullekin taide- ja taitoaineelle (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta, kotitalous) kaikille yhteisen opetuksen vähimmäistuntimäärä. Lisäksi näiden oppiaineiden opetukseen osoitetaan 1-6 vuosiluokille yhteensä kuusi vuosiviikkotuntia ja vuosiluokille 7-9 yhteensä viisi vuosiviikkotuntia, joista tuntijaossa käytetään nimeä taide- ja taitoaineiden valinnaiset. Valinnaisten tuntien käytöstä päätöksen tekee opetuksen järjestäjä.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisiin osoitetut vuosiviikkotunnit voidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa jakaa musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden kesken opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Vaihtoehtoisesti vuosiviikkotunnit tai osa niistä voidaan osoittaa oppilaiden valittaviksi. Valinnaisia tunteja voidaan käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen, mikäli paikallisessa opetussuunnitelmassa painotetaan joitakin taide- ja taitoaineita tai niistä muodostettua oppiainekokonaisuutta.

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista. Taide- ja taitoaineiden tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillisiä arvioita perusopetuksessa käytettävissä todistuksissa.

13.2. Valinnaiset aineet

Valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden yhteenlaskettu määrä on vähintään yhdeksän vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1-9. Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetukseen soveltuvia, syventäviä ja soveltavia perusopetukselle asetettuja tavoitteita tukevia aineita tai useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia. Valinnaisten aineiden tulee edistää perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista²⁸⁸. Syventävät valinnaiset aineet syventävät ja/tai laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Soveltavilla valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä esimerkiksi taide- ja taitoaineiden opinnoissa, tieto- ja viestintäteknologiassa, kuluttaja- ja talouskasvatuksessa, globaalikasvatuksessa tai draamaopinnoissa.

Opetuksen järjestäjä päättää, mitä valinnaisia aineita tarjotaan. Opetuksen järjestäjän tulee ottaa valinnaisten aineiden tarjonnasta sekä arvioinnista päättäessään huomioon opiskelijaksi ottamisen perusteet toiselle asteelle²⁸⁹.

Valtioneuvoston asetuksessa määritellyssä tuntijaossa on vuosiluokilla 1-9 varattu yhdeksän vuosiviikkotuntia opetusaikaa valinnaisille aineille. Mikäli opetuksen järjestäjän hyväksymässä tuntijaossa ylitetään perusopetusasetuksen määrittelemä vähimmäisvuosiviikkotuntimäärä (225 vvt), voivat tunnit ylityksen osalta sisältää myös valinnaisia aineita. Valinnaisiin aineisiin osoitettu vuosiviikkotunteja voidaan tarvittaessa käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen.

²⁸⁸ Valtioneuvoston asetus (422/2012) 6 §

²⁸⁹ Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus opiskelijaksi ottamisesta ammatillisessa peruskoulutuksessa (4/2013); Opetusministeriön asetus opiskelijaksi ottamisen perusteista lukiokoulutuksessa (856/2006)

13.3. Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

Vieraiden kielten osalta näissä perusteissa on määritelty A2- ja B2-kielinä opettavien vapaaehtoisten ja valinnaisten kielten tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Mahdollisista muista valinnaisista kielistä sekä niiden tavoitteista ja sisällöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Vapaaehtoisen A-kielen (A2-kieli) laajuus on vähintään 12 vuosiviikkotuntia. Opetuksen järjestämiseen voidaan käyttää valinnaisiin aineisiin varattuja vuosiviikkotunteja sekä perusopetuksen vähimmäistuntimäärän ylittäviä vuosiviikkotunteja. Mikäli A2-kieli on toinen kotimainen kieli, käytetään sen opetuksen järjestämiseen B1-kielille varatut vuosiviikkotunnit. Vapaaehtoisen A-kielen vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokille opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Tavoitteet ja päättöarvioinnin kriteerit ovat samat kuin kaikille yhteisessä A-kielessä.

Valinnaisen B-kielen (B-kieli) laajuus on vähintään neljä vuosiviikkotuntia.

13.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä päättää valinnaisuudesta opetuksessa siten, että tarjonta toteuttaa perusopetukselle asetettuja tavoitteita ja vastaa oppilaiden tarpeisiin. Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

- miltä osin taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja osoitetaan taide- ja taitoaineiden oppimääriin jakamalla näitä tunteja taide- ja taitoaineiden kesken
- miltä osin taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja osoitetaan taide- ja taitoaineiden oppimääriin oppilaan valintaan perustuen
- mitkä ovat kunkin taide- ja taitoaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt niillä vuosiluokilla, joilla näiden oppiaineiden opetustunnit muodostuvat osittain tai kokonaisuudessaan taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista

Valinnaiset aineet

- mitkä ovat oppilaille tarjottavat valinnaiset aineet
 - mikä on kunkin valinnaisen aineen nimi ja laajuus sekä vuosiluokat, joilla kutakin valinnaista ainetta tarjotaan
 - miten vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokittain
 - mitkä ovat kunkin valinnaisen aineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet.

Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

- mitkä ovat oppilaille mahdollisesti tarjottavat vapaaehtoiset ja valinnaiset kielet
 - miten niiden vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokittain
 - mitkä ovat opetussuunnitelman perusteiden pohjalta määriteltyt tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet.

Alakoulun valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetuksen yhteisten aineiden syventäviä ja soveltavia opintoja tai useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia. 5. luokalla opiskellaan 1 vvt valinnaisia aineita. 6. luokalla opiskellaan 2 vvt valinnaisia aineita. Valinnat tehdään erikseen sekä 5. että 6. luokalle. Järjestettävät valinnaisaineet sisältöineen ja tavoitteineen päätetään lukuvuosisuunnitelmassa. Valinnaisaineiden sisällöissä otetaan huomioon oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Alakoulun valinnaisaineet arvioidaan suorismerkinnällä.

Taito- ja taideaineiden valinnaisista opinnoista on osoitettu yksi vvt 7. luokan käsityön opetukseen.

Oppilas valitsee syventävän taito- ja taideaineen, jota hän opiskelee sekä 8. että 9. vuosiluokalla yhteensä 4 vvt (2 vvt + 2 vvt). Muita valinnaisaineita oppilas opiskelee 8. luokalla 3 vvt (2vvt + 1vvt) ja 9. luokalla 3 vvt (2vvt + 1 vvt). Kahden vuosiviikkotunnin laajuiset valinnaisaineet arvioidaan numerolla ja yhden vuosiviikkotunnin valinnaisaineet arvioidaan suorituserkinnällä (S). 8. ja 9. luokalle valittavat muut valinnaisaineet tulee olla joko eri oppiaineita tai saman oppiaineen eri kursseja. Mikäli oppilas valitsee B2- kielen, hän opiskelee sitä sekä 8. että 9. luokalla.

14. Vuosiluokat 1-2

14.1. Koululaiseksi kasvaminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista ja turvallisista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 1-2 opetuksessa otetaan huomioon esiopetuksen ja sitä edeltäneen varhaiskasvatuksen antamat valmiudet. Vuosiluokkien 1-2 erityisenä tehtävänä on luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten. Perusopetuksen alussa jokaisen oppilaan edistymisen huolellinen seuranta on erityisen tärkeää, jotta voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

On tärkeää, että jokainen oppilas saa rohkaisevaa palautetta ja tilaisuuksia uusien asioiden oppimisesta nouseville ilon ja onnistumisen kokemuksille. Oppilaita kannustetaan tuomaan esiin kiinnostuksen kohteensa ja löytämään uusia. Opetus suunnitellaan riittävän haasteelliseksi kunkin oppilaan tarpeita ajatellen. Koulussa ei sallita minkäänlaista kiusaamista eikä syrjivää käyttäytymistä. Oppilaita ohjataan yhdessä toimimiseen, omatoimisuuteen ja vastuunottoon omista koulutehtävistä. Kielellisten, sosiaalisten sekä motoristen taitojen ja muistin kehittymiseen samoin kuin kunkin omaan kehitystrymiin kiinnitetään erityistä huomiota. Tavoitteena on, että kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vaikeudet tunnistetaan varhain ja tuki annetaan oikea-aikaisesti. Työtavoissa korostuvat havainnollisuus ja toiminnallisuus, leikki ja pelillisuus sekä mielikuvitus ja tarinallisuus. Koulun aloitusta ja koululaiseksi kasvamista tuetaan yhdessä kotien kanssa.

Esiopetuksen oppimiskokonaisuudet muuttuvat vuosiluokilla 1-2 oppiaineiksi, mutta opetus voi olla edelleen pääosin eheytettyä. Oppilaiden omatoimisuutta, yhdessä tekemisen taitoja sekä asioiden välisten yhteyksien ymmärtämistä edistetään toteuttamalla monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Tällöin tarjoutuu myös enemmän tilaisuuksia yhteistyöhön niin esiopetuksen kuin ylempien vuosiluokkien kanssa.

Erityisenä tehtävänä on luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten.

1-2-luokalla korostuu:

1. Koululaiseksi kasvaminen
2. Sosiaalisten ja vuorovaikutustaitojen kehittyminen
3. Lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten perustaitojen kehittyminen
4. Erilaisiin työskentelytapoihin tutustuminen (leikki, toiminnallisuus, pelillisuus, mielikuvitus, tarinallisuus, havainnollisuus)
5. Ilon ja onnistumisen kokemukset

Paikalliset painotukset:

Lukuryhmät (yksilölliset oppimisvalmiudet huomioiden) sekä luokaton alkuopetus mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan.

14.2. Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen

Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken. Tarvitaan oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen molemminpuolista tuntemista. Yhteistyö huoltajien kanssa ja keskinäisen luottamuksen rakentaminen on tärkeää. Jokaisen lapsen tilanne,

oppimisvalmiudet ja tarpeet otetaan huomioon. Lasten mahdollisesti tarvitsema oppimisen ja koulunkäynnin tuki turvataan koulun aloitusvaiheessa ja tarkistetaan aamu- ja iltapäivätoimintaan tai kerhotoimintaan osallistumisen tarpeet ja mahdollisuudet. Lapsia kannustetaan olemaan ylpeitä esiopetuksen aikana opituista taidoista. Heitä rohkaistaan liittymään uuteen ryhmään ja toimimaan uudessa ympäristössä kohtaamiensa aikuisten kanssa.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta. Jo ennen kielen A1-oppimäärän opetuksen alkamista lapsia voidaan tutustuttaa alustavasti opetuksen järjestäjän tarjoamiin kieliin järjestämällä esimerkiksi kielisuihkuja esiopetuksessa tai syksyllä ensimmäisellä vuosiluokalla, jos opetus alkaa kevätlukukaudella. Kielisuihkuissa kieleen tai kieliin voidaan tutustua esimerkiksi laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan lapsia kiinnostavista asioista yhdessä lasten kanssa. Kielisuihkut voidaan toteuttaa muun toiminnan yhteydessä tai niille voidaan varata omia opetustuokioita.

Kouluvalmiuden arviointi tarvittaessa tammikuussa (vastuuhenkilö: kelto)

Yhteistyö esiopetuksen ja alkuopetuksen kesken:

1. Siirtopalaveri eskarin ja tulevien opettajien kesken (tiedonsiirtolomakkeet opettajan vaihtuessa) (koollekutsujana esiopettaja)
1. Vanhempainilta esiopetuksessa (vastuuhenkilö esiopettaja)
2. Koulutulokkaiden tutustumispäivä (vastuuhenkilö luokanopettaja)
3. Vanhempainilta ykkösten vanhemmille (vastuuhenkilö luokanopettaja)

14.3. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja tukea kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen vahvistaminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta ja opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

1. Toisen ja kolmannen luokan opettajien välinen tiedonsiirto.
2. Opettajan ja huoltajan välinen nivelvaihekeskustelu, jossa oppilas voi olla myös mukana.

14.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 1-2.

Laaja-alaisen osaamisen perusta luodaan esiopetuksessa ja sitä edeltävässä varhaiskasvatuksessa sekä perusopetuksen ensimmäisten vuosien aikana. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen, oman identiteetin muotoutumiseen sekä kestävään elämäntapaan. Alusta lähtien on tärkeää, että koulu tarjoaa jokaiselle oppilaalle vuorovaikutteisen ja kannustavan yhteisön, jossa oppilas voi tuntea tulevaisuutensa kuulluksi, nähdyksi ja arvostetuksi. Kestävään elämäntapaan koulu kasvattaa eniten omalla esimerkillään. Kestävän elämäntavan edistämiseksi korostuvat erityisesti yhdessä toimimisen taidot, lähiyhteisön kulttuurisen monimuotoisuuden havainnoiminen sekä luonnossa liikkuminen ja luontosuhteen vahvistaminen.

14.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelämällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heidä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

Laaja-alaiset osaamisalueet näkyvät esimerkiksi seuraavasti:

L1:

- Oman työn suunnittelu eri oppiaineissa, esim. KU /KS /LI / AI (tarinat)
- Harjoitellaan oman työn ja työskentelyn arviointia eri oppiaineissa
- Toiminnallinen oppiminen

Ajattelussa ja oppimaan oppimisessa painottuu 1-2 -luokilla erilaisten työskentelytapojen oppiminen, sosiaaliset taidot ja itsearvioinnin harjoittelu. Oppilaat tutustuvat monipuolisesti erilaisiin tapoihin oppia ja pohtivat itselleen sopivia toimintatapoja.

Äidinkieli

Ajattelua ja oppimaanoppimista kehitetään hyödyntäen erilaisia työtapoja mm. parityöskentely, ryhmätyöskentely sekä ottamalla huomioon oppilaiden erilaiset oppimistyylit.

Matematiikka

Matemaattisen ajattelun kehitystä tuetaan konkreettisten välineiden avulla. Valitaan toimintoja, jotka sopivat lapsen kehitystasolle. Harjoitellaan itsearviointia. Matematiikan kielellistäminen.

Ympäristöoppi

Harjoitellaan taitoja ja tekemään havaintoja elämysten ja kokemusten kautta.

Kuvataide

Harjoitellaan suunnittelemaan ja toteuttamaan ja arvioimaan omaa työskentelyään ja työn tuotosta. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita.

Käsityö

Harjoitellaan suunnittelemaan ja toteuttamaan ja arvioimaan omaa työskentelyään ja työn tuotosta. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita.

Liikunta

Oppimisen iloa vahvistetaan leikkien, pelien ja fyysisen toiminnan kautta, samalla harjoitellaan sosiaalisia taitoja.

Musiikki:

Rytmillisten harjoitusten avulla vahvistetaan oppilaan kokonaisvaltaista kehittymistä.

Uskonto ja elämäkatsomustieto

Oppilas kehittyä empaattisissa taidoissaan ja oppii havaitsemaan syy- seuraussuhteita.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan

asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeätä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L2:

- Vierailut museoihin, konsertteihin, näyttelyihin mahdollisuuksien mukaan
- Juhlaperinteen ylläpitäminen
- Yhteistyö Lapinlahti-seuran kanssa mahdollisuuksien mukaan

Oppilaat tutustuvat paikalliseen kulttuuritarjontaan sekä kansallisiin juhlapäiviin ja niihin liittyviin perinteisiin. He pääsevät osallistumaan eri juhlien suunnitteluun ja järjestämiseen. Oppilaat saavat harjoitella monipuolisesti vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja.

Äidinkieli

Juhlaperinteet

Tuotetaan pieniä esityksiä

Vuodenkiertoon liittyvät kulttuurisesti ajankohtaiset asiat ja juhlat: esim. merkkipäivät

Uskonto

Vierailut ja vierailijat eri uskontokunnista

"Hyvät tavat kaunistavat"

Yhteistyö Lapinlahdella olevien uskontokuntien kanssa esim. päivänavaukset

Kuvataide

Halosten taiteilijasukuun ja sen tuotoksiin tutustuminen

Huomioidaan kulttuuriperinnön juhlat

Liikunta

Erilaisten esitysten muodossa rohkaistaan oppilasta ilmaisemaan itseään

Musiikki

Pieniä soitto- ja lauluesityksiä: mm. koulun juhlaperinteet

Ympäristöoppi

lähiympäristön tuntemus: retket,

Käsityö

Lähiseudun käsityöperinteeseen tutustuminen ja sen soveltaminen omassa töissä.

Yhteistyö käsityökeskuksen ja Lastun kanssa.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestävään elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesäätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävä elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

L3:

- Pelastautumisharjoitukset
- 112-päivän viettäminen
- Turvallinen koulutie

Keskitytään oppilaan oman elämän kannalta tarpeellisten tietojen ja taitojen harjoitteluun. Ensimmäisten kouluvuosien aikana luodaan pohjaa tulevalle oppimiselle, jolloin perusasioidenhallinta ja onnistumisen kokemukset ovat tärkeitä.

Äidinkieli

luku- ja kirjoitustaito

mahdolliset KiVa-tunnit

draama ja ilmaisutaito

Matematiikka

aikakäsitteet, kello ja kalenteri

raha

Ympäristöoppi

järjestäjän tehtävät

turvallinen liikenne (erilaiset teemapäivät)

avun hakeminen ja soittaminen

ihmisen anatomiaa ikätason mukaisesti

Uskonto ja elämänkatsomustieto

ihmissuhdetaitoja ikätason mukaisesti (esim. pelko, riitojen sopiminen)

minä perheen jäsen enä

suvaitsevaisuus

Käsityöt

kierrätys

erilaisiin materiaaliin tutustuminen

saksien yms. turvallinen käyttö

Kuvataide

aiheita ym. ympäristöopin ja uskonnon teemoista

Liikunta

asianmukaiset liikuntavarusteet

monipuoliset liikuntakokemukset

uimataito

puhtaus

mahdolli suuksien mukaan pyöräily yms. Liikuntatapahtumat

Musiikki

onnistumisen kokemukset

musiikkiliikunta

L4 Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaista tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

L4:

- Kirjastovierailut ja yhteistyö kirjaston kanssa

ÄIDINKIELI

Opetuksessa käytetään monipuolista kirjallisuutta

Kuvalukutaito: Kuvien lukeminen, kuvasta kertominen ja tarinan tuottaminen

Sähköisen materiaalin hyödyntäminen (esim. Ekapeli)

Vuorovaikutuksellinen työskentely.

MATEMATIIKKA

Kuviot, diagrammit, symbolit – ymmärtäminen ja tuominen oppilaan arkeen (esim. säätilan

havainnointi)

Kellon ymmärtäminen

Rahan arvon ymmärtäminen.

YMPÄRISTÖOPPI

Karttojen lukeminen

Säätilan havainnointi

Liikennemerkkit

Lähiympäristön havainnointi esimerkiksi retkillä.

USKONTO/ET

Symbolit

Oppilas ymmärtää aikakauden vaikutuksen uskonnollisiin kertomuksiin.

Oppilas ymmärtää kertomuksen ja sadun eron.

Erilaisten katsomusten ja kulttuurien kohtaamisen taito.

KUVATAIDE

Kuvalukutaito: Taidekuvien tulkitseminen, kuvasta kertominen.

Tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia kokea, tulkita ja tuottaa taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. (esim. paikalliset taiteilijat, museot...)

MUSIIKKI

Oppilas opettelee helppoja dynamiikan merkintätapoja (p, mp, mf, f) uutta laulua opetellessa.

Oppilas osaa selittää ja käyttää hyödyksi melodian nousevuutta/laskevuutta/tasaisuutta uutta laulua

opetellessaan.

Oppilas tutkii kuvaa/tarinaa ja osaa tuottaa tiettyyn tarinan kohtaan tai kuvaan ääntä rytmisoittimin.

LIIKUNTA

Ympäristön havainnointi ja kuvaan/karttaan vertaaminen (kuvasuunnistus, lähialueen kartta.)

Yksinkertaiset karttamerkit

Sääntöjen hallitseminen ja pelistrategian harjaannuttaminen.

KÄSITYÖ

Yksinkertaisen kaavan tekeminen / tuotteen suunnittelu.

Käsityöprosessin opettelua (oppilas hahmottaa, millaisia vaiheita työn valmistuminen vaatii)

Ohjeen ymmärtäminen.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

L5:

- Opetellaan laitteiden, koneiden ohjelmiston käyttöä, toimintaperiaatteet
- Nettietiketit

Kaikilla luokkatasoilla huomioidaan:

Kunnan TVT-OPSin mukaiset asiat

Tietoturva

Henkilöturvallisuus

Tekijänoikeudet

Käyttäytyminen internetissä

Ergonomia

Vuosiluokat 1-2

Äidinkieli ja kirjallisuus

Tietokoneeseen tutustuminen

Käyttäjätunnuksen ja salasanan hallinta, tiedoston tallentaminen

Kirjainmuotojen harjoittelu esim. Mollan avulla

Tekstinkäsittelyohjelmiin tutustuminen

Lukemisen äänittäminen

Ekapeli lukemisen harjoitteluun

Matematiikka

Koodaamisen alkeet leikkien ja pelien avulla

Matemaattisten sovellusten käyttö

Ympäristöoppi

Tiedonetsintää internetistä esim. Luontoportti

Erilaisten järjestöjen ylläpitämät sivustot (esim. Unicef, WWF)

Uskonto / Elämänkatsomustieto

Internetistä löytyvien opetusohjelmien / -pelien käyttö

Erilaisten järjestöjen ylläpitämät sivustot (esim. Unicef, Plan)

Liikunta

Kameran käyttö suunnistuksessa

Opetusvideoiden hyödyntäminen oppitunneilla

Oman suorituksen kuvaaminen

Kuvataide

Omien töiden tarkastelu, Pedanetin hyödyntäminen

Paikallisiin taiteilijoihin tutustuminen internetin kautta

Käsityö

Eri tekniikkavideoiden hyödyntäminen opetuksessa

Tietotekniikkaa hyödynnetään ideoinnissa, suunnittelussa ja dokumentoinnissa

Musiikki

Musiikin äänittäminen, kuvaaminen ja kuunteleminen

Ikätasolle soveltuvien musiikkisovellusten hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan

Eri yhteistyötahojen ja kulttuurilaitosten tarjoamia mahdollisuuksia

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

L6

Kaikissa oppiaineissa ryhmätyö- ja sosiaalisten taitojen harjoittelua.

Taksvärkkipäivä (palkan saaminen työstä) mahdollisuuksien mukaan.

YPI:

Ammatteihin tutustumista.

Vierailuja mahdollisuuksien mukaan.

Matematiikka:

Rahojen tunnistaminen ja rahoilla laskeminen (pelit: Afrikan tähti, Monopoli)

laskemisen perustaidot.

Kello: oikeaan aikaan oik eassa paikassa.

Äidinkieli:

Ammatteihin tutustumista tarinoiden ja ilmaisun kautta.

Musiikki:

Työhön ja ammatteihin liittyviä lauluja.

Uskonto:

Kirkon ammatteihin tutustuminen.

Käsityö ja kuvataide:

Oman työn arvostaminen.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovitteluja ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

L7

Äidinkieli:

Rohkaistaan oppilasta rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä.

Oppilas osaa keskustella erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Oppilaita neuvotaan pitämään huolta esimerkiksi oppikirjoista ja kirjaston kirjoista.

Tehdään yhteistyötä kirjaston kanssa.

Ympäristöoppi

Tehdään luokan yhteiset säännöt.

Annetaan oppilaille mahdollisuus pohtia esimerkiksi kouluviihtyvyyteen ja istumajärjestykseenliittyä asioita.

Oppilas osallistuu oppilaskunnan toimintaan.

Ohjataan oppilaan kestäväkehityksen ajatuksen omaksumista osana arkielämää sekä mahdollisesti erilaisten tempausten avulla.

Kiva-koulu.

Matematiikka

Opetellaan mahdollisten äänestystulosten laskemista ja tulosten esittämistä kuvallisessa muodossa.

Käsityö

Käytetään töissä mahdollisuuksien mukaan kierrätysmateriaalia.

Opetellaan arvostamaan omaa työtään.

Oppilas saa suunnitella itse työnsä opettajan antamien ohjeiden rajoissa.

Ohjataan oppilasta käyttämään materiaaleja taloudellisesti.

Uskonto

Lapsen oikeuksiin tutustuminen, esimerkiksi pelit, draama ja sadut.

Kiva-koulu.

Kuvataide

Tuodaan oppilaiden töitä esille.

Tehdään töitä myös kierrätys – ja luonnonmateriaaleista.

Osallistutaan mahdollisesti erilaisiin kilpailuihin esimerkiksi koulun tai oppilaskunnan logo.

Musiikki

Osallistuminen koulun juhliin.

Voidaan tehdä soitin kierrätysmateriaaleista.

Opetetaan oppilaille soitinten arvostusta.

Liikunta

Oppilas voi omilla ehdotuksillaan vaikuttaa esimerkiksi liikuntatuntien, liikuntaviikkojen ja tempausten sisältöön.

Kannustetaan oppilaita osallistumaan urheilutapahtumiin yksilö- ja joukkuelajeissa.

14.6. Oppiaineet

Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisäilytöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden

kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen erityisenä tehtävänä on edistää oppilaiden yksilöllisten edellytysten pohjalta itsensä ilmaisemisen ja vuorovaikutuksen taitoja, kielellistä tietoisuutta sekä kehittää kuuntelemisen, puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja. Opetuksen tehtävänä on kiinnostuksen ja innostuksen vahvistaminen kielelliseen ilmaisuun, draamaan, kaunokirjallisuuteen ja monimuotoisten tekstien tulkitsemiseen ja tuottamiseen. Opetuksessa huolehditaan oppimisprosessin jatkumosta esiopetuksesta kouluun niin äidinkielen perustaitojen kuin laaja-alaisen osaamisen osalta.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoittelu yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Luok-ka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
1. l k	S1, S2, S3, S4 Äänne, kirjain, tavu, sana, lause ja virke. Otsikko, teksti ja kuva. Isot ja pienet tekstauskirjaimet. Näppäintaitojen alkeet.	T2	Luokkien välinen yhteistyö, esim. kummiluokka – toiminta luku- ja kuuntelutaidon lisäämiseksi.
2. lk	S1, S2, S3, S4 Virke, tekstinymmärtämisen taidot ja strategiat. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia arkielämään liittyviä tekstejä. Hankitaan monipuolisia lukukokemuksia, mm. lastenkirjallisuuden, tieto- ja mediatekstien avulla. Tiedon etsintä ja jakaminen. Oikeinkirjoituksen vahvistaminen. Näppäintaidoissa edistyminen. Monilukutaito ja mediakriittisyys.	T8, T9	Mahdollisuus lukudiplomin suorittamiseen. Kirjastovierailut. Yhteistyö erilaisten sidosryhmien kanssa mahdollisuuksien mukaan esim. teemapäivien järjestämisessä

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemaansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Luok-ka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
1. lk	Oppilaan valmiudet huomioivat työskentelytavat. Kuunteleva, keskustelevala ja ilmaisuun rohkaiseva oppimisympäristö.	Hyvän taitotason kuvaus, joka liittyy oppilaan luokalta siirtämiseen: Oppilas osaa lukea lauseita sujuvasti ja selviää lyhyen tekstin lukemisesta sekä ymmärtää lukemansa kohtalaisesti. Oppilas kirjoittaa lyhyitä sanoja virheettömästi. Oppilas on motivoitunut lukemaan ja kirjoittamaan.
2. lk	Työtapoina mm. draama ja vuorovaikutuksellisuus.	Hyvän taitotason kuvaus: Oppilas osaa lukea lauseita ja lyhyitä tekstejä sekä ymmärtää lukemansa. Oppilas osaa kirjoittaa lyhyitä tekstejä kohtalaisen virheettömästi. Oppilas on motivoitunut lukemaan ja kirjoittamaan.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Laaja-alaiset oppimiskokonaisuudet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Äidinkielessä keskustellaan ja pohditaan asioita eri näkökulmista. Kuunnellaan toisten näkemyksiä. Haetaan tietoa näkemysten tueksi. Harjoitellaan argumentointikeinoja väitellen, keskustellen ja kirjoittaen. Käytetään pelejä ja ilmaisutaidon harjoituksia oppimiseen.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tutkitaan omaa kieltä ja kulttuuria, tutustutaan monipuolisesti suomenkieliseen kirjallisuuteen ja harjoitellaan tulkitsemaan sitä.

Äidinkielessä tutustutaan teatteriin esim. teatterivierailulla.

Äidinkielessä analysoidaan mediaympäristöä, tutustutaan mediateksteihin ja harjoitellaan niiden tuottamista.

Äidinkieli sisältää monipuolisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi keskustelua, puhe-esityksiä ja esitelmiä.

Rohkaistaan esittämään mielipiteitä ja ymmärtämään vastakkaisten mielipiteiden taustat.

Kirjoitetaan ja luetaan vaikuttamaan pyrkiviä tekstejä.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Erilaisten mielipiteiden esille tuominen ja hyväksyminen.

Oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Mainontaa opetellaan analysoimaan, tulkitsemaan ja tarkastelemaan kriittisesti.

Tekijänoikeuksiin tutustuminen, lähdeviitteet.

Opetellaan toimimaan vastuullisesti netissä.

L4 Monilukutaito

Tietoa haetaan, luetaan, tulkitaan, tuotetaan ja esitetään käyttäen mahdollisuuksien mukaan eri kanavia ja erilaisia esitystapoja.

Opitaan tulkitsemaan erilaisia tekstejä, tilastoja, karttoja ja kuvia.

Äidinkielessä tekstejä tarkastellaan yksin ja ryhmissä monipuolisissa tekstiympäristöissä, johon kuuluvat esimerkiksi audiovisuaaliset ja painetut tekstit.

L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

Äidinkielessä opetellaan käyttämään tekstinkäsittelyohjelmaa, vahvistetaan aikaisempia taitoja tekstidokumentin muokkaamisessa (otsikointi, sisällysluettelo, kuvien liittäminen jne.) Tekstidokumentin asettelun säilyttäminen tiedostomuotoja hyväksikäyttäen.

Äidinkielessä oppilas harjoittelee luotettavan tiedon etsimistä verkkoympäristöstä ja tiedon käyttämistä omassa tekstissä tekijänoikeuksia kunnioittaen.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja.

Äidinkielessä harjoitellaan tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivaa puhuttua ja kirjoitettua kieltä esimerkiksi työhaastattelu.

Tutustutaan yleisimpiin työelämässä tarvittaviin tekstilajeihin esimerkiksi työhakemus, CV, raportti.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Oppilaat oppivat vaikuttamisen ja päätöksenteon keinoja: äidinkielessä neuvotellaan, väitellään, ilmaistaan mielipiteitä, harjoitellaan kokouskäytäntöjä.

Vahvistetaan käsitystä omista vaikuttamismahdollisuuksista; vain omalla aktiivisuudella voi parantaa/saavuttaa asioita.

Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia.

Oppimäärän erityinen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 opetuksen painopiste on luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen, ilmaisuun ja erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoittelu yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemaisensa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Elämänskatsomustieto

Elämänskatsomustiedon tehtävä

Elämänskatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänskatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänskatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänskatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänskatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu-

ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Elämäkatsomustiedon tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 elämäkatsomustiedon opetuksen painopiste on oppilaiden yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen, ilmaisun sekä ajattelun ja oppimisen taitojen kehittämisessä. Oppilaan omaa ajattelua ja kokemuksia kuuntelemalla ja arvostamalla vaikutetaan terveen itsetunnon ja myönteisen minäkuvan rakentumiseen.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
1.	S1 (harjoitellaan keskustelutaitoja, oman mielipiteen kertominen, toisen mielipiteen kunnioittaminen, ystävyys, tunteiden ilmaiseminen, hyvän ja pahan, oikean ja väärän merkitykset), S2 (Kuka minä olen ja mitä osaan, ominaisuudet, luonne, harrastukset, oman kodin ja koulun ja maan tapa- ja juhlaperinne), S3 (erilaiset perheet, oppilas arvokkaana osan yhteisöään, oman perheen, luokan ja koulun säännöt), S4 (elävä ja eloton luonto, syntymä, elämä ja kuolema luonnossa, eläinten kohtelu, luonnon merkitys ihmiselle)	T1, T2, T3	yhteiset keskustelut
2.	S1 (minä ja muut, ihmissuhde- ja vuorovaikutustaitojen harjaannuttaminen, ystävyysden sisältö ja merkitys lapsen elämässä) S2 (oman perheen elämäntutkimuksen arvostaminen, oppilaan lähiympäristössä esiintyviin katsomuksiin ja uskontoihin tutustuminen, kulttuurien erilaisuuden hyväksyminen ja arvostaminen), S3 (lapsen oikeudet ja asema erilaisissa	T1, T2, T3	yhteiset keskustelut

yhteisöissä, sääntöjen, luottamuksen, rehellisyyden merkitys arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä, S4 (perehdytään kertomuksiin maailman synnystä, tutkitaan maapallon erilaisia elämänmuotoja, luonnon merkitys ihmiselle ja omien valintojen ja toiminnan vaikutus luontoon)		

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioivaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnassa otetaan huomioon lasten elinympäristön digitalisoituminen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet otetaan huomioon työtapojen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Se tukee ja vahvistaa oppilaiden osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaitoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita elämäkatsomustiedossa ovat

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa
- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

◦1. Maailmansodan vaikutus Dalin tuotantoon

Suomen itsenäistymispyrkimysten vaikutus Suomen taiteen kultakauteen (tai toisin päin taidehistoria ja taide vaikuttajana).

◦Kreikan ja Italian veisto- ja maalaustaide 8. luokalla.

◦Omien juurien tuntemus. Oman pitäjän taiteilijoihin tutustuminen ja mahdollinen vierailujen tekeminen.

◦Esimerkiksi taidenäyttelyn toteuttaminen, flash mob- tempaus tms. 9. luokalla.

◦Esimerkiksi tunteiden kuvaaminen värien tai sommittelun keinojen avulla ja pettymysten sietokyvyn lisääminen niin, että epäonnistuneet työt tehdään uudelleen tai niistä jatkokehitetään jotakin uutta.

- Miten tekijänoikeudet vaikuttavat kuvataidetehtävissä/plagiointi?

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 luodaan perustaa oppilaiden omakohtaiselle suhteelle kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Ilmaisun taitojen ja esteettisten valmiuksien kehittymistä tuetaan eri aistien ja koko kehon yhteistyöllä. Oppilaita ohjataan käyttämään mielikuvia, kuvataiteen käsitteistöä ja kuvallisen tuottamisen keinoja. Opetuksessa hyödynnetään toiminnallisuutta ja leikinomaisuutta. Oppilaita kannustetaan pitkäjänteiseen taideoppimiseen. Kuvien tuottamista ja tulkintaa harjoitellaan myös tieto- ja viestintäteknologian ja verkkoympäristöjen avulla. Opetuksessa rohkaistaan toimimaan yhdessä, jakamaan kokemuksia sekä vastaanottamaan ja antamaan palautetta kuvallisesta työskentelystä.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisuuden tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 1-2 innostetaan leikinomaiseen kokeiluun, tieto- ja viestintäteknologian käyttöön sekä taiteidenväliseen toimintaan. Opetustilanteet toteutetaan kouluympäristön lisäksi erilaisissa rakennetuissa ympäristöissä, luonnon ympäristöissä ja verkkoympäristöissä.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
1. lk	S1, S2, S3 Eri tekniikoihin tutustuminen: - piirtäminen - maalaaminen - muotoilu - grafiikka Taidekasvatus Mediakasvatus Monilukutaito kuvataiteessa Ympäristöestetiikka	T1, T4, T7 Lapinlahden kuvataidekulttuuriin tutustuminen: mahdollisuuksien mukaan taidemuseo- ja kirjastonäyttely- vierailut. Luonnon ympäristöön ja rakennettuun ympäristöön tutustuminen.	Opetuksessa käytetään eri tekniikoihin soveltuvia välineitä, mm. puuvärit, liituvärit, lyijykynä, hiili, huopakynä, vesi-, peite- valmisvärit, massat ja kierrätysmateriaalit.
2. lk	S1, S2, S3 Eri tekniikoihin tutustuminen ja kertaaminen: - piirtäminen - maalaaminen - muotoilu - grafiikka Taidekasvatus Mediakasvatus Monilukutaito kuvataiteessa Eri kulttuurien kuvataide Ympäristöestetiikka	T2, T5, T9, T11 Lapinlahden kuvataidekulttuuriin tutustuminen: mahdollisuuksien mukaan taidemuseo- ja kirjastonäyttely- vierailut. Luonnon ympäristöön ja rakennettuun ympäristöön tutustuminen-	Opetuksessa käytetään eri tekniikoihin soveltuvia välineitä, mm. puuvärit, liituvärit, lyijykynä, hiili, huopakynä, vesi-, peite- valmisvärit, massat ja kierrätysmateriaalit.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Palaute on monipuolista ja rohkaisee oppilaita omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppilaat saavat palautetta kaikilla tavoitteissa määritellyillä taideoppimisen alueilla.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita kuvataiteessa ovat

- edistyminen tavoitteiden asettamisessa omalle toiminnalle
- edistyminen materiaalien kokeilemisessa ja tekniikoiden harjoittelussa
- edistyminen kuvataiteen ilmaisukeinojen käyttämisessä ja niistä keskustelemisessä
- edistyminen omista ja muiden kuvista keskustelemisessä.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
1. lk	Luokkatilojen järjesteleminen kuvataiteen opetukseen soveltuviksi mahdollisuuksien mukaan. Museot, kirjasto-näyttelytilat, ympäröivä luonto ja piha. Lastu mahdollisuuden mukaan.	Opettelua oman työn ja työskentelyn arvostamiseen sekä arviointiin.
2. lk	Luokkatilojen järjesteleminen kuvataiteen opetukseen soveltuviksi mahdollisuuksien mukaan. Museot, kirjasto-näyttelytilat, ympäröivä luonto ja piha. Lastu mahdollisuuden mukaan. Tutustuminen virtuaaliseen kuvakulttuuriin.	Opettelua oman työn ja työskentelyn arvostamiseen sekä arviointiin. Kannustavaa vertais- tai itsearviointia.

Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaalisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämämpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

L1

- Itsensä ilmaiseminen kokonaisen käsityöprosessin kautta
- Havainnoimalla oppiminen laaja-alaisessa ympäristössä
- Opetellaan suunnittelemaan visuaalisesti oma tuotos joko sähköisesti tai paperille

L2

- Käsityössä tuotteen tekninen toteutus, esteettinen viimeistely, materiaalien tarkoituksen mukainen käyttö
- Oppilas tutustuu käsityöprosessin aikana eri kulttuurien ja suomalaisen perinnekäsityöhön joko mallien, tekniikoiden ym. avulla, tai toteuttamalla konkreettisesti ◦esim. neulesukat tai voiveitsi tai muu käyttötuote

L3

- Tilanteiden lukutaidon kehittyminen, esim. pukeutuminen eri tilanteissa, muodin kriittinen lukutaito
- Tekstiilien ja tuotteiden huoltaminen, päivittäminen, uudistaminen
- Pitkäjänteinen, turvallinen työskentely (esim. koneet, laitteet, kemikaalit)
- Vastuun ottaminen omista toimista

L4

- Käsityössä opetellaan lukemaan käsityölle ominaista kieltä ◦esim. laskeminen, kaavat, mitat ja työohjeet
- Oppiaineiden integraatio ◦esim. käsityö-matematiikka, käsityö-kielet, käsityö-kotitalous

L5

- Vieraskieliset ohjeet
- Tiedonhaku ja jakaminen sähköisissä oppiympäristöissä ◦esim. sähköinen portfolio
- Mahdollisuus suunnitteluohjelman käyttöön

L6

- Kokonaisen käsityöprosessin kautta opitaan ottamaan vastuu omasta työskentelystä
- Mahdolliset yritysvierailut

- Yhteistyötaitojen kehittyminen •esim. muille opettamalla tai työskentelemällä eri pienryhmissä
- Positiivinen palaute itsetunnon ja oman toiminnan kehittäjänä oppimisympäristössä
- Taloudellinen materiaalien käyttö, säästeliäisyys, tarkoituksenmukaisuus, hukka- ja kierrätysmateriaalien hyödyntäminen ja lajittelu •esim. vanhasta uutta – rojusta aarteeksi
- Tarpeeseen valmistaminen oppilaslähtöisesti
- Valintojen merkityksen pohtiminen •esim. materiaalivalinnat, viimeistelyt

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 käsityön tehtävänä on mahdollistaa oppilaiden käsityön ilmaisun, suunnittelun ja tekemisen tietojen ja taitojen kehittyminen sekä kokemusten karttuminen. Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan toimimaan käsityön suunnittelijoina ja valmistajina sekä käyttämään siinä erilaisia materiaaleja. Käsityö kehittää keskittymiskykyä ja aloitteellisuutta. Se kannustaa arvostamaan ja arvioimaan omaa ja toisten työtä ja työskentelyä. Käsityön kasvatustehtävänä on ohjata oppilaita ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Oppimisympäristö tukee käsityön toiminnallisuutta ja vuorovaikutusta opettajan, vertaisryhmän sekä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet ja materiaalit edistävät tavoitteiden saavuttamista. Oppilaita innostetaan havainnoimaan ja käyttämään havaintojaan käsityötaitojen osana sekä vaikuttamaan ympäristöönsä. Työtapojen valinnoilla oppilaita kannustetaan osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Ohjatun suunnittelun ja tekemisen tukena hyödynnetään mielikuvitusta, tarinoita, draamaa, leikkiä, pelejä sekä luonnon- ja rakennettua ympäristöä. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
1. lk	S1-S4	T4, T5	- Pyritään käyttämään mahdollisimman monipuolisesti erilaisia tekniikoita ja materiaaleja. - Toiminnallinen oppiminen - askartelu - ompelu - lankatyöt - rakentelu erilaisin materiaalein - teknisen työn alkeet (sahaus, hionta, naulaus)
2. lk	S1-S4 ja S6	T2, T3	- Pyritään käyttämään mahdollisimman monipuolisesti erilaisia tekniikoita ja materiaaleja. - Työskentelyä mahdollisuuksien mukaan myös teknisen työn tilassa. - askartelu - ompelu - rakentelu erilaisin materiaalein - kehyskudonta - sormivirkkaus - mahdollisesti S5 (dokumentointi)

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 1-2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda pedagogisesti erilaisia työtapoja ja vuorovaikutustilanteita, joilla tuetaan sekä yksilöllistä käsityötaitojen oppimista ja suunnittelua että yhteisöllistä työskentelyä. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet sekä tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien materiaalien, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Käsityön toiminnallinen oppiminen edellyttää riittävästi aikaa, tilaa ja ohjausta.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arvioinnissa kiinnitetään huomiota myönteisen palautteen antamiseen ja kannustamiseen sekä työskentelyn aikana että prosessin lopussa. Monipuolisella arvioinnilla ja palautteella tuetaan laaja-alaisen käsityötiedon ja -taidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia tapoja osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojen harjoitteluun. Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida yhdessä, jolloin oppilaat oppivat esiintymistä ja toisten työskentelyn arvostamista.

Arviointi kohdistuu kokonaiseen käsityöprosessiin ja eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä, joka todentaa oppilaiden edistymistä ja käsityöllisen osaamisen tasoa. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita käsityössä ovat

- edistyminen työskentelyn sujuvuudessa
- edistyminen suunnittelun, tekemisen ja arvioinnin taidoissa
- edistyminen tavoitteellisessa toiminnassa
- edistyminen kekseliäiden ratkaisujen tuottamisessa.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
1. lk	Koulualue ja lähiluonto	Autetaan oppilasta havaitsemaan oma edistyminen myönteisen, kannustavan palautteen kautta.
2. lk	- Koulualue ja lähiluonto - Mahdollisesti yhteistyö Lastun kanssa ja/tai museoiden kanssa	Autetaan oppilasta havaitsemaan oma edistyminen myönteisen palautteen sekä kannustavan vertaisarvioinnin kautta.

Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehoisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, kehoilliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen,

leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Oppilas oppii havaintojensa ja kokemustensa pohjalta tuottamaan eri liikuntatilanteissa tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.
- Liikunnassa käytetään työtapoja, joissa oppilas tuottaa erilaisia ratkaisuja oman pohdinnan avulla. •Ratkaisujen muodostamista harjoitellaan yksin ja ryhmässä.
- Fyysisen toimintakyvyn testeissä oppilasta ohjataan arvioimaan edistymistään ja asettamaan itselleen sopivia tavoitteita.

L2

- Liikunnassa kiinnitetään huomiota palautteen antamisen tapoihin ja toisen huomioimiseen erilaisissa peleissä ja harjoitteissa.
- Eri maiden urheilukulttuureihin tutustuminen.

L3

- Liikunnassa opetellaan pukeutumaan asianmukaisesti ja turvallisesti.
- Tietyissä liikuntalajeissa opetellaan käyttämään suojia ja kypäriä.

Liikuntatunneilla painotetaan liikunnan merkitystä psyykkisen ja fyysisen terveyden ylläpitäjänä.

- Tunneilla käytetään harjoituksia, joissa mahdollisuus oppia tunnistamaan omassa kehossa rasituksen ja rentouden vaikutukset.

L4 Monilukutaito

- Suunnistuskarttojen tulkinta
- Liikunta-aiheisten harjoitusten etsiminen netistä ja toteuttaminen •Liikuntasuunnitelma
- Taktiikan esittäminen ja ymmärtäminen eri tavoin
- Testitulosten luominen ja tulkitseminen

L5 Tieto- ja viestintätekniikan osaaminen

- Mahdollisuuksien mukaan liikuntateknologian hyödyntäminen opetuksessa
- Liikunta-aiheisten harjoitusten etsiminen netistä ja toteuttaminen
- Digikuvauksen yhdistäminen suunnistukseen mahdollisuuksien mukaan
- Liikunnassa sykemittarin käyttö fyysisen harjoittelun tukena mahdollisuuksien mukaan

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- Liikuntatunneilla harjoitteita, joissa oppilas kantaa vastuun itsestään pitkäjänteisesti
- Peleissä opitaan kohtaamaan onnistumisen ja epäonnistumisen tunteita

- Liikuntatunneilla opitaan työskentelemään erilaisissa ryhmissä ja joukkueissa ja tekemään yhteistyötä kenen tahansa kanssa
- Oman aloitekyvyn vahvistaminen
- Liikuntavälineistä huolehtiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- Liikunnassa harjoituksissa sovitaan säännöt, joiden mukaan toimitaan.
- Oppilaat harjoittelevat sääntöjen sopimista itse mm. erilaisissa peleissä.
- Jokamiehen oikeuksien noudattaminen luonnossa liikuttaessa

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

”Liikutaan yhdessä leikkien.”

Vuosiluokilla 1-2 opetuksen pääpaino on havaintomotoristen taitojen ja motoristen perustaitojen oppimisessa, yhdessä tekemisessä ja sosiaalisten taitojen kehittämisessä sekä liikuntaan liittyvien myönteisten kokemusten vahvistamisessa. Opetus tukee oppilaita auttamalla heitä kohtaamaan emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
1. lk	S1-S3	T1-T10	- liikuntaleikit ja – pelit - perusliikuntataidot: juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, tasapainon harjaannuttaminen, välineenkäsittelytaidot - palloilu - hiihto - luistelu - musiikkiliikunta - voimistelu - suunnistus - mahdolliset kunnan koulujen väliset urheilukilpailut
2. lk	S1-S3	T1-T10	- perusliikuntataidot: juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, tasapainon harjaannuttaminen, välineenkäsittelytaidot - uinti - palloilu - suunnistus - hiihto - luistelu - musiikkiliikunta - voimistelu - mahdolliset kunnan koulujen väliset urheilukilpailut

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 1-2

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyyskokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan

oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokilla 1-2 on tärkeää tunnistaa sellaiset motorisen oppimisen vaikeudet, joilla voi olla yhteyttä muihin oppimisen ongelmiin.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arvioinnilla tuetaan oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla eli sen tarkoituksena on tukea fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittymistä. Rakentava ja kannustava palaute tukee oppilaan myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaiden oppimisesta, työskentelystä ja edistymisestä.

Arvioinnissa pyritään tunnistamaan oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet sekä tukemaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaiden toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla sekä ohjaamalla oppilaita itsearviointiin.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita liikunnassa ovat

- edistyminen liikuntatilanteisiin sopivien ratkaisujen löytämisessä
- edistyminen motorisissa perustaidoissa ja niiden harjoittelemisessa
- edistyminen sovittuihin tehtäviin liittyvässä turvallisessa toiminnassa
- edistyminen yhdessä työskentelyn ja itsenäisen työskentelyn taidoissa.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
1. lk	Koulualueen lähiliikuntapaikat	Autetaan oppilasta havaitsemaan oma edistyminen myönteisen, kannustavan palautteen kautta.
2. lk	Koulualueen lähiliikuntapaikat	Autetaan oppilasta havaitsemaan oma edistyminen myönteisen, kannustavan palautteen kautta.

Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvausta matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Tuodaan esille erilaisia ongelmia, joiden ratkaisussa oppilailla on mahdollisuus oppia näkemään vaihtoehtoja ja yhdistellä näkökulmia ennakkoluulottomasti.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat tutustuvat matematiikan merkkikieleen ja kulttuuriperintöön, kuten arabialaisiin ja roomalaisiin numeroihin sekä Pythagoraaseen ja pyramideihin.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaita opastetaan raha-asioiden hoitoon ja omasta taloudesta huolehtimiseen ja suunnitteluun käyttämällä monipuolisesti erilaisia rahalaskuja.

L4 Monilukutaito

Harjoitellaan erilaisten kuvaajien ja tilastojen kriittistä tulkintaa.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Oppilaita opastetaan käyttämään matematiikan opiskelua tukevia ohjelmia. Syvennetään alakoulun puolella hankittua osaamista mm. taulukkolaskennassa kaavojen tekemisellä, ohjelmoinnissa jne.

GeoGebraan tai vastaavaan ohjelmistoon tutustuminen ja ohjelman hyödyntäminen esimerkiksi geometriassa, pinta-alojen hahmottamisessa jne.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaita opastetaan raha-asioiden hoitoon ja omasta taloudesta huolehtimiseen ja suunnitteluun käyttämällä monipuolisesti erilaisia rahalaskuja.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Luodaan oppilaille osaamisperustaa oman henkilökohtaisen ja yhteisen taloudellisen tasapainon ymmärtämisestä. Harjaannutetaan oppilaita tarkastelemaan ja arvioimaan yhteiskunnallisessa toiminnassa yleisiä tunnuslukuja, kuten gallup- tai vaalituloksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokkien 1–2 matematiikan opetuksessa oppilaille tarjotaan monipuolisia kokemuksia matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostumisen perustaksi. Opetuksessa hyödynnetään eri aisteja. Opetus kehittää oppilaiden kykyä ilmaista matemaattista ajatteluaan konkreettisoin välinein, suullisesti, kirjallisesti ja piirtäen sekä tulkiten kuvia. Matematiikan opetus luo vahvan pohjan lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämiseksi sekä laskutaidolle.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Tavoitteena on luoda oppimisympäristö, jossa matematiikkaa opiskellaan toiminnallisesti ja välineiden avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilaat tottuvat työskentelemään sekä itsenäisesti että yhdessä. Pedagogisesti ohjatut leikit ja pelit ovat yksi tärkeä työtapo. Opetuksessa ja opiskelussa käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Luok-ka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
1. k	S1, S2 - Lukualue 0-20, S3 - Harjoitellaan mittaamista, käsitellään suureita pituus ja aika (tasatunnit ja puolet tunnit) S4	T1, T7, T6	Opetuksessa painotetaan erilaisia toiminnallisia työtapoja.
2. lk	S1 (ohjelmoinnin alkeisiin tutustuminen) S2 - Lukualue 0-100 - Kertotaulu 1-5 ja 10 - Kerto- ja jakolaskun yhteys - Murtoluvun käsitteen pohjustaminen S3 - Harjoitellaan mittaamista, käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika (vaille-ajat ja yli-ajat) S4	T1, T3, T6	Opetuksessa painotetaan erilaisia toiminnallisia työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Koulun alkaessa selvitetään, mitä oppilaat jo osaavat ja millaisia eroja osaamisessa on. Kumulatiivisena oppiaineena matematiikan perusasioiden hallinta on välttämätön edellytys uusien sisältöjen oppimiselle. Oppilaille tarjotaan tukea puutteellisten, aiemmin opittujen tietojen ja taitojen täydentämiseen sekä uusien sisältöjen oppimiseen. Matematiikan oppimisen valmiuksien kehittämiseksi ja matematiikan oppimiselle varataan riittävästi aikaa ja tuetaan oppimista systemaattisesti. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että oppimisen ja osaamisen ilo säilyvät. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja luodaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Oppilaille turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitaville oppilaille tarjotaan mahdollisuus syventää vuosiluokkien 1-2 sisältöjen ymmärtämistä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi luonnollisten lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja vaativammat peruslaskutoimitusten sovellukset.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä lukuvuoden aikana on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Matematiikan oppimisen arviointi ja palaute on kannustavaa. Oppilaita rohkaistaan vahvuuksien ylläpitämiseen ja kehityksessä olevien taitojen harjoitteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan oman oppimisensa eteneminen.

Oppilaiden matematiikan ymmärtämisen ja osaamisen tasoa voidaan selvittää puheen, välineiden, piirtämisen tai kirjallisen työskentelyn avulla. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa edistymistään eri tavoin. On tärkeää arvioida ratkaisujen oikeellisuuden lisäksi tekemisen tapaa ja sujuvuutta.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita matematiikassa ovat

- edistyminen lukukäsitteen ymmärtämisessä ja lukujonotaidoissa
- edistyminen kymmenjärjestelmän ymmärtämisessä
- edistyminen laskutaidon sujuvuudessa
- edistyminen kappaleiden ja kuvioiden luokittelun taidoissa
- edistyminen matematiikan käyttämisessä ongelmanratkaisussa.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
1. lk	Opetuksessa käytetään mahdollisimman paljon konkreettisia välineitä.	Sanallinen arviointi. Arviointi on kannustavaa ja siinä huomioidaan kokonaisvaltaisesti oppilaan edistymistä kaikilla tavoitealueilla. Oppilasta ohjataan itsearviointiin.
2. lk	Opetuksessa käytetään mahdollisimman paljon konkreettisia välineitä ja pyritään hyödyntämään tietojen ja viestintätekniikkaa.	Sanallinen arviointi. Arviointi on kannustavaa ja siinä huomioidaan kokonaisvaltaisesti oppilaan edistymistä kaikilla tavoitealueilla. Oppilasta ohjataan itsearviointiin.

Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriin monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen

sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Tavoite: oppilas käyttää kuuntelemista, laulamista ja soittamista oppimisen välineenä, tunnistaa omat vahvuutensa ja motivaation kohteet musiikissa, osaa valita tasolleen sopivat soittotehtävät ja tavoitella edistymistä omalla tasollaan
- Soveltaminen: musiikinopetuksen pääasiallisina työtapoina käytetään kuuntelua, laulamista ja soittamista, oppilas kokeilee eri instrumentteja ja saa valita kiinnostavimman, opetuksessa tarjotaan eritasoisia soittotehtäviä, joista oppilas valitsee sopivan

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Tavoite: itsensä ja toisten sekä eri kulttuurien kunnioittaminen, paikalliskulttuurin tuntemuksen ja oman identiteetin vahvistaminen
- Soveltaminen: oman luovuuden ja ilmaisun esille tuominen musiikillisin keinoin ja toisten esitysten kuuntelemisen ja kunnioittamisen harjoittelu, eri musiikkikulttuurien tunteminen ja kunnioittaminen, Lapinlahden ja lähiseudun musiikki- ja kulttuurielämän esittelyä eri yhteyksissä (oppilaitokset, kulttuurilaitokset, harrastusmahdollisuudet, merkkihenkilöt ja teokset)

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Tavoite: tuodaan esille musiikki hyvinvoinnin edistäjänä arjessa ja juhlassa, erilaisten mielipiteiden esille tuominen ja hyväksyminen, kuulonhuolto musiikin harrastamisessa ja tekijänoikeudet musiikissa
- Soveltaminen: musiikin harrastusmahdollisuuksien esilletuominen opetuksessa, musiikin vaikutus arkisissa asioissa, kuten mainoksissa, elokuvassa jne., oppilaiden kuuntelutottumusten käsittely, musiikkimausta ja mielipiteistä keskustelu, kuulon suojaaminen musiikkia kuunnellaessa ja soittaessa, musiikin eri tallennemuotojen ja niiden käyttämiseen liittyvien tekijänoikeuksien esille tuominen opetuksessa

L4 Monilukutaito

- Tavoite: oppilas osaa kuunnella keskittyneesti ja pystyy erittelemään ja kommentoimaan kuulemaansa musiikissa, ymmärtää ja osaa käyttää musiikillisia termejä ja symboleita, osaa hyödyntää teknologisia sovelluksia musiikin oppimisessa, osaa tulkita laulunsanoja sekä kuvaa ja liikettä musiikin yhteydessä
- Soveltaminen: harjoitellaan aktiivista musiikin kuuntelua ja kuuntelutehtäviä, joissa tunnistetaan musiikin tyylejä, soittimia, kulttuureita ja musiikin peruselementtejä (rytmi, melodia, harmonia, sointiväri, dynamiikka ja muoto), keskustellaan musiikista käyttäen musiikin termejä (peruselementit) sekä kuuntelun ja musisoinnin yhteydessä, opetellaan lukemaan erilaisia nuotti- ja notaatiotapoja (nuotit, esitys- ja kertausmerkit, tabulatuurit, graafiset partituurit), käytetään sähköisiä soitonopetusmetodeja opiskelussa esim. youtube, rockway, riffstation tms., analysoidaan laululyriikoita, musiikkivideota ja näyttämömusiikkia ja tutustutaan musiikilla vaikuttamiseen

L5 Tieto- ja viestintätekniikan osaaminen

- Tavoite: oppilas osaa käyttää musiikin kuuntelussa, laulamissa ja soittamisessa erilaisia tallennemuotoja ja laitteita sekä sovelluksia sekä koulussa että itsenäisen harrastamisen tukena tekijänoikeuksia kunnioittaen

- Soveltaminen: opetuksessa käytetään internetissä olevia palveluja ja sovelluksia, kuten youtube, rockway, riffstation tms. sekä sähköisiä opetusmateriaaleja kuten, music drive-in, tabletkoulu tms.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- Tavoite: oppilas tuntee musiikkialan ammatteja ja koulutusuria
- Soveltaminen: opetuksessa esitellään musiikin eri ammatteja ja kuinka niihin kouluttaudutaan

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväään tulevaisuuteen rakentaminen

- Tavoite: oppilaat osallistuvat musiikinopetuksen, juhlaohjelmien ja muiden esiintymisten ja tapahtumien suunnitteluun ja toteutukseen, oppilas ymmärtää musiikin sisällön merkityksen eri yhteyksissä
- Soveltaminen: oppilaille annetaan vaihtoehtoja ja valinnaisuutta musiikinopetuksen toteuttamisessa, juhlaohjelmat, esiintymiset ja tapahtumat suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa, pyritään järjestämään erityylisiä esiintymismahdollisuuksia, joissa huomioidaan musiikin sisältö ja kunnioitetaan tapahtuman luonnetta

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokkien 1-2 musiikin opetuksessa oppilaat voivat yhdessä havaita ja kokea, kuinka jokainen on musiikissa ainutlaatuinen ja kuinka musiikillinen toiminta luo parhaimmillaan iloa ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Musiikin opetus tukee kinesteettisen ja auditiivisen hahmottamiskyvyn, terveen äänenkäytön sekä myönteisen musiikkisuhteen kehittymistä. Musiikkikäsitteiden ja ilmaisukeinojen oppimisen perustana ovat laulamisen, soittamisen, säveltämisen, musiikkiliikunnan ja kuuntelun yhteydessä saadut kokemukset ja niistä keskusteleminen. Oppilaiden luovaa musiikillista ajattelua sekä esteettistä ja musiikillista ymmärrystä edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia äänikokonaisuuksia sekä käyttää mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolisia ja joustavia musiikin opiskelukokonaisuuksia, joissa musiikin opetuksen erilaiset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
1. lk	S1 S2 (taso, kesto, voima ja väri) S3 S4	T1, T2, T5	laulu, leikki (mm. rytmittely ja kehosoitimet), liikunta, lorut, soitto, kuuntelu ja luova ilmaisu
2. lk	Syvennetään ykkösluokalla opittuja sisältöjä: S1 S2 (rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto) S3 S4	T2, T3, T5	laulu, leikki (mm. rytmittely ja kehosoitimet), liikunta, lorut, soitto, aktiivinen kuuntelu ja luova ilmaisu

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 1-2

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, erilaisten välineiden käyttöä ja oppilaiden ryhmittelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Musiikin opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita ja vahvistetaan näin oppilaan yhteistyötaitoja, itsetuntoa ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi musiikissa on oppilaita ohjaavaa ja rohkaisevaa. Oppilaalle annetaan palautetta ja mahdollisuuksia oman ja ryhmän toiminnan arviointiin siten, että se kannustaa yrittämiseen ja opittavien taitojen harjoittamiseen. Erityistä huomiota arvioinnissa kiinnitetään musiikillisten yhteistyötaitojen ja musisointitaitojen edistymiseen. Oppilaan oppimisen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita musiikissa ovat

- edistyminen musiikillisissa yhteistyötaidoissa, erityisesti toimiminen musiikillisen ryhmän jäsenenä
- edistyminen musiikin peruskäsitteiden hahmottamisessa musiikillisen toiminnan kautta.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
1. lk	Yhteistyö musiikkiopiston ja muiden tahojen kanssa mahdollisuuksien mukaan (soitinpolku, konsertit)	Arviointi perustuu monipuolisten musisointituokioiden havainnointiin. Pyritään rohkaisevaan ja kannustavaan palautteeseen.
2. lk	Yhteistyö musiikkiopiston ja muiden tahojen kanssa mahdollisuuksien mukaan (soitinpolku, konsertit)	Arvioinnissa huomioidaan myös musiikin peruskäsitteiden hahmottaminen musiikillisessa toiminnassa.

Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta niveltäessä edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

•Oppilaanohjauksen luokkatunneilla käydään läpi opiskelutekniikoita ja tarkastellaan erilaisia oppimistyyliä. Käytetään apuna erilaisia itsearviointi- ja pohdintatehtäviä tai testejä, joissa oppilaan tulee tarkastella omia toiminta- ja ajattelutapoja ja valmiuksiaan.

•Kannustetaan/ohjataan nuorta reflektomaan omia kykyjä, taitoja ja ominaisuuksia urasuunnittelussa 8. ja 9. luokilla

L2 Kulttuurien osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Käydään läpi kulttuurien välisiä eroja esim. tavat, vuorovaikutus
- Pohditaan hyviä toimintamalleja työhaastattelutilanteissa, työelämässä kuten asiakaspalvelutilanteissa tai soveltuvuuskokeissa 8. ja 9. luokilla.
- Ohjauskeskusteluissa dialogi oppilaan kanssa vahvistaa oppilasta ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Kannustetaan oppilasta vastuunottamiseen omasta opiskelusta ja asioiden hoitamisesta itsenäisesti.
- Keskustellaan säännöllisen päivärytmin (uni, liikunta, lepo, ruokailu..) merkityksestä oppimisen kannalta 7. luokalla
- Sosiaalisia taitoja harjoitellaan työskentelemällä ryhmissä esim. esitelmien tekeminen ja esittäminen muulle ryhmälle.
- Oppilaita opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen tarkastelemalla opiskeluun, elämiseen ja asumiseen liittyviä kustannuksia.
- Työelämää tutustumispaikan oppilas etsii pääsääntöisesti itse, jossa korostuu vastuun kantaminen.

L4 Monilukutaito

- Opetellaan tulkitsemaan ja löytämään tietoa koulujen kotisivuilta, hakusivustoilta ja työvoimapalveluiden sivuilta.

L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

- Harjoitellaan erilaisten asiakirjojen tekemistä esim. työhakemus, cv
- Tutustutaan erilaisiin sähköisiin työnhaku- ja koulutushakupalveluihin ja KELA:n palveluihin.
- Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan erilaisten koulutuksiin ja ammatteihin liittyvien tehtävien avulla. Esimerkiksi etsitään netistä tietoa eri koulutuksista.
- Wilman käyttö opiskelun tukena.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- TET-jaksoilla oppilas oppii työelämätaitoja.
- Oppitunneilla harjoitellaan työnhakutaitoja esim. asiakirjat, työhaastattelutilanne
- Tutustutaan yrittäjyyteen esimerkiksi tehtävien avulla (laaditaan yritys), tutustumalla alueen yrityksiin ja yrittäjien toimintaan.
- Ohjauskeskusteluissa tarkastellaan oppilaan valmiuksia, vahvuuksia ja kiinnostuneisuutta eri ammatteja kohtaan 9. luokalla.
- Oppilas tutustuu erilaisiin ammattialoihin esimerkiksi erilaisten tehtävien, ammattialaesittelyvideoiden ja yritysvierailujen kautta.
- Oppitunneilla käydään läpi monipuolisesti eri koulutusaloja ja koulutusasteita.

- Pohditaan perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutusta ammatinvalintaan.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

- Ohjauksessa tarkastellaan aktiivisuuden ja erilaisten työkokemusten merkitystä yhteiskunnallisen osallisuuden kannalta 9. luokalla.
- Työelämäjaksojen kokemuksia peilataan koulussa opittuihin taitoihin (oppiaineet, käytöstavat, vuorovaikutustaidot) ja tarkastellaan niiden merkitystä työelämässä tulevaisuudessa.
- Käydään läpi jatko-opintoihin hakeutumisen periaatteet ja keskustellaan hakuaikojen noudattamisen merkityksestä oppilaalle itselleen 9. luokalla.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Ohjauksella edistetään oppilaiden opiskeluvalmiuksien ja -taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista. Oppilaiden tulee saada ohjausta tavoitteiden asettamisessa sekä kannustavaa ja ohjaavaa palautetta tavoitteiden saavuttamisesta siten, että oppimaan oppimisen taidot vahvistuvat. Oppilaanohjauksen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita työtapoja ja palautteen antamisen tapoja, jotka mahdollistavat oppilaiden myönteisen käsityksen muodostumisen itsestään oppijoina ja ryhmän jäseninä. Oppilaita ohjataan vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ja ryhmässä toimimiseen. Heitä kannustetaan myös osallisuuteen omassa lähiympäristössään.

Perusopetuksen alkuvaiheessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle oppilaan ohjauksessa. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevien opintojen kannalta. Ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan luokan tai koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiirin ammasteista.

Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta

autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokilla 1–2 toisen kotimaisen kielen opetuksen erityisenä tehtävänä on herättää oppilaiden myönteinen asenne ruotsin tai suomen kielen oppimiseen sekä vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Opetus herättelee oppilaiden uteliaisuutta kieliin ja se tukee oppilaan kykyä havainnoida ja hyödyntää ympäröivässä maailmassa olevia kielellisiä ja kulttuurisia virikkeitä. Opetuksessa tarjotaan monipuolisia kokemuksia ruotsin tai suomen kielestä sekä ruotsin tai suomen kieleen liittyvistä kulttuureista. **Äidinkielenomaisessa ruotsin tai suomen kielen** opetuksessa kaksikieliset oppilaat saavat mahdollisuuden pohtia ja syventää ruotsin tai suomen kielen taitoaan ja ruotsin- tai suomenkielisen kulttuurin erityispiirteiden tuntemustaan. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa korostuu oppimisen ilo, vaihtelevat työtavat, toiminnallisuus ja suullinen vuorovaikutus arkeen liittyvissä tilanteissa. Käsiteltävät aihepiirit valitaan yhdessä oppilaiden kanssa heitä itseään kiinnostavista aiheista ja niitä käsitellään monipuolisesti. Opetuksen alussa oppilaalta ei edellytetä luku- ja kirjoitustaitoa. Oppilaan kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan herätellään ja lisätään. Vähitellen lisätään myös oppilaan kiinnostusta lukemista ja kirjoittamista kohtaan.

Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä

sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämäkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen ja avoimen, luottamuksellisen keskusteluympäristön luomiseen. Opetuksessa on tärkeää, että jokainen oppilas tulee kuulluksi omine havaintoineen ja kokemuksineen. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukselliseen oppimiseen, keskusteluun ja omien mielipiteiden perusteluun sekä erilaisuuden hyväksymiseen. Opetuksessa keskeistä on oppilaslähtöisyys ja oppilaan oman kokemusmaailman kunnioittaminen etenkin eettisiä kysymyksiä tarkasteltaessa. Luovat, toiminnalliset ja elämykselliset menetelmät, projektit ja keskustelut tukevat oppilasta kokonaisvaltaisena, kaikkia aistejaan oppimisessa hyödyntävänä vuorovaikutustaitoisena ja aktiivisena oppijana. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti ja vuorovaikutteisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Kertomuksia, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa sekä vierailijoita ja vierailuja eri kohteisiin käytetään tukemaan monipuolista työskentelyä ja oppimisen iloa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Uskonnon eri oppimäärien opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat kuten kielitaito ja kulttuuritausta. Keskeisiä käsitteitä pohditaan ja avataan niin, että niiden ymmärtäminen on mahdollista kaikille oppilaille. Käytettävät työtavat sovitetaan ikäkauteen. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaitoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita uskonnossa ovat:

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa
- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

Ortodoksinen uskonto

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Yhdeksännellä luokalla etiikan kurssin alussa yhdessä oppilaiden kanssa kurssin oppimistavoitteet, yhteiset pelisäännöt ja oppilaat ottavat enemmän vastuuta oppimisestaan itsenäisten töiden kautta. Kirjataan tavoitteet jne ylös kurssin alussa.
- Kurssin lopussa kirjallinen työ jossa reflektoidaan kurssin aikaista työskentelyä. Painotus prosessin arvioinnissa ei tuotoksen.
- Esimerkiksi: Opintopäiväkirja, portfolio, ainestopohjainen essee, itsenäiset työt
- Kirkkohistorian kurssilla esim. reformaation kohdalla oppilaat etsivät , arvioivat, muokkaavat tietoa. Toimivat ryhmissä ja laativat argumentteja oman kantansa puolustamiseksi.

L2 Kulttuurien osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Koko 7-luokan kurssin tavoite vastaa L2 kohtaa. Kulttuurien kohtaaminen ja vuorovaikutus. Tavoite ymmärtää eri uskontojen lähtökohdat ja lomittaisuus yhteiskunnan kanssa.
- Oppilas ymmärtää suomalaisen kristillisen perinteen ja kirkon historian ja kehittymisen sekä niiden vaikutuksen nykyaikana. •Esimerkiksi: Vuorovaikutus taitoja hyödyntävä jonkin ilmiön kehittyminen pidemmällä aikavälillä.
- Pohditaan sitä miten kristilliset tavat ja uskomukset vaikuttavat omiin käsityksiimme siitä mikä elämässä arvokasta, tärkeää, oikein tai väärää.Tarvitaanko uskontoa määrittelemään näitä asioita? •Esim: Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan omia mielipiteitään ja kuuntelemaan ja punnitsemaan eroavia mielipiteitä rakentavasti.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Kultainen sääntö/moraali säädökset maailmanuskunnoissa. Pohditaan, vertaillaan ja arvioidaan.
- Esim: Ryhmätyö, pohtiva essee, suullinen esitelmä jne.

- Pohditaan vastuullisen kuluttamisen ja kestävän kehityksen merkitystä ympäristöetiikassa.
- Hyvien ihmissuhteiden kehittäminen ja vaaliminen.
- Reflektoidaan omia arvoja, toimintaa ja ihmissuhteita. ◦Esim: Refleктоiva essee.

L4 Monilukutaito

- Oppii erityisesti lukemaan kuvia maailmanuskonnoista.
- Ymmärtää kuva ja väri symboliikan merkityksen.
- Voidaan tutustua eri uskontojen tekstikatkelmiin.
- Tilastotietoja ja karttoja uskontojen levinneisyydestä ja kannattajista.
- Analysoidaan eri kirkkokuntien taidetta, arkkitehtuuria, symboliikka ja niiden merkitystä.
- Lisäksi tutkitaan tilastoja ja karttoja eri kirkkokunnista ja protestantisista yhteisöistä.
- Erilaisten tekstien jotka sisältävät eriäviä kantoja tietystä moraalisesti kiistanalaisesta aiheesta.
- Arvioidaan tiedon luotettavuutta.
- Erotetaan fakta mielipiteestä ja luodaan oma perusteltu kanta asiaan.
- Tutustutaan Raamatun kantoihin asiasta ja pohditaan eri raamatun käännöksiä ja miten yhteiskunnan muutos vaikuttaa raamatun kieleen. ◦Esim: etsitään internetistä mielipiteitä pakolaisista ja käsitellään ryhmälle sopivalla tavalla.

L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

- Etsitään internetiin tuotettua materiaalia (sivustoja, tekstiä, kuvaa, videota) vieraista uskonnoista ja arvioidaan niiden luotettavuutta.
- Etsitään internetiin tuotettua materiaalia (sivustoja, tekstiä, kuvaa, videota) kristityistä kirkkoista ja protestantisista yhteisöistä ja arvioidaan niiden luotettavuutta. ◦Mikä on materiaalin tuottajan tavoite ja tarkoitus jota hän hakee materiaalillaan.
- Oppilaat tuottavat sähköisesti laajemman työn valitusta aiheesta (raamattu/etiikka). ◦Oppilaat etsivät tietoa lähdekriittisesti työhönsä.
- Oppilaat saavat itse valita käyttämänsä tv-välineet ja ohjelmat.
- Oppilaat ymmärtävät, miten toteuttaa ideansa parhaalla tavalla.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- Ryhmätyö joka opettaa oppilaille pitkäjänteisyyttä, ryhmätoimintaa, suunnitelmallisuutta ja oman työn esittelyä. ◦Esim: Voidaan luoda teemapäivä eri uskonnoista alakoululaisille tai oman koulun oppilaille.
- Pohditaan elinkeinoelämän eettisiä periaatteita. ◦Voiton maksimointi elinkeinoelämässä suhteessa kristinuskon arvoihin.
- Kuinka tärkeää työ on ihmiselle?
- Määrittääkö ammatti ihmisen arvon?
- Asiantuntijoiden ja vierailijoiden käyttö jos mahdollista.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- Suhde luontoon maailmanuskonnoissa, miten ihminen voi toiminnallaan vaikuttaa luontoon.
- Kristillisten kirkkojen vaikutus yhteiskunnallisiin asioihin. Tarkastellaan kirkon suhtautumista yhteiskunnalliseen muutokseen kurssin edetessä. •Esim: Pohditaan tämän hetken (esim. homoavioliitot) polttavia yhteiskunnallisia kysymyksiä, joihin kirkolta odotetaan vastausta.
- Tarkkaillaan ja arvioidaan mediassa käytävää keskustelua valitusta/valituista aiheesta.
- Ymmärtää olevansa osa yhteiskuntaa ja oman roolinsa kestävässä kehityksessä.
- Lähestytään asioita etiikan ja raamatun sisällön ja tulkinnan kautta. •Esim: Annetaan aloite ja päättävältä oppilaille suunnitella ja toteuttaa laajempi projekti. Tässä prosessissa oppilaat oppivat neuvottelu, sovittelu ja ristiriitojen ratkaisemisen taitoja yhteistoiminnallisesti.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

***Vuosiluokilla 1-2** uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.*

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
1. lk	S1 -Oma perhe (erilaiset perheet), suku. -Ystävyys ja kaveruus. -Jumalan luomaa. -Omaan kirkkorakennukseen tutustuminen. -Jeesuksen lapsuus. S2 -Hengelliset laulut -Joulu ja pääsiäinen. S3 -Anteeksi pyytäminen, auttaminen, kiittäminen. Omat teot ja niiden seuraukset.	T1 T2 T3 T4 T5 T6 T7 T8	-Tutustuminen oman seurakunnan kirkkorakennukseen. -Mahdollinen osallistuminen joulutai pääsiäishartauteen.
2. lk	S1 -Arkielämän kristillisyyys. -Elämäntapaan liittyviä juhlia. - Raamatun kertomukset. S2 -Hengelliset laulut. -Joulu ja pääsiäinen. -Tutustuminen lähiympäristössä läsnäoleviin uskontoihin. S3 -Turvallisuuden tunne, luottamus tulevaisuuteen.	T1 T2 T3 T4 T5 T6 T7 T8	-Mahdollinen vierailu hautausmaalle. -Mahdollisesti vierailija (vierailu) lähiympäristössä läsnäolevasta uskontokunnasta.

	-Vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.		

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
1. lk	Kirkkorakennus. Käytetään toiminnallisia työtapoja.	Myönteinen palaute ja kannustaminen omien ajatusten ilmaisemiseen.
2. lk	Käytetään toiminnallisia työtapoja.	Myönteinen palaute ja kannustaminen omien ajatusten ilmaisemiseen.

Evangelisluterilainen uskonto

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Yhdeksännellä luokalla etiikan kurssin alussa yhdessä oppilaiden kanssa kurssin oppimistavoitteet, yhteiset pelisäännöt ja oppilaat ottavat enemmän vastuuta oppimisestaan itsenäisten töiden kautta. Kirjataan tavoitteet jne ylös kurssin alussa.
- Kurssin lopussa kirjallinen työ jossa reflektoidaan kurssin aikaista työskentelyä. Painotus prosessin arvioinnissa ei tuotoksen.
- Esimerkiksi: Opintopäiväkirja, portfolio, ainestopohjainen essee, itsenäiset työt
- Kirkkohistorian kurssilla esim. reformaation kohdalla oppilaat etsivät , arvioivat, muokkaavat tietoa. Toimivat ryhmissä ja laativat argumentteja oman kantansa puolustamiseksi.

L2 Kulttuurien osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Koko 7-luokan kurssin tavoite vastaa L2 kohtaa. Kulttuurien kohtaaminen ja vuorovaikutus. Tavoite ymmärtää eri uskontojen lähtökohdat ja lomittaisuus yhteiskunnan kanssa.
- Oppilas ymmärtää suomalaisen kristillisen perinteen ja kirkon historian ja kehittymisen sekä niiden vaikutuksen nykyaikana. •Esimerkiksi: Vuorovaikutus taitoja hyödyntävä jonkin ilmiön kehittyminen pidemmällä aikavälillä.
- Pohditaan sitä miten kristilliset tavat ja uskomukset vaikuttavat omiin käsityksiimme siitä mikä elämässä arvokasta, tärkeää, oikein tai väärää.Tarvitaanko uskontoa määrittelemään näitä asioita? •Esim: Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan omia mielipiteitään ja kuuntelemaan ja punnitsemaan eroavia mielipiteitä rakentavasti.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Kultainen sääntö/moraali säädökset maailmanuskonnoissa. Pohditaan, vertaillaan ja arvioidaan. •Esim: Ryhmätyö, pohtiva essee, suullinen esitelmä jne.
- Pohditaan vastuullisen kuluttamisen ja kestävä kehityksen merkitystä ympäristöetiikassa.
- Hyvien ihmissuhteiden kehittäminen ja vaaliminen.
- Reflektoidaan omia arvoja, toimintaa ja ihmissuhteita. •Esim: Reflektioiva essee.

L4 Monilukutaito

- Oppii erityisesti lukemaan kuvia maailmanuskonnoista.
- Ymmärtää kuva ja väri symboliikan merkityksen.
- Voidaan tutustua eri uskontojen tekstikatkelmiin.
- Tilastotietoja ja kartoja uskontojen levinneisyydestä ja kannattajista.
- Analysoidaan eri kirkkokuntien taidetta, arkkitehtuuria, symboliikka ja niiden merkitystä.
- Lisäksi tutkitaan tilastoja ja kartoja eri kirkkokunnista ja protestanttisista yhteisöistä.
- Erialaisten tekstien jotka sisältävät eriäviä kantoja tietyistä moraalisesti kiistanalaisesta aiheesta.
- Arvioidaan tiedon luotettavuutta.
- Erotetaan fakta mielipiteestä ja luodaan oma perusteltu kanta asiaan.
- Tutustutaan Raamatun kantoihin asiasta ja pohditaan eri raamatun käännöksiä ja miten yhteiskunnan muutos vaikuttaa raamatun kieleen. ◦Esim: etsitään internetistä mielipiteitä pakolaisista ja käsitellään ryhmälle sopivalla tavalla.

L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

- Etsitään internetiin tuotettua materiaalia (sivustoja, tekstiä, kuvaa, videota) vieraista uskonnoista ja arvioidaan niiden luotettavuutta.
- Etsitään internetiin tuotettua materiaalia (sivustoja, tekstiä, kuvaa, videota) kristityistä kirkkoista ja protestanttisista yhteisöistä ja arvioidaan niiden luotettavuutta. ◦Mikä on materiaalin tuottajan tavoite ja tarkoitus jota hän hakee materiaalillaan.
- Oppilaat tuottavat sähköisesti laajemman työn valitusta aiheesta (raamattu/etiikka). ◦Oppilaat etsivät tietoa lähdekriittisesti työhönsä.
- Oppilaat saavat itse valita käyttämänsä tv-välineet ja ohjelmat.
- Oppilaat ymmärtävät, miten toteuttaa ideansa parhaalla tavalla.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- Ryhmätyö joka opettaa oppilaille pitkäjänteisyyttä, ryhmätoimintaa, suunnitelmallisuutta ja oman työn esittelyä. ◦Esim: Voidaan luoda teemapäivä eri uskonnoista alakoululaisille tai oman koulun oppilaille.
- Pohditaan elinkeinoelämän eettisiä periaatteita. ◦Voiton maksimointi elinkeinoelämässä suhteessa kristinuskon arvoihin.
- Kuinka tärkeää työ on ihmiselle?
- Määrittääkö ammatti ihmisen arvon?
- Asiantuntijoiden ja vierailijoiden käyttö jos mahdollista.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

- Suhde luontoon maailmanuskonnoissa, miten ihminen voi toiminnallaan vaikuttaa luontoon.
- Kristillisten kirkkojen vaikutus yhteiskunnallisiin asioihin. Tarkastellaan kirkon suhtautumista yhteiskunnalliseen muutokseen kurssin edetessä. ◦Esim: Pohditaan tämän hetken (esim. homoavioliitot) polttavia yhteiskunnallisia kysymyksiä, joihin kirkolta odotetaan vastausta.

- Tarkkaillaan ja arvioidaan mediassa käytävää keskustelua valitusta/valituista aiheesta.
- Ymmärtää olevansa osa yhteiskuntaa ja oman roolinsa kestävässä kehityksessä.
- Lähestytään asioita etiikan ja raamatun sisällön ja tulkinnan kautta. •Esim: Annetaan aloite ja päättävältä oppilaille suunnitella ja toteuttaa laajempi projekti. Tässä prosessissa oppilaat oppivat neuvottelu, sovittelu ja ristiriitojen ratkaisemisen taitoja yhteistoiminnallisesti.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksen pohjalta.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
1. lk	S1 -Oma perhe (erilaiset perheet), suku. -Ystävyys ja kaveruus. -Jumalan luomaa. -Omaan kirkkorakennukseen tutustuminen. -Jeesuksen lapsuus. S2 -Hengelliset laulut -Joulu ja pääsiäinen. S3 -Anteeksi pyytäminen, auttaminen, kiittäminen. Omat teot ja niiden seuraukset.	T1 T2 T3 T4 T5 T6 T7 T8	-Tutustuminen oman seurakunnan kirkkorakennukseen. -Mahdollinen osallistuminen joulutai pääsiäishartauteen.
2. lk	S1 -Arkielämän kristillisyyys. -Elämäntapaan liittyviä juhlia. - Raamatun kertomukset. S2 -Hengelliset laulut. -Joulu ja pääsiäinen. -Tutustuminen lähiympäristössä läsnäoleviin uskontoihin. S3 -Turvallisuuden tunne, luottamus tulevaisuuteen.	T1 T2 T3 T4 T5 T6 T7 T8	-Mahdollinen vierailu hautausmaalle. -Mahdollisesti vierailija (vierailu) lähiympäristössä läsnäolevasta uskontokunnasta.

	-Vastuu ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.	toisista	

Oppilaan oppimisen arviointi

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
1. lk	Kirkkorakennus. Käytetään toiminnallisia työtapoja.	Myönteinen palaute ja kannustaminen omien ajatusten ilmaisemiseen.
2. lk	Käytetään toiminnallisia työtapoja.	Myönteinen palaute ja kannustaminen omien ajatusten ilmaisemiseen.

Vieraat kielet

Englanti, A-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Kuuntelu, puhuminen, kirjoittaminen, lukeminen yksin, parin kanssa, ryhmissä. Arviointia, mikä on itselle parhain tapa oppia. Tavoitteena on, että oppilas kehittyy myös muissa oppimisen tavoissa.

L2 Kulttuurien osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tavoitteena on oppia kertomaan omasta kulttuurista englanniksi ja tutustua kohdemaiden kulttuureihin.

Tutustutaan englannin kielen eri variaatioihin, esimerkiksi kuuntelemalla erilaisia aksentteja sekä havainnoimalla sanastollisia eroja, esimerkiksi britti vs. amerikanenglanti.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tehdään paritöitä eri oppilaiden kanssa. Keskustellaan vieraalla kielellä arjen taidoista ja hyvistä tavoista.

Harjoitellaan normaaleista arjen tilanteista selviytymistä englanniksi.

L4 Monilukutaito

Luetaan erilaisia kohdekielisiä tekstejä (kertomuksia, sarjakuvia, runoja, verkkouutisia, tiedetekstejä jne.).

Yritetään ymmärtää pääajatus, vaikka joka sanaa ei ymmärrettäisi.

L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

Tuotetaan tekstiä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen ja julkaistaan tuotos esimerkiksi peda.netissä oppilaiden käyttöön ja mahdollisuuksien mukaan laajemmin.

Opetellaan käyttämään nettisanakirjoja ja harjoitellaan etsimään tietoa englanniksi.

Kannustetaan käyttämään englantia kansainvälisessä vuorovaikutuksessa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Tutustutaan työelämäsanastoon, esimerkiksi harjoitellaan työhakemuksen laatimista ja työhaastattelua.

Jaetaan keskustelemalla kokemuksia mahdollisista työelämään tutustumisista.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja perustelemista.

Opetellaan kestävään kehitykseen liittyvää sanastoa.

Englannin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Koulussa ensimmäinen vieras kieli tai toinen kotimainen kieli alkaa useimmiten 3. vuosiluokalla. A-oppimäärän opetus voidaan kuitenkin aloittaa jo ennen 3. vuosiluokkaa. Tällöin noudatetaan A-oppimäärän opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon oppilaiden ikä.

Jo ennen A-oppimäärän opetuksen alkamista voidaan oppilaita tutustuttaa alustavasti joihinkin kieliin, kuten englantiin, saameen tai muuhun kieleen. Tällaista toimintaa kutsutaan kielisuihkuksi. Kielen tai kielten alkeita opitaan siinä laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan oppilaita kiinnostavista asioista yhdessä oppilaiden kanssa. Opetus voidaan toteuttaa muiden oppituntien yhteydessä, osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia tai sille voidaan varata omia oppitunteja tai opetustuokioita. Kielisuihkuja voidaan järjestää myös ylemmillä vuosiluokilla.

Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana²⁹⁰ ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Luok-ka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
3. lk	S1 (toimiminen hätätilanteissa, liikenneturvallisuus, sairauksien ehkäisy, terveellinen ravinto) S2 (yhdessä toisten kanssa toimiminen, yksinkertaiset laitteet ja koneet) S3 (Suomi) S4 (pihan ja lähiympäristön tutkiminen) S5 (veden kiertokulku, vuorokauden. ja vuodenaajat) S6		
4. lk	S1 (ensivun alkeet, terveelliset elämäntavat, tavallisimpia lasten ja nuorten sairauksia,) S2 (sähkö- ja paloturvallisuus) S3 (pohjoismaat ja Baltia) S4 (vesistöt ja niiden eliöt) S5 (ääni ja valoilmiöt, elinympäristön muutokset eri vuodenaikoina) S6		
5. lk	S1 (ihmisen rakenne ja elintoiminnot, murrosiän muutokset, seksuaalinen kehitys ja ihmisen lisääntyminen) S2 (erilaiset vuorovaikutustilanteet ja niissä toimiminen) S3 (Eurooppa ja Afrikka)		

	S4 (kotipiha, puutarha ja puistot) S5 (yhteyttäminen, avaruus, maapallon rakenne) S6		
6. lk	S1 (ihmissuhteet ja tunteiden ilmaisu ja säätely, omaa oppimista tukevat asiat) S2 (päihteet, fyysinen ja henkinen koskemattomuus) S3 (Aasia ja Australia) S4 (metsän luonto, suot) S5 (palaminen, ravintoketjut, metsien hyötykäyttö) S6		

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 ympäristöopin opetus jäsennetään kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan oppilaiden omaa ympäristöä sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Leikkiin perustuvien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Lisäksi harjoitellaan ympäristön jäsentämistä ja nimeämistä sekä omaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä asioita.

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
1. lk	S1 -Oma keho, kasvu ja kehitys. S2 -Turvallinen koulupäivä. -Ryhmässä toimiminen. -Arjessa käyttäytymisen taitoja, hyvät tavat. S3 -Tutustuminen koulun lähialueeseen ja ympäristöön. -Luonto eri vuodenaikoina. -Elollinen ja eloton. S4 -Siemenestä kasviksi. -Sää. S5 -Terveystottumukset ja omasta terveydestä huolehtiminen. S6 -Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtiminen. -Oma kotiseutu.	T15 T4 T8 T10 T14 T1 T4 T12 T7 T15 T3	-Retki koulun ympäristöön. Terveydenhoitajan tai hammashoitajan vierailu Mahdolliset vierailut kotiseudun kohteisiin.
2. lk	S3 -Ennenvanhaan.	T7 T13	Mahdolliset museovierailut, virtuaalimuseot,

-Kartta, aika ja avaruus.	T1	kotiseutuyhdistyksen verkkomateriaali. Yhteistyö kotiseutuyhdistyksen tms. kanssa. Kasvatetaan kasvi, esimerkiksi rairuoho.
-Luonto vuodenaikoina.	T2	
-Sää.	T5	
-Tutustuminen lähiympäristön eliöistöön.	T6	
	T9	
	T11	
S4	T8	
-Siemenestä kasviksi.	T3	
-Arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisuja ja tutkimustehtäviä.		
S5		
-Arjen turvallisuus.		
-Auttaminen ja avun hakeminen.		
S6		
-Kestävä kehitys ja kierrätys.		

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 1-2

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskeissa henkilökohtaisissa asioissa. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 1-2

Opittavien asioiden jakaminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämis ehdotusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitojen ja motivaation kehittymistä. Oppilaat voivat ilmaista osaamistaan kirjoitetun tekstin sijaan myös toimintana ja muuna ilmaisuna, joten oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Kokonaisuuksien

lopussa arvioidaan sovittujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat tunnistamaan omaa oppimistaan ja toimintaansa. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita ympäristöopissa ovat

- edistyminen lähiympäristössä tutkimisessa sekä toimimisessa ja liikkumisessa
- edistyminen havaintojen tekemisessä
- edistyminen turvallisen toimimisen taidoissa
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
1. lk	Mahdollisimman paljon ulkona, lähiympäristössä. Käytetään toiminnallisia työtapoja.	Myönteinen palaute ja kannustaminen sekä työskentelyn ohjaaminen konkreettisilla kehittämisehdotuksilla.
2. lk	Mahdollisimman paljon ulkona, lähiympäristössä. Käytetään toiminnallisia työtapoja.	Myönteinen palaute ja kannustaminen sekä työskentelyn ohjaaminen konkreettisilla kehittämisehdotuksilla.

15. Vuosiluokat 3-6

15.1. Oppijana kehittyminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 3-6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen. Oppilaita rohkaistaan itsensä hyväksymiseen, omien rajojen ja oikeuksien tunnistamiseen ja puolustamiseen sekä omasta turvallisuudesta huolehtimiseen. Heitä ohjataan myös velvollisuuksiensa ja vastuunsa ymmärtämiseen sekä rakentavaan mielipiteiden ilmaisuun ja vuorovaikutukseen. Minkäänlaista kiusaamista tai syrjivää käyttäytymistä ei sallita. Oppilaiden kiinnostusta eettisiin ja moraalisiin kysymyksiin hyödynnetään luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja pohdintaan sekä osallistumisen ja vastuun ottamisen harjoitteluun. Oppilaita kannustetaan tekemään valintoja omista lähtökohdistaan, sukupuolittuneita ratkaisuja välttämällä. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjauksen ja tuen tarpeisiin.

Vuosiluokkien 3-6 opetuksessa vahvistetaan ja täydennetään alemmilla vuosiluokilla hankittuja perustaitoja ja opitaan uusia asioita. Oppiaineiden määrä kasvaa. Opetuksessa pyritään löytämään luontevia tilanteita eheyttämiseen. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen vahvistaa oppiaineiden välistä yhteistyötä ja tarjoaa mahdollisuuksia oppilaiden ikäkaudelle tärkeiden kokemusten saamiseen. Oppimiskokonaisuuksilla voidaan lisätä työskentelyn toiminnallisuutta sekä tekemällä ja tutkimalla oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä. Oppilaiden osuus suunnittelussa vahvistuu. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat tilaisuuksia yhdessä tekemiseen, omaan ilmaisuun sekä yhteisön kannalta hyödylliseen toimintaan.

-
-
-
-
-

15.2. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja vahvistaa kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen kehittäminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Koulutyön onnistumista tuetaan yhdessä kotien kanssa. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa opetuksen järjestäjän tarjoamasta kieliohjelmasta. Oppilaita kannustetaan monipuoliseen kielenopiskeluun. Ennen kieli valintojen tekemistä voidaan järjestää kielisuihkuja monipuolisten kielivalintojen toteutumiseksi. Kielisuihkuissa kieleen tai kieliin voidaan tutustua esimerkiksi laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Kielisuihkut voidaan toteuttaa muun toiminnan yhteydessä tai niille voidaan varata omia opetustuokioita.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

-
-

15.3. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista sekä uusien työskentelytapojen ja arviointikäytäntöjen kohtaamista. Tällöin on tärkeää, että kotona ja koulussa huolehditaan oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvallisiksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Vastuu omasta opiskelusta lisääntyy ja monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

-
-
-
-
-
-
-

15.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä tuodaan esiin, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 3-6.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä jatketaan systemaattisesti. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen sekä oman identiteetin muotoutumiseen. Identiteetti rakentuu vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja ympäristön kanssa. Ystävyyden ja hyväksytyksi tulemisen merkitys on suuri. Ikävuodet ovat erityisen otollisia myös kestävän elämäntavan omaksumiselle ja kestävän kehityksen tarpeen pohtimiselle.

15.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelämällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja

siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heitä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeitä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Painotukset äidinkielessä, uskonnossa, historiassa, englannissa ja kuvataiteessa:

Äidinkieli

Tuotetaan pieniä esityksiä

Juhlaperinteet

Vuodenkiertoon liittyvät kulttuurisesti ajankohtaiset asiat ja juhlat: esim. merkkipäivät

Uskonto

Eri uskontokuntien tapoihin tutustuminen esim. vierailut ja vierailijat

Keskusteluja avataan draaman avulla.

Yhteistyö Lapinlahdella olevien uskontokuntien kanssa esim: aamunavaukset

Historia

Lapinlahden kulttuuriperinnön siirtäminen ja siihen tutustuminen Esim: retki Väisälänmäelle, museoihin yms.

Lähialueen sähköiset materiaalit kuten Halosta päähän -verkko-opetusmateriaali

Kielet: Englanti ja ruotsi

Kansainvälisten vierailijoiden vastaanottaminen.

Mahdolliset kansainväliset yhteistyöprojektit.

Rohkaistaan käyttämään vieraita kieliä aktiivisesti.

Kuvataide

Halosten taiteilijasukuun ja sen tuotoksiin tutustuminen

Taiteilijoiden juhlavuosien huomioiminen ja mahdolliset paikalliset taiteilijavierailut.

Liikunta

Urheilijavierailut, paikallinen osaaminen

esille : esim. lajiharjoitteita oppituntien puitteissa

Monipuolinen lajikirjo

Musiikki

Pieniä soitto- ja lauluesityksiä

Ympäristöoppi

lähiympäristön tuntemus, retket

Käsityö

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestävään elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesääntelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Aidinkieli

mahdolliset KiVa-tunnit, draama ja ilmaisutaito

Matematiikka

aikakäsitteet

rahankäytön suunnittelu

Ympäristöoppi:

järjestäjän tehtävät

keskeisiä EA-taitoja

kriittinen kuluttajuus

ihmisen anatomiaa ikätason mukaisesti

Uskonto ja elämäntutkimustieto

eettisyys

minä yhteiskunnan jäsenenä

arvokas ja ainutlaatuinen elämä

perheen ja suvun arvot

perinne

Käsityöt

kierrätys

koneiden ja muiden välineiden turvallinen ja asianmukainen käyttö

Kuvataide

mainonta

aiheita yllin ja uskonnon teemoista

Liikunta

samoin kuin 1-2lk.

painotus oman hygienian hoitamiseen

Musiikki

onnistumisen kokemukset

psykykinen hyvinvointi

Englanti ja ruotsi

keskustelua

itseilmaisua vieraalla kielellä

itsestä kertominen vieraalla kielellä

arkisten tilanteiden harjoittelua vieraalla kielellä

Historia ja yhteiskuntaoppi

menneisyyden ja tulevaisuuden ymmärtäminen

oman identiteetin rakentaminen

L4 Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaista tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää

opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

ÄIDINKIELI

Kriittinen lukutaito (myös medialukutaito).

Opetuksessa käytetään monipuolista kirjallisuutta.

Kuvalukutaito: Kuvien lukeminen, kuvasta kertominen ja tarinan tuottaminen.

Sähköisen materiaalin hyödyntäminen (esim. Opinaika)

Vuorovaikutuksellinen työskentely (esim. ilmeiden tulkitseminen)

Kirjaston käyttö

Kielitietoisuus (oppilas ymmärtää, millaista kieltä voidaan käyttää missäkin kontekstissa.)

MATEMATIIKKA

Kuviot, diagrammit, symbolit, taulukot – tulkitseminen ja tuottaminen sekä näiden käyttäminen arkielämässä.

Sähköisen materiaalin käyttö

YMPÄRISTÖOPPI

Karttojen lukeminen ja tulkitseminen

Tiedon kriittinen ja vastuullinen hankinta

Ympäristön havainnointi

Symbolien ymmärtäminen (oppilas ymmärtää ja osaa käyttää fysiikan ja kemian erilaisia symboleja ja kaavoja.)

Arkielämään liittyvien tekstien (esim. pesu- ja ruokaohjeet, liikennemerkkit) lukeminen ja ymmärtäminen

HISTORIA

Oppilas ymmärtää aikakauden vaikutuksen historiallisiin teksteihin ja kuviin.

YHTEISKUNTAOPPI

Medioiden luotettavuuden tulkinta.

Erilaisten tekstien arviointi ja kriittinen suhtautuminen luettuun. (Esim. oppilas ymmärtää, mitä eroa on mielipide- ja asiateksteillä.)

Kuvalukutaito (uutiskuvat)

Oma taloustieto/taito (oppilas harjoittelee vastuullista rahankäyttöä.)

Sähköisten materiaalien käyttö, yhteistyötä paikallisten yritysten kanssa mahdollisuuksien mukaan.

USKONTO/ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Symbolit

Oppilas ymmärtää aikakauden vaikutuksen uskonnollisiin kertomuksiin.

Oppilas ymmärtää kertomuksen ja sadun eron.

Erilaisten katsomusten ja kulttuurien kohtaamisen taito.

KUVATAIDE

Kuvalukutaito: Taidekuvien tulkitseminen, kuvasta kertominen.

Tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia kokea, tulkita ja tuottaa taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä (esim. Paikalliset taiteilijat, museot...).

MUSIIKKI

Nuotinlukutaito, musiikkikäsitteiden perusteet (Oppilas osaa seurata melodian kulkua)

Oma musiikillinen tuottaminen.

Musiikin (tekstien, melodian) kokeminen ja vuorovaikutuksellinen jakaminen.

LIIKUNTA

Karttamerkit, mittakaava.

Sääntöjen hallitseminen ja pelistrategian harjaannuttaminen.

KÄSITYÖ

Käsityökäsitteistön hallitseminen.

Käsityöprosessin toteuttaminen vaihe vaiheelta ohjeiden pohjalta.

Käsityöhön liittyvät symbolit ja ohjemerkinnot (esim. silitys- ja virkkausmerkit, vaarallisten aineiden varoitusmerkit)

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen

löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

L5

Opetuksessa käytetään tekstinkäsittelyyn, taulukkolaskentaan ja esittämiseen LibreOffice tai sitä vastaavia ohjelmia. Oppimisalustana käytetään ensisijaisesti peda.nettiä.

Äidinkieli ja kirjallisuus

Tekstinkäsittelyohjelman käyttö: Tekstin tuottaminen, muokkaaminen ja tallentaminen

QR-koodin tekeminen ja lukeminen

Omien tuotosten ja esitysten videointi ja editointi.

Matematiikka

Koodauksen alkeet eri tietokoneohjelmien avulla

Oppimispelien hyödyntäminen harjoittelussa

Laskentataulukoihin ja diagrammeihin tutustuminen

Ympäristöoppi

Käytetään TVT-teknologiaa tiedon hankinnassa (internet), käsittelyssä ja esittämisessä (tekstinkäsittely, taulukkolaskenta, esitystekniikka)

Karttaohjelmien hyödyntäminen opetuksessa

Uskonto / Elämäkatsomustieto

Erilaisten järjestöjen ylläpitämät sivustot (esim. evl, Unicef, Plan)

Käytetään TVT-teknologiaa tiedon hankinnassa (internet), käsittelyssä ja esittämisessä (tekstinkäsittely, taulukkolaskenta, esitystekniikka)

Historia

Käytetään TVT-teknologiaa tiedon hankinnassa (internet), käsittelyssä ja esittämisessä (tekstinkäsittely, taulukkolaskenta, esitystekniikka)

Virtuaalimuseot

Yhteiskuntaoppi

Käytetään TVT-teknologiaa tiedon hankinnassa (internet), käsittelyssä ja esittämisessä (tekstinkäsittely, taulukkolaskenta, esitystekniikka)

Englanti ja ruotsi

Erilaisten oppimispelien hyödyntäminen opetuksessa

Puheen äänittäminen ja kuunteleminen

Eri kielikulttuureihin tutustuminen internetin avulla

Verkostoituminen internetin avulla esim. sähköposti ja skype

Liikunta

kameran käyttö suunnistuksessa

Opetusvideoiden hyödyntäminen oppitunneilla

Oman suorituksen kuvaaminen

Kuvataide

Animaatio

Kuvankäsittely

Taidehistoriaan tutustuminen

Käsityö

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö käsityön suunnittelussa

Käsityöprosessin dokumentointi ja esittely (esim. peda.nettiin)

Musiikki

Musiikin äänittäminen, kuvaaminen ja kuunteleminen

Ikätasolle soveltuvien musiikkisovellusten hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämäänsä ja saavat kokemuksia työnteosta

192

sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjäyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Kaikissa oppiaineissa ryhmätyö- ja sosiaalisten taitojen harjoittelua.

Taksvärkkipäivä (palkan saaminen työstä) mahdollisuuksien mukaan. (Yhteiskuntaoppi)

Yrityskyläoppitunnit ja yrityskylävierailu mahdollisuuksien mukaan. (Äidinkieli, matematiikka, kuvataide, yhteiskuntaoppi)

TET-päivä kuudennella luokalla.

Äidinkieli:

Raportin kirjoittaminen TET-päivästä.

Omien vanhempien ammattiin tutustuminen esimerkiksi haastattelemalla ja esittämällä.

Matematiikka:

Laskemisen perustaidot (verot)

Yhteiskuntaoppi:

Työelämää tutustuminen TET-päivässä.

Paikallisiin yrityksiin tutustumista.

Käsityö:

Käsityöläisammatteihin tutustuminen.

Oman työn arvostaminen.

Kuvataide:

Oman työn arvostaminen.

Historia:

Ammattien ja niissä tarvittavien taitojen kehittyminen.

Luonnontieteet:

Työn suunnittelu erilaisten käytännön kokeiden ja harjoitusten yhteydessä.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

L7

Äidinkieli:

Käytetään erilaisia työskentelytapoja, joiden avulla vahvistetaan vuorovaikutustaitoja.

Kehitetään oppilaan kirjallisen vaikuttamisen taitoja erilaisia tekstejä kirjoittamalla.

Ohjataan oppilaita perustelemaan mielipiteensä ja kunnioittamaan toisten mielipiteitä.

Oppilaita neuvotaan pitämään huolta esimerkiksi oppikirjoista ja kirjaston kirjoista.

Tehdään yhteistyötä kirjaston kanssa.

Oman näytelmän tekeminen ja esittäminen.

Ympäristöoppi

Tehdään luokan yhteiset säännöt.

Annetaan oppilaille mahdollisuus pohtia esimerkiksi kouluviihtyvyyteen ja istumajärjestykseen liittyä asioita.

Oppilas osallistuu oppilaskunnan toimintaan.

Ohjataan oppilaan kestäväkehityksen ajatuksen omaksumista osana arkielämää.

Oppilaille annetaan mahdollisuus osallistua ja ilmaista mielipiteensä koulun arkeen liittyvissä asioissa.

Oppilaat suunnittelevat esimerkiksi luokkaretkiä ja välituntipelejä.

Kiva-koulu.

Vierailut ja vierailijat tahoihin, jotka ovat osana kestävä kehitystä.

Matematiikka

Opetellaan mahdollisten äänestystulosten laskemista ja tulosten esittämistä diagrammeina prosentteina.

Käsityö

Käytetään töissä mahdollisuuksien mukaan kierrätysmateriaalia.

Opetellaan arvostamaan omaa työtään.

Oppilas saa suunnitella itse työnsä opettajan antamien ohjeiden rajoissa.

Ohjataan oppilasta käyttämään materiaaleja taloudellisesti.

Uskonto

Lapsen oikeuksiin tutustuminen, esimerkiksi pelit, draama ja sadut. Kiva-koulu.

Kuvataide

Tuodaan oppilaiden töitä esille.

Tehdään töitä myös kierrätys – ja luonnonmateriaaleista.

Osallistutaan mahdollisesti erilaisiin kilpailuihin esimerkiksi koulun tai oppilaskunnan logo.

Musiikki

Osallistuminen koulun juhlien suunnitteluun ja toteutukseen.

Voidaan tehdä soitin kierrätysmateriaaleista.

Opetetaan oppilaille soitinten arvostusta.

Kannustetaan oppilaita osallistumaan musiikkiharrastuksiin ja tapahtumiin.

Liikunta

Oppilas voi omilla ehdotuksillaan vaikuttaa esimerkiksi liikuntatuntien, liikuntaviikkojen ja

tempausten sisältöön.

Kannustetaan oppilaita osallistumaan urheilutapahtumiin yksilö- ja joukkuelajeissa.

Yhteiskuntaoppi

Oppilaskunnan jäsen ja hallituksen jäsenenä toiminen.

Harjoitellaan kokouksen käytäntöjä ja vaikuttamistapoja esimerkiksi draaman avulla.

Historia

Tutustutaan demokratian syntyhistoriaan esimerkiksi draaman avulla.

15.6. Oppiaineet

Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisiä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen erityisenä tehtävänä on oppilaiden ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojen sekä lukemisen ja tekstien tuottamisen taitojen ja strategioiden sujuvoittaminen ja tekstilajivalikoiman laajentaminen. Oppilaita ohjataan toimimaan tarkoituksenmukaisesti, turvallisesti ja vastuullisesti entistä monipuolisemmissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa, ja heitä ohjataan tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä monimuotoisempia tekstejä osana oppimaan oppimista. Tietoa kielestä, kirjallisuudesta, mediasta ja muusta kulttuurista opitaan kielellisten taitojen kehittämisen ja tekstien merkitysten tarkastelun yhteydessä. Opetuksen tavoitteena on herättää kiinnostus ja antaa välineitä kielen havainnointiin, lukuharrastukseen ja monenlaiseen ilmaisuun sekä tarjota kieleen ja kirjallisuuteen liittyviä elämyksiä.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävä. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3-6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellensä osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää äidinkielen ja kirjallisuuden valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Laaja-alaiset oppimiskokonaisuudet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Äidinkielessä keskustellaan ja pohditaan asioita eri näkökulmista. Kuunnellaan toisten näkemyksiä. Haetaan tietoa näkemysten tueksi. Harjoitellaan argumentointikeinoja väitellen, keskustellen ja kirjoittaen. Käytetään pelejä ja ilmaisutaidon harjoituksia oppimiseen.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tutkitaan omaa kieltä ja kulttuuria, tutustutaan monipuolisesti suomenkieliseen kirjallisuuteen ja harjoitellaan tulkitsemaan sitä.

Äidinkielessä tutustutaan teatteriin esim. teatterivierailulla.

Äidinkielessä analysoidaan mediaympäristöä, tutustutaan mediateksteihin ja harjoitellaan niiden tuottamista.

Äidinkieli sisältää monipuolisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi keskustelua, puhe-esityksiä ja esitelmiä.

Rohkaistaan esittämään mielipiteitä ja ymmärtämään vastakkaisten mielipiteiden taustat.

Kirjoitetaan ja luetaan vaikuttamaan pyrkiviä tekstejä.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Erilaisten mielipiteiden esille tuominen ja hyväksyminen.

Oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Mainontaa opetellaan analysoimaan, tulkitsemaan ja tarkastelemaan kriittisesti.

Tekijänoikeuksiin tutustuminen, lähdeviitteet.

Opetellaan toimimaan vastuullisesti netissä.

L4 Monilukutaito

Tietoa haetaan, luetaan, tulkitaan, tuotetaan ja esitetään käyttäen mahdollisuuksien mukaan eri kanavia ja erilaisia esitystapoja.

Opitaan tulkitsemaan erilaisia tekstejä, tilastoja, karttoja ja kuvia.

Äidinkielessä tekstejä tarkastellaan yksin ja ryhmissä monipuolisissa tekstiympäristöissä, johon kuuluvat esimerkiksi audiovisuaaliset ja painetut tekstit.

L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

Äidinkielessä opetellaan käyttämään tekstinkäsittelyohjelmaa, vahvistetaan aikaisempia taitoja tekstidokumentin muokkaamisessa (otsikointi, sisällysluettelo, kuvien liittäminen jne.) Tekstidokumentin asettelun säilyttäminen tiedostomuotoja hyväksikäyttäen.

Äidinkielessä oppilas harjoittelee luotettavan tiedon etsimistä verkkoympäristöstä ja tiedon käyttämistä omassa tekstissä tekijänoikeuksia kunnioittaen.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja.

Äidinkielessä harjoitellaan tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivaa puhuttua ja kirjoitettua kieltä esimerkiksi työhaastattelu.

Tutustutaan yleisimpiin työelämässä tarvittaviin tekstilajeihin esimerkiksi työhakemus, CV, raportti.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Oppilaat oppivat vaikuttamisen ja päätöksenteon keinoja: äidinkielessä neuvotellaan, väitellään, ilmaistaan mielipiteitä, harjoitellaan kokouskäytäntöjä.

Vahvistetaan käsitystä omista vaikuttamismahdollisuuksista; vain omalla aktiivisuudella voi parantaa/saavuttaa asioita.

Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen painopiste on oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen, lukuharrastuksen sekä sujuvan ja monipuolisen luku- ja kirjoitustaidon vakiinnuttamisessa. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja. Lyhyiden tekstien lukemisesta edetään kokonaisteosten lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Luok-ka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
3. lk	S1, S2 (sujuva lukutaito ja oman lukutaidon arviointi), S3 (käsinkirjoittamisen sujuvoittaminen), S4 (monipuolinen mediakanavien ja kulttuuritarjonnan hyödyntäminen)	T1, T3, T5, T9, T14	S1 Oppilaskuntatyöskentely (/hallitus),
4. lk	S1, S2 (syvennetään tekstin tulkinnan taitoja), S3 (käsinkirjoittamisen ja näppäilytaitojen sujuvoittaminen), S4	T2, T6, T9, T10, T14	S1 Oppilaskuntatyöskentely (/hallitus), S2 Kirjasto/ lukudiplomi S3 , S4 Lukuharrastukseen innostaminen
5. lk	S1, S2 (laajennetaan oppilaiden tietoja kielestä), S3 (muistiinpanojen tekeminen ja tiivistäminen sekä lähteiden käyttö ja merkitseminen sekä vastuullinen toimiminen verkossa), S4	T3, T7, T11, T12, T15	S1 Oppilaskuntatyöskentely (/hallitus) S3 Nettietiketti ja prosessikirjoittaminen S4
6. lk	S1, S2 (laajennetaan oppilaiden tietoja kielestä), S3 (harjoitellaan tekstien elävöittämistä , S4 (suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä)	T4, T8, T12, T13, T15	S1 Oppilaskuntatyöskentely (/hallitus) S3 Nettietiketti

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus - oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää äidinkielen ja kirjallisuuden valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Luok-ka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
3. lk	Draama ja ilmaisu. Monilukutaitoa kehittävät ympäristöt. Mediataitoviikko.	Annetaan palautetta, miten oppilas voi kehittää taitojaan, tietojaan ja työskentelyprosessiaan.
4. lk	Tietotekniikan hyödyntäminen ja kirjastoyhteistyö. Monilukutaitoa kehittävät ympäristöt. Mediataitoviikko.	Annetaan palautetta, miten oppilas voi kehittää taitojaan, tietojaan ja työskentelyprosessiaan.
5. lk	Draama ja ilmaisu. Monilukutaitoa kehittävät ympäristöt. Mediataitoviikko.	Annetaan palautetta, miten oppilas voi kehittää taitojaan, tietojaan ja työskentelyprosessiaan.
6. lk	Luokan yhteinen produktio (esim. lehti/ näytelmä/ video/ animaatio tms.) Monilukutaitoa kehittävät ympäristöt. Mediataitoviikko.	Annetaan palautetta, miten oppilas voi kehittää taitojaan, tietojaan ja työskentelyprosessiaan. Itsearviointi (suoritetaan säännöllisesti esimerkiksi oppimispäiväkirjaa hyödyntäen.)

Elämäkatsomustieto

Elämäkatsomustiedon tehtävä

Elämäkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämäkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovitaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetaajuksena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Elämäkatsomustiedon tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 elämäkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on rohkaista ja tukea oppilaiden pyrkimystä rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan. Opetuksessa keskeistä on tukea oppilaiden eettisen ajattelun taitojen ja kulttuurisen osaamisen kehittymistä sekä kykyä ilmaista omia näkemyksiään ja niiden perusteita.

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Työtapojen valinnassa oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioon ottavaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnallisissa aktiviteeteissa otetaan huomioon elinympäristön digitalisoituminen.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
3. lk	S1, S3	T4, T8	Rohkaistaan keskustelemaan avoimesti katsomuksellisista asioista ja ilmaisemaan omia näkemyksiään ja perustelemaan niitä
4. lk	S1, S3	T4, T8	Rohkaistaan keskustelemaan avoimesti katsomuksellisista asioista ja ilmaisemaan omia näkemyksiään ja perustelemaan niitä
5. lk	S1, S2, S3, S4	T4, T8	Rohkaistaan keskustelemaan avoimesti katsomuksellisista asioista ja ilmaisemaan omia näkemyksiään ja perustelemaan niitä
6. lk	S1, S2, S3	T4, T8	Rohkaistaan keskustelemaan avoimesti katsomuksellisista asioista ja ilmaisemaan omia näkemyksiään ja perustelemaan niitä

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämänskatsomustiedossa vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämänskatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi elämänskatsomustiedossa vuosiluokilla 3-6

Elämänskatsomustiedon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaistamaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan oppimisen kannalta keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja

ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu ilmaisu- ja perustelutaito. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun ja argumentaation kehittymiseen.

Elämäkatsomustiedon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää elämäkatsomustiedon valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut elämäkatsomustiedon tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan elämäkatsomustiedon tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy elämäkatsomustiedon lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
3. lk	- Oppimisympäristö joustava ja muunneltava ja opetuksessa pyritään käyttämään mahdollisimman monipuolisia työtapoja.	Arvioinnissa huomioidaan mahdollisimman monipuolisesti erilaisten työtapojen kautta osoitettu osaaminen.
4. lk	- Oppimisympäristö joustava ja muunneltava ja opetuksessa pyritään käyttämään mahdollisimman monipuolisia työtapoja.	Arvioinnissa huomioidaan mahdollisimman monipuolisesti erilaisten työtapojen kautta osoitettu osaaminen
5. lk	- Oppimisympäristö joustava ja muunneltava ja opetuksessa pyritään käyttämään mahdollisimman monipuolisia työtapoja.	Arvioinnissa huomioidaan mahdollisimman monipuolisesti erilaisten työtapojen kautta osoitettu osaaminen
6. lk	- Oppimisympäristö joustava ja muunneltava ja opetuksessa pyritään käyttämään mahdollisimman monipuolisia työtapoja.	Arvioinnissa huomioidaan mahdollisimman monipuolisesti erilaisten työtapojen kautta osoitettu osaaminen

Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historian tutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

◦Aasia 8. luokalla

Afrikka 7. luokalla

Pohjois-Amerikka sekä 7. että 8. luokalla

Ranskan vallankumous

Toinen maailmansota

Orjuus ihmisoikeuksien vastaisena toimintana

◦koulun muutos

tiedonvälityksen kehitys

ammatit

liikkuminen (teollistuminen)

◦Kartat: sodat

Tekstit: esimerkiksi sanomalehdistön synty, hyökkäämättömyyssopimus, aikalaiskuvaukset

Tilastot: esimerkiksi äänestystulokset, sodan osapuolten vertailu, teollistuminen (rautatiet, sotatarvikkeet)

Ajalle ominaiset kuvat, maalaukset ja muu ilmaisu esimerkiksi Vapaus johtaa kansaa, Eetu Isto, propaganda.

• Esitelmät ja projektityöt

Kuvien haku ja analysointi

Tehtäviin liittyvät internet-aineistot

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 4-6

Vuosiluokilla 4-6 historian opetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilaat historiallisen tiedon luonteeseen, tiedon hankkimiseen sekä peruskäsitteisiin. Pyrkimyksenä on herättää oppilaiden kiinnostus menneitä aikaa, ihmisen toimintaa, sen merkitystä ja ymmärtämistä kohtaan. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten lähteiden tutkimista, kerrontaa, draamaa, leikkiä ja pelejä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden historian tekstien ja ympäristön lukutaitoa sekä harjoitella tulkintojen tekemistä itsenäisesti ja toisten kanssa. Opiskelussa hankitaan ja käytetään historiallista tietoa erilaisissa oppimisympäristöissä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Historia oppiaineena sopii hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden kanssa.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
3. lk	ei opeteta		
4. lk	ei opeteta		
5. lk	S1, S2	T1, T7	Paikallishistoriaan ja oman kylän vaiheisiin tutustuminen mahdollisuuksien mukaan sekä kotiseutuyhdistyksen materiaalin hyödyntäminen. Vierailut kotiseudun kohteisiin ja museoihin mahdollisuuksien mukaan.
6. lk	S3, S4, S5	T10, T11	

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 4-6

Historianopetuksessa oppilaita ohjataan tutkivaan opiskelutapaan ja heitä rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan, tekemään johtopäätöksiä ja soveltamaan hankittua tietoa sekä suullisesti että kirjallisesti. Tekstien ymmärtämiseen ohjataan avaamalla teksteissä käytettyjä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi historiassa vuosiluokilla 3–6

Historian opetuksessa oppimisen arviointi on oppilasta ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta tutkimaan erilaisia historiallisia lähteitä ja tekemään niistä omia tulkintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjalliset ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun kehittymiseen.

Historian sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää historian valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut historian tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan historian tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy historian lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Opintojen edistymisen kannalta keskeistä on tutkimisen, toimimisen ja menneisyyteen eläytymisen ohella ankkuroituminen kulttuuriympäristöön, aikaperspektiivin hahmottaminen sekä ihmisen toimijuuden ja historian merkityksen oivaltaminen ihmiskunnan ja oman elämän kannalta nyt ja tulevaisuudessa.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
3. lk		Monimuotoisen kirjallisen ja suullisen tuottamisen kautta osoitettu osaaminen
4. lk		Monimuotoisen kirjallisen ja suullisen tuottamisen kautta osoitettu osaaminen
5. lk	- Mahdolliset retket historiallisiin kohteisiin - Monipuoliset työtavat	Monimuotoisen kirjallisen ja suullisen tuottamisen kautta osoitettu osaaminen
6. lk	- Monipuoliset työtavat	Monimuotoisen kirjallisen ja suullisen tuottamisen kautta osoitettu osaaminen

Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

◦1. Maailmansodan vaikutus Dalin tuotantoon

Suomen itsenäistymispyrkimysten vaikutus Suomen taiteen kultakautteen (tai toisin päin taidehistoria ja taide vaikuttajana).

◦Kreikan ja Italian veisto- ja maalaustaide 8. luokalla.

◦Omien juurien tuntemus. Oman pitäjän taiteilijoihin tutustuminen ja mahdollinen vierailujen tekeminen.

◦Esimerkiksi taidenäyttelyn toteuttaminen, flash mob- tempaus tms. 9. luokalla.

◦Esimerkiksi tunteiden kuvaaminen värien tai sommittelun keinojen avulla ja pettymysten sietokyvyn lisääminen niin, että epäonnistuneet työt tehdään uudelleen tai niistä jatkokehitetään jotakin uutta.

◦Miten tekijänoikeudet vaikuttavat kuvataidetehtävissä/plagiointi?

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 oppilaat laajentavat omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Oppilaita kannustetaan erilaisten kuvailmaisun keinojen kokeiluun ja harjoitteluun sekä kuvallisten taitojen tavoitteelliseen kehittämiseen. Opetuksessa tarkastellaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin vaikutuksia mielipiteisiin, asenteisiin ja toimintatapoihin oppilaiden omassa elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan tutkimaan taiteilijoiden ja muun visuaalisen kulttuurin tekijöiden tavoitteita ja rooleja eri aikoina sekä erilaisissa kulttuurisissa yhteyksissä. Opetuksessa tuetaan oppilaiden yhdessä toimimisen edellytyksiä ja käytäntöjä. Kuvien tuottamisen ja tulkinnan taitoja syvennetään hyödyntämällä vastuullisesti tietoa ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä

tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 3-6 tarkastellaan laajenevan elinpiirin ajankohtaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Opetuksessa ohjataan taiteidenväliseen ja temaattiseen lähestymistapaan. Oppilaita kannustetaan suhtautumaan kriittisesti eri tietolähteisiin. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä hyödynnetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
3. lk	S1, S2, S3	T1-11	välinehuolto, pää- ja välivärit
4. lk	S1, S2, S3	T1-11	kylmät- ja lämpimät värit, sarjakuvan perusteet,
5. lk	S1, S2, S3	T1-11	vastavärit, ruutusuurenno, monotypia, ihmisen piirtäminen (vartalon mittasuhteet)
6. lk	S1, S2, S3	T1-11	murretut värit, perspektiivin perusteita, kuvakoot (elokuva/valokuva), ihmisen piirtäminen (kasvot)

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 3–6

Oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Formatiivisella ja summatiivisella arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen ja osaamisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen

ulottuvuuksiin. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa havainnoidaan oppilaan edistymistä kuvien tuottamisen, vastaanottamisen ja tulkitsemisen taitojen kehittämisessä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä kehittää ja arvioida oppilaan osaamista kaikissa opetuksen tavoitealueissa jokaisella vuosiluokalla.

Kuvataiteen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Oppilaan työskentelyn arviointi sisältyy vuosiluokilla 3–6 kuvataiteen lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan sanalliseen arvioon tai arvosanaan. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä kuvataiteen valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut opetussuunnitelman perusteissa asetetut vuosiluokkien 3–6 kuvataiteen tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vuosiluokille 3–6 asetettujen kuvataiteen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Kuvataiteen 6. vuosiluokan lukuvuosiarviointin kriteereissä alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältävät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
3. lk	Erilaisten luonnonmateriaalien hyödyntäminen opetuksessa. Vierailut paikallisissa taidenäyttelyissä (esim. Luova puu, kirjasto) mahdollisuuksien mukaan.	Arvioinnissa huomioimaan erityistaidot. pyritään oppilaan
4. lk	Mahdollisuuksien mukaan vierailu: Lastu ja Väisälänmäki (Järnefelt; Kaski), paikalliset taidenäyttelyt (esim. Luova puu, kirjasto). Lapinlahti ja lapinlahtelaiset Pekka Halosen tuotannossa-verkkomateriaali	Arvioinnissa huomioidaan mahdollisimman monipuolisesti erilaisten työtapojen kautta osoitettu osaaminen.
5. lk	Mahdollisuuksien mukaan vierailu: Lastu ja Väisälänmäki (Järnefelt; Kaski), paikalliset taidenäyttelyt (esim. Luova puu, kirjasto). Lapinlahti ja lapinlahtelaiset Pekka Halosen tuotannossa-verkkomateriaali	Arvioinnissa huomioidaan mahdollisimman monipuolisesti erilaisten työtapojen kautta osoitettu osaaminen.
6. lk	Mahdollisuuksien mukaan vierailu Eemil Halosen museoon ja taidemuseoon.	Arvioinnissa huomioidaan mahdollisimman monipuolisesti erilaisten työtapojen kautta osoitettu osaaminen sekä oppilaan yksilöllinen kehittyminen kuvataiteissa.

Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuuksiin, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma

elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

L1

- Itsensä ilmaiseminen kokonaisen käsityöprosessin kautta
- Havainnoimalla oppiminen laaja-alaisessa ympäristössä
- Opetellaan suunnittelemaan visuaalisesti oma tuotos joko sähköisesti tai paperille

L2

- Käsityössä tuotteen tekninen toteutus, esteettinen viimeistely, materiaalien tarkoituksen mukainen käyttö
- Oppilas tutustuu käsityöprosessin aikana eri kulttuurien ja suomalaisen perinnekäsityöhön joko mallien, teknikoiden ym. avulla, tai toteuttamalla konkreettisesti esim. neulesukat tai voiveitsi tai muu käyttötuote

L3

- Tilanteiden lukutaidon kehittyminen, esim. pukeutuminen eri tilanteissa, muodin kriittinen lukutaito
- Tekstiilien ja tuotteiden huoltaminen, päivittäminen, uudistaminen
- Pitkäjänteinen, turvallinen työskentely (esim. koneet, laitteet, kemikaalit)
- Vastuun ottaminen omista toimista

L4

- Käsityössä opetellaan lukemaan käsityölle ominaista kieltä esim. laskeminen, kaavat, mitat ja työohjeet
- Oppiaineiden integraatio esim. käsityö-matematiikka, käsityö-kielet, käsityö-kotitalous

L5

- Vieraskieliset ohjeet
- Tiedonhaku ja jakaminen sähköisissä oppiympäristöissä esim. sähköinen portfolio
- Mahdollisuus suunnitteluohjelman käyttöön

L6

- Kokonaisen käsityöprosessin kautta opitaan ottamaan vastuu omasta työskentelystä
- Mahdolliset yritysvierailut

L 7

- Yhteistyötaitojen kehittyminen ◦esim. muille opettamalla tai työskentelemällä eri pienryhmissä
- Positiivinen palaute itsetunnon ja oman toiminnan kehittäjänä oppimisympäristössä
- Taloudellinen materiaalien käyttö, säästeliäisyys, tarkoituksenmukaisuus, hukka- ja kierrätysmateriaalien hyödyntäminen ja lajittelu ◦esim. vanhasta uutta – rojusta aarteeksi
- Tarpeeseen valmistaminen oppilaslähtöisesti
- Valintojen merkityksen pohtiminen ◦esim. materiaalivalinnat, viimeistelyt

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 käsityön tehtävänä on tukea ja vahvistaa oppilaiden kokonaisen käsityöprosessin hallintaa. Opetus edistää käsityöhön liittyvien käsitteiden, sanaston ja symbolien oppimista ja soveltamista. Materiaalien ominaisuuksiin tutustuminen edellyttää niiden käsityöllistä työstämistä, jonka myötä päästään kehittämään toimivia ratkaisuja. Oppilasta ohjataan tekemään valintoja työstämismenetelmien, työvälineiden, koneiden ja laitteiden välillä sekä työskentelemään niiden avulla. Käsityön kasvatustehtävänä on haastaa oppilaat tarkastelemaan ihmisten kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti oikeudenmukaisuuden, eettisyyden ja kestävän kehityksen näkökulmista.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet, koneet, laitteet ja materiaalit muodostavat käsityön oppimista tukevan oppimisympäristön. Samalla ympäristö tukee käsityössä tarvittavan teknologian toimintaperiaatteiden ymmärtämistä. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa mahdollisuuden käyttää erilaisia oppimateriaaleja, oppimisalustoja, piirto-ohjelmia, digitaalisten kuvien muokkausta sekä piirrosten ja mallien tekemistä oman ilmaisun ja suunnittelun tukena. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla oppiainerajat ylittäen ja yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa. Kansalliseen ja kansainväliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön tutustutaan esimerkiksi virtuaalisesti sekä museo-, näyttely- ja kirjastokäynneillä. Näyttelyihin ja yrityksiin tehtävillä opintokäynneillä tuetaan ja vahvistetaan koulussa opittua ja käyntejä hyödynnetään oppimistehtävissä. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä käytetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
3. lk	S1,S2, S4, S5	T1	Mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa. Esim. Lastu, Tekstiilikierrättäjät, Käsityökeskus.
4. lk	S1-5	T1	Mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa. Esim. Lastu, Tekstiilikierrättäjät, Käsityökeskus.
5. lk	S1-5	T1, T7	Mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa. Esim. Lastu, Tekstiilikierrättäjät, Käsityökeskus. Oppilastöiden esittely.
6. lk	S1-6	T1, T7	Mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa. Esim. Lastu, Tekstiilikierrättäjät, Käsityökeskus. Oppilastöiden esittely.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on ottaa huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Oppilasta tuetaan kehittämään käsityöllisiä taitojaan joustavasti itselleen sopivalla tavalla ja kannustetaan nauttimaan tekemisestään. Käsityössä tuetaan oppilaiden omia ratkaisuja sekä vahvistetaan uutta luovan tiedon rakentamista ja käyttöönottoa yksin tai yhdessä muiden kanssa. Ohjaukselle ja tuelle varataan riittävästi aikaa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 3–6

Oppimisen ja osaamisen arviointi käsityössä on luonteeltaan ohjaavaa ja kannustavaa, oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa sekä koko käsityöprosessia koskevaa. Käsityöprosessin eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa havainnoidaan käsityöprosessia kokonaisuudessaan, käsityöhön soveltuvien materiaalien kokeilemista, testaamista, eri materiaalien työstimisen tapoja, taitoja, työskentelyn sujuvuutta ja tuotosten laatua sekä muissa oppiaineissa opitun soveltamista.

Palautteen antamisessa korostetaan myönteisesti oppilaan kehittymistä ja kannustetaan osaamisen laajentamiseen ja syventämiseen. Keskeisten sisältöalueiden oppimisen rinnalla arvioidaan monipuolisesti laaja-alaisen käsityötaidon ja -tiedon kehittymistä. Arviointikeskustelussa ja muussa palautteessa käydään yhdessä läpi oppilaan vahvuuksia

ja kehittämiskohteita ja ohjataan kehittämään suoritusta. Oppilaille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Oppilaan tai ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja tarkastella, jolloin oppilaat oppivat asioiden selkeää ja jäsennehtyä esittämistä, toisten työskentelyn arvostamista ja rakentavaa palautteen antoa.

Käsityön sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin oppiaineen tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellesään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää käsityön valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut perusteissa asetetut vuosiluokkien 3–6 käsityön opetuksen tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vuosiluokille 3–6 asetettujen käsityön opetuksen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointien kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Oppilaan työskentelyn arviointi sisältyy vuosiluokilla 3–6 käsityön lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan sanalliseen arvioon tai arvosanaan. Käsityön 6. vuosiluokan lukuvuosiarviointien kriteerikuvauksissa alemmien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
3. lk	Opiskellaan sekä tekstiilityötä että teknistä työtä. Huomioidaan yhdistelmätyöt.	Mahdollisessa sanallisessa arvioinnissa huomioidaan mahdollisimman monipuolisesti erilaisten työtapojen kautta osoitettu osaaminen.
4. lk	Opiskellaan sekä tekstiilityötä että teknistä työtä. Huomioidaan yhdistelmätyöt.	Arvioinnissa huomioidaan mahdollisimman monipuolisesti erilaisten työtapojen kautta osoitettu osaaminen.
5. lk	Opiskellaan sekä tekstiilityötä että teknistä työtä. Huomioidaan yhdistelmätyöt.	Arvioinnissa huomioidaan mahdollisimman monipuolisesti erilaisten työtapojen kautta osoitettu osaaminen.
6. lk	Opiskellaan sekä tekstiilityötä että teknistä työtä. Huomioidaan yhdistelmätyöt.	Arvioinnissa huomioidaan mahdollisimman monipuolisesti erilaisten työtapojen kautta osoitettu osaaminen.

Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja

liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehoisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, kehoiliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Oppilas oppii havaintojensa ja kokemustensa pohjalta tuottamaan eri liikuntatilanteissa tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.
- Liikunnassa käytetään työtapoja, joissa oppilas tuottaa erilaisia ratkaisuja oman pohdinnan avulla. •Ratkaisujen muodostamista harjoitellaan yksin ja ryhmässä.
- Fyysisen toimintakyvyn testeissä oppilasta ohjataan arvioimaan edistymistään ja asettamaan itselleen sopivia tavoitteita.

L2

- Liikunnassa kiinnitetään huomiota palautteen antamisen tapoihin ja toisen huomioimiseen erilaisissa peleissä ja harjoitteissa.
- Eri maiden urheilukulttuureihin tutustuminen.

L3

- Liikunnassa opetellaan pukeutumaan asianmukaisesti ja turvallisesti.
- Tietyissä liikuntalajeissa opetellaan käyttämään suojia ja kypäriä.

Liikuntatunneilla painotetaan liikunnan merkitystä psyykkisen ja fyysisen terveyden ylläpitäjänä.

- Tunneilla käytetään harjoituksia, joissa mahdollisuus oppia tunnistamaan omassa kehossa rasituksen ja rentouden vaikutukset.

L4 Monilukutaito

- Suunnistuskarttojen tulkinta
- Liikunta-aiheisten harjoitusten etsiminen netistä ja toteuttaminen •Liikuntasuunnitelma
- Taktiikan esittäminen ja ymmärtäminen eri tavoin
- Testitulosten luominen ja tulkitseminen

L5 Tieto- ja viestintätekniikan osaaminen

- Mahdollisuuksien mukaan liikuntateknologian hyödyntäminen opetuksessa
- Liikunta-aiheisten harjoitusten etsiminen netistä ja toteuttaminen
- Digikuvauksen yhdistäminen suunnistukseen mahdollisuuksien mukaan
- Liikunnassa sykemittarin käyttö fyysisen harjoittelun tukena mahdollisuuksien mukaan

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- Liikuntatunnilla harjoitteita, joissa oppilas kantaa vastuun itsestään pitkäjänteisesti
- Peleissä opitaan kohtaamaan onnistumisen ja epäonnistumisen tunteita
- Liikuntatunneilla opitaan työskentelemään erilaisissa ryhmissä ja joukkueissa ja tekemään yhteistyötä kenen tahansa kanssa
- Oman aloitekyvyn vahvistaminen
- Liikuntavälineistä huolehtiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

- Liikunnassa harjoituksissa sovitaan säännöt, joiden mukaan toimitaan.
- Oppilaat harjoittelevat sääntöjen sopimista itse mm. erilaisissa peleissä.
- Jokamiehen oikeuksien noudattaminen luonnossa liikuttaessa

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

”Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.”

Vuosiluokilla 3-6 opetuksen pääpaino on motoristen perustaitojen vakiinnuttamisessa ja monipuolistamisessa sekä sosiaalisten taitojen vahvistamisessa. Monipuolinen ja vuorovaikutuksellinen opetus tukee taitojen oppimista, oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja osallisuuteen sekä luo valmiuksia liikunnalliseen elämäntapaan. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun ja vastuulliseen toteuttamiseen.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Liikunnan opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
3. lk	S1, S2	T3, T4, T6	Liikuntataitojen opiskelu perusliikunnan, voimistelun, palloilun, hiihdon ja luistelun kautta.
4. lk	S1, S2	T3, T4, T6	Liikuntataitojen opiskelu perusliikunnan, voimistelun, palloilun, hiihdon ja luistelun kautta.
5. lk	S1, S2, S3	T6, T8, T10	Liikuntamyönteisyyden lisääminen pelien ja leikkien kautta erilaisissa ryhmissä sekä yksin toimien.
6. lk	S1, S2, S3	T6, T8, T11	Liikuntamyönteisyyden lisääminen pelien ja leikkien kautta erilaisissa ryhmissä sekä yksin toimien.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 3-6

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokilla 3-6 kiinnitetään huomiota sellaisten perustaitojen hallintaan, joilla on merkitystä yhteiseen toimintaan osallistumisessa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 3–6

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaan oppimisesta ja työskentelystä.

Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaan toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla. Liikunnan arviointi perustuu fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2–6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7–10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Liikunnan sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin.

Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää liikunnan valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut liikunnan tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan liikunnan tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy liikunnan lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
3. lk	Hyödynnetään oman koulun lähiympäristössä sijaitsevien liikuntapaikkojen tarjoamat mahdollisuudet.	Mahdollisessa sanallisessa arvioinnissa huomioidaan mahdollisimman eri monipuolisesti liikuntamuotojen kautta osaaminen. Asennoituminen liikkumista kohtaan.
4. lk	Hyödynnetään oman koulun lähiympäristössä sijaitsevien liikuntapaikkojen tarjoamat mahdollisuudet.	Arvioinnissa huomioidaan mahdollisimman eri monipuolisesti liikuntamuotojen kautta osaaminen. Asennoituminen liikkumista kohtaan.
5. lk	Hyödynnetään oman koulun lähiympäristössä sijaitsevien liikuntapaikkojen tarjoamat mahdollisuudet.	Arvioinnissa huomioidaan mahdollisimman eri monipuolisesti liikuntamuotojen kautta osaaminen. Asennoituminen liikkumista kohtaan.
6. lk	Hyödynnetään oman koulun lähiympäristössä sijaitsevien liikuntapaikkojen tarjoamat mahdollisuudet.	Arvioinnissa huomioidaan mahdollisimman eri monipuolisesti liikuntamuotojen kautta osaaminen. Asennoituminen liikkumista kohtaan.

Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvausta matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Tuodaan esille erilaisia ongelmia, joiden ratkaisussa oppilailla on mahdollisuus oppia näkemään vaihtoehtoja ja yhdistellä näkökulmia ennakkoluulottomasti.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat tutustuvat matematiikan merkkikieleen ja kulttuuriperintöön, kuten arabialaisiin ja roomalaisiin numeroihin sekä Pythagoraaseen ja pyramideihin.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaita opastetaan raha-asioiden hoitoon ja omasta taloudesta huolehtimiseen ja suunnitteluun käyttämällä monipuolisesti erilaisia rahalaskuja.

L4 Monilukutaito

Harjoitellaan erilaisten kuvaajien ja tilastojen kriittistä tulkintaa.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Oppilaita opastetaan käyttämään matematiikan opiskelua tukevia ohjelmia. Syvennetään alakoulun puolella hankittua osaamista mm. taulukkolaskennassa kaavojen tekemisellä, ohjelmoinnissa jne.

GeoGebraan tai vastaavaan ohjelmistoon tutustuminen ja ohjelman hyödyntäminen esimerkiksi geometriassa, pinta-alojen hahmottamisessa jne.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaita opastetaan raha-asioiden hoitoon ja omasta taloudesta huolehtimiseen ja suunnitteluun käyttämällä monipuolisesti erilaisia rahalaskuja.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Luodaan oppilaille osaamisperustaa oman henkilökohtaisen ja yhteisen taloudellisen tasapainon ymmärtämisestä. Harjaannutetaan oppilaita tarkastelemaan ja arvioimaan yhteiskunnallisessa toiminnassa yleisiä tunnuslukuja, kuten gallup- tai vaalituloksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokkien 3–6 matematiikan opetuksessa tarjotaan kokemuksia, joita oppilaat hyödyntävät matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostamisessa. Opetus kehittää oppilaiden taitoja esittää matemaattista ajatteluaan ja ratkaisujaan eri tavoilla ja välineillä. Monipuolisten ongelmien ratkaisu yksin ja ryhmässä sekä erilaisten ratkaisutapojen vertailu ovat opetuksessa keskeistä. Matematiikan opetuksessa varmennetaan ja laajennetaan oppilaiden lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämistä. Lisäksi kehitetään laskutaidon sujuvuutta.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Matematiikkaa opiskellaan edelleen oppimisympäristössä, jossa konkretisointi ja välineet ovat

keskeisessä asemassa. Välineet tulee olla helposti saatavilla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa työtapojen valintaan. Työskennellään sekä yhdessä että itsenäisesti. Oppimispelit ja -leikit ovat yksi tärkeä ja oppilaita motivoiva työtapana. Tieto- ja viestintäteknologiaa sekä laskinta hyödynnetään opetuksessa ja opiskelussa.

Luok-ka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
3. lk	S1,S2, S3, S4 (kappaleiden ja kuvioden luokittelu ja piirtäminen: kolmio, ympyrä ja monikulmio)S5 (taulukot ja diagrammit)		Esimerkiksi Opinajan hyväksikäyttö.
4. lk	S1,S2, S3, S4 (kolmiulotteisiin kappaleisiin tutustuminen, tavallisimmat mittayksiköt ja niiden muunnokset)S5 (tilastot, taulukot ja diagrammit)		
5. lk	S1, S2 (murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välinen yhteys) ,S3, S4 (mittakaava, suurennos ja pienennös, tilavuus, pinta-ala, kulman piirtäminen ja mittaaminen) S5 (tilastolliset tunnusluvut; keski-arvo, tyyppi-arvo, vaihteluväli, mediaani)		
6. lk	S1, S2 (prosenttilasku),S3, S4 (mittakaavan soveltaminen)S5 (tietojen käsittely, tilastot ja todennäköisyys)		

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 3-6

Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea uusien sisältöjen oppimiseksi. Matematiikan oppimiselle on varattava riittävästi aikaa ja tuen on oltava systemaattista. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan

jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että myönteinen asenne ja kyvykkyyden tunne vahvistuvat. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja heille tarjotaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Jokaiselle oppilaalle turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja ja rikastuttamalla käsiteltäviä sisältöjä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja matematiikan sovellukset.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 3–6

Matematiikan oppimisen arvioimisessa keskeistä on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Arviointi on monipuolista, ja palaute on ohjaavaa ja rakentavaa. Ne tukevat oppilaiden matemaattisten taitojen kehittymistä ja rohkaisevat tarvittaessa uuteen yrittämiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tiedostamaan vahvuuksiaan. Palaute auttaa oppilaita ymmärtämään, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailta edellytetään aiempaa enemmän matemaattisen ajattelunsa esiintuomista puheen, välineiden, piirtämisen ja kirjallisen työskentelyn avulla. Arvioinnin kohteena ovat tekemisen tapa, ratkaisujen oikeellisuus sekä taito soveltaa opittua.

Yhdessä työskennellessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tulosta. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Matematiikan sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolodistusta varten opettaja käyttää matematiikan valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut matematiikan tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan matematiikan tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy matematiikan lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin. Kriteereitä voidaan hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella matematiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista osaamisen näyttötilanteissa.

Luok-ka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
3. lk	Käytetään mahdollisimman monipuolisia työtapoja, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Hyödynnetään vertaisoppimista.	
4. lk	Käytetään mahdollisimman monipuolisia työtapoja, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Hyödynnetään vertaisoppimista.	Arvioinnin osana pienimuotoinen tutkimus tulokset esitetään taulukkona tai diagrammina (taulukkolaskenta)
5. lk	Käytetään mahdollisimman monipuolisia työtapoja, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Hyödynnetään vertaisoppimista.	
6. lk	Käytetään mahdollisimman monipuolisia työtapoja, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Hyödynnetään vertaisoppimista.	Arvioinnin osana pienimuotoinen tutkimus tulokset esitetään taulukkona tai diagrammina (taulukkolaskenta)

Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

•Tavoite: oppilas käyttää kuuntelemista, laulamista ja soittamista oppimisen välineenä, tunnistaa omat vahvuutensa ja motivaation kohteet musiikissa, osaa valita tasolleen sopivat soittotehtävät ja tavoitella edistymistä omalla tasollaan

•Soveltaminen: musiikinopetuksen pääasiallisina työtapoina käytetään kuuntelua, laulamista ja soittamista, oppilas kokeilee eri instrumentteja ja saa valita kiinnostavimman, opetuksessa tarjotaan eritasoisia soittotehtäviä, joista oppilas valitsee sopivan

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

•Tavoite: itsensä ja toisten sekä eri kulttuurien kunnioittaminen, paikalliskulttuurin tuntemuksen ja oman identiteetin vahvistaminen

•Soveltaminen: oman luovuuden ja ilmaisun esille tuominen musiikillisin keinoin ja toisten esitysten kuuntelemisen ja kunnioittamisen harjoittelu, eri musiikkikulttuurien tunteminen ja kunnioittaminen, Lapinlahden ja lähiseudun musiikki- ja kulttuurielämän esittelyä eri yhteyksissä (oppilaitokset, kulttuurilaitokset, harrastusmahdollisuudet, merkkihenkilöt ja teokset)

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

•Tavoite: tuodaan esille musiikki hyvinvoinnin edistäjänä arjessa ja juhlassa, erilaisten mielipiteiden esille tuominen ja hyväksyminen, kuulonhuolto musiikin harrastamisessa ja tekijänoikeudet musiikissa

•Soveltaminen: musiikin harrastusmahdollisuuksien esilletuominen opetuksessa, musiikin vaikutus arkisissa asioissa, kuten mainoksissa, elokuvassa jne., oppilaiden kuuntelutottumusten käsittely, musiikkimausta ja mielipiteistä keskustelu, kuulon suojaaminen musiikkia kuunnellessa ja soitettaessa, musiikin eri tallennemuotojen ja niiden käyttämiseen liittyvien tekijänoikeuksien esille tuominen opetuksessa

L4 Monilukutaito

•Tavoite: oppilas osaa kuunnella keskittyneesti ja pystyy erittelemään ja kommentoimaan kuulemaansa musiikissa, ymmärtää ja osaa käyttää musiikillisia termejä ja symboleita, osaa hyödyntää teknologisia sovelluksia musiikin oppimisessa, osaa tulkita laulunsanoja sekä kuvaa ja liikettä musiikin yhteydessä

•Soveltaminen: harjoitellaan aktiivista musiikin kuuntelua ja kuuntelutehtäviä, joissa tunnistetaan musiikin tyylejä, soittimia, kulttuureita ja musiikin peruselementtejä (rytmi, melodia, harmonia, sointiväri, dynamiikka ja muoto), keskustellaan musiikista käyttäen musiikin termejä (peruselementit) sekä kuuntelun ja musisoinnin yhteydessä, opetellaan lukemaan erilaisia nuotti- ja notaatiotapoja (nuotit, esitys- ja kertausmerkit, tabulatuurit, graafiset partituurit), käytetään sähköisiä soitonopetusmetodeja opiskelussa esim. youtube, rockway, riffstation tms., analysoidaan laululyyrikoita, musiikkivideota ja näyttämömusiikkia ja tutustutaan musiikilla vaikuttamiseen

L5 Tieto- ja viestintätekniikan osaaminen

•Tavoite: oppilas osaa käyttää musiikin kuuntelussa, laulamissa ja soittamisessa erilaisia tallennemuotoja ja laitteita sekä sovelluksia sekä koulussa että itsenäisen harrastamisen tukena tekijänoikeuksia kunnioittaen

•Soveltaminen: opetuksessa käytetään internetissä olevia palveluja ja sovelluksia, kuten youtube, rockway, riffstation tms. sekä sähköisiä opetusmateriaaleja kuten, music drive-in, tabletkoulu tms.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

•Tavoite: oppilas tuntee musiikkialan ammatteja ja koulutusuria

•Soveltaminen: opetuksessa esitellään musiikin eri ammatteja ja kuinka niihin kouluttaudutaan

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväään tulevaisuuteen rakentaminen

•Tavoite: oppilaat osallistuvat musiikinopetuksen, juhlaohjelmien ja muiden esiintymisten ja tapahtumien suunnitteluun ja toteutukseen, oppilas ymmärtää musiikin sisällön merkityksen eri yhteyksissä

•Soveltaminen: oppilaille annetaan vaihtoehtoja ja valinnaisuutta musiikinopetuksen toteuttamisessa, juhlaohjelmat, esiintymiset ja tapahtumat suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa, pyritään järjestämään erityyppisiä esiintymismahdollisuuksia, joissa huomioidaan musiikin sisältö ja kunnioitetaan tapahtuman luonnetta

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

***Vuosiluokkien 3-6** musiikin opetuksessa oppilaat oppivat suhtautumaan avoimesti ja kunnioittavasti toisten kokemuksiin sekä luomaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmässään. Samalla he tottuvat jäsentämään aiempaa tietoisemmin musiikillisia kokemuksia ja ilmiöitä sekä musiikkikulttuureja. Oppilaiden ymmärrys musiikkikäsitteistä ja ilmaisukeinoista syvenee ja laajenee samalla, kun taidot laulaa, soittaa, säveltää, liikkua ja kuunnella kehittyvät. Ääniin ja musiikin ilmaisukeinoihin liittyvää luovaa ja esteettistä ajattelua edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia musiikillisia tai monitaiteellisia kokonaisuuksia. Näissä tehtävissä oppilaat käyttävät mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa. Oppilaiden käsitys itsestään musiikillisena toimijoina rakentuu myönteisten oppimiskokemusten kautta.*

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista jokaiselle oppilaalle. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ennakkoluuloton ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
3. lk	S1 ,S2 (Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikki käsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen.) S3 .) S3 (Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista.) S4 (Monipuolinen musiikkiohjelmisto valitaan siten, että jokainen pystyy osallistumaan yhteismusisointiin, musiikkiliikuntaan ja muuhun musiikilliseen toimintaan. Ohjelmistoa suunniteltaessa kiinnitetään huomiota myös kulttuuriperinnön vaalimiseen siten, että ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia)	T1,T2,T3,T4 ja T7	Mahdollisuuksien mukaan esim. nokkahuilu, kannel ja kellopeli
4. lk	S1 , S2 (Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikki käsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen.) S3 (Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa	T1, T2, T4, ja T7	Mahdollisuuksien mukaan esim. nokkahuilu, kannel ja kellopeli. Paikalliseen musiikkiperinteeseen tutustuminen (esim. kansanmusiikki, soittimet).

	käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista.) S4 (Monipuolinen musiikkiohjelmisto valitaan siten, että jokainen pystyy osallistumaan yhteismusisointiin, musiikkiliikuntaan ja muuhun musiikilliseen toimintaan. Ohjelmistoa suunniteltaessa kiinnitetään huomiota myös kulttuuriperinnön vaalimiseen siten, että ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia))		
5. lk	S1, S2 (Musiikkikäsitteiden osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Huomio musiikin tulkintaan ja ilmaisullisiin keinoihin.) S3 (Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkitystä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.) S4 (Monipuolinen musiikkiohjelmisto valitaan siten, että jokainen pystyy osallistumaan yhteismusisointiin, musiikkiliikuntaan ja muuhun musiikilliseen toimintaan. Ohjelmistoa suunniteltaessa kiinnitetään huomiota myös	T1, T4, T6, T7 ja T8	Mahdollisuuksien mukaan säestyksessä bändisoittimet. Mahdollisuuksien mukaan tutustuminen (teoreettisesti/vierailu) paikallisiin musiikkialan yrityksiin. Mahdollisuuksien mukaan yhteistyö musiikkiopiston tai muun musiikkitoiminnan kanssa.

	kulttuuriperinnön vaalimiseen siten, että ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia))		
6. lk	S1, S2 (Musiikkikäsitteiden osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Huomio musiikin tulkintaan ja ilmaisullisiin keinoihin.) S3 . (Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkitystä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.) S4 (Monipuolinen musiikkiohjelmisto valitaan siten, että jokainen pystyy osallistumaan yhteismusisointiin, musiikkiliikuntaan ja muuhun musiikilliseen toimintaan. Ohjelmistoa suunniteltaessa kiinnitetään huomiota myös kulttuuriperinnön vaalimiseen siten, että ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia))	T1, T4, T5, T6, T7 ja T9	Mahdollisuuksien mukaan säästyksessä esim. kannel ja kellopeli Mahdollisuuksien mukaan tutustuminen (teoreettisesti/vierailu) paikallisiin musiikkialan yrityksiin. Mahdollisuuksien mukaan yhteistyö musiikkiopiston tai muun musiikkitoiminnan kanssa

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 3-6

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, opetusvälineiden käyttöä ja ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut niin, että myös

oppilaita kuullaan. Ratkaisuilla luodaan oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan jokaisen oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 3–6

Oppimisen ja osaamisen arviointi musiikissa on luonteeltaan ohjaavaa ja kannustavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa.

Musiikin opetuksessa oppilaat tarvitsevat opintojen aikaista ohjaavaa ja rohkaisevaa palautetta erityisesti yhteistoiminnan ja musiikillisten taitojen harjoittelemisessa. Palaute ohjaa jokaista oppilasta hahmottamaan musiikkia ja musiikkikäsitteitä sekä kehittämään toimintaansa ryhmän jäsenenä suhteessa soivaan musiikilliseen kokonaisuuteen. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä seurata erityisesti oppilaan yhteismusisointitaitojen, käsitteellisen ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

Musiikin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää perusteissa määriteltyjä musiikin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut opetussuunnitelman perusteissa asetetut vuosiluokkien 3–6 musiikin opetuksen tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vuosiluokille 3–6 asetettujen musiikin opetuksen tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Musiikin 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
3. lk	Mahdollisuuksien mukaan konserteissa vierailu tai konserttavierailut kouluille. Huomioidaan merkittävät musiikkitapahtumat, koulun juhlat ja juhluvuodet.	Arvioinnissa pyritään huomioimaan oppilaan erityistaidot.
4. lk	Mahdollisuuksien mukaan konserteissa vierailu tai konserttavierailut kouluille. Huomioidaan merkittävät musiikkitapahtumat, koulun juhlat ja juhluvuodet.	Arvioinnissa huomioidaan mahdollisimman monipuolisesti erilaisten työtapojen kautta osoitettu osaaminen.
5. lk	Mahdollisuuksien mukaan konserteissa vierailu tai konserttavierailut kouluille. Huomioidaan merkittävät musiikkitapahtumat, koulun juhlat ja juhluvuodet.	Arvioinnissa huomioidaan mahdollisimman monipuolisesti erilaisten työtapojen kautta osoitettu osaaminen.
6. lk	Mahdollisuuksien mukaan konserteissa vierailu tai konserttavierailut kouluille. Huomioidaan merkittävät musiikkitapahtumat, koulun juhlat ja juhluvuodet.	Arvioinnissa huomioidaan mahdollisimman monipuolisesti erilaisten työtapojen kautta osoitettu osaaminen.

Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Oppilaanohjauksen luokkatunneilla käydään läpi opiskelutekniikoita ja tarkastellaan erilaisia oppimistyyliä. Käytetään apuna erilaisia itsearviointi- ja pohdintatehtäviä tai testejä, joissa oppilaan tulee tarkastella omia toiminta- ja ajattelutapoja ja valmiuksiaan.
- Kannustetaan/ohjataan nuorta refleктоimaan omia kykyjä, taitoja ja ominaisuuksia urasuunnittelussa 8. ja 9. luokilla

L2 Kulttuurien osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Käydään läpi kulttuurien välisiä eroja esim. tavat, vuorovaikutus
- Pohditaan hyviä toimintamalleja työhaastattelutilanteissa, työelämässä kuten asiakaspalvelutilanteissa tai soveltuvuuskokeissa 8. ja 9. luokilla.
- Ohjauskeskusteluissa dialogi oppilaan kanssa vahvistaa oppilasta ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Kannustetaan oppilasta vastuunottamiseen omasta opiskelusta ja asioiden hoitamisesta itsenäisesti.
- Keskustellaan säännöllisen päivärytmin (uni, liikunta, lepo, ruokailu..) merkityksestä oppimisen kannalta 7. luokalla
- Sosiaalisia taitoja harjoitellaan työskentelemällä ryhmissä esim. esitelmien tekeminen ja esittäminen muulle ryhmälle.
- Oppilaita opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen tarkastelemalla opiskeluun, elämiseen ja asumiseen liittyviä kustannuksia.
- Työelämään tutustumispaikan oppilas etsii pääsääntöisesti itse, jossa korostuu vastuun kantaminen.

L4 Monilukutaito

- Opetellaan tulkitsemaan ja löytämään tietoa koulujen kotisivuilta, hakusivustoilta ja työvoimapalveluiden sivuilta.

L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

- Harjoitellaan erilaisten asiakirjojen tekemistä esim. työhakemus, cv
- Tutustutaan erilaisiin sähköisiin työnhaku- ja koulutushakupalveluihin ja KELA:n palveluihin.
- Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan erilaisten koulutuksiin ja ammatteihin liittyvien tehtävien avulla. Esimerkiksi etsitään netistä tietoa eri koulutuksista.
- Wilman käyttö opiskelun tukena.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- TET-jaksoilla oppilas oppii työelämätaitoja.
- Oppitunneilla harjoitellaan työnhakutaitoja esim. asiakirjat, työhaastattelutilanne
- Tutustutaan yrittäjyyteen esimerkiksi tehtävien avulla (laaditaan yritys), tutustumalla alueen yrityksiin ja yrittäjien toimintaan.
- Ohjauskeskusteluissa tarkastellaan oppilaan valmiuksia, vahvuuksia ja kiinnostuneisuutta eri ammatteja kohtaan 9. luokalla.
- Oppilas tutustuu erilaisiin ammattialoihin esimerkiksi erilaisten tehtävien, ammattialaesittelyvideoiden ja yritysvierailujen kautta.
- Oppitunneilla käydään läpi monipuolisesti eri koulutusaloja ja koulutusasteita.
- Pohditaan perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutusta ammatinvalintaan.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- Ohjauksessa tarkastellaan aktiivisuuden ja erilaisten työkokemusten merkitystä yhteiskunnallisen osallisuuden kannalta 9. luokalla.
- Työelämäjaksojen kokemuksia peilataan koulussa opittuihin taitoihin (oppiaineet, käytöstavat, vuorovaikutustaidot) ja tarkastellaan niiden merkitystä työelämässä tulevaisuudessa.
- Käydään läpi jatko-opintoihin hakeutumisen periaatteet ja keskustellaan hakuaikojen noudattamisen merkityksestä oppilaalle itselleen 9. luokalla.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Oppimisympäristönä oman kouluyhteisön ja lähiympäristön lisäksi voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot.

Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä, tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä. Ohjauksella tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä.

Oppilaanohjauksen tuella oppilaat kehittävät elämässä tarvittavia taitoja ja vahvistavat myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Heitä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa kouluyhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua.

Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen yhtenä tehtävänä on esitellä oppilaille työelämää, yrittäjyyttä ja erilaisia ammatteja. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjestetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
6. lk	S1, S2, S3	T5	Oppitunneilla tehdään runsaasti erilaisia pienimuotoisia suullisia harjoituksia

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runko viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Ruotsin B1-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin B1-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut ruotsin B1-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin B1-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkintataitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
6. lk		Arviointi on oppilasta kannustavaa ja hengeltään myönteistä

Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämäntarkoituksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäntietä. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Asioita tarkastellaan kerronnallisuuden, draaman, kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden alustava käsitteellistäminen. Uskonnon opetuksessa käytetään sisältöjen oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa korostetaan kiireettömyyttä ja keskustelua. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Tavoitteena on ilmentää koulussa edustettujen uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat ja kehittyvä kielitaito. Keskeisten käsitteiden ymmärtämistä tuetaan. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Uskonnon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaistamaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.

Uskonnon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellesään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolustusta varten opettaja käyttää uskonnon valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut uskonnon tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältävät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Ortodoksinen uskonto

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Yhdeksännellä luokalla etiikan kurssin alussa yhdessä oppilaiden kanssa kurssin oppimistavoitteet, yhteiset pelisäännöt ja oppilaat ottavat enemmän vastuuta oppimisestaan itsenäisten töiden kautta. Kirjataan tavoitteet jne ylös kurssin alussa.
- Kurssin lopussa kirjallinen työ jossa reflektoidaan kurssin aikaista työskentelyä. Painotus prosessin arvioinnissa ei tuotoksen.
- Esimerkiksi: Opintopäiväkirja, portfolio, ainestopohjainen essee, itsenäiset työt
- Kirkkohistorian kurssilla esim. reformaation kohdalla oppilaat etsivät , arvioivat, muokkaavat tietoa. Toimivat ryhmissä ja laativat argumentteja oman kantansa puolustamiseksi.

L2 Kulttuurien osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Koko 7-luokan kurssin tavoite vastaa L2 kohtaa. Kulttuurien kohtaaminen ja vuorovaikutus. Tavoite ymmärtää eri uskontojen lähtökohdat ja lomittaisuus yhteiskunnan kanssa.
- Oppilas ymmärtää suomalaisen kristillisen perinteen ja kirkon historian ja kehittymisen sekä niiden vaikutuksen nykyaikana. •Esimerkiksi: Vuorovaikutus taitoja hyödyntävä jonkin ilmiön kehittyminen pidemmällä aikavälillä.
- Pohditaan sitä miten kristilliset tavat ja uskomukset vaikuttavat omiin käsityksiimme siitä mikä elämässä arvokasta, tärkeää, oikein tai väärää.Tarvitaanko uskontoa määrittelemään näitä asioita? •Esim: Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan omia mielipiteitään ja kuuntelemaan ja punnitsemaan eroavia mielipiteitä rakentavasti.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Kultainen sääntö/moraali säädökset maailmanuskonnoissa. Pohditaan, vertaillaan ja arvioidaan. •Esim: Ryhmätyö, pohtiva essee, suullinen esitelmä jne.
- Pohditaan vastuullisen kuluttamisen ja kestävä kehityksen merkitystä ympäristöetiikassa.
- Hyvien ihmissuhteiden kehittäminen ja vaaliminen.
- Reflektoidaan omia arvoja, toimintaa ja ihmissuhteita. •Esim: Reflektioiva essee.

L4 Monilukutaito

- Oppii erityisesti lukemaan kuvia maailmanuskonnoista.
- Ymmärtää kuva ja väri symboliikan merkityksen.
- Voidaan tutustua eri uskontojen tekstikatkelmiin.
- Tilastotietoja ja karttoja uskontojen levinneisyydestä ja kannattajista.
- Analysoidaan eri kirkkokuntien taidetta, arkkitehtuuria, symboliikka ja niiden merkitystä.
- Lisäksi tutkitaan tilastoja ja karttoja eri kirkkokunnista ja protestanttisista yhteisöistä.
- Erialaisten tekstien jotka sisältävät eriäviä kantoja tietyistä moraalisesti kiistanalaisesta aiheesta.

- Arvioidaan tiedon luotettavuutta.
- Erotetaan fakta mielipiteestä ja luodaan oma perusteltu kanta asiaan.
- Tutustutaan Raamatun kantoihin asiasta ja pohditaan eri raamatun käännöksiä ja miten yhteiskunnan muutos vaikuttaa raamatun kieleen. ◦Esim: etsitään internetistä mielipiteitä pakolaisista ja käsitellään ryhmälle sopivalla tavalla.

L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

- Etsitään internettiin tuotettua materiaalia (sivustoja, tekstiä, kuvaa, videota) vieraista uskonnoista ja arvioidaan niiden luotettavuutta.
- Etsitään internettiin tuotettua materiaalia (sivustoja, tekstiä, kuvaa, videota) kristityistä kirkkoista ja protestanttisista yhteisöistä ja arvioidaan niiden luotettavuutta. ◦Mikä on materiaalin tuottajan tavoite ja tarkoitus jota hän hakee materiaalillaan.
- Oppilaat tuottavat sähköisesti laajemman työn valitusta aiheesta (raamattu/etiikka). ◦Oppilaat etsivät tietoa lähdekriittisesti työhönsä.
- Oppilaat saavat itse valita käyttämänsä tv-välineet ja ohjelmat.
- Oppilaat ymmärtävät, miten toteuttaa ideansa parhaalla tavalla.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- Ryhmätyö joka opettaa oppilaille pitkäjänteisyyttä, ryhmätoimintaa, suunnitelmallisuutta ja oman työn esittelyä. ◦Esim: Voidaan luoda teemapäivä eri uskonnoista alakoululaisille tai oman koulun oppilaille.
- Pohditaan elinkeinoelämän eettisiä periaatteita. ◦Voiton maksimointi elinkeinoelämässä suhteessa kristinuskon arvoihin.
- Kuinka tärkeää työ on ihmiselle?
- Määrittääkö ammatti ihmisen arvon?
- Asiantuntijoiden ja vierailijoiden käyttö jos mahdollista.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

- Suhde luontoon maailmanuskonnoissa, miten ihminen voi toiminnallaan vaikuttaa luontoon.
- Kristillisten kirkkojen vaikutus yhteiskunnallisiin asioihin. Tarkastellaan kirkon suhtautumista yhteiskunnalliseen muutokseen kurssin edetessä. ◦Esim: Pohditaan tämän hetken (esim. homoavioliitot) polttavia yhteiskunnallisia kysymyksiä, joihin kirkolta odotetaan vastausta.
- Tarkkaillaan ja arvioidaan mediassa käytävää keskustelua valitusta/valituista aiheesta.
- Ymmärtää olevansa osa yhteiskuntaa ja oman roolinsa kestävässä kehityksessä.
- Lähestytään asioita etiikan ja raamatun sisällön ja tulkinnan kautta. ◦Esim: Annetaan aloite ja päättävältä oppilaille suunnitella ja toteuttaa laajempi projekti. Tässä prosessissa oppilaat oppivat neuvottelu, sovittelu ja ristiriitojen ratkaisemisen taitoja yhteistoiminnallisesti.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

***Vuosiluokilla 3-6** uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan*

ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Luok-ka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi	Oppimisympäristö ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
3. lk		T1, T2, T7			
4. lk		T1, T2, T7, T11, T12			
5. lk		T3, T4, T9			Arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.
6. lk	S1 S2 S3	T4, T5, T6, T8, T10, T11	Oppitunneilla tehdään runsaasti erilaisia pienimuotoisia suullisia harjoituksia		Arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.

Evangelisluterilainen uskonto

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

•Yhdeksännellä luokalla etiikan kurssin alussa yhdessä oppilaiden kanssa kurssin oppimistavoitteet, yhteiset pelisäännöt ja oppilaat ottavat enemmän vastuuta oppimisestaan itsenäisten töiden kautta. Kirjataan tavoitteet jne ylös kurssin alussa.

- Kurssin lopussa kirjallinen työ jossa reflektoidaan kurssin aikaista työskentelyä. Painotus prosessin arvioinnissa ei tuotoksen.
- Esimerkiksi: Opintopäiväkirja, portfolio, ainestopohjainen essee, itsenäiset työt
- Kirkkohistorian kurssilla esim. reformaation kohdalla oppilaat etsivät , arvioivat, muokkaavat tietoa. Toimivat ryhmissä ja laativat argumentteja oman kantansa puolustamiseksi.

L2 Kulttuurien osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Koko 7-luokan kurssin tavoite vastaa L2 kohtaa. Kulttuurien kohtaaminen ja vuorovaikutus. Tavoite ymmärtää eri uskontojen lähtökohdat ja lomittaisuus yhteiskunnan kanssa.
- Oppilas ymmärtää suomalaisen kristillisen perinteen ja kirkon historian ja kehittymisen sekä niiden vaikutuksen nykyaikana. ◦Esimerkiksi: Vuorovaikutus taitoja hyödyntävä jonkin ilmiön kehittyminen pidemmällä aikavälillä.
- Pohditaan sitä miten kristilliset tavat ja uskomukset vaikuttavat omiin käsityksiimme siitä mikä elämässä arvokasta, tärkeää, oikein tai väärää.Tarvitaanko uskontoa määrittelemään näitä asioita? ◦Esim: Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan omia mielipiteitään ja kuuntelemaan ja punnitsemaan eroavia mielipiteitä rakentavasti.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Kultainen sääntö/moraali säädökset maailmanuskonnoissa. Pohditaan, vertaillaan ja arvioidaan. ◦Esim: Ryhmätyö, pohtiva essee, suullinen esitelmä jne.
- Pohditaan vastuullisen kuluttamisen ja kestävän kehityksen merkitystä ympäristöetiikassa.
- Hyvien ihmissuhteiden kehittäminen ja vaaliminen.
- Reflektoidaan omia arvoja, toimintaa ja ihmissuhteita. ◦Esim: Refleктоiva essee.

L4 Monilukutaito

- Oppii erityisesti lukemaan kuvia maailmanuskonnoista.
- Ymmärtää kuva ja väri symboliikan merkityksen.
- Voidaan tutustua eri uskontojen tekstikatkelmiin.
- Tilastotietoja ja kartoja uskontojen levinneisyydestä ja kannattajista.
- Analysoidaan eri kirkkokuntien taidetta, arkkitehtuuria, symboliikka ja niiden merkitystä.
- Lisäksi tutkitaan tilastoja ja kartoja eri kirkkokunnista ja protestanttisista yhteisöistä.
- Erialaisten tekstien jotka sisältävät eriäviä kantoja tietystä moraalisesti kiistanalaisesta aiheesta.
- Arvioidaan tiedon luotettavuutta.
- Erotetaan fakta mielipiteestä ja luodaan oma perusteltu kanta asiaan.
- Tutustutaan Raamatun kantoihin asiasta ja pohditaan eri raamatun käännöksiä ja miten yhteiskunnan muutos vaikuttaa raamatun kieleen. ◦Esim: etsitään internetistä mielipiteitä pakolaisista ja käsitellään ryhmälle sopivalla tavalla.

L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

- Etsitään internetiin tuotettua materiaalia (sivustoja, tekstiä, kuvaa, videota) vieraista uskonnoista ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

- Etsitään internetiin tuotettua materiaalia (sivustoja, tekstiä, kuvaa, videota) kristityistä kirkkoista ja protestanttisista yhteisöistä ja arvioidaan niiden luotettavuutta. •Mikä on materiaalin tuottajan tavoite ja tarkoitus jota hän hakee materiaalillaan.
- Oppilaat tuottavat sähköisesti laajemman työn valitusta aiheesta (raamattu/etiikka). •Oppilaat etsivät tietoa lähdekriittisesti työhönsä.
- Oppilaat saavat itse valita käyttämänsä tv-välineet ja ohjelmat.
- Oppilaat ymmärtävät, miten toteuttaa ideansa parhaalla tavalla.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- Ryhmätyö joka opettaa oppilaille pitkäjänteisyyttä, ryhmätoimintaa, suunnitelmallisuutta ja oman työn esittelyä. •Esim: Voidaan luoda teemapäivä eri uskonnoista alakoululaisille tai oman koulun oppilaille.
- Pohditaan elinkeinoelämän eettisiä periaatteita. •Voiton maksimointi elinkeinoelämässä suhteessa kristinuskon arvoihin.
- Kuinka tärkeää työ on ihmiselle?
- Määrittääkö ammatti ihmisen arvon?
- Asiantuntijoiden ja vierailijoiden käyttö jos mahdollista.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

- Suhde luontoon maailmanuskonnoissa, miten ihminen voi toiminnallaan vaikuttaa luontoon.
- Kristillisten kirkkojen vaikutus yhteiskunnallisiin asioihin. Tarkastellaan kirkon suhtautumista yhteiskunnalliseen muutokseen kurssin edetessä. •Esim: Pohditaan tämän hetken (esim. homoavioliitot) polttavia yhteiskunnallisia kysymyksiä, joihin kirkolta odotetaan vastausta.
- Tarkkaillaan ja arvioidaan mediassa käytävää keskustelua valitusta/valituista aiheesta.
- Ymmärtää olevansa osa yhteiskuntaa ja oman roolinsa kestävässä kehityksessä.
- Lähestytään asioita etiikan ja raamatun sisällön ja tulkinnan kautta. •Esim: Annetaan aloite ja päätävävalta oppilaille suunnitella ja toteuttaa laajempi projekti. Tässä prosessissa oppilaat oppivat neuvottelu, sovittelu ja ristiriitojen ratkaisemisen taitoja yhteistoiminnallisesti.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäntutkimus. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen

yhdykskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Oppilaan oppimisen arviointi

Luok-ka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi	Oppimisympäristö ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
3. lk		T1, T2, T7			
4. lk		T1, T2, T7, T11, T12			
5. lk		T3, T4, T9			Arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.
6. lk	S1 S2 S3	T4, T5, T6, T8, T10, T11	Oppitunneilla tehdään runsaasti erilaisia pienimuotoisia suullisia harjoituksia		Arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.

Vieraat kielet

Englanti, A-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kielenopetusta autenttista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Kuuntelu, puhuminen, kirjoittaminen, lukeminen yksin, parin kanssa, ryhmissä. Arviointia, mikä on itselle parhain tapa oppia. Tavoitteena on, että oppilas kehittyy myös muissa oppimisen tavoissa.

L2 Kulttuurien osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tavoitteena on oppia kertomaan omasta kulttuurista englanniksi ja tutustua kohdemaiden kulttuureihin.

Tutustutaan englannin kielen eri variaatioihin, esimerkiksi kuuntelemalla erilaisia aksentteja sekä havainnoimalla sanastollisia eroja, esimerkiksi britti vs. amerikanenglanti.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tehdään paritöitä eri oppilaiden kanssa. Keskustellaan vieraalla kielellä arjen taidoista ja hyvistä tavoista.

Harjoitellaan normaaleista arjen tilanteista selviytymistä englanniksi.

L4 Monilukutaito

Luetaan erilaisia kohdekielisiä tekstejä (kertomuksia, sarjakuvia, runoja, verkkouutisia, tiedetekstejä jne.).

Yritetään ymmärtää pääajatus, vaikka joka sanaa ei ymmärrettäisi.

L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

Tuotetaan tekstiä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen ja julkaistaan tuotos esimerkiksi peda.netissä oppilaiden käyttöön ja mahdollisuuksien mukaan laajemmin.

Opetellaan käyttämään nettisanakirjoja ja harjoitellaan etsimään tietoa englanniksi.

Kannustetaan käyttämään englantia kansainvälisessä vuorovaikutuksessa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Tutustutaan työelämäsanastoon, esimerkiksi harjoitellaan työhakemuksen laatimista ja työhaastattelua.

Jaetaan keskustelemalla kokemuksia mahdollisista työelämään tutustumisista.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja perustelemista.

Opetellaan kestävään kehitykseen liittyvää sanastoa.

Englannin A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Luok-ka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
3. k	S1 (oma kieli- ja kulttuuristausta) S2 (kieltenopiskelutaitojen opettelu) S3 (ääntämisen harjoittelu)	T5	Runsaasti suullisia parin kanssa tai ryhmässä tehtäviä harjoituksia
4. lk	S1 S2 (kieltenopiskelutaitojen syventäminen) S3	T6	Esimerkiksi Skype-yhteys toisiin oppilaisiin, tutustuminen eri tavoilla tuotettuihin englanninkielisiin materiaaleihin.
5. lk	S1 (englannin levinneisyys) S2 S3	T7	
6. lk	S1 (arvostava kielenkäyttö vuorovaikutus tilanteissa) S2 S3 (englannin kielen levinneisyys ja asema globaalissa kommunikaation kielenä)	T1, T11	Omien tekstien tuottaminen

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsaasti viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muuta nopeammin edistyville tai englannin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas itsearvioi oppimistaan ja saa vertaispalautetta. Oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, voivat myös osoittaa osaamistaan, kun arviointi on monipuolista.

Englannin A-oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää englannin A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut englannin A-oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan englannin A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy englannin A-oppimäärän lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki oppiaineen tavoitteet. Vuorovaikutuksessa toimimisen, tekstien tulkintataitojen ja tekstien tuottamistaitojen arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Luok-ka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
3. k	Laulut, leikit, pelit	arviointi on oppilasta kannustavaa ja hengeltään myönteistä
4. lk	Sähköiset sanastoharjoitukset	Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolinen jatkuva näyttö, esim. sanakokeet, tuntiaktiivisuus, kirjalliset ja suulliset tuotokset
5. lk		Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolinen jatkuva näyttö, esim. sanakokeet, tuntiaktiivisuus, kirjalliset ja suulliset tuotokset
6. lk	Pyritään hyödyntämään teknologiaa englanninkielisessä kanssakäymisessä. (Skype tai vastaava)	Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolinen jatkuva näyttö, esim. sanakokeet, tuntiaktiivisuus, kirjalliset ja suulliset tuotokset. Valtakunnallinen koe järjestetään mahdollisuuksien mukaan.

Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamisissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

L1

Oman mielipiteen esittäminen ja perustelu ajankohtaisista asioista.

Mistä löytää tietoa itselleen ajankohtaisista asioista?

L2

Suomalaisen yhteiskunnan rakenteiden ymmärtäminen

Keskustelu osana oppimista esimerkiksi väittelyt ja poliittinen toiminta

Kansalaisvaikuttaminen esimerkiksi:

- kansalaisaloite
- mielenosoitukset
- kansalaisjärjestöt
- puolueet

L3

Mistä löytää tietoa itselleen ajankohtaisista asioista.

Oman talouden hallinta mm.

- palkka
- verot
- pikavipit
- asuminen
- kuluttaminen
- kuluttajansuoja

Elämäntietä suomalaisessa yhteiskunnassa: neuvola – päivähoito – koulu – opiskelu – vahemmuus – työelämä – eläke – kuolema.

L4

Uutisten tulkinta, taulukoiden luku ja muodostaminen, kriittisyys

Media vaikuttamisen välineenä

L5

Tilastollisen aineiston hyödyntäminen, esimerkiksi:

- Ääntenlaskenta
- BKT-vertailu
- Äänestysaktiivisuus

Internet tiedonhankinnassa esimerkiksi:

- kriittisyys informaation valinnassa
- vaihtoehtomediat
- "luotettavat" tiedonlähteet (eduskunta, kela, valtio ja kunnat...)

Itselleen tärkeän tiedon hankinta ja hyödyntäminen esimerkiksi

- Työpaikan haku – työhakemus / CV
- Opintotuen ehdot ja hakeminen
- Työttömyyskorvaus
- Veroprosentti

Esitystekniikka

- Oman mielipiteen tiivistäminen diaan

Sosiaalinen media

L6

Työn haku

Yritysmuodot ja yrittäminen

Työelämän pelisäännöt

Yrityksen talous ja niiden välinen kilpailu

L7

Demokratiaan perusajatus

Äänioikeus, vaalit, puolueet

Kansalaisaktiivisuus

Kansalais- ja kunnallisaloite

Globalisaatio

Taloukasvu suhteessa ympäristön kantokykyyn

Yhteiskuntaopin tehtävä vuosiluokilla 4-6

Vuosiluokilla 4-6 yhteiskuntaopin opetuksen painopisteenä on perehtyminen yhteisölliseen elämään ja rakentavaan vuorovaikutukseen. Oppilaita rohkaistaan kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään ja perustelemaan näkemyksiään sekä löytämään omat vahvuutensa. Oppilaat harjoittelevat päätöksentekoa ja vaikuttamisessa tarvittavia taitoja kouluyhteisössä sekä muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa. Opetus vahvistaa oppilaiden kiinnostusta työtä, työelämää ja yrittäjyyttä sekä eri ammatteja kohtaan. Oppilaat tutustuvat oman taloudenhoidon ja vastuullisen kuluttamisen perusasioihin.

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4-6

Yhteiskuntaopin tavoitteiden kannalta on keskeistä käyttää vuorovaikutuksellisia, elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja tiedon luomisessa, kuten simulaatioita, opetuskeskusteluja, väittelyitä ja draamaa. Niiden kautta harjoitellaan yhteistoimintaa, osallistumista ja vaikuttamista lähiyhteisössä. Oppilaiden arki harrastuksineen ja omat kokemukset sekä oma luokka, koulu ja oppilaskunta sekä muut lähiyhteisön toimijat ovat osallistumisen harjoittelemisen kannalta erityisen tärkeitä. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö tarjoaa luontevan keinon yhteiskuntaa koskevan tiedon etsimiseen ja osallistumiseen yksin ja yhdessä toisten kanssa.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
3. lk	EI OPETETA		
4. lk	EI OPETETA		
5. lk	S1, S2	T1, T3, T4, T9	Mediakasvatus
6. lk	S3, S4	T3, T4, T5, T6, T9	Mahdollinen osallistuminen Yrityskylä-oppimiskokonaisuuteen, TET-päivä

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4-6

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaat näkemään itsensä yhteiskunnan jäsenenä, joilla on oikeuksia ja velvollisuuksia sekä tukea heidän kasvuaan yhteistyökykyisiksi erilaisten yhteisöjen jäseniksi. Oppilaita tuetaan erityisesti yhteiskuntaa ja taloutta koskevan tiedon etsimisessä, ymmärtämisessä ja soveltamisessa, jolla on merkitystä heidän oman elämänsä ja tulevaisuutensa kannalta. Oppilaita kannustetaan osallisuuteen ja keskusteluun. Oppiaineen käsitteellinen luonne otetaan huomioon avaamalla ja konkretisoimalla siinä käytettäviä keskeisiä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 3–6

Yhteiskuntaopissa oppimisen arvioinnilla ja palautteella oppilasta ohjataan ja kannustetaan toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännössä yhteiskunnasta oppimiaan tietoja ja taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolisesti erilaisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen hallintaan.

Yhteiskuntaopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää yhteiskuntaopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut yhteiskuntaopin tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan yhteiskuntaopin tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy yhteiskuntaopin lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas hahmottaa ympäröivän yhteiskunnan toimintaa sekä näkee itsensä osana kansalaisyhteiskuntaa omat vaikuttamismahdollisuutensa ja vastuunsa tiedostaen.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
3. lk		
4. lk		
5. lk	Mahdollisesti oman mediapäiväkirjan tekeminen	Monimuotoisen kirjallisen ja suullisen tuottamisen kautta osoitettu osaaminen
6. lk	Mahdollisesti työskenteleminen Yrityskylä-kokonaisuuden parissa ja itse Yrityskylässä	Monimuotoisen kirjallisen ja suullisen tuottamisen kautta osoitettu osaaminen

Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana²⁹¹ ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehdoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuun.

²⁹¹ Valtioneuvoston asetus (422/2012) 3 §
252

Luok-ka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
3. lk	S1 (toimiminen hätätilanteissa, liikenneturvallisuus, sairauksien ehkäisy, terveellinen ravinto) S2 (yhdessä toisten kanssa toimiminen, yksinkertaiset laitteet ja koneet) S3 (Suomi) S4 (pihan ja lähiympäristön tutkiminen) S5 (veden kiertokulku, vuorokauden. ja vuodenaajat) S6		
4. lk	S1 (ensivun alkeet, terveelliset elämäntavat, tavallisimpia lasten ja nuorten sairauksia,) S2 (sähkö- ja paloturvallisuus) S3 (pohjoismaat ja Baltia) S4 (vesistöt ja niiden eliöt) S5 (ääni ja valoilmiot, elinympäristön muutokset eri vuodenaikoina) S6		
5. lk	S1 (ihmisen rakenne ja elintoiminnot, murrosiän muutokset, seksuaalinen kehitys ja ihmisen lisääntyminen) S2 (erilaiset vuorovaikutustilanteet ja niissä toimiminen) S3 (Eurooppa ja Afrikka)		

	S4 (kotipiha, puutarha ja puistot) S5 (yhteyttäminen, avaruus, maapallon rakenne) S6		
6. lk	S1 (ihmissuhteet ja tunteiden ilmaisu ja säätely, omaa oppimista tukevat asiat) S2 (päihteet, fyysinen ja henkinen koskemattomuus) S3 (Aasia ja Australia) S4 (metsän luonto, suot) S5 (palaminen, ravintoketjut, metsien hyötykäyttö) S6		

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 ympäristöopin opetus voidaan jäsentää kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan ympäröivää maailmaa sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa kasvuaan ja kehitystään. Ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla syvennetään kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Vuosiluokkakokonaisuuden loppupuolella pohditaan myös eri tiedonalojen ominaispiirteitä.

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 3-6

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan

254

toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevista henkilökohtaisista asioista. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 3–6

Ympäristöopin osaamisen arvioimisessa keskeistä on tutkimisen ja työskentelyn arviointi ympäristöopin eri tiedonalojen tiedollisen osaamisen arvioinnin ohella. Ympäristöopin eri tiedonaloja yhdistetään kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperustansa. Oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Ympäristöopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin. Lukuvuosiarviointi 6. luokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ympäristöopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut ympäristöopin tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ympäristöopin tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ympäristöopin lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkokäsityksiä, vahvuuksia ja kehittämistarpeita sekä rohkaistaan kannustamaan toisia oppimisessa. Oppimista ohjataan kysymysten, rakentavan palautteen ja konkreettisten kehittämis ehdotusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti työskentelytaitojen ja motivaation kehittymistä.

Luok-ka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)
3. lk	Lähiympäristön hyödyntäminen opetuksessa mahdollisimman monipuolisesti.
4. lk	Lähiympäristön hyödyntäminen opetuksessa mahdollisimman monipuolisesti.
5. lk	Lähiympäristön hyödyntäminen opetuksessa mahdollisimman monipuolisesti. esim. kasvikanسیون kokoaminen
6. lk	Lähiympäristön hyödyntäminen opetuksessa mahdollisimman monipuolisesti.

16. Vuosiluokat 7-9

16.1. Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Erityistä huolta pidetään siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaisi pohtia ratkaisujaan realistisesti ja tietoon perustuen. Oppilaiden väliset yksilölliset kehityserot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysrytmi, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä vastuunottoon itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Välittämisellä, yksilöllisellä kohtaamisella sekä työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä. Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä. Se on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki. Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan sekä suuntautuvat ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun esimerkiksi taiteellisissa produktioissa, tutkimushankkeissa tai yhteiskunnallisissa projekteissa.

16.2. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista. Koulun tehtävä on huolehtia, että myös näillä vuosiluokilla työskentelytavat ja arviointikäytännöt ovat oppilaiden ikäkauteen ja edellytyksiin soveltuvia. Tärkeää on, että kotona ja koulussa huolehditaan myös oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

Kuudennen luokan aikana:

- Kuraattori jututtaa tulevat seiskat ja alakoulun luokanopettajan. Tarvittaessa mukana voivat olla opo, erityisopettaja, luokanopettaja, huoltaja tai muu tarpeelliseksi katsottu henkilö.
- Opinto-ohjaaja käy kertomassa yläkoulusta alakouluille.
- Kuudesluokkalaiset vierailevat yläkoulussa tulevassa luokassaan, luokanvalvojan johdolla.
- Tiedonsiirtolomake huoltajan täytettävänä Wilmassa.
- Vanhempainilta kuudennen luokan oppilaiden huoltajille. Paikalla tuleva luokanvalvoja, opinto-ohjaaja ja tarvittaessa muuta koulun henkilökuntaa.

Seitsemännellä luokalla:

- Tiedonsiirto aineenopettajille ja luokanvalvojille. Tiedonsiirto järjestetään koulukohtaisesti seitsemännen luokan alussa.
- Yläkoulun opetushenkilöstö tulee tutuksi alakoulun oppilaille ja huoltajille mm. Kodin ja koulun päivissä.
- Ryhmäytymispäivä 7. luokan syksyllä.
- Syksyn väliarviointi toteutetaan arviointikeskusteluna.

16.3. Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä koulutus- ja uravalinnoistaan. Siirtymä edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata opiskelun edellytykset ja hyvinvointi. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta lisääntyvää elämänhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin oppilaanohjauksen ja oppilashuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin opinto-ohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin. On tärkeä varata aikaa keskustella oppilaiden kanssa heidän suunnitelmistaan ja auttaa oppilaita ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja.

16.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9

Edellytykset laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle vahvistuvat oppilaiden kasvun myötä. Toisaalta oppiaineiden välisen yhteistyön ja kouluarjen hallinnan haasteet lisääntyvät. Koulu voi parhaimmillaan tarjota yhteisön, jonka murrosiässä oleva nuori voi kokea itselleen merkitykselliseksi ja joka auttaa jäsentämään sekä omaa kehitystä että ympäröivää maailmaa. Erityisen tärkeitä on luoda mahdollisuuksia itsetuntoa vahvistaviin osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin sekä ohjata jokaista oppilasta tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa ja näkemään realistisesti myös kehittymistarpeensa.

Näinä vuosina jatketaan kestäväen elämäntavan ja hyvinvoinnin pohjan rakentamista ja pohditaan oppilaiden kanssa kestäväen kehityksen sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä kulttuurisia ja ekologisia edellytyksiä. Opetukseen tuodaan esimerkkejä, käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestäväen kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä tuetaan kaikissa oppiaineissa kullekin oppiaineelle luontevalla tavalla. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä oppilaiden kanssa tähtää erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen ja syventämiseen.

16.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelämällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heidä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

Paikalliset tarkennukset kuvattu kunkin oppiaineen kohdalla.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heidä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä

yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeitä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehooaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Paikalliset tarkennukset kuvattu kunkin oppiaineen kohdalla.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestävään elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesäätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävä elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Paikalliset tarkennukset kuvattu kunkin oppiaineen kohdalla.

L4 Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osataksaan tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

Paikalliset tarkennukset kuvattu kunkin oppiaineen kohdalla.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeitä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeitä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja

viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Paikalliset tarkennukset kuvattu kunkin oppiaineen kohdalla.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Paikalliset tarkennukset kuvattu kunkin oppiaineen kohdalla.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvuille demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia

kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelmista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

Paikalliset tarkennukset kuvattu kunkin oppiaineen kohdalla.

16.6. Oppiaineet

Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun

tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnessa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on edistää oppilaiden kielellisiä ja kulttuurisia taitoja monimuotoisissa viestintäympäristöissä. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja monimediasissa ympäristöissä niin, että he hahmottavat oman viestijäkuvansa ja pystyvät osaltaan vaikuttamaan myönteiseen viestintäilmapiiriin. Opetuksen tehtävänä on rohkaista oppilaita oma-aloitteisiksi ja osallistuviksi kansalaisiksi, jotka osaavat perustella näkemyksiään ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan eri viestintävälineitä hyödyntäen. Tekstien valikoima laajenee yhteiskunnallisten sekä opiskelu- ja työelämässä tarvittavien tekstien suuntaan. Oppilaita ohjataan puhutun ja kirjoitetun kielen normien hallintaan ja taitoon käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä. Kirjallisuuden analyysin ja tulkinnan taitoja syvennetään. Oppilaita ohjataan kirjallisuuden lukemiseen, oman lukuharrastuksen syventämiseen ja lukuelämysten hankkimiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediasissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri

sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Laaja-alaiset oppimiskokonaisuudet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Äidinkielessä keskustellaan ja pohditaan asioita eri näkökulmista. Kuunnellaan toisten näkemyksiä. Haetaan tietoa näkemysten tueksi. Harjoitellaan argumentointikeinoja väitellen, keskustellen ja kirjoittaen. Käytetään pelejä ja ilmaisutaidon harjoituksia oppimiseen.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tutkitaan omaa kieltä ja kulttuuria, tutustutaan monipuolisesti suomenkieliseen kirjallisuuteen ja harjoitellaan tulkitsemaan sitä.

Äidinkielessä tutustutaan teatteriin esim. teatterivierailulla.

Äidinkielessä analysoidaan mediaympäristöä, tutustutaan mediateksteihin ja harjoitellaan niiden tuottamista.

Äidinkieli sisältää monipuolisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi keskustelua, puhe-esityksiä ja esitelmiä.

Rohkaistaan esittämään mielipiteitä ja ymmärtämään vastakkaisten mielipiteiden taustat.

Kirjoitetaan ja luetaan vaikuttamaan pyrkiviä tekstejä.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Erilaisten mielipiteiden esille tuominen ja hyväksyminen.

Oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Mainontaa opetellaan analysoimaan, tulkitsemaan ja tarkastelemaan kriittisesti.

Tekijänoikeuksiin tutustuminen, lähdeviitteet.

Opetellaan toimimaan vastuullisesti netissä.

L4 Monilukutaito

Tietoa haetaan, luetaan, tulkitaan, tuotetaan ja esitetään käyttäen mahdollisuuksien mukaan eri kanavia ja erilaisia esitystapoja.

Opitaan tulkitsemaan erilaisia tekstejä, tilastoja, karttoja ja kuvia.

Äidinkielessä tekstejä tarkastellaan yksin ja ryhmissä monipuolisissa tekstiympäristöissä, johon kuuluvat esimerkiksi audiovisuaaliset ja painetut tekstit.

L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

Äidinkielessä opetellaan käyttämään tekstinkäsittelyohjelmaa, vahvistetaan aikaisempia taitoja tekstidokumentin muokkaamisessa (otsikointi, sisällysluettelo, kuvien liittäminen jne.) Tekstidokumentin asettelun säilyttäminen tiedostomuotoja hyväksikäyttäen.

Äidinkielessä oppilas harjoittelee luotettavan tiedon etsimistä verkkoympäristöstä ja tiedon käyttämistä omassa tekstissä tekijänoikeuksia kunnioittaen.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja.

Äidinkielessä harjoitellaan tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivaa puhuttua ja kirjoitettua kieltä esimerkiksi työhaastattelu.

Tutustutaan yleisimpiin työelämässä tarvittaviin tekstilajeihin esimerkiksi työhakemus, CV, raportti.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Oppilaat oppivat vaikuttamisen ja päätöksenteon keinoja: äidinkielessä neuvotellaan, väitellään, ilmaistaan mielipiteitä, harjoitellaan kokouskäytäntöjä.

Vahvistetaan käsitystä omista vaikuttamismahdollisuuksista; vain omalla aktiivisuudella voi parantaa/saavuttaa asioita.

Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

***Vuosiluokilla 7–9** erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja monipuoliseen lukemiseen.*

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja

kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Luok-ka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
7. lk	S1 -pari- ja ryhmätyöt -opetuskeskustelu -haastattelu -esitelmä S2 -teksti ja tekstilaji -tiivistelmä tai referaatti -nuortenkirjallisuus, tietokirjallisuus -fakta ja fiktio -tiedonhaku -kirjastonkäytön opetus -sosiaalinen media -uutinen S3 -kertomus -kuvaus -tekstinteen vaiheet -koevastaus -sanaluokat ja sijamuodot -verbien persoona- ja aikamuodot -kielenhuolto: lause ja virke, päälause ja sivulause, välimerkit, suora ja epäsuora esitys, alkukirjain, yhdyssanat S4 -kirjallisuuden pääajit ja tärkeimmät käsitteet -nuortenkirjan/-kirjojen lukeminen	T1-T4 T5-T9 T10-T14 -koevastaus integroidaan reaaliaineisiin T16	-sovitaan yhteistyöstä reaaliaineiden opettajien kanssa mahdollisuuksien mukaan
8. lk	S1	T1-T4	

	-vaikuttava puhuminen: puhe, väittely, neuvottelu -kielen vaihtelu: yleiskieli, puhekieli S2 -lehtien tekstilajit -mainonta -mediatekstit (esim. blogitekstit, tv-ohjelmat, dokumenttielokuva) -kirja-analyysi S3 -mielipideteksti -arvostelu -modukset -lauseen rakenne: lauseke, lauseenjäsenet -oikeinkirjoituksen kertausta S4 -kaunokirjallisuuden lajityypit: tieteis-, kauhu-, fantasia-, rakkaus-, rikoskirjallisuus	T5-T9 T10-T14 T16	
9. lk	S1 -kokous -tilannepuhe -teatteri- ja elokuvailmaisu S2 -novelli- ja runoanalyysi S3 -aineistopohjainen essee -äidinkielen ja kirjallisuuden lopputyö -lähdekritiikki ja tekijänoikeudet	T1-T4 T10-T14 T10-T14 T15, T16, T17 -tutustuminen Juhani Ahon ja Minna Canthin elämään ja tuotantoon	-luetaan Ahon ja Canthin tekstejä -vierailut mahdollisuuksien mukaan

-lauseenvastikkeet		
-kielenhuollon kertausta		
S4		
-suomen kielen ominaispiirteet		
-maailman kielet ja suomen kielen sukul kielet		
-murteet ja kielen vaihtelu		
-Suomen kielitilanne		
-sanasto ja nimistö		
-suomalaisen kirjallisuuden vaiheet		
-kansanperinne ja Kalevala		
-klassikon lukeminen		

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisissä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Luok-ka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
7. lk	-tutustutaan kirjastoon ja sen palveluihin, opetellaan käyttämään kirjaston tietokantaa -kirjoittaminen tekstinkäsittelyohjelmaa apuna käyttäen -kirjailijavierailu mahdollisuuksien mukaan	Monipuolinen osaamisen osoittaminen erilaisin näytöin: kokeet, kirjoitelmat, ryhmässä työskentely, projektityöt, esitelmät ja muut suulliset esitykset, tuntityöskentely ja kotitehtävät. Oppilas harjaantuu arvioimaan omia tuotoksiaan ja antamaan muille rakentavaa palautetta. Oppilaan osoittama lukuharrastus vaikuttaa myönteisesti oppiaineen arviointiin.
8. lk	- kirjailijavierailu mahdollisuuksien mukaan	Monipuolinen osaamisen osoittaminen erilaisin näytöin: kokeet, kirjoitelmat, ryhmässä työskentely, projektityöt, esitelmät ja muut suulliset esitykset, tuntityöskentely ja kotitehtävät. Oppilas harjaantuu arvioimaan omia tuotoksiaan ja antamaan muille rakentavaa palautetta. Oppilaan osoittama lukuharrastus vaikuttaa myönteisesti oppiaineen arviointiin.
9. lk	- Teatterivierailu -kirjailijavierailu mahdollisuuksien mukaan	Monipuolinen osaamisen osoittaminen erilaisin näytöin: kokeet, kirjoitelmat, ryhmässä työskentely, projektityöt, esitelmät ja muut suulliset esitykset, tuntityöskentely ja kotitehtävät. Oppilas harjaantuu arvioimaan omia tuotoksiaan ja antamaan muille rakentavaa palautetta. Oppilaan osoittama lukuharrastus vaikuttaa myönteisesti oppiaineen arviointiin. Oppilaan päättötyöstään saama arvosana antaa oppiaineen päättöarvioinnissa huomioitavaa informaatiota hänen kyvystään valikoida lähdemateriaalia, prosessoida tietoa ja suunnitella ja aikatauluttaa tekemisiään, noudattaa ohjeita sekä hallita

	laajojakin kokonaisuuksia. Päättötyö on näyte oppilaan kielenhallinnan tasosta sekä hänen kyvystään analysoida ja tulkita kaunokirjallisuutta sekä käyttää työssään tarvittavaa tekstilähtöisen analyysin käsitteistöä.

Biologia

Oppiaineen tehtävä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta sekä ohjata oppilaita ymmärtämään ekosysteemien toimintaa, ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa työskennellään myös luonnossa ja ohjataan oppilaita tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa käytetään sekä maasto- että laboratoriotyömenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa tuetaan oppilaiden ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologialla hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa oppilaita ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, eettisissä pohdintoissa, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää oppilaiden ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Oppilaat saavat valmiuksia vaikuttaa ja osallistua oman lähiympäristönsä kehittämiseen ja sen säilymiseen elinvoimaisena. Oppilaita ohjataan kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Biologiassa erilaiset kokeet/testit, joiden tuloksia analysoidaan.
- Havainnot luonnonilmiöistä, kuten säämittaukset, kevätseuranta, lajien tunnistus.
- Verenpaineen tai keuhkojen tilavuuden mittaukset, kehon kunnon määrittäminen niiden avulla.
- Älykkyystestit -> ajattelu.

L2

- Tutustuminen lähimetsiin 8-luokalla
- Tutustuminen vesiympäristöön 7-luokalla

L3

- Ihmisen fyysisten rakenteiden ja toiminnan yhteys terveyteen 9-luokalla

L4 Monilukutaito

- Diagrammien, karttojen ja kaavioiden tulkinta
- Kuvien tulkinta

L5 Tieto- ja viestintätekniikan osaaminen

- Laaditaan esitelmät hyödyntäen TVT:n keinoja
- Kasvikansion tuottaminen digitaalisesti mahdollisuuksien mukaan 8-luokalla
- Tiedonhankinta internetistä

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- Oman aloitekyvyn vahvistaminen
- Vastuullinen huolehtiminen välineistöstä

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

- Nimikkometsä (8-luokalla), jota seurataan.
- Vesinäytteet lähijärvestä 7-luokalla.
- Jokamiehen oikeuksien noudattaminen luonnossa liikuttaessa

Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että biologian opetuksessa oppilailla on mahdollisuus työskennellä erilaisissa tutkimuksellisuutta tukevista oppimisympäristöissä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maasto- ja laboratoriotyöskentelyssä oppilaita ohjataan havainnoimaan ja käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä. Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on, että oppilaita ohjataan käyttämään myös sähköisiä oppimisympäristöjä biologisen tiedon hankinnassa, käsittelyssä, tulkinnassa ja esittämisessä.

Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet. Monipuolisten työtapojen avulla jokainen oppilas saa erilaisia kokemuksia, pystyy omaksumaan luonnontieteelle luonteenomaisia tutkimusmenetelmiä ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa. Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät oppilaiden taitoa pohtia omia arvovalintoja. Lisäksi oppilaille kehittyy taito tarkastella kriittisesti ilmiöitä ja erilaisia tietolähteitä.

Luok-ka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
7. lk	S1 S2(Vesiekosysteemi) S3 (Vesiekosysteemi) S4 (Vesieliöt) S6	T6, T8	Retki rannalle mahdollisuuksien mukaan Näytteiden tutkiminen, käsittely ja raportointi
8. lk	S1 S2 (Metsäekosysteemi) S3 (Metsä-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemi) S4 (Metsän eliöiden monimuotoisuus ja ekosysteemien vertailu, kasvien kasvatus) S6	T6, T8, T9	Retki metsään mahdollisuuksien mukaan Näytteiden tutkiminen, käsittely ja raportointi
9. lk	S1 S4 (Perinnöllisyys, evoluutio, bioteknologia) S5 S6	T4 T13	

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä. Maasto- ja laboratoriotyöskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisten työmenetelmien valinnassa. Kasvua, kehitystä sekä oppimisen iloa tukevat tutkimuksellisuus, yhdessä tekeminen, vastuullisuus omasta työskentelystä, luontosuhteen syveneminen sekä tiedon liittäminen jo ennestään opittuun. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa oppilaiden mahdolliset vaikeudet laboratorio- ja maastotyöskentelyssä. Oppilaita tuetaan työskentelyssä kunkin omien vahvuuksien pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaiden taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttäminen on mahdollista yhteisissä tutkimustehtävissä, joissa oppilaat toimivat erilaisissa rooleissa ja etenevät yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita

rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havaintoja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimuotoisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona biologian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt biologian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on biologian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan biologian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy biologian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Biologiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella biologiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Biologiassa kussakin kriteerikuvauksessa ilmaistaan myös alemman arvosanan osaaminen.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
7. lk	Ympäröivä luonto osaksi oppimisympäristöä	
8. lk	Kasvikansion kerääminen (kasvit kerätään 7-8 luokan välisenä kesänä tai 8. luokan syksynä) Ympäröivä luonto osaksi oppimisympäristöä	Kasvikansion arvioiminen
9. lk	Toiminnallisuus ja tutkiva oppiminen	

Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustiedon tehtävä

Elämänkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä

koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaiteja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Elämäkatsomustiedon tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 elämäkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteetin ja elämäkatsomuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis- ja keskusteluympäristö, jossa oppilas kokee tulevaisuutensa kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloittaessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Oppilaat elävät globalisoituvassa mediamaailmassa, jota erilaiset digitaaliset sovellukset muokkaavat. Siksi elämäkatsomustiedon oppimisympäristössä on olennaista, että välitön henkilökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

Luok-ka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
7. k	S1 Katsomus ja kulttuuri	T3	Oman maailmankatsomuksen analysointi esim. esseen avulla Kiinnitetään huomiota käsitteiden tarkoituksenmukaiseen hallintaan
8. lk	S2 Etiikan perusteita	T8	Etiikan sanasto ja teorat Katsomukselliseen suvaitsevaisuuteen ohjaaminen keskustelun ja yhteisen pohdinnan keinoin
9. lk	S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus	T9, T10	Tutustaan ihmisoikeusjärjestöihin ja niiden toimintaan

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Elämäkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona elämäkatsomustiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut elämäkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt elämäkatsomustiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on elämäkatsomustiedon

tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosan kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy elämäkatsomustiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Elämäkatsomustiedon arvioinnissa painotetaan sitä, että oppiaineessa edistetään oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää ja korostetaan oppilaiden kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Elämäkatsomustiedossa tuetaan oppilaan itsenäisen ajattelun ja argumentaation kehitystä ja avointa pohdiskelusta. Kehitys on koko yläkoulun kestävä jatkumo, mikä otetaan huomioon päättöarviointia annettaessa.

Luok-ka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
7. k	Vierailut eri katsomuksellisiin yhteisöihin mahdollisuuksien mukaan Vierailijat Elämykselliset ja toiminnalliset työtavat opettajan oman valinnan mukaan tavoitteiden suunnassa opetusryhmä huomioiden	Tuntiaktiivisuus yksi arvioinnin peruste kirjallisten yms. tuotosten lisäksi
8. lk	Omakohittaiset tuotokset (esim. tutkielma, esitys, portfolio, video) Tuntikeskusteluun osallistuminen Elämykselliset ja toiminnalliset työtavat opettajan oman valinnan mukaan tavoitteiden suunnassa opetusryhmä huomioiden	Kokeen voi korvata arvioitavalla oppilastyöllä esim. tutkielma, esitys, portfolio, video) Tuntiaktiivisuus yksi arvioinnin peruste kirjallisten yms. tuotosten lisäksi
9. lk	Esitelmät ja tutkielmat yms. sisältöalueen aihepiiristä oppilaiden mielenkiinnon mukaan Elämykselliset ja toiminnalliset työtavat opettajan oman valinnan mukaan tavoitteiden suunnassa opetusryhmä huomioiden	Tuntiaktiivisuus yksi arvioinnin peruste kirjallisten yms. tuotosten lisäksi

Fysiikka

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee

oppilaiden valmiuksia keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea fysiikkaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on kvalitatiivisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun ja matemaattisten taitojen kehittyessä laajennetaan työskentelyä joidenkin ilmiöiden osalta kvantitatiiviselle tasolle. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita fysiikan opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Tuetaan tutkivaa ja luovaa työskentelyotetta kokeellisessa työskentelyssä antamalla riittävästi mahdollisuuksia kokeelliseen työskentelyyn.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

SI-järjestelmä kansainvälisenä kielenä.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Liikennesääntöjen tarkastelu fysiikan lakien näkökulmasta.

L4 Monilukutaito

Harjoitetaan monilukutaitoa tarkastelemalla eri energialähteitä, kuten ydinvoimaa, eri näkökulmista ja pohtimalla energialähteiden käytön eettisyyttä.

Erilaisten taulukoiden tulkinta ja johtopäätösten tekeminen niiden pohjalta.

Kytkenäkaaviot

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Vertaillaan omien kokeellisten töiden tuloksia eri tietolähteistä saatuihin vastaaviin tuloksiin.

Tulosten taulukointi, raportointi ja graafiset esitykset.

Esimerkiksi jarrutusmatkan mallintaminen GeoGebran liukusäätimellä.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaat harjoittelevat toiminnallisissa opiskelutilanteissa suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Pohditaan kierrätyksen merkitystä ja luonnonvarojen riittävyyttä energiatalouden kannalta.

Ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys esimerkiksi energian säästämisen kannalta paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

Fysiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy kaikkiin muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennyttään kvalitatiivisella tasolla.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa: Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Vuorovaikutus ja liike: Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

S6 Sähkö: Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Fysiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten

tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta fysiikan ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
7. lk	S1, S4 (maailmankaikkeus)	T6 T15	Työturvallisuus
8. lk	S1, S4 S5	T10 T15	
9. lk	S1, S2, S3, S4, S6	T3 T14 T15	Fysiikan lainalaisuudet osana liikenneturvallisuutta

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Fysiikan tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja

vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona fysiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt fysiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on fysiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan fysiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy fysiikan päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella fysiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikka tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
7. lk	Mahdollisuuksien mukaan tehdään yritysvierailuja tai muuten tutustutaan aihepiiriin sopiviin yrityksiin tai toimialoihin.	Kokeellinen työskentely.
8. lk	Mahdollisuuksien mukaan tehdään yritysvierailuja tai muuten tutustutaan aihepiiriin sopiviin yrityksiin tai toimialoihin.	Kokeellinen työskentely.
9. lk	Mahdollisuuksien mukaan tehdään yritysvierailuja tai muuten tutustutaan aihepiiriin sopiviin yrityksiin tai toimialoihin.	Kokeellinen työskentely.

Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historian tutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

◦Aasia 8. luokalla

Afrikka 7. luokalla

Pohjois-Amerikka sekä 7. että 8. luokalla

Ranskan vallankumous

Toinen maailmansota

Orjuus ihmisoikeuksien vastaisena toimintana

◦koulun muutos

tiedonvälityksen kehitys

ammatit

liikkuminen (teollistuminen)

◦Kartat: sodat

Tekstit: esimerkiksi sanomalehdistön synty, hyökkäämättömyyssopimus, aikalaiskuvaukset

Tilastot: esimerkiksi äänestystulokset, sodan osapuolten vertailu, teollistuminen (rautatiet, sotatarvikkeet)

Ajalle ominaiset kuvat, maalaukset ja muu ilmaisu esimerkiksi Vapaus johtaa kansaa, Eetu Isto, propaganda.

•Esitelmät ja projektityöt

Kuvien haku ja analysointi

Tehtäviin liittyvät internet-aineistot

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Ajankohtaisten tapahtumien historiallisia juuria tarkastelemalla liitetään opiskeltavat sisällöt yhteiskuntaopin keskeisiin käsitteisiin.

Oppiaineiden tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä. Tavoitteena on kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen.

Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
7. k	S1-3, S4 I maailmansota (kirjasarjasta riippuen)	T11 painotetaan erilaisten lähteiden käyttöä tiedon hankinnassa, esim. kuvat, taulukot, kartat, tekstit.	Historiallisten tapahtumien tarkastelu erityyppisten lähteiden pohjalta.
8. lk	S4 1920-luvulta eteenpäin + S5-6.	T5, Saksan kehitys 1 ms -> 2 ms T6 ja T8 (kylmä sota)	Ryhmätyöskentelyä kylmän sodan kriiseistä tai muusta sopivasta aiheesta.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 7-9

Historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä.

Jotkut historianopetuksessa käytetyt käsitteet (esimerkiksi yhteiskunta ja demokratia) ovat sellaisia, joiden ymmärtämistä syvennetään koko peruskoulun ajan oppilaan siirtyessä konkreettisesta ajattelusta käsitteelliseen ajatteluun.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7-9

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja osaamisen osoittamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt historian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on historian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy historian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
7. lk	Mahdollisuuksien mukaan vierailut lähiseutujen museoissa.	Historiallisen tiedon hallinnan osoittaminen oppitunneilla. Arvioinnissa otetaan huomioon yksin tai ryhmässä tuotettavan historiatiedon esittäminen, tulkinta ja selittäminen.
8. lk	Mahdollisuuksien mukaan vierailut lähiseutujen museoissa.	Historiallisen tiedon hallinnan osoittaminen oppitunneilla. Arvioinnissa otetaan huomioon yksin tai ryhmässä tuotettavan historiatiedon esittäminen, tulkinta ja selittäminen.

Kemia

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea kemiaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun kehittyessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Oppilaiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita kemian opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa kemiaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Tuetaan tutkivaa ja luovaa työskentelyotetta kokeellisessa työskentelyssä antamalla riittävästi mahdollisuuksia kokeelliseen työskentelyyn.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaita ohjataan tunnistamaan kemian kansainvälinen kieli alkuaineiden kemiallisten merkkien avulla.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Opetellaan tunnistamaan yleiset varoitusmerkit sekä opitaan turvalliset työtavat ja huomioimaan oman käyttäytymisen vaikutus omaan ja toisten turvallisuuteen.

L4 Monilukutaito

Monilukutaitoa kehitetään kemiallisten reaktioiden esittämisellä reaktioyhtälöiden avulla.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Vertaillaan omien kokeellisten töiden tuloksia eri tietolähteistä saatuihin vastaaviin tuloksiin.

Havaintojen kirjaaminen ja esittäminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaat harjoittelevat toiminnallisissa opiskelutilanteissa suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisten kokemusten kautta, kuten tarkastelemalla kierrätystä ja jätteiden lajittelua ja käsittelyä.

Sisältöjen jakaantuminen vuosiluokille:

7lk 2vvt kemia

- luku 1 aineiden tutkiminen ja mallintaminen
- luku 2 Aine ja reaktio

8lk 3vvt kemia

- luku 3 jaksollinen järjestelmä ja sidokset
- luku 4 hapot, emäkset ja ympäristö
- luku 5 metallit

9lk 2vvt kemia

- luku 6 hiili ja orgaaninen kemia
- luku 7 ravintoaineet
- projektityö (muovi, tekstiili,...)

Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten

tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta kemian ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
7. lk	S1 S2 S5 (seokset ja puhtaat aineet) S6 (kemian merkkikieli, reaktionopeus)	T3 T6	Tutustutaan kemikaalien turvalliseen käyttöön sekä vastuulliseen jätteiden käsittelyyn
8. lk	S1 S3 S4 S5 S6	T3 T8 T10	Tutustutaan kemikaalien turvalliseen käyttöön sekä vastuulliseen jätteiden käsittelyyn
9. lk	S3 S5 S6	T3 T4 T9	Tutustutaan kemikaalien turvalliseen käyttöön sekä vastuulliseen jätteiden käsittelyyn.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa vuosiluokilla 7-9

Kemian tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7-9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti turvallisen työskentelyn periaatteista taitotehtäviin ja suljetuista tutkimustehtävistä aina avoimiin tutkimuksiin asti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan

palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kemian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kemian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kemian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kemian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kemian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella kemiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

Luok-ka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
7. lk	Mahdollisuuksien mukaan tehdään yritysvierailuja tai muuten tutustutaan aihepiiriin sopiviin yrityksiin tai toimialoihin.	Kokeellinen työskentely
8. lk	Mahdollisuuksien mukaan tehdään yritysvierailuja tai muuten tutustutaan aihepiiriin sopiviin yrityksiin tai toimialoihin.	Kokeellinen työskentely
9. lk	Mahdollisuuksien mukaan tehdään yritysvierailuja tai muuten tutustutaan aihepiiriin sopiviin yrityksiin tai toimialoihin.	Kokeellinen työskentely

Kotitalous

Oppiaineen tehtävä

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajiksi. Kotitalousopetuksessa kehitetään kanssaihmisistä huoltapitäviksi lähimmäisiksi ja kasvetaan perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi.

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kestäväan asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla kehitetään oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään jokaisen oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. Oppiaine kasvattaa toiminnallisuuteen ja yritteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa, ja yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien käsitteiden, asioiden tai ilmiöiden keskinäisten yhteyksien ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä syventäen oppimista. Kotitalouden opetus kattaa laaja-alaisen osaamisen kaikki osa-alueet.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukevaksi jatkumoksi, jolloin tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi. Oppilaiden itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen, ja opetus ohjaa ongelmanratkaisuun, tiedon ja taidon soveltamiseen ja luovuuteen. Opittua sovelletaan ja syvennetään omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.

Kotitalousopetusta voidaan opetuksen järjestäjän niin päättäessä antaa jo alemmilla vuosiluokilla. Tällöin noudatetaan kotitalouden oppimäärän opetussuunnitelman perusteita oppilaiden iän huomioon ottaen. Opetuksen tavoitteet, keskeiset sisältöalueet ja toteutus määritellään paikallisessa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman perusteita soveltaen.

◦esim. verrattaessa energiamääriä.

◦Raaka-aineiden eettisyys (Reilu kauppa, luomu...)

Kierrätys

Kotitalouden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä, koulutiloja ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan perhevaiheeseen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
7. lk	S1	T1 Oman työn suunnittelu, toteuttaminen ja oman suorituksen arviointi	Jokaisen opetuskerran jälkeen oppilas voi tehdä itsearvioinnin, jossa hän pohtii omaa onnistumistiaan käytännön työtehtävissä ja yhteistyötaitoissa.
		T8 Yhteistyökyvyn kehittäminen	Oppilaan työpari ja ryhmä vaihtuvat usein lukuvuoden aikana. Tavoitteena on yhteistyö erilaisten ihmisten kanssa.
	S2	T2 Käden taitojen harjoitus	Oppilas saa listan puhtaanapitoon ja/ tai tekstiilien hoitoon liittyviä tehtäviä, jotka tulee tehdä kotona.
		T4 Järjestyksen ylläpitäminen	Kotitalousluokassa puhtaanapitoon ja järjestelyyn liittyviä tehtäviä voidaan tehdä eriyttävästi tai oppilaiden positiivisen kannustamisen kautta, esim. maustehyllyjen tai ruokailuväineiden järjestely.
		T11 Jätteen kierrätys	Lapinlahdella poikkeuksellisen runsaan kierrätysmahdollisuuksien johdosta oppilaat harjoittelevat säännöllisesti jätteen lajittelua.
	S3	T13 Kustannustietoisuus	Oppilaat arvioivat ruoan hintaa ja selvittävät mitä ruoka maksaa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä

vaikeustason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa. Eryyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa.

Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7–9

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Osaamista arvioidaan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kotitalouden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kotitalouden oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kotitalouden oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kotitalouden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kotitalouden oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kotitalouden oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet ovat käytännön toimintataitoja, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä tiedonhallintataitoja. Oppilaan osaaminen rakentuu ja taidot tulevat näkyväksi kotitalouden tavoitteisiin liittyvien keskeisten sisältöalueiden kautta.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
7. lk	Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan paikallisiin yhteistyötahoihin tai ympäristöihin (esim. metsään).	Kotitaloudessa oppilaita arvioidaan monipuolisesti yhteisten tavoitteiden (T1-T13) ja oppimiskokonaisuuksien (S1-S3) pohjalta.

Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuviutus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

◦1. Maailmansodan vaikutus Dalin tuotantoon

Suomen itsenäistymispyrkimysten vaikutus Suomen taiteen kultakauteen (tai toisin päin taidehistoria ja taide vaikuttajana).

◦Kreikan ja Italian veisto- ja maalaustaide 8. luokalla.

◦Omien juurien tuntemus. Oman pitäjän taiteilijoihin tutustuminen ja mahdollinen vierailujen tekeminen.

◦Esimerkiksi taidenäyttelyn toteuttaminen, flash mob- tempaus tms. 9. luokalla.

◦Esimerkiksi tunteiden kuvaaminen värien tai sommittelun keinojen avulla ja pettymysten sietokyvyn lisääminen niin, että epäonnistuneet työt tehdään uudelleen tai niistä jatkokehitetään jotakin uutta.

•Miten tekijänoikeudet vaikuttavat kuvataidetehtävissä/plagiointi?

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan häntä toimimaan erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä. Oppilaita harjaannutetaan tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä käyttämään niitä osallistumisen ja vaikuttamisen muotoina. Opetuksessa kehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin. Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiä valmiuksia.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 7-9 tuetaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä taiteen traditioita ja aikalaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä. Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
7. lk	SI, S2, S3		1- ja 2- pakopistettä, ilma-/väriperspektiivi, savi+poltto, lino, sommittelun perusteita (rytmi, tasapaino, jännite); kultainen leikkaus. Tarkempi tutustuminen elokuvaan ja eri tyyllilajeihin. Animaation tekeminen. Portfolion perusteet. Taidekäsityksen laajentaminen.
8. lk	S1, S2, S3		Teknisen piirtämisen perusteita, kipsi, ihminen liikkeessä, väriharmoniat. Harjoitellaan elokuva-analyysin tekemistä. Oman elokuvan tekeminen. Portfolio jatko.
9. lk	S1, S2, S3		Aikaisemmin opittujen taitojen syventäminen. Mahdollisuus toteuttaa omia kiinnostuksen kohteita. Portfolio valmis.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia. Vuosiluokilla 7-9 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista kuvataiteessa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7–9

Oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Formatiivisella ja summatiivisella arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen ja osaamisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kuvataiteen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kuvataiteen oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteereissä alemman arvosanan kriteerissä kuvattu osaaminen kumuloituu ylemmän arvosanan kriteerissä edellytettyyn osaamisen tasoon. Oppilaan työskentelyä arvioidaan osana oppilaan osoittamaa osaamisen tasoa suhteessa kaikkiin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaamista kehitetään kaikissa opetuksen tavoitealueissa oppimäärän päättymiseen saakka.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
7. lk	Mahdollisuuksien mukaan taidelukioon tutustuminen joko seiskalla, kasilla tai ysillä. Verkkomateriaalin hyödyntäminen. Juhlavuosien huomioiminen.	Koko työskentelyprosessin huomioiminen arvioinnissa. Oppilaan erityistaitojen huomioiminen arvioinnissa.
8. lk	Mahdollisuuksien mukaan Lapinlahden taidekatuun tutustuminen. Verkkomateriaalin hyödyntäminen. Juhlavuosien huomioiminen.	Koko työskentelyprosessin huomioiminen arvioinnissa. Oppilaan erityistaitojen huomioiminen arvioinnissa.
9. lk	Mahdollisuuksien mukaan taidealan yrittäjän / yrittäjien vierailut / vierailu taidealan yrittäjän luona ja siten tutustuminen taiteilijan ammattiin. Oman taidenäyttelyn rakentaminen ja avajaiset. Verkkomateriaalin hyödyntäminen. Juhlavuosien huomioiminen.	Koko työskentelyprosessin huomioiminen arvioinnissa. Oppilaan erityistaitojen huomioiminen arvioinnissa.

Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaalsen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

L1

- Itsensä ilmaiseminen kokonaisen käsityöprosessin kautta
- Havainnoimalla oppiminen laaja-alaisessa ympäristössä

- Opetellaan suunnittelemaan visuaalisesti oma tuotos joko sähköisesti tai paperille

L2

- Käsityössä tuotteen tekninen toteutus, esteettinen viimeistely, materiaalien tarkoituksen mukainen käyttö
- Oppilas tutustuu käsityöprosessin aikana eri kulttuurien ja suomalaisen perinnekäsityöhön joko mallien, teknikoiden ym. avulla, tai toteuttamalla konkreettisesti ◦esim. neulesukat tai voiveitsi tai muu käyttötuote

L3

- Tilanteiden lukutaidon kehittyminen, esim. pukeutuminen eri tilanteissa, muodin kriittinen lukutaito
- Tekstiilien ja tuotteiden huoltaminen, päivittäminen, uudistaminen
- Pitkäjänteinen, turvallinen työskentely (esim. koneet, laitteet, kemikaalit)
- Vastuun ottaminen omista toimista

L4

- Käsityössä opetellaan lukemaan käsityölle ominaista kieltä ◦esim. laskeminen, kaavat, mitat ja työohjeet
- Oppiaineiden integraatio ◦esim. käsityö-matematiikka, käsityö-kielet, käsityö-kotitalous

L5

- Vieraskieliset ohjeet
- Tiedonhaku ja jakaminen sähköisissä oppiympäristöissä ◦esim. sähköinen portfolio
- Mahdollisuus suunnitteluohjelman käyttöön

L6

- Kokonaisen käsityöprosessin kautta opitaan ottamaan vastuu omasta työskentelystä
- Mahdolliset yritysvierailut

L 7

- Yhteistyötaitojen kehittyminen ◦esim. muille opettamalla tai työskentelemällä eri pienryhmissä
- Positiivinen palaute itsetunnon ja oman toiminnan kehittäjänä oppimisympäristössä
- Taloudellinen materiaalien käyttö, säästeliäisyys, tarkoituksenmukaisuus, hukka- ja kierrätysmateriaalien hyödyntäminen ja lajittelu ◦esim. vanhasta uutta – rojusta aarteeksi
- Tarpeeseen valmistaminen oppilaslähtöisesti
- Valintojen merkityksen pohtiminen ◦esim. materiaalivalinnat, viimeistelyt

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 käsityön opetus vahvistaa ja syventää oppilaiden omasta elämysmaailmasta nousevaa innovointia ja ongelmanratkaisua sekä käsityön tekemiseen, ilmaisuun ja suunnitteluun liittyvien tietojen ja taitojen osaamista. Käsityön opiskelu pohjautuu rakennetun ympäristön ja monimateriaalisen maailman havainnointiin, tutkimiseen ja tiedon soveltamiseen. Tekemisen taitoja syvennettäessä tunnistetaan myös erilaisia teknologisia toimintaperiaatteita ja niihin liittyviä käytännön ongelmia. Käsityön kasvatustehtävänä on tukea oppilaiden hyvinvointia ja elämänhallintaa sekä työelämään ja ammattiin liittyviä valintoja.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsityöhön tutustutaan museo- ja näyttely- ja yritysvierailuilla.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
7. lk	S1, S3, S4, S5, S6	T3	Valmistellaan jokin tuote, jossa käytetään sekä tekstiilityön että teknisen työn materiaaleja ja työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 7-9

Käsityön oppimisen ja osaamisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Formatiivisella arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja heille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itsearviointia ja saada vertaispalautetta. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Summatiivinen arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona käsityön opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt käsityön oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on käsityön oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan käsityön oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy käsityön oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa käsityön alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
7. lk	Huomioidaan työturvallisuus konetyöskentelyssä. Pyritään hyödyntämään erilaisia oppimisympäristöjä innovoinnissa. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa kokonaisen käsityöprosessin dokumentoinnissa.	Arvioinnissa huomioidaan myös vaihtotyöskentelyn osuus.

Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehoisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, kehoilliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

LI Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Oppilas oppii havaintojensa ja kokemustensa pohjalta tuottamaan eri liikuntatilanteissa tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.
- Liikunnassa käytetään työtapoja, joissa oppilas tuottaa erilaisia ratkaisuja oman pohdinnan avulla. •Ratkaisujen muodostamista harjoitellaan yksin ja ryhmässä.
- Fyysisen toimintakyvyn testeissä oppilasta ohjataan arvioimaan edistymistään ja asettamaan itselleen sopivia tavoitteita.

L2

- Liikunnassa kiinnitetään huomiota palautteen antamisen tapoihin ja toisen huomioimiseen erilaisissa peleissä ja harjoitteissa.
- Eri maiden urheilukulttuureihin tutustuminen.

L3

- Liikunnassa opetellaan pukeutumaan asianmukaisesti ja turvallisesti.
 - Tietyissä liikuntalajeissa opetellaan käyttämään suojia ja kypäriä.
- Liikuntatunneilla painotetaan liikunnan merkitystä psyykkisen ja fyysisen terveyden ylläpitäjänä.
- Tunneilla käytetään harjoituksia, joissa mahdollisuus oppia tunnistamaan omassa kehossa rasituksen ja rentouden vaikutukset.

L4 Monilukutaito

- Suunnistuskarttojen tulkinta
- Liikunta-aiheisten harjoitusten etsiminen netistä ja toteuttaminen •Liikuntasuunnitelma
- Taktiikan esittäminen ja ymmärtäminen eri tavoin
- Testitulosten luominen ja tulkitseminen

L5 Tieto- ja viestintätekniikan osaaminen

- Mahdollisuuksien mukaan liikuntateknologian hyödyntäminen opetuksessa
- Liikunta-aiheisten harjoitusten etsiminen netistä ja toteuttaminen
- Digikuvauksen yhdistäminen suunnistukseen mahdollisuuksien mukaan
- Liikunnassa sykemittarin käyttö fyysisen harjoittelun tukena mahdollisuuksien mukaan

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- Liikuntatunnilla harjoitteita, joissa oppilas kantaa vastuun itsestään pitkäjänteisesti
- Peleissä opitaan kohtaamaan onnistumisen ja epäonnistumisen tunteita
- Liikuntatunneilla opitaan työskentelemään erilaisissa ryhmissä ja joukkueissa ja tekemään yhteistyötä kenen tahansa kanssa
- Oman aloitekyvyn vahvistaminen
- Liikuntavälineistä huolehtiminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

- Liikunnassa harjoituksissa sovitaan säännöt, joiden mukaan toimitaan.
- Oppilaat harjoittelevat sääntöjen sopimista itse mm. erilaisissa peleissä.
- Jokamiehen oikeuksien noudattaminen luonnossa liikuttaessa

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

”Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen.”

Vuosiluokilla 7-9 pääpaino on monipuolisessa perustaitojen soveltamisessa ja fyysisten ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenaikat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
7. lk	S1,S2,S3	T6 uinti ja vesipelastustaidot	
8. lk	S1,S2,S3	T12 Move-toimintakyvyn testaus	
9. lk	S1,S2,S3		

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoimisen ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosisluokkien 7-9 opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota toimintakyvyn tukemiseen ja mieluisan liikuntaharrastuksen ylläpitämiseen tai löytämiseen.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7–9

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet.

Liikunnan arviointi perustuu fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2–6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7–10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä siten, että oppilailla on mahdollisuus osoittaa parasta osaamistaan. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona liikunnan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt liikunnan oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on liikunnan oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan liikunnan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy liikunnan oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Liikunnassa osaaminen kertyy kumuloituvasti aikaisemman osaamisen jatkoksi. Päättöarvioinnin kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
7. lk	koulun alueen lähiliikuntapaikat, uimahalli	
8. lk	koulun alueen lähiliikuntapaikat	
9. lk	koulun alueen lähiliikuntapaikat	

Maantieto

Maantiedon tehtävä

Maantiedon opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista. Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan oppilaita sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maantiedon opetuksessa saamaansa alueelliseen kehikoon.

Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmat. Näin rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristömuutosten ymmärtäminen ja analysointi aktivoivat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämismaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa oppilaat tekevät havaintoja ja tutkimuksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää myös oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppimisessa.

Maantiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävää kehitystä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Maantiedossa karttojen, kaavioiden ja diagrammien ymmärtäminen.

L2

Maantiedossa vertaillaan eri maiden tapojen ja kulttuurin merkitystä ihmisten arkeen, esim. korruptio, ihmiskauppa.

Omaan elinympäristöön tutustuminen vierailemalla lähiympäristössä 9-luokalla

Uutisseuranta 7-9 -luokilla

L3

Liikennevälineiden vertailu 8-luokilla

Aikavyöhykkeisiin tutustuminen

L4 Monilukutaito

diagrammien, karttojen ja kaavioiden tulkinta

kuvien tulkinta

tiedon luotettavuuden arviointi eri lähteistä

L5 Tieto- ja viestintätekniikan osaaminen

Laaditaan esitelmät hyödyntäen TVT:n keinoja

Diagrammien ja vastaavien luominen taulukkolaskennan avulla

Tiedonhankinta internetistä

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Tutustuminen eri elinkeinoryhmiin.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Kierrätys, jätteiden lajittelu, kompostointi.

Vierailukäynnit; uusiutuva energia tutustumisretki -> omien valintojen merkitys.

Vastuu: teot -> merkitys, seuraus.

Ympäristönsuojelu/hoito.

Jokamiehen oikeuksien noudattaminen luonnossa liikuttaessa.

Maantiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta. Pelillisuus lisää oppilaiden motivaatiota. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisu- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämämaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa oppilaiden ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.

Luok-ka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
7. lk	S1 S2 S3 S5 (Maailma) S6	T12	Uutisseuranta
8. lk	S1 S2 S3 S5 (Eurooppa) S6	T12	Uutisseuranta
9. lk	S1 S2 S3 S4 S5 (Suomi) S6 (Suomi, Itämeri)	T9, T11, T12	Projekti jossa vaikutetaan lähiympäristön viihtyvyyteen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä. Ajankohtaisella uutisseurannalla tuetaan kunkin oppilaan maailmankuvan rakentumista. Kenttäopetuksessa lähiympäristöä tulkitaan kaikkia aisteja hyväksi käyttäen ja jaetaan kokemuksia oppilaiden ja opettajan välillä. Maantiedon tavoitteiden kannalta tuen järjestämisessä on keskeistä tiedostaa oppilaiden spatiaalisen hahmottamisen vaikeudet ja erityisesti vaikeudet kartanluvussa ja karttatulkinnassa. Oppilaita ohjataan ja tuetaan käyttämään paikkatietoa ja muuta geomediala arjen tilanteissa. Jokaisen oppilaan taitoja hahmottaa lähiympäristöä ja maailmaa harjaannutetaan tukemalla ja kannustamalla oppilasta hänen omien vahvuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaan taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttämistä voi toteuttaa tutkimustehtävissä, joissa oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa sekä harjoituksissa, joissa on mahdollista edetä yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin, kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona maantiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt maantiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on maantiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan maantiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy maantiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella maantiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
7. lk		
8. lk	Väestödiagrammin tekeminen sähköisesti	
9. lk	Ilmastodiagrammin tekeminen sähköisesti	

Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvausta matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Tuodaan esille erilaisia ongelmia, joiden ratkaisussa oppilailla on mahdollisuus oppia näkemään vaihtoehtoja ja yhdistellä näkökulmia ennakkoluulottomasti.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat tutustuvat matematiikan merkkikieleen ja kulttuuriperintöön, kuten arabialaisiin ja roomalaisiin numeroihin sekä Pythagoraaseen ja pyramideihin.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaita opastetaan raha-asoiden hoitoon ja omasta taloudesta huolehtimiseen ja suunnitteluun käyttämällä monipuolisesti erilaisia rahalaskuja.

L4 Monilukutaito

Harjoitellaan erilaisten kuvaajien ja tilastojen kriittistä tulkintaa.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Oppilaita opastetaan käyttämään matematiikan opiskelua tukevia ohjelmia. Syvennetään alakoulun puolella hankittua osaamista mm. taulukkolaskennassa kaavojen tekemisellä, ohjelmoinnissa jne.

GeoGebraan tai vastaavaan ohjelmistoon tutustuminen ja ohjelman hyödyntäminen esimerkiksi geometriassa, pinta-alojen hahmottamisessa jne.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaita opastetaan raha-asoiden hoitoon ja omasta taloudesta huolehtimiseen ja suunnitteluun käyttämällä monipuolisesti erilaisia rahalaskuja.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Luodaan oppilaille osaamisperustaa oman henkilökohtaisen ja yhteisen taloudellisen tasapainon ymmärtämisestä. Harjaannutetaan oppilaita tarkastelemaan ja arvioimaan yhteiskunnallisessa toiminnassa yleisiä tunnuslukuja, kuten gallup- tai vaalituloksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7–9 matematiikan opetuksen tehtävänä on vahvistaa matemaattista yleissivistystä. Opetuksessa syvennetään matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä. Opetus innostaa oppilaita löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään. Oppilaiden valmiuksiin kuuluvat ongelmien matemaattinen mallintaminen ja ratkaiseminen. Matematiikan opetus ohjaa oppilaita tavoitteelliseen, täsmälliseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Oppilaita rohkaistaan esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä. Opetuksessa kehitetään oppilaiden yhteistyötaitoja.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen lähtökohdat valitaan oppilaita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii edelleen tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Rohkaistaan oppilaita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Ongelmia matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Oppimispelit ovat yksi motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Luok-ka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
7. lk	S1, S2 (kokonaisluvut, murtoluvut, desimaaliluvut, potenssit), S3 (muuttujan käsite ja lausekkeen arvo), S4 (funktion käsite), S5 (tasogeometria)	T2	
8. lk	S1, S2 (prosentti, potenssi, neliöjuuri), S3 (polynomit, yhtälöt), S4 (suoraan verrannollisuus), S5 (Pythagoraan lause, ympyrä), S6	T2, T7	Voidaan ottaa käytännön esimerkkejä esimerkiksi yhteiskuntaopista
9. lk	S1, S2 (tarkka arvo, likiarvo, pyöristäminen), S3, S4 (epäyhtälöt), S5 (trigonometria, kolmiulotteiset kappaleet)	T2, T6, T18	Voidaan ottaa käytännön esimerkkejä esimerkiksi fysiikasta.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakkoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilaille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppilaita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmälähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Palaute tukee oppilaiden myönteistä minäkuvaamista matematiikan oppijana. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa oppilaita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Palaute auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Oppilailla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearviointissa oppilaat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona matematiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut matematiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt matematiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on matematiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan matematiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy matematiikan päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella matematiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
7. lk	Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologiaan	
8. lk	Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologiaan	
9. lk	Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologiaan	

Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriin monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Tavoite: oppilas käyttää kuuntelemista, laulamista ja soittamista oppimisen välineenä, tunnistaa omat vahvuutensa ja motivaation kohteet musiikissa, osaa valita tasolleen sopivat soittotehtävät ja tavoitella edistymistä omalla tasollaan
- Soveltaminen: musiikinopetuksen pääasiallisina työtapoina käytetään kuuntelua, laulamista ja soittamista, oppilas kokeilee eri instrumentteja ja saa valita kiinnostavimman, opetuksessa tarjotaan eritasoisia soittotehtäviä, joista oppilas valitsee sopivan

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Tavoite: itsensä ja toisten sekä eri kulttuurien kunnioittaminen, paikalliskulttuurin tuntemuksen ja oman identiteetin vahvistaminen
- Soveltaminen: oman luovuuden ja ilmaisun esille tuominen musiikillisin keinoin ja toisten esitysten kuuntelemisen ja kunnioittamisen harjoittelu, eri musiikkikulttuurien tunteminen ja kunnioittaminen, Lapinlahden ja lähiseudun musiikki- ja kulttuurielämän esittelyä eri yhteyksissä (oppilaitokset, kulttuurilaitokset, harrastusmahdollisuudet, merkkihenkilöt ja teokset)

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Tavoite: tuodaan esille musiikki hyvinvoinnin edistäjänä arjessa ja juhlassa, erilaisten mielipiteiden esille tuominen ja hyväksyminen, kuulonhuolto musiikin harrastamisessa ja tekijänoikeudet musiikissa

•Soveltaminen: musiikin harrastusmahdollisuuksien esilletuominen opetuksessa, musiikin vaikutus arkisissa asioissa, kuten mainoksissa, elokuvassa jne., oppilaiden kuuntelutottumusten käsittely, musiikkimausta ja mielipiteistä keskustelu, kuulon suojaaminen musiikkia kuunnellessa ja soittaessa, musiikin eri tallennemuotojen ja niiden käyttämiseen liittyvien tekijänoikeuksien esille tuominen opetuksessa

L4 Monilukutaito

•Tavoite: oppilas osaa kuunnella keskittyneesti ja pystyy erittelemään ja kommentoimaan kuulemaansa musiikissa, ymmärtää ja osaa käyttää musiikillisia termejä ja symboleita, osaa hyödyntää teknologisia sovelluksia musiikinoppimisessa, osaa tulkita laulunsanoja sekä kuvaa ja liikettä musiikin yhteydessä

•Soveltaminen: harjoitellaan aktiivista musiikin kuuntelua ja kuuntelutehtäviä, joissa tunnistetaan musiikin tyylejä, soittimia, kulttuureita ja musiikin peruselementtejä (rytmi, melodia, harmonia, sointiväri, dynamiikka ja muoto), keskustellaan musiikista käyttäen musiikin termejä (peruselementit) sekä kuuntelun ja musisoinnin yhteydessä, opetellaan lukemaan erilaisia nuotti- ja notaatiotapoja (nuotit, esitys- ja kertausmerkit, tabulatuurit, graafiset partituurit), käytetään sähköisiä soitonopetusmetodeja opiskelussa esim. youtube, rockway, riffstation tms., analysoidaan laululyriikoita, musiikkivideota ja näyttämömusiikkia ja tutustutaan musiikilla vaikuttamiseen

L5 Tieto- ja viestintätekniikan osaaminen

•Tavoite: oppilas osaa käyttää musiikin kuuntelussa, laulamissa ja soittamisessa erilaisia tallennemuotoja ja laitteita sekä sovelluksia sekä koulussa että itsenäisen harrastamisen tukena tekijänoikeuksia kunnioittaen

•Soveltaminen: opetuksessa käytetään internetissä olevia palveluja ja sovelluksia, kuten youtube, rockway, riffstation tms. sekä sähköisiä opetusmateriaaleja kuten, music drive-in, tabletkoulu tms.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

•Tavoite: oppilas tuntee musiikkialan ammatteja ja koulutusturua

•Soveltaminen: opetuksessa esitellään musiikin eri ammatteja ja kuinka niihin kouluttaudutaan

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävään tulevaisuuteen rakentaminen

•Tavoite: oppilaat osallistuvat musiikinopetuksen, juhlaohjelmien ja muiden esiintymisten ja tapahtumien suunnitteluun ja toteutukseen, oppilas ymmärtää musiikin sisällön merkityksen eri yhteyksissä

•Soveltaminen: oppilaille annetaan vaihtoehtoja ja valinnaisuutta musiikinopetuksen toteuttamisessa, juhlaohjelmat, esiintymiset ja tapahtumat suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa, pyritään järjestämään erityyppisiä esiintymismahdollisuuksia, joissa huomioidaan musiikin sisältö ja kunnioitetaan tapahtuman luonnetta

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

***Vuosiluokkien 7-9** musiikin opetus luo mahdollisuuksia musiikillisen osaamisen ja maailmankuvan laajentamiseen. Samalla opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin merkityksiä ja jäsentämään musiikkiin liittyviä tunteita ja kokemuksia. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää oppilaiden kriittistä musiikkikulttuurien lukutaitoa ohjaamalla heitä analysoimaan ja arvioimaan, miten musiikilla viestitään ja vaikutetaan. Oppilaiden toimijuutta ja ajattelua vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä aiemmin opittuja musiikillisia taitoja. Lisäksi oppilaat saavat*

314

tilaisuuksia oman oppimisensa suunnitteluun ja arviointiin. Heillä on mahdollisuus monipuoliseen luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja musiikin tuottamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa. Tätä tuetaan luomalla yhteyksiä muihin ilmaisumuotoihin. Käyttäessään tieto- ja viestintätekniikkaa oppilaat tutustuvat musiikin ja digitaalisen median tekijänoikeuksiin ja käyttömahdollisuuksiin sekä niihin liittyviin mahdollisiin eettisiin ongelmiin.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita ja sitouttavat heidät kehittämään musiikillista osaamistaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Musiikkikäsitteitä opiskellaan musiikillisin työtavoin. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
7. lk	S1: Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja S2: musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja S3: oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan, kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat S4: monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden	T1, T2, T3, T9 T5, T11 T6	S1: äänenmuodostus ja lauluharrastus, bändisoittinten perusteet S2: musiikin peruselementit ja perinteinen notaatio S3: musiikin lajit, kuulonhuolto ja tekijänoikeudet S4: eri musiikkikulttuureja, sovittamista
8. lk	S1: ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen S2: käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan S3: musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina S4: monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden	T12, T4 T7 T8 T6	S1: erilaisia lauluohjelmistoja ja äänenkäyttötapoja, yksilöllisten taitojen kehittämistä, mahdollisuus musiikkiliikunnalliseen ilmaisuun S2: vaihtoehtoiset notaatiot S3: musiikin lajien eri genret S4: eri musiikkikulttuureja, improvisointia
9. lk	S1: omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen	T12 T10 T8	S1: esitysten viimeisteleminen S2: tulkinta ja säveltäminen

S2: tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa S3: yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille S4: monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden, omat luovat tuotokset ja sävellykset	T7	S3: musiikin lajien fuusioituminen ja musiikilla vaikuttaminen S4: eri musiikkikulttuureja, teknologiset sovellukset

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Työtapoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikkikulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa oppimisen arviointi, eli formatiivinen arviointi, on kannustavaa ja rakentavaa palautetta opintojen aikana. Se tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen liittyviä kokonaisuuksia. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti ja soveltamaan käytännössä oppimaansa musiikin tietoa ja taitoa. Musiikin summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että musiikillisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Musiikissa harjoittelu- ja työskentelytaitojen kehittäminen eli oppimaan oppiminen on yksi arvioitavista kriteereistä.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt musiikin tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on musiikin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan musiikin oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason

saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Musiikissa oppilaan oppimisen tavoitteet on johdettu musiikin opetuksen tavoitteista. Musiikin oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet koostuvat osallisuuden taidoista, musiikillisista taidoista ja tiedoista, luovasta tuottamisesta, kulttuurisen ymmärtämisen taidoista, monilukutaidosta, hyvinvoinnin ja ääniturvallisuuden taidoista sekä oppimaan oppimisen taidoista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
7. k	paikkakunnan kuorot ja musiikin harrastusmahdollisuudet (kansalais- ja musiikkiopisto)	mahdollisuus antaa laulu- ja soittonäyte yksin tai ryhmässä ja saada palautetta
8. lk	tiedonhankintamenetelmiä ja lähdekritiikkiä	painotetaan yksilöllisiä vahvuusalueita
9. lk	esiintymistilanteita	huomioidaan harrastuneisuus ja aktiivisuus musiikkitoiminnassa sekä luovuus musiikin eri alueilla

Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvälineitään ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja

taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Oppilaanohjauksen luokkatunneilla käydään läpi opiskelutekniikoita ja tarkastellaan erilaisia oppimistyyliä •Käytetään apuna erilaisia itsearviointi- ja pohdintatehtäviä tai testejä, joissa oppilaan tulee tarkastella omia toiminta- ja ajattelutapoja ja valmiuksiaan.
- Kannustetaan/ohjataan nuorta reflektomaan omia kykyjä, taitoja ja ominaisuuksia urasuunnittelussa 8. ja 9. luokilla

L2 Kulttuurien osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Käydään läpi kulttuurien välisiä eroja •esim. tavat, vuorovaikutus
- Pohditaan hyviä toimintamalleja työhaastattelutilanteissa, työelämässä kuten asiakaspalvelutilanteissa tai soveltuvuuskokeissa 8. ja 9. luokilla.
- Ohjauskeskusteluissa dialogi oppilaan kanssa vahvistaa oppilasta ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Kannustetaan oppilasta vastuunottamiseen omasta opiskelusta ja asioiden hoitamisesta itsenäisesti.
- Keskustellaan säännöllisen päivärytmin (uni, liikunta, lepo, ruokailu..) merkityksestä oppimisen kannalta 7. luokalla
- Sosiaalisia taitoja harjoitellaan työskentelemällä ryhmissä •esim. esitelmien tekeminen ja esittäminen muulle ryhmälle.
- Oppilaita opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen tarkastelemalla opiskeluun, elämiseen ja asumiseen liittyviä kustannuksia.
- Työelämää tutustumispaikan oppilas etsii pääsääntöisesti itse, jossa korostuu vastuun kantaminen.

L4 Monilukutaito

- Opetellaan tulkitsemaan ja löytämään tietoa koulujen kotisivuilta, hakusivustoilta ja työvoimapalveluiden sivuilta.

L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

- Harjoitellaan erilaisten asiakirjojen tekemistä •työhakemus, cv
- Tutustutaan erilaisiin sähköisiin työnhaku- ja koulutushakupalveluihin ja KELA:n palveluihin.
- Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan erilaisten koulutuksiin ja ammatteihin liittyvien tehtävien avulla. •Esimerkiksi etsitään netistä tietoa eri koulutuksista.
- Wilman käyttö opiskelun tukena.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- TET-jaksoilla oppilas oppii työelämätaitoja.

- Oppitunneilla harjoitellaan työnhakutaitoja esim. asiakirjat, työhaastattelutilanne
- Tutustutaan yrittäjyyteen esimerkiksi tehtävien avulla (laaditaan yritys), tutustumalla alueen yrityksiin ja yrittäjien toimintaan.
- Ohjauskeskusteluissa tarkastellaan oppilaan valmiuksia, vahvuuksia ja kiinnostuneisuutta eri ammatteja kohtaan 9. luokalla.
- Oppilas tutustuu erilaisiin ammattialoihin esimerkiksi erilaisten tehtävien, ammattialaesittelyvideoiden ja yritysvierailujen kautta.
- Oppitunneilla käydään läpi monipuolisesti eri koulutusaloja ja koulutusasteita.
- Pohditaan perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutusta ammatinvalintaan.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- Ohjauksessa tarkastellaan aktiivisuuden ja erilaisten työkokemusten merkitystä yhteiskunnallisen osallisuuden kannalta 9. luokalla.
- Työelämäjaksojen kokemuksia peilataan koulussa opittuihin taitoihin (oppiaineet, käytöstavat, vuorovaikutustaidot) ja tarkastellaan niiden merkitystä työelämässä tulevaisuudessa.
- Käydään läpi jatko-opintoihin hakeutumisen periaatteet ja keskustellaan hakuaikojen noudattamisen merkityksestä oppilaalle itselleen 9. luokalla.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7-9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvaiheita. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintoihin koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksen työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Ryhmiä muodostetaan joustavasti ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa oppilas oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan oppilaan

henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä. Ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta kaikilla luokkatasoilla. Huoltajalle järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaalle tulee järjestää perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien aikana työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammasteista aidossa työympäristössä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
7. lk	S1 Opiskelutaidot, oppimaan oppiminen, opiskelutavoitteet, itsearviointi, itsestä ja opiskelusta vastuun ottaminen, valinnaisainevalinnat	T2	Käydään läpi opiskelutekniikoita harjoitusten ja testien avulla
	S2 Itsetuntemus, itsearviointi, opiskelumotivaatio, arjentaidot, valinnaisaineiden merkitys jatko-opintoihin	T3	Oppilas arvioi omia opiskeluvalmiuksiaan ja pohtii, miten niitä voisi kehittää
	S3 7. – luokan TET:in avulla oppilas pääsee tutustumaan erilaisiin toimintaympäristöihin	T7	TET-kokemusten arvioinnin avulla oppilas tarkastelee omia valmiuksiaan ja taitojaan
	S4 Mahdolliset yritysvierailut sekä muu yhteistyö yritysten kanssa lisää oppilaiden työelämätietoutta Mahdolliset oppilaitosvierailut TET (koulun sisäinen)	T7	Mahdollisten yritysvierailujen arviointi esimerkiksi keskustelujen avulla, TET-kokemukset
	S5 Itsetuntemus ja itsearviointi-teemojen yhteydessä käsitellään alustavasti jatko-opintoihin liittyviä asioita	T5	Opiskelun arviointi ja tulevaisuuden suunnittelun pohdinta esimerkiksi itsearviointitehtävien tai ohjauskeskustelujen avulla
8. lk	S1 Valinnaisainevalinnat, itsestä ja opiskelusta vastuun ottaminen, opiskelutavoitteet ja niiden arviointi	T1	Mahdolliset ohjauskeskustelut oppilaan kanssa (S1 opiskelutavoitteet ja niiden arviointi)
	S2 urasuunnittelu- ja jatko-opintosuunnitelmat itsetuntemuksen kautta, omien valintojen merkityksen pohdinta		Erilaisten itsearviointitestien/-harjoitusten tekeminen (S1 omien valintojen merkityksen pohdinta)

	S3 8. Luokan tetin avulla oppilas pääsee tutustumaan erilaisiin toimintaympäristöihin, vuorovaikutustaitojen merkitys erilaisissa toimintaympäristöissä	T6, T7	TET-kokemuksien arviointia, esim vuorovaikutuksen merkitys työympäristössä (S3 vuorovaikutustaitojen merkitys erilaisissa toimintaympäristöissä)
	S4 oppilaitosvierailut, mahdolliset yritysvierailut, TET	T7, T8	Tutustutaan lähialueen toisen asteen koulutuksiin vierailujen avulla (S4 oppilaitosvierailut)
	S5 Suomen koulutusjärjestelmä, ammattialat, monikanavaiset ohjauspalvelut	T8, T9	Tutustutaan erilaisiin jatkokoulutuksiin ja ammatteihin/ ammattialoihin liittyviin sivustoihin internetin avulla
	S5 Suomen koulutusjärjestelmä, ammattialat, monikanavaiset ohjauspalvelut	T8, T9	Tutustutaan erilaisiin jatkokoulutuksiin ja ammatteihin/ ammattialoihin liittyviin sivustoihin internetin avulla
9. lk	S1 Vastuu omista opinnoista, opiskelutavoitteiden laatiminen ja arviointi peruskoulussa ja toisella asteella	T3	Oppilaat pohtivat ja arvioivat omia tavoitteitaan ohjauskeskusteluissa oppilaanohjaajan kanssa (S1 opiskelutavoitteiden laatiminen ja arviointi peruskoulussa ja toisella asteella)
	S2 Päätöksentekotaitojen kehittäminen tulevaisuuden suunnittelua varten, omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden pohjalta	T5	Käytetään itsearviointia apuna erilaisia ammatinvalinta- ja itsearviointitestejä (S2 omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden pohdinta)
	S3 TET:in avulla oppilas pääsee tutustumaan erilaisiin toimintaympäristöihin	T6, T7	TET-kokemusten arviointia, esim vuorovaikutuksen merkitys työympäristössä (S3 vuorovaikutustaitojen merkitys erilaisissa toimintaympäristöissä)
	S4 Oppilaitosvierailut, mahdolliset yritysvierailut, TET, TET-kokemusten reflektointi suhteessa omiin jatko-opintosuunnitelmiin	T8, T9	Tutustutaan lähialueen toisen asteen koulutuksiin vierailujen avulla (S4 oppilaitosvierailut)

S5	Lähialueen T9 koulutusmahdollisuudet, ammattialat, monikanavaiset ohjauspalvelut, hakeminen peruskoulun jälkeisiin jatko-opintoihin	Tutustutaan sähköisiin koulutus-/ työnhakujärjestelmiin, te-palveluihin

Ohjaus, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus ja tukea tarvitsevan ohjaus oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Monialaista yhteistyötä tehdään erityisesti myös tehostettua henkilökohtaista ohjausta ja tukea tarvitsevien oppilaiden sekä erityisestä syystä koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa.

Oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9. Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa painopisteenä on oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittäminen sekä ohjaaminen oppilaalle sopiviin jatko-opintoihin. Tavoitteena on, että jokaiselle oppilaalle löytyy jatko-opiskelupaikka, jossa oppilas jatkaa oppivelvollisuuden suorittamista perusopetuksen jälkeen.

Oppilas jatkaa perusopetuksen jälkeen toisen asteen tutkinnon suorittamiseen, toiselle asteelle valmentavaan koulutukseen tai muuhun oppivelvollisuuslaissa määritellyyn koulutukseen. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja oppilaanohjauksen sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmasta.

Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa oppilaalle annetaan henkilökohtaista ja muuta oppilaanohjausta sekä laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma. Henkilökohtaiseen jatko-opintosuunnitelmaan kirjataan oppilaan vahvuuksia sekä tavoitteita siirtymisestä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Näitä vahvistetaan suunnitelmallisesti oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet huomioiden.

Oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, oppimisen ja opiskelun tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkymät. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintomahdollisuuksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa oppimisen ja opiskelun tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä tarvittaessa muista tukimuodoista.

Formatiivinen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7–9

Oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista. Oppilaanohjauksessa arviointi on formatiivista arviointia, joka perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteeseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Oppilaat pohtivat yhdessä opettajan kanssa ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Oppilaita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin. He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta- sekä tieto- ja viestintäteknologian taitojaan

koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa. Oppilaita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Oppilaita ohjataan tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttömahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opettajan tuella oppilaat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot koulussa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
7. lk	Yrityksiin tutustuminen S4, tavoitteet T6/T7	Työelämään tutustumisen suorittaminen hyväksytysti
8. lk	Oppilaitosvierailut lähialueen oppilaitoksiin Yrityksiin tutustuminen S4, tavoitteet T6/T7/T8	Työelämään tutustumisen suorittaminen hyväksytysti
9. lk	Oppilaitosvierailut lähialueenoppilaitoksiin Yrityksiin tutustuminen S4, tavoitteet T6/T7/T8	Työelämään tutustumisen suorittaminen hyväksytysti

Terveystieto

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. Terveystiedon opetuksen tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveystieteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasoisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet. Terveyttä tarkastellaan ihmisen elämänkulun eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvien osien myös globaalisti. Oppilaiden kehittyessä ja elinpiirin kasvaessa terveyteen liittyvien kysymysten tarkastelu laajenee ja syvenee. Keskeistä on ohjata oppilaita ymmärtämään terveyttä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea oppilaiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittymistä.

Terveysosaamisen avulla oppilaat hahmottavat terveyden laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveysosaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat oppilaiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin-, ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1-6 osana ympäristöoppia. Vuosiluokilla 7-9 opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikana käsiteltyjä teemoja ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa pyritään aiempaa tarkempaan tiedonalakohtaiseen käsitteiden käyttöön ja vahvistetaan kriittiseen ajatteluun, itsetuntemukseen ja eettiseen pohdintaan liittyvää osaamista

ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa eri vuosiluokilla otetaan huomioon opetettavan aineksen ja siihen liittyvän osaamisen merkitys oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen näkökulmasta.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Terveystiedossa ymmärtää käyttäytymisen vaikutukset, esim. jos et nuku, et jaksu koulussa.

L2

Keskusteluissa harjoitellaan kuuntelemaan toisten mielipiteitä ja kunnioittamaan heidän arvojaan.

Tunteiden tunnistamisen, nimeämisen ja hallinnan harjoittelu

L3

Terveystiedossa tarkastellaan arjen taitoja terveyden näkökulmasta. Esim. hygienian, unen, levon, liikkumisen ja monipuolisen ravinnon merkitys terveyteen ja hyvinvointiin.

Seksuaalisuus opetus

Ensiapuharjoittelua

Vaaratilanteet

Liikennesäännöt

L4 Monilukutaito

Diagrammien, karttojen ja kaavioiden tulkinta

Tiedon luotettavuuden arviointi eri lähteistä

L5 Tieto- ja viestintätekniikan osaaminen

Laaditaan esitelmät hyödyntäen TVT:n keinoja

Tiedonhankinta internetistä

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja esim. minäviestit 7-luokalla

Oman aloitekyvyn vahvistaminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Terveystiedossa kestävät terveelliset valinnat -> Terve elämä

Esim. Saasteet -> hengitysvaikeudet, astma.

Tupakka: ympäristötuho ja kehon tuho.

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Erilaisia työtapoja hyödyntävä tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perusteleamiseen. Oppilaita ohjataan eri tekijöiden merkityksellisyyden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä, toiminnallisuuden, liikunnallisuuden, kokemuksellisuuden, draaman ja tarinoiden käytön sekä terveyteen yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimisen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, oppilaiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavaralähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveysosaamisen harjoittelulle ja soveltamiselle kouluyhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko kouluyhteisössä.

Luok-ka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
7. k	S1 (Terveiden eri osat, Minäkuvan rakentuminen, tunne- ja vuorovaikutustaidot, kiusaaminen) S2 (Arkiryhti, uni ja liikunta, liikkumattomuus, passiivinen elämäntapa)	T1 T4 T5 T7	Kiinnitetään oppilaan huomio omien valintojen vaikutuksesta terveyteen esimerkiksi havainnoimalla ja kuvantamalla päiväryhtiä, ruokailua tai liikuntaa.
8. lk	S1 (Seksuaalinen kehittyminen, elämäntilanteen sekä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteet, ristiriitatilanteet ja kriisien käsittely, huolenpidon, perheen ja läheisten merkitys, turvataidot) S2 (Seksuaaliterveys, riippuvuudet ja päihteet, liikenneturvallisuus, turvallisuustaidot, ensiaputaidot, ravitsemus, ravitsemuksen ongelmat)	T1 T2 T11	Monialainen yhteistyö, vierailijat ja vierailut mahdollisuuksien mukaan
9. lk	S1 (Terveiden edistäminen ja sairauksien ehkäisy, terveyden eri osat, alueet) S2 (Kansantaudit, mielenterveys, stressi, ensiaputaidot, sairauksien ehkäisy, tartuntataudit, tapaturmat, itsehoito, tuen ja avun hakeminen, syömishäiriöt) S3	T6 T8 T10	Monialainen yhteistyö, vierailijat ja vierailut mahdollisuuksien mukaan

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat oppilaiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden

kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevista terveyteen ja sairauteen liittyvistä kysymyksistä.

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveysosaamiseen eri osa-alueita osana yhteisöllistä oppilashuoltoa ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös oppilaan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvistä kysymyksistä.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7–9

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeitä huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevista tavoitteista kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona terveystiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvattun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt terveystiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on terveystiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan terveystiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy terveystiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan ohjaamisella terveystiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempään arvosanan kuvauksiin.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
7. k	Omien terveysvalintojen havainnoiminen ja kuvantaminen	
8. lk	Vierailijat ja vierailut	
9. lk	Vierailijat ja vierailut	

Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä.

Toinen kotimainen kieli, ruotsi, B1-oppimäärä vuosiluokalla 7

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tavoite 1

Opetuksen tavoite

Ohjata oppilasta ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielenä Suomessa, ohjata oppilasta havainnoimaan ja tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä ja tutustuttaa oppilas Pohjoismaihin, suomenruotsalaiseen ja ruotsalaiseen kulttuuriin sekä suomenruotsalaisiin ja ruotsalaisiin kieliympäristöihin.

Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen merkityksen kansalliskielinä Suomessa. Oppilas oppii havainnoimaan ja tunnistamaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä. Oppilas oppii tietoja Pohjoismaista, suomenruotsalaisesta ja ruotsalaisesta kulttuurista sekä suomenruotsalaisista ja ruotsalaisista kieliympäristöistä.

Arvioinnin kohde

- Suomen ja ruotsin kielen merkityksen tunteminen Suomessa.
- Kielellisten ja kulttuuristen ominaispiirteiden tunteminen suomenruotsalaisissa ja ruotsalaisissa kieliympäristöissä ja Pohjoismaissa.

Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue

Havainnoidaan ruotsin kieltä eri toimintaympäristöissä kuten medioissa, kotona, harrastuksissa, matkustaessa ja muissa tilanteissa. Keskeisiä aiheita ovat suomenruotsalaiset, ruotsalaiset ja pohjoismaiset kieliympäristöt sekä Pohjoismaat ja niiden kulttuurit. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Pohditaan, miksi Suomessa on kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi, ja mikä niiden asema on. Vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta oppia ruotsin kieltä.

Laaaja-alainen osaaminen : L2, L5

Tavoite 2

Opetuksen tavoite

tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä, ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena sekä hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan

Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään. Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. Oppilas oppii hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan.

Arvioinnin kohde

- Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.
- Arvioitava osaaminen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue

Herätellään oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Tutustutaan ruotsin kielen säännönmukaisuuksiin kielitiedon käsitteiden avulla ja harjoitellaan hyödyntämään niitä ruotsin kielen oppimisessa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien, vakiintuneiden sanontojen ja rakenteiden opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa.

Laaja-alainen osaaminen: L1, L4

Tavoite 3

Opetuksen tavoite

ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle, ohjata oppilasta kokeilemaan monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla

Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle.

Oppilas oppii käyttämään itselleen sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä sekä käyttämään ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Arvioinnin kohde

- Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta, tavoitteiden asettaminen ruotsin kielen opiskelulle ja monipuolisten opiskelustrategioiden hyödyntäminen ruotsin kielen oppimisessa.

Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue

Käytetään pitkäjänteiseen kielenopiskeluun ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia työtapoja. Asetetaan tavoitteita myös yhdessä ja osallistetaan oppilaita eri tavoin oppimistilanteiden suunnittelussa. Harjoitellaan monipuolisesti eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla. Opetellaan hyödyntämään itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.

Laaja-alainen osaaminen: L1

Tavoite 4

Opetuksen tavoite

kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja kannustaa oppilasta ruotsinkielisten toimintaympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen

Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon merkityksen osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa.

Oppilas oppii huomaamaan, mitä hyötyä ruotsin kielen taidosta on myös tulevaisuudessa. Oppilas oppii löytämään ja hyödyntämään ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.

Arvioinnin kohde

- Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana jatkuvaa oppimista ja kielivarantoa.

Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue

Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä ruotsin kieltä käytetään ja hyödynnetään sekä, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Laaja-alainen osaaminen: L2, L7

Tavoite 5

Opetuksen tavoite

järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Arvioinnin kohde

- Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue

Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti erilaisissa oppilaan elinpiiriin liittyvissä tilanteissa kuten tervehtiminen, kuulumiset, omasta tai jonkun toisen elämästä kertominen ja erilaiset asiointitilanteet. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Vuorovaikutusta harjoitellaan eri viestintäkanavia käyttäen. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti.

Laaja-alainen osaaminen: L4

Tavoite 6

Opetuksen tavoite

tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.

Arvioinnin kohde

- Viestintästrategioiden käyttö

Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue

Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekuunnelmasta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Laaja-alainen osaaminen: L2, L4

Tavoite 7

Opetuksen tavoite auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmauksien tuntemustaan

Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.

Arvioinnin kohde

- Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue

Harjoitellaan kohteliasta kielen käyttöä kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa viestintätilanteissa kulttuuriin sopivalla tavalla.

Laaja-alainen osaaminen: L2, L4, L6

Tavoite 8

Opetuksen tavoite

rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Arvioinnin kohde

- Tekstien tulkintataidot

Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue

Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan oppilaiden elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Sanastoa, ilmauksia ja vakiintuneita sanontoja harjoitellaan monenlaisista puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Harjoitellaan ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota.

Laaja-alainen osaaminen: L4

Tavoite 9

Opetuksen tavoite

tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.

Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Arvioinnin kohde

- Tekstien tuottamistaidot

Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvissä luonteissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit.

Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

Laaja-alainen osaaminen: L4, L5

Tavoite 1

Opetuksen tavoite

Syventää oppilaan ymmärrystä suomen ja ruotsin kielen asemasta kansalliskielinä Suomessa ja 9. luokalla lisäksi syventää oppilaan tietoja pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä ohjata oppilasta tutustumaan Pohjoismaita yhdistäviin asioihin ja arvoihin.

Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen merkityksen kansalliskielinä Suomessa. 9.

luokalla lisäksi oppilas oppii tuntemaan pohjoismaista kieli- ja kulttuuriympäristöä. Oppilas oppii tuntemaan Pohjoismaita yhdistäviä asioita ja arvoja.

Arvioinnin kohde

- Pohjoismaisen kieli- ja kulttuuriympäristön hahmottaminen

Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue

Syvennetään oppilaan ymmärrystä suomen ja ruotsin kielen asemasta kansalliskielinä Suomessa.

Tutustutaan erilaisiin ruotsin kielellä tarjottaviin palveluihin, mediaan, kulttuuriin ja 9. luokalla lisäksi koulutukseen. 9. luokalla syvennetään tietoa pohjoismaisista kieli- ja kulttuuriympäristöistä. Käsitellään valinnan mukaan Pohjoismaita yhdistäviä asioita, kuten historia, yhteiskuntajärjestelmä, perinteet ja luontosuhde. Tutustutaan Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin, kuten demokratia, tasaarvo ja sananvapaus.

Sekä 8. että 9 luokalla sisältöjä valittaessa näkökulmana on myös oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit.

Laaja-alainen osaaminen: L2 Kulttuurien osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

Osaamisen kuvaus arvosanalle 5

Oppilas osaa mainita jonkin syyn, miksi Suomessa puhutaan suomea ja ruotsia. Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävästä asiasta.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 7

Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin Suomen kansalliskielten asemasta.

Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävistä asioista.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 8

Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielten asemasta.

Oppilas osaa kertoa pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä Pohjoismaita yhdistävistä asioista.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 9

Oppilas osaa vertailla Suomen kansalliskielten asemaa.

Oppilas osaa vertailla pohjoismaisia kieli- ja kulttuuriympäristöjä sekä pohtia Pohjoismaita yhdistäviä asioita.

Tavoite 2

Opetuksen tavoite

Tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä, ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena ja ohjata oppilasta hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan.

Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään.

Oppilas oppii hyödyntämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.

Oppilas oppii hyödyntämään muita kieliä ruotsia opiskellessaan.

Arvioinnin kohde

- Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy kehittyvän kielitaidon tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue

Vahvistetaan oppilaiden kielitietoisuutta ja kehitetään oppilaan kielitietoa. Ruotsin kielen sanaston, ilmauksien, vakiintuneiden sanontojen ja rakenteiden opiskelu kytketään oppilaiden elämään ja arkeen liittyviin tilanteisiin, jolloin kielitietoa voidaan käyttää monipuolistamaan oppilaiden kielitaitoa. Harjoitellaan hyödyntämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisen tukena. Harjoitellaan hyödyntämään muita kieliä ruotsin kielen oppimisessa.

Laaja-alainen osaaminen: L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen, L4 Monilukutaito

Tavoite 3

Opetuksen tavoite

Ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle, kannustaa oppilasta käyttämään tapoja oppia ruotsin kieltä myös vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan myös tieto- ja viestintäteknologian avulla. 9. luokalla samoissa tavoitteissa tavoitellaan monipuolisia tapoja ja taitoja.

Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan ja asettamaan tavoitteita opiskelulle.

Oppilas oppii käyttämään itselleen parhaiten sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä sekä käyttämään ja kehittämään ruotsin kielen taitoaan myös tieto- ja viestintäteknologian avulla. 9. luokalla samoissa tavoitteissa tavoitellaan monipuolisia taitoja.

Arvioinnin kohde

- Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta ja monipuolisten opiskelustrategioiden hyödyntäminen ruotsin kielen oppimisessa

Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue

Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta ruotsin kielen opiskelusta ja asettamaan tavoitteita ruotsin kielen opiskelulle. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Suunnitellaan toimintaa ja asetetaan tavoitteita myös yhdessä. Harjoitellaan eri tapoja oppia ruotsin kieltä myös tieto- ja viestintäteknologian avulla ja opetellaan hyödyntämään itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. 9. luokalla samoissa tavoitteissa tavoitellaan monipuolisesti erilaisia tapoja.

Paikallinen lisäys: Koska 9. vuosiluokalla on enemmän vuosiviikkotunteja, silloin monipuolistetaan tavoitetta 3. Myös 8. vuosiluokalla harjoitellaan tavoitetta 3, mutta 9. luokalla sitä vahvistetaan.

Laaaja-alainen osaaminen: L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Osaamisen kuvaus arvosanalle 5

Oppilas ottaa ohjattuna satunnaisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.

Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 7

Oppilas ottaa usein vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.

Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 8

Oppilas ottaa säännöllisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.

Oppilas osaa käyttää useita itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 9

Oppilas ottaa vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.

Oppilas osaa käyttää monipuolisesti itselleen sopivia tapoja oppiakseen ruotsin kieltä ja kehittääkseen kielitaitoaan myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Tavoite 4

Opetuksen tavoite

Kannustaa oppilasta ymmärtämään ruotsin kielen taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja käyttämään ruotsin kieltä rohkeasti eri tilanteissa myös koulun ulkopuolella.

Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista.

Oppilas oppii huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä.

Oppilas oppii harjoittelemaan ja käyttämään ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä myös koulun ulkopuolella.

Arvioinnin kohde

- Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana omaa kielivarantoa ja jatkuvaa oppimista.

Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue

Pohditaan ruotsin kielen osaamisen merkitystä osana jatkuvaa oppimista ja omaa kielivarantoa.

Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää nyt ja tulevaisuudessa. Havainnoidaan ja pohditaan yhdessä, missä ruotsin kieltä käytetään ja hyödynnetään sekä, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Hyödynnetään erilaisia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.

Laaja-alainen osaaminen

L2 Kulttuurien osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Osaamisen kuvaukset

Osaamisen kuvaus arvosanalle 5

Oppilas osaa antaa jonkin esimerkin ruotsin kielen taidon merkityksestä.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 7

Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää. Oppilas harjoittelee ja käyttää satunnaisesti ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 8

Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää ja kielivarannon kartuttamista.

Oppilas harjoittelee ja käyttää usein ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 9

Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää, kielivarannon kartuttamista ja jatkuvaa oppimista.

Oppilas harjoittelee ja käyttää säännöllisesti ruotsin kielen taitoaan erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Tavoite 5

Opetuksen tavoite

järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta.

Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Arvioinnin kohde

- Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue

Vuorovaikutustilanteiden sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Harjoitellaan vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan toiminnallisesti.

9. luokalla harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita erilaisia viestintäkanavia käyttäen ja näiden lisäksi suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon.

Paikallinen lisäys: 9. vuosiluokalla vahvistetaan 8. vuosiluokalla harjoiteltuja vuorovaikutustilanteita.

Laaja-alainen osaaminen: L4 Monilukutaito

Osaamisen kuvaus arvosanalle 5

Taitotaso A1.1

Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 7

Taitotaso A1.2

Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 8

Taitotaso A1.3

Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 9

Taitotaso A1.3/A2.1

Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista. Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa.

Tavoite 6

Opetuksen tavoite

Tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä.

Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.

Arvioinnin kohde

- Viestintästrategioiden käyttö

Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue

Harjoitellaan eri tapoja pyytää toistoa, hidastusta ja selvennystä puhekumppanilta sekä ei-viestinnällisiä keinoja kuten ilmeitä ja eleitä viestin perille saamiseksi. Harjoitellaan eri tapoja käyttää kompensatiostrategioita kuten kiertoilmauksia. Vahvistetaan oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Laaja-alainen osaaminen: L2 Kulttuurien osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, L4 Monilukutaito

Osaamisen kuvaus arvosanalle 5

Taitotaso A1.1

Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti).

Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella.

Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 7

Taitotaso A1.2

Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja.

Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 8

Taitotaso A1.3

Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja.

Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella.

Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 9

Taitotaso A1.3/A2.1

Oppilas osallistuu viestintään ja tarvitsee vain satunnaisesti apukeinoja.

Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin.

Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa melko usein turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin.

Oppilas osaa soveltaa jonkin verran viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

Tavoite 7

Opetuksen tavoite

Auttaa oppilasta kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmauksien tuntemustaan. 9. luokalla tavoitteena laajentaa kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmauksien tuntemusta.

Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.

Arvioinnin kohde

- Viestinnän kulttuurinen sopivuus.

Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue

Harjoitellaan kohteliasta kielen käyttöä, kuten erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa viestintätilanteissa, 9. luokalla jatketaan harjoittelua kulttuuriin sopivilla tavoilla.

Paikallinen lisäys: 8. vuosiluokalla harjoitellaan tavoite 7:aa, ja taitoja laajennetaan 9. vuosiluokalla kulttuuriin sopivalla tavalla.

Laaja-alainen osaaminen:; L2 Kulttuurien osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, L4 Monilukutaito, L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Osaamisen kuvaus arvosanalle 5

Taitotaso A1.1

Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimissa sosiaalisissa kontakteissa.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 7

Taitotaso A1.2

Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 8

Taitotaso A1.3

Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 9

Taitotaso A1.3/A2.1

Oppilas selviytyy joistakin lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää joitakin kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

Tavoite 8

Opetuksen tavoite

Rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Arvioinnin kohde

- Tekstien tulkintataidot

Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvien aihepiirien yhteydessä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus sekä oppilaita kiinnostavat ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit, Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja rakenteita opetellaan monenlaisista puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Harjoitellaan ruotsin kielen äänneitä, sanapainoa ja intonaatiota. 9. luokalla lisäksi tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaan omaan tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmat.

Laaja-alainen osaaminen: L4 Monilukutaito

Osaamisen kuvaus arvosanalle 5

Taitotaso A1.1

Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 7

Taitotaso A1.2

Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta.

Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 8

Taitotaso A1.3

Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana.

Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 9

Taitotaso A1.3/A2.1

Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä hidasta puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyistä, yksinkertaisista, itseään kiinnostavista viesteistä ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.

Tavoite 9

Opetuksen tavoite

Tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin.

Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita.

Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.

Arvioinnin kohde

- Tekstien tuottamistaidot

Opetuksen tavoitteeseen liittyvä keskeinen sisältöalue

Sanastoa, ilmauksia, vakiintuneita sanontoja ja rakenteita harjoitellaan nuorten elämään liittyvissä luonteissa kielenkäyttötilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja oppilaille merkitykselliset aihepiirit. Harjoitellaan ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatiota. Harjoitellaan hyödyntämään foneettisia merkkejä ääntämisen opettelussa.

9. luokalla yhtenä sisältönä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaan omaan tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmat.

Paikallinen lisäys: 8. vuosiluokalla harjoitellaan ruotsin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatioita. 9. vuosiluokalla tätä tehdään runsaasti ja monipuolisesti.

Laaja-alainen osaaminen: L4 Monilukutaito, L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

Osaamisen kuvaukset

Osaamisen kuvaus arvosanalle 5

Taitotaso A1.1

Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja.

Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 7

Taitotaso A1.2

Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.

Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 8

Taitotaso A1.3

Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita.

Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 9

Taitotaso A1.3/A2.1

Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa.

Oppilas osaa keskeistä perussanastoa ja rakenteita.

Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissa kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formattiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista

arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen B1-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen B1-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarviointin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarviointin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T5–T9) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.3 ja A2.1 välitasoksi A1.3/A2.1 Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämäkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus

tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäntarkastelu. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Uskonnon opetuksessa käytetään oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Uskonnon oppiaineessa arviointi on monipuolista. Arviointia toteutetaan havainnoimalla oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä sekä tarkastelemalla oppilaiden monimuotoisia tuotoksia. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen formatiivinen arviointi että tietojen ja taitojen summatiivinen arviointi. Formatiiivisessa arvioinnissa oppilaat saavat tietoa oppimisen

edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaille annettava palaute on ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona uskonnon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt uskonnon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on uskonnon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Myös työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Alla kuvattuja uskonnon päättöarvioinnin kriteereitä käytetään kaikissa uskonnon oppimäärissä. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Päättöarvosanaa annettaessa oppilaan osaamisesta muodostetaan kokonaiskuva, joka pohjautuu kriteereiden arvosanakuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Ortodoksinen uskonto

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Yhdeksännellä luokalla etiikan kurssin kurssin alussa yhdessä oppilaiden kanssa kurssin oppimistavoitteet, yhteiset pelisäännöt ja oppilaat ottavat enemmän vastuuta oppimisestaan itsenäisten töiden kautta. Kirjataan tavoitteet jne ylös kurssin alussa.
- Kurssin lopussa kirjallinen työ jossa reflektoidaan kurssin aikaista työskentelyä. Painotus prosessin arvioinnissa ei tuotoksen.
- Esimerkiksi: Opintopäiväkirja, portfolio, ainestopohjainen essee, itsenäiset työt
- Kirkkohistorian kurssilla esim. reformaation kohdalla oppilaat etsivät , arvioivat, muokkaavat tietoa. Toimivat ryhmissä ja laativat argumentteja oman kantansa puolustamiseksi.

L2 Kulttuurien osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Koko 7-luokan kurssin tavoite vastaa L2 kohtaa. Kulttuurien kohtaaminen ja vuorovaikutus. Tavoite ymmärtää eri uskontojen lähtökohdat ja lomittaisuus yhteiskunnan kanssa.
- Oppilas ymmärtää suomalaisen kristillisen perinteen ja kirkon historian ja kehittymisen sekä niiden vaikutuksen nykyaikana. •Esimerkiksi: Vuorovaikutus taitoja hyödyntävä jonkin ilmiön kehittyminen pidemmällä aikavälillä.
- Pohditaan sitä miten kristilliset tavat ja uskomukset vaikuttavat omiin käsityksiimme siitä mikä elämässä arvokasta, tärkeää, oikein tai väärää.Tarvitaanko uskontoa määrittelemään näitä asioita? •Esim: Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan omia mielipiteitään ja kuuntelemaan ja punnitsemaan eroavia mielipiteitä rakentavasti.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Kultainen sääntö/moraali säädökset maailmanuskonnoissa. Pohditaan, vertaillaan ja arvioidaan.
 - Esim: Ryhmätyö, pohtiva essee, suullinen esitelmä jne.
- Pohditaan vastuullisen kuluttamisen ja kestävä kehityksen merkitystä ympäristöetiikassa.
- Hyvien ihmissuhteiden kehittäminen ja vaaliminen.
- Reflektoidaan omia arvoja, toimintaa ja ihmissuhteita. ◦Esim: Reflektioiva essee.

L4 Monilukutaito

- Oppii erityisesti lukemaan kuvia maailmanuskonnoista.
- Ymmärtää kuva ja väri symboliikan merkityksen.
- Voidaan tutustua eri uskontojen tekstikatkelmiin.
- Tilastotietoja ja karttoja uskontojen levinneisyydestä ja kannattajista.
- Analysoidaan eri kirkkokuntien taidetta, arkkitehtuuria, symboliikka ja niiden merkitystä.
- Lisäksi tutkitaan tilastoja ja karttoja eri kirkkokunnista ja protestanttisista yhteisöistä.
- Erialaisten tekstien jotka sisältävät eriäviä kantoja tietyistä moraalisesti kiistanalaisesta aiheesta.
- Arvioidaan tiedon luotettavuutta.
- Erotetaan fakta mielipiteestä ja luodaan oma perusteltu kanta asiaan.
- Tutustutaan Raamatun kantoihin asiasta ja pohditaan eri raamatun käännöksiä ja miten yhteiskunnan muutos vaikuttaa raamatun kieleen. ◦Esim: etsitään internetistä mielipiteitä pakolaisista ja käsitellään ryhmälle sopivalla tavalla.

L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

- Etsitään internetiin tuotettua materiaalia (sivustoja, tekstiä, kuvaa, videota) vieraista uskonnoista ja arvioidaan niiden luotettavuutta.
- Etsitään internetiin tuotettua materiaalia (sivustoja, tekstiä, kuvaa, videota) kristityistä kirkkoista ja protestanttisista yhteisöistä ja arvioidaan niiden luotettavuutta. ◦Mikä on materiaalin tuottajan tavoite ja tarkoitus jota hän hakee materiaalillaan.
- Oppilaat tuottavat sähköisesti laajemman työn valitusta aiheesta (raamattu/etiikka). ◦Oppilaat etsivät tietoa lähdekriittisesti työhönsä.
- Oppilaat saavat itse valita käyttämänsä tv-välineet ja ohjelmat.
- Oppilaat ymmärtävät, miten toteuttaa ideansa parhaalla tavalla.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- Ryhmätyö joka opettaa oppilaille pitkäjänteisyyttä, ryhmätoimintaa, suunnitelmallisuutta ja oman työn esittelyä. ◦Esim: Voidaan luoda teemapäivä eri uskonnoista alakoululaisille tai oman koulun oppilaille.
- Pohditaan elinkeinoelämän eettisiä periaatteita. ◦Voiton maksimointi elinkeinoelämässä suhteessa kristinuskon arvoihin.
- Kuinka tärkeää työ on ihmiselle?
- Määrittääkö ammatti ihmisen arvon?

- Asiantuntijoiden ja vierailijoiden käyttö jos mahdollista.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

- Suhde luontoon maailmanuskonnoissa, miten ihminen voi toiminnallaan vaikuttaa luontoon.
- Kristillisten kirkkojen vaikutus yhteiskunnallisiin asioihin. Tarkastellaan kirkon suhtautumista yhteiskunnalliseen muutokseen kurssin edetessä. •Esim: Pohditaan tämän hetken (esim. homoavioliitot) polttavia yhteiskunnallisia kysymyksiä, joihin kirkolta odotetaan vastausta.
- Tarkkaillaan ja arvioidaan mediassa käytävää keskustelua valitusta/valituista aiheesta.
- Ymmärtää olevansa osa yhteiskuntaa ja oman roolinsa kestävässä kehityksessä.
- Lähestytään asioita etiikan ja raamatun sisällön ja tulkinnan kautta. •Esim: Annetaan aloite ja päättävältä oppilaille suunnitella ja toteuttaa laajempi projekti. Tässä prosessissa oppilaat oppivat neuvottelu, sovittelu ja ristiriitojen ratkaisemisen taitoja yhteistoiminnallisesti.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

7. lk	Elämykselliset ja toiminnalliset työtavat opettajan oman valinnan mukaan tavoitteiden suunnassa opetusryhmä huomioiden	Tuntikeskusteluun osallistuminen yksi arvioinnin peruste kirjallisten yms. tuotosten lisäksi
8. lk	Elämykselliset ja toiminnalliset työtavat opettajan oman valinnan mukaan tavoitteiden suunnassa opetusryhmä huomioiden	Tuntikeskusteluun osallistuminen yksi arvioinnin peruste kirjallisten yms. tuotosten lisäksi
9. lk	Omaakohtaiset tuotokset (esim. tutkielma, esitys, portfolio, video)	Tuntikeskusteluun osallistuminen yksi arvioinnin peruste kirjallisten yms. tuotosten lisäksi Kokeen voi korvata arvioitavalla oppilastyöllä

Evangelisluterilainen uskonto

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Yhdeksännellä luokalla etiikan kurssin alussa yhdessä oppilaiden kanssa kurssin oppimistavoitteet, yhteiset pelisäännöt ja oppilaat ottavat enemmän vastuuta oppimisestaan itsenäisten töiden kautta. Kirjataan tavoitteet jne ylös kurssin alussa.
- Kurssin lopussa kirjallinen työ jossa reflektoidaan kurssin aikaista työskentelyä. Painotus prosessin arvioinnissa ei tuotoksen.
- Esimerkiksi: Opintopäiväkirja, portfolia, ainestopohjainen essee, itsenäiset työt
- Kirkkohistorian kurssilla esim. reformaation kohdalla oppilaat etsivät , arvioivat, muokkaavat tietoa. Toimivat ryhmissä ja laativat argumentteja oman kantansa puolustamiseksi.

L2 Kulttuurien osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Koko 7-luokan kurssin tavoite vastaa L2 kohtaa. Kulttuurien kohtaaminen ja vuorovaikutus. Tavoite ymmärtää eri uskontojen lähtökohdat ja lomittaisuus yhteiskunnan kanssa.
- Oppilas ymmärtää suomalaisen kristillisen perinteen ja kirkon historian ja kehittymisen sekä niiden vaikutuksen nykyaikana. •Esimerkiksi: Vuorovaikutus taitoja hyödyntävä jonkin ilmiön kehittyminen pidemmällä aikavälillä.
- Pohditaan sitä miten kristilliset tavat ja uskomukset vaikuttavat omiin käsityksiimme siitä mikä elämässä arvokasta, tärkeää, oikein tai väärää.Tarvitaanko uskontoa määrittelemään näitä asioita? •Esim: Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan omia mielipiteitään ja kuuntelemaan ja punnitsemaan eroavia mielipiteitä rakentavasti.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Kultainen sääntö/moraali säädökset maailmanuskonnoissa. Pohditaan, vertaillaan ja arvioidaan. •Esim: Ryhmätyö, pohtiva essee, suullinen esitelmä jne.
- Pohditaan vastuullisen kuluttamisen ja kestävä kehityksen merkitystä ympäristöetiikassa.
- Hyvien ihmissuhteiden kehittäminen ja vaaliminen.

- Reflektoidaan omia arvoja, toimintaa ja ihmissuhteita. ◦Esim: Refleктоiva essee.

L4 Monilukutaito

- Oppii erityisesti lukemaan kuvia maailmanuskonnoista.
- Ymmärtää kuva ja väri symboliikan merkityksen.
- Voidaan tutustua eri uskontojen tekstikatkelmiin.
- Tilastotietoja ja kartoja uskontojen levinneisyydestä ja kannattajista.
- Analysoidaan eri kirkkokuntien taidetta, arkkitehtuuria, symboliikka ja niiden merkitystä.
- Lisäksi tutkitaan tilastoja ja kartoja eri kirkkokunnista ja protestanttisista yhteisöistä.
- Erilaisten tekstien jotka sisältävät eriäviä kantoja tietystä moraalisesti kiistanalaisesta aiheesta.
- Arvioidaan tiedon luotettavuutta.
- Erotetaan fakta mielipiteestä ja luodaan oma perusteltu kanta asiaan.
- Tutustutaan Raamatun kantoihin asiasta ja pohditaan eri raamatun käännöksiä ja miten yhteiskunnan muutos vaikuttaa raamatun kieleen. ◦Esim: etsitään internetistä mielipiteitä pakolaisista ja käsitellään ryhmälle sopivalla tavalla.

L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

- Etsitään internetiin tuotettua materiaalia (sivustoja, tekstiä, kuvaa, videota) vieraista uskonnoista ja arvioidaan niiden luotettavuutta.
- Etsitään internetiin tuotettua materiaalia (sivustoja, tekstiä, kuvaa, videota) kristityistä kirkoista ja protestanttisista yhteisöistä ja arvioidaan niiden luotettavuutta. ◦Mikä on materiaalin tuottajan tavoite ja tarkoitus jota hän hakee materiaalillaan.
- Oppilaat tuottavat sähköisesti laajemman työn valitusta aiheesta (raamattu/etiikka). ◦Oppilaat etsivät tietoa lähdekriittisesti työhönsä.
- Oppilaat saavat itse valita käyttämänsä tv-välineet ja ohjelmat.
- Oppilaat ymmärtävät, miten toteuttaa ideansa parhaalla tavalla.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- Ryhmätyö joka opettaa oppilaille pitkäjänteisyyttä, ryhmätoimintaa, suunnitelmallisuutta ja oman työn esittelyä. ◦Esim: Voidaan luoda teemapäivä eri uskonnoista alakoululaisille tai oman koulun oppilaille.
- Pohditaan elinkeinoelämän eettisiä periaatteita. ◦Voiton maksimointi elinkeinoelämässä suhteessa kristinuskon arvoihin.
- Kuinka tärkeää työ on ihmiselle?
- Määrittääkö ammatti ihmisen arvon?
- Asiantuntijoiden ja vierailijoiden käyttö jos mahdollista.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

- Suhde luontoon maailmanuskonnoissa, miten ihminen voi toiminnallaan vaikuttaa luontoon.

- Kristillisten kirkkojen vaikutus yhteiskunnallisiin asioihin. Tarkastellaan kirkon suhtautumista yhteiskunnalliseen muutokseen kurssin edetessä. ◦Esim: Pohditaan tämän hetken (esim. homoavioliitot) polttavia yhteiskunnallisia kysymyksiä, joihin kirkolta odotetaan vastausta.
- Tarkkaillaan ja arvioidaan mediassa käytävää keskustelua valitusta/valituista aiheesta.
- Ymmärtää olevansa osa yhteiskuntaa ja oman roolinsa kestävässä kehityksessä.
- Lähestytään asioita etiikan ja raamatun sisällön ja tulkinnan kautta. ◦Esim: Annetaan aloite ja päättävältä oppilaille suunnitella ja toteuttaa laajempi projekti. Tässä prosessissa oppilaat oppivat neuvottelu, sovittelu ja ristiriitojen ratkaisemisen taitoja yhteistoiminnallisesti.

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
7. lk	S2 Uskontojen maailma	T4	Perehdytään uskontojen tapoihin ja symboleihin ja niiden näkymiseen ja vaikutukseen kulttuurissa Apuna voidaan käyttää kuvia, elokuvia, mainoksia, musiikkia, kertomuksia, dramatisointia
8. lk	S1 Suhde omaan uskontoon	T2, T7	Mahdollisuuksien mukaan vierailut eri seurakuntiin Lapinlahden alueella Kotiseudun herätysliikkeisiin tutustuminen Vierailijat mahdollisuuksien mukaan
9. lk	S3 Hyvä elämä	T6, T7, T8, T9	Etiikan sanasto ja teorat Katsomukselliseen suvaitsevaisuuteen ohjaaminen keskustelun ja yhteisen pohdinnan keinoin, apuna kuvat, kertomukset, elokuvat, mainokset yms.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
7. lk	Elämykselliset ja toiminnalliset työtavat opettajan oman valinnan mukaan tavoitteiden suunnassa opetusryhmä huomioiden	Tuntikeskusteluun osallistuminen yksi arvioinnin peruste kirjallisten yms. tuotosten lisäksi
8. lk	Elämykselliset ja toiminnalliset työtavat opettajan oman valinnan mukaan tavoitteiden suunnassa opetusryhmä huomioiden	Tuntikeskusteluun osallistuminen yksi arvioinnin peruste kirjallisten yms. tuotosten lisäksi
9. lk	Omakohittaiset tuotokset (esim. tutkielma, esitys, portfolio, video)	Tuntikeskusteluun osallistuminen yksi arvioinnin peruste kirjallisten yms. tuotosten lisäksi Kokeen voi korvata arvioitavalla oppilastyöllä

Vieraat kielet

Saksa, B2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Laaja-alaisen osaamisen alue

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen X
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu X
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito X

Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Tavoitteet:

- Tutustua opiskeltavan kielen kielialueeseen ja kulttuuriin sekä kielellisiin erityispiirteisiin; äänteelliset seikat ja kirjoitusasu.
- Kielitietoisuus.
- Oppia tuottamaan suullisesti ja kirjallisesti kyseistä kieltä sekä oppia ymmärtämään kuultua ja kirjoitettua tekstiä sekä reagoimaan sopivalla tavalla.
- Tavoitteena on, että oppilas hyödyntää monipuolisen oppimisen tapoja.

Sisällöt:

- Harjoitellaan perussanastoa ja -rakenteita jokapäiväisissä viestintätilanteissa opiskeltavan kielen kohteliaisuuskäytänteet huomioiden; esim. tervehtiminen, esittäytyminen, itsestä, omasta perheestä ja arjesta kertominen, ostoksilla käynti, ravintolassa asiointi ja matkailu.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formattiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen

kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

- Jatkuva näyttö: kotitehtävät, osallistuminen oppitunneilla.
- Muut erilaiset näytöt, esim. kokeet.

Katso Opetushallituksen sivuilta Perusopetuksen Päättöarvioinnin kriteerit: Hyvä osaaminen Taitotaso A1.3. (arvosana 8) [Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit](#)

Hyvän osaamisen kriteerit

- Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkiелensä tai muun osaamansa kielen eroista ja yhtäläisyyksistä.
- Oppilas tiedostaa opiskeltavan kielen tavoitteita sekä osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.
- Oppilas harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa.
- Oppilas osaa käyttää opeteltuja kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
- Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
- Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvaramaa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin tähän asti opitun sanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

Espanja, B2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan

tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Laaaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen X

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu X

L4 Monilukutaito X

Vieraan kielen B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Tavoitteet:

- Tutustua opiskeltavan kielen kielialueeseen ja kulttuuriin sekä kielellisiin erityispiirteisiin; äänteelliset seikat ja kirjoitusasu.
- Kielitietoisuus.
- Oppia tuottamaan suullisesti ja kirjallisesti kyseistä kieltä sekä oppia ymmärtämään kuultua ja kirjoitettua tekstiä sekä reagoimaan sopivalla tavalla.
- Tavoitteena on, että oppilas hyödyntää monipuolisen oppimisen tapoja.

Sisällöt:

- Harjoitellaan perussanastoa ja -rakenteita jokapäiväisissä viestintätilanteissa opiskeltavan kielen kohteliaisuuskäytänteet huomioiden; esim. tervehtiminen, esittäytyminen, itsestä, omasta perheestä ja arjesta kertominen, ostoksilla käynti, ravintolassa asiointi ja matkailu.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formattiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen

kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

- Jatkuva näyttö: kotitehtävät, osallistuminen oppitunneilla.
- Muut erilaiset näytöt, esim. kokeet.

Katso Opetushallituksen sivuilta Perusopetuksen Päättöarvioinnin kriteerit: Hyvä osaaminen Taitotaso A1.3. (arvosana 8) [Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit](#)

Englanti, A-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Kuuntelu, puhuminen, kirjoittaminen, lukeminen yksin, parin kanssa, ryhmissä. Arviointia, mikä on itselle parhain tapa oppia. Tavoitteena on, että oppilas kehittyi myös muissa oppimisen tavoissa.

L2 Kulttuurien osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Tavoitteena on oppia kertomaan omasta kulttuurista englanniksi ja tutustua kohdemaiden kulttuureihin.

Tutustutaan englannin kielen eri variaatioihin, esimerkiksi kuuntelemalla erilaisia aksentteja sekä havainnoimalla sanastollisia eroja, esimerkiksi britti vs. amerikanenglanti.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tehdään paritöitä eri oppilaiden kanssa. Keskustellaan vieraalla kielellä arjen taidoista ja hyvistä tavoista.

Harjoitellaan normaaleista arjen tilanteista selviytymistä englanniksi.

L4 Monilukutaito

Luetaan erilaisia kohdekielisiä tekstejä (kertomuksia, sarjakuvia, runoja, verkkouutisia, tiedetekstejä jne.).

Yritetään ymmärtää pääajatus, vaikka joka sanaa ei ymmärrettäisi.

L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

Tuotetaan tekstiä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen ja julkaistaan tuotos esimerkiksi peda.netissä oppilaiden käyttöön ja mahdollisuuksien mukaan laajemmin.

Opetellaan käyttämään nettisanakirjoja ja harjoitellaan etsimään tietoa englanniksi.

Kannustetaan käyttämään englantia kansainvälisessä vuorovaikutuksessa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Tutustutaan työelämäsanastoon, esimerkiksi harjoitellaan työhakemuksen laatimista ja työhaastattelua.

Jaetaan keskustelemalla kokemuksia mahdollisista työelämään tutustumisista.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja perustelemista.

Opetellaan kestävään kehitykseen liittyvää sanastoa.

Englannin A-oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään englantia monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun englannin kielellä eri oppiaineissa.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden

saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
7. lk	S1 (tarkastellaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi kieleksi ja aloitetaan tutustumaan tärkeimpien englantia puhuvien maiden kulttuuriin) S2		
8. lk	S1 S2 (vahvistetaan kielenopiskelun taitoja)		
9. lk	S2 (tiedon luotettavuuden arviointi ja kokonaisuuksien hallinta) S3	T4	Oppilasta kannustetaan asettamaan tavoitteet kielitaitonsa kehittämiseksi lukuvuoden aikana. Tavoitteiden toteutumista tarkastellaan vuoden edetessä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi englannin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan

palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa englannin kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan englannin kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatus tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy englannin kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Englannin kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T10) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa B1.1 ja B1.2 välitasoksi B1.1/B1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
7. lk	Sisältöalueen S1 tiedon hankinnassa käytetään mahdollisuuksien mukaan mobiililaitteita.	Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolinen jatkuva näyttö, esim. sanakokeet, tuntiaktiivisuus, kirjalliset ja suulliset tuotokset.
8. lk		Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolinen jatkuva näyttö, esim. sanakokeet, tuntiaktiivisuus, kirjalliset ja suulliset tuotokset.
9. lk	Sisältöalueen S3 yhteydessä harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan pienimuotoisten tuotosten tekemistä ja julkaisemista virtuaalisissa oppimisympäristöissä.	Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolinen jatkuva näyttö, esim. sanakokeet, tuntiaktiivisuus, kirjalliset ja suulliset tuotokset. Ennen päättöarviointia järjestetään valtakunnallinen koe mahdollisuuksien mukaan.

Ranska, B2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan

siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen X

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu X

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito X

Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Tavoitteet:

- Tutustua opiskeltavan kielen kielialueeseen ja kulttuuriin sekä kielellisiin erityispiirteisiin; äänteelliset seikat ja kirjoitusasu.
- Kielitietoisuus.
- Oppia tuottamaan suullisesti ja kirjallisesti kyseistä kieltä sekä oppia ymmärtämään kuultua ja kirjoitettua tekstiä sekä reagoimaan sopivalla tavalla.
- Tavoitteena on, että oppilas hyödyntää monipuolisen oppimisen tapoja.

Sisällöt:

- Harjoitellaan perussanastoa ja -rakenteita jokapäiväisissä viestintätilanteissa opiskeltavan kielen kohteliaisuuskäytänteet huomioiden; esim. tervehtiminen, esittäytyminen, itsestä, omasta perheestä ja arjesta kertominen, ostoksilla käynti, ravintolassa asiointi ja matkailu.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formattiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearviointin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen

kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

- Jatkuva näyttö: kotitehtävät, osallistuminen oppitunneilla.
- Muut erilaiset näytöt, esim. kokeet.

Katso Opetushallituksen sivuilta Perusopetuksen Päättöarvioinnin kriteerit: Hyvä osaaminen Taitotaso A1.3. (arvosana 8) [Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit](#)

Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamisissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

L1

Oman mielipiteen esittäminen ja perustelu ajankohtaisista asioista.

Mistä löytää tietoa itselleen ajankohtaisista asioista?

L2

Suomalaisen yhteiskunnan rakenteiden ymmärtäminen

Keskustelu osana oppimista esimerkiksi väittelyt ja poliittinen toiminta

Kansalaisvaikuttaminen esimerkiksi:

- kansalaisaloite
- mielenosoitukset
- kansalaisjärjestöt
- puolueet

L3

Mistä löytää tietoa itselleen ajankohtaisista asioista.

Oman talouden hallinta mm.

- palkka
- verot
- pikavipit
- asuminen
- kuluttaminen

- kuluttajansuoja

Elämänkulku suomalaisessa yhteiskunnassa: neuvola – päivähoito – koulu – opiskelu – vahemus – työelämä – eläke – kuolema.

L4

Uutisten tulkinta, taulukoiden luku ja muodostaminen, kriittisyys

Media vaikuttamisen välineenä

L5

Tilastollisen aineiston hyödyntäminen, esimerkiksi:

- Ääntenlaskenta
- BKT-verailu
- Äänestysaktiivisuus

Internet tiedonhankinnassa esimerkiksi:

- kriittisyys informaation valinnassa
- vaihtoehtomedit
- "luotettavat" tiedonlähteet (eduskunta, kela, valtio ja kunnat...)

Itselleen tärkeän tiedon hankinta ja hyödyntäminen esimerkiksi

- Työpaikan haku – työhakemus / CV
- Opintotuen ehdot ja hakeminen
- Työttömyyskorvaus
- Veroprosentti

Esitystekniikka

- Oman mielipiteen tiivistäminen diaan

Sosiaalinen media

L6

Työn haku

Yritysmuodot ja yrittäminen

Työelämän pelisäännöt

Yrityksen talous ja niiden välinen kilpailu

L7

Demokratiaan perusajatus

Äänioikeus, vaalit, puolueet

Kansalaisaktiivisuus

Kansalais- ja kunnallisaloite

Globalisaatio

Taloukasvu suhteessa ympäristön kantokykyyn

Yhteiskuntaopin tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa korostetaan oppilaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja -taitoja demokratiassa sekä vastuuta omaan elämään liittyvien valintojen tekemisessä. Päätöksentekoa ja vaikuttamista harjoitellaan kouluyhteisössä ja muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Opetuksessa kiinnitetään huomiota yhteiskunnan ja yhteisöllisen elämän rakenteisiin sekä niihin liittyviin käsitteisiin. Oppilaita ohjataan arvioimaan yhteiskunnan ja talouden kysymyksiä sekä vertailemaan niihin liittyviä erilaisia mielipiteitä ja toimintavaihtoehtoja erilaisten ihmisryhmien ja arvopäämäärien kannalta. Yhteiskunnallisten asioiden opiskelussa näkökulma laajenee kattamaan myös globaalit kysymykset

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työtapoja. Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Opetuksessa voidaan käyttää myös oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi erilaisten projektien yhteydessä. Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu. Median tarkastelulla ja tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa.

Luokka	Sisältö	Paikallisesti painotettava tavoite	Konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi
9. lk	S1, S2, S3, S4	T8, oman talouden hallinta, säästäminen, lainaaminen, korko. T7, päätöksenteon toimintatapa T9 T5 T2 (Globaali talous, kehitysyhteistyö yms.)	Tutustutaan vaalijärjestelmään ja harjoitellaan ääntenlaskua joko varjovaaleilla tai edellisten vaalien tuloksilla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaita näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä tukea heidän kasvuaan erilaisten yhteisöjen aktiivisiksi jäseniksi. Oppilaiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla. Heitä harjaannutetaan etsimään, ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa, jonka merkitystä he arvioivat paitsi omasta myös yleisestä näkökulmasta. Oppiaineen käsitteellinen luonne ja esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi eli formatiivinen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista sekä kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta. Summatiivisessa arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja osaamisen osoittamisen tavat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona yhteiskuntaopin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt yhteiskuntaopin tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on yhteiskuntaopin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy yhteiskuntaopin päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Luokka	Oppimisympäristöt ja työtavat (erityispiirteet)	Arvioinnin erityispiirre
9. lk	Mahd. pankkivierailu / -vierailija Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan jonkun Lapinlahden lautakunnan kokoukseen tai valtuuston kokoukseen. Varjovaalit vaalivuosina. Yritysyhteistyötä suoritetaan yhdessä OPO:n kanssa, jolloin vieraillaan paikallisissa yrityksissä.	Lukuvuoden aikana tehdään itsenäinen työ, joka arvioidaan annettujen ohjeiden mukaisesti yhtä koetta vastaavasti. Yhteiskuntaopin arvioinnissa painotetaan omien mielipiteiden esittämistä sekä taitoa perustella niitä. Arvioinnissa otetaan huomioon aktiivinen osallistuminen yhteiskunnalliseen tai taloudelliseen toimintaan.

VAL Kotitalous

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Arjessa selviytymisen taitojen opettelu yksin ja ryhmässä
- Neuvottelutaitojen, yhdessä suunnittelun ja käytännön taitojen harjoittelu
- Opittujen taitojen soveltaminen kotitaloustunneilla

Sisällöt:

- Hankitaan ja saadaan tietoa suomalaisesta ja ulkomaalaisista ruokakulttuureista.
- Opitaan suunnittelemaan ja toteuttamaan ateriakokonaisuuksia.
- Ateriat voivat olla kotoisin Suomesta tai muualta maailmasta.
- Leivotaan erilaisia leivonnaisia, otetaan huomioon kauden juhlat
- Perehdytään juhlatarjoiluun. 8.luokalla suunnitellaan ja valmistetaan rippijuhlat tai vaihtoehtoisesti muu perhejuhla.
- Perehdytään erikoisruokavalioihin

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen_x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisuus_x

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot_x

L4 Monilukutaito_x

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen_x

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen_x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Hyvän osaamisen kriteerit

- säännöllinen, aktiivinen osallistuminen kotitalouden tunneille
- oppilas osaa käyttää raaka-aineita taloudellisesti
- oppilas suorittaa annetut kotitehtävät

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

VAL Kuvataide

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Syventää ja laajentaa kaikille yhteisen kuvataiteen oppimäärän sisältöjä.
- Oppilasta kannustetaan ilmaisemaan kuvalliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan, ajatuksiaan ja tunteitaan.
- Oppilas ymmärtää taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle.
- Oppilas tutustuu erilaisiin tapoihin kokea, ymmärtää, tuottaa ja tulkita taidetta.
- Oppilas löytäisi oman kuvallisen ilmaisutapansa ja vahvuutensa.

Sisällöt:

- Tarkentuvat valinnaisen kuvataiteen kurssilla. Oppilailla tarjotaan mahdollisuuksia toteuttaa omia kiinnostuksen kohteita.
- Kuvailmaisun eri tekniikat ja materiaalit.
- Kuvailmaisuun liittyvät aiheet ja ilmiöt.

Laaja-alaisen osaamisen alue (*laita rasti X*)

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen X

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisuus X

L4 Monilukutaito X

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Ohjaa oppilasta aktiiviseen ympäristön, taiteen ja visuaalisen kulttuurin havainnoimiseen.
- Ohjaa soveltamaan erilaisia kuvailmaisun tapoja omassa kuvallisessa ilmaisussaan.
- Ohjataan käyttämään monipuolisemmin erilaisia välineitä, työtapoja, materiaaleja kuin peruskuvataideopetuksessa.
- Oppilasta kannustetaan etsimään ja toivottavasti löytämään oma kuvallinen ilmaisutapansa ja vahvuutensa identiteettiä etsiessään.
- Huomioidaan oppilaiden erilaisuus.
- Annetaan enemmän mahdollisuuksia toteuttaa omia kiinnostuksen kohteitaan kuin peruskuvataideopetuksessa.
- Mahdollisuuksien mukaan erilaiset projektit sekä oppimisympäristöt.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Valtakunnallisten kriteereiden mukaan.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

VAL Käsityö

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Käsityön taitojen peruskurssi, jossa syvennetään aiemmin opittuja tietoja ja taitoja.
- Tunneilla opitaan omatoimiseen ja turvalliseen työskentelyyn.
- Opitaan käyttämään eri työstökoneita ja materiaaleja eri käsitoissa, kehitytään ongelmanratkaisussa ja turvallisuudessa työskentelyssä
- Tavoitteena hyödyntää opiskelijan vahvuuksia materiaalivalinnoissa ja työtekniikoissa. Oppilaan mielenkiinnon mukaan voidaan valita enemmän pehmeitä materiaaleja tai kovia materiaaleja.

Sisällöt:

- Tällä kurssilla otetaan käyttöön mahdollisuuksien mukaan loput kovien materiaalien koneet ja opitaan uusia työskentelymenetelmiä sekä käytetään monipuolisesti pehmeiden materiaalien tekniikoita.
- Pääset käyttämään omia tietoja ja taitoja sekä voit vaikuttaa oman työsi aiheeseen, suunnitteluun ja toteutukseen.
- Mahdollisuuksien mukaan, tutustutaan lähialueella oleviin teknologian alan yrityksiin esim. Ponsse, Normet, Stark ja Lapinlahden koneistus.
- Mahdollinen yritysyhteistyö paikallisten yritysten kanssa.

Laaja-alaisen osaamisen alue (*laita rasti X*)

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu x

L4 Monilukutaito x

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen x

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys x

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Käsitöiden materiaalit ja tekniikat sekä työskentelytilat kattavasti koululla ja lähiympäristön mahdollisuuksia hyödyntäen.

Opetuksessa tuetaan oppilaan omatoimisuutta ja rohkaistaan kokeilemaan uutta.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Oppilas osallistuu oppitunneilla aktiivisesti ja kokeilee eri tekniikoita
- Oppilas toimii yhteisten ohjeiden mukaisesti ja noudattaa työturvallisuusohjeita
- Oppilas osaa työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

VAL Liikunta

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- perusliikunnan kursseilla opittujen taitojen syventäminen eri liikuntamuodoissa
- fyysisen toimintakyvyn ja liikkumistaitojen vahvistaminen monipuolisella liikunnalla
- oppilas työskentelee ryhmässä kaikkien kanssa rakentavasti
- oppilas ottaa vastuuta ryhmän toiminnasta, ja pääsee itse osin vaikuttamaan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin
- oppilas saa uusia kokemuksia liikunnasta erilaisten liikuntalajien ja harjoitusten avulla

Sisällöt:

- Monipuolisesti eri liikuntamuotoja
- Uusia lajikokeiluja mahdollisuuksien mukaan
- Viitepelejä ja leikkejä
- Ryhmän toivomia liikuntalajeja
- Voidaan lisäksi harjoitella erilaisia rooleja liikuntatilanteessa, esimerkiksi tuomarointi tai ryhmän ohjaaminen.

Laaja-alaisen osaamisen alue

1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- mahdollisuuksien mukaan tutustutaan esim. liikunnan mobiilisovelluksiin ja netissä tarjolla oleviin liikunnan tukimateriaaleihin kuten treeniohjelmiin ja harjoituspäiväkirjoihin yms.

X L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Hyödynnetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä vuodenajan mahdollisuudet huomioiden.
- Käytetään monipuolisesti erilaisia työtapoja opettajajohtoisesta opetuksesta itsenäiseen työskentelyyn.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Arvioinnissa huomioidaan liikunnan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn tavoitteet.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

VAL Musiikki

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Syventää musiikillisia taitoja monipuolisesti ja laaja-alaisesti

Sisällöt:

- Laulua, soittoa, kuuntelua, ryhmitöitä, keksintää, tallentamista
- Musiikin ilmiöitä, aikakausia ja genrejä monipuolisin työtavoin
- Juhlaohjelmia ja esiintymisiä oppilaiden niin toivoessa

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen X

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu X

L4 Monilukutaito X

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen X

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen X

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Oppilas toimii itsenäisesti musisoivan ryhmän jäsenenä huolehtien osuudestaan

Kts. Lisää musiikin ops arviointikriteerit

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

X_LI1 Kuntosali ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Oppilas saa ohjausta monipuoliseen kuntosaliharjoitteluun ja oman lihaskunnan kehittämiseen.
- Oppilas saa tietoa lihaskuntoharjoittelun merkityksestä omalle terveydelle sekä mahdollisuuden parantaa omaa kuntoa.
- Monipuolista ja ohjattua kuntosaliharjoittelua.
- Opetellaan suunnittelemaan henkilökohtainen kuntosaliohjelma.

Sisällöt:

- Turvallista, monipuolista ja ohjattua kuntosaliharjoittelua, eri harjoitustyyeillä.

Laaaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	X	
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	X	
L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	X	
L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		X

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

- Kunnan tarjoamat liikuntapuitteet.
- Yksilö- ja ryhmätasolla toteutettavat kuntosaliharjoitteet.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Hyvän osaamisen kriteerit

- Oppilas osallistuu aktiivisesti omalla tasollaan kuntosaliharjoitteluun.

- Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan sekä turvallisuudestaan.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

x_AI1 Lukupiiri ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Tutustua erilaisiin teksteihin ja teoksiin
- Keskustella luetuista teksteistä
- Tuottaa luettujen tekstien pohjalta erilaisia tuotoksia monipuolisesti
- Syvennetään ja monipuolistetaan omaa lukutaitoa
- Laajennetaan lukutottumuksia ja lukutapoja

Sisällöt:

- Luetaan yhteisesti sovittuja tekstejä ja teoksia yksin ja ryhmässä
- Keskustellaan luetuista teoksista ryhmissä valitun teeman mukaan
- Luetun pohjalta tehdään erilaisia tuotoksia ryhmän mielenkiinnon mukaan, esim. videoita, julisteita, piirroksia ja tekstejä

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu x

L4 Monilukutaito x

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Vaihtelevat oppimisympäristöt

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Arviointikriteerit arvosanalle S

- Oppitunneille ja oppituntityöskentelyyn osallistuminen sekä sovittujen tehtävien tekeminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

x_ATK1 Työaseman ylläpito ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Oppilas osaa asentaa tietokoneeseen käyttöjärjestelmän, asentaa tarvitsemiaan sovellusohjelmia ja päivittää ne pakettilähteistä.
- Oppilas ymmärtää avoimen lähdekoodin periaatteet, edut ja rajoitteet.
- Oppilas tuntee komentorivin perusteet ja osaa tehdä komentorivillä yksinkertaisia järjestelmän ylläpitotoimenpiteitä.

Sisällöt:

- Käyttöjärjestelmän asentaminen ja ylläpito.
- Jakeluversiot, livetikun valmistelu ja käyttö.
- Sovellusten asentaminen, pakettilähteet.
- Graafinen käyttöliittymä ja komentorivi.
- Avoimen ja suljetun lähdekoodin ohjelmien periaatteet.
- Tietokoneen osat ja oheislaitteet.
- Työasemasta palvelimeksi.
- Tekoälypalvelut.

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	X
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	X
L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	X
L4 Monilukutaito	X
L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	X
L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	X
L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	X

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Opetus ATK-luokassa.

Jokaiselle oppilaalle on varattu henkilökohtainen työasema.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Oppilas osaa raportoida työskentelyään. Raportointi on säännöllistä ja selkeää.
- Oppilas osaa asentaa käyttöjärjestelmän ja ohjelmia ja päivittää ne säännöllisesti.
- Oppilas osaa etsiä ja valikoida ohjeita verkosta ja jakaa niitä myös muille.
- Oppilas tutkii ja kokeilee järjestelmäänsä ja pyrkii laajentamaan osaamistaan.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

x_BI1 Biologian tutkimuksia ja luontoharrastuksia ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Lisätä ja syventää biologian osaamista
- Tutkitaan vesi- ja metsäekosysteemiä sekä ihmisen biologian kokeellisen biologian keinoin
- Innostaa oppilaita luontoon liittyviin harrastuksiin

Sisällöt:

- Kerrataan ja syvennetään biologian tietoja ja taitoja
- Tehdään erilaisia biologian tutkimustöitä laboratoriossa ja maastossa
- Tutustaan ryhmän kiinnostuksen mukaan erilaisiin luontoharrastuksiin
- Opetetaan turvallista työskentelyä laboratoriossa
- Harjoitellaan työselosteiden laadintaa

Laaja-alaisen osaamisen alue (*laita rasti X*)

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminenx_

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidotx_

L4 Monilukutaitox_

L5 Tieto- ja viestintätekologinen osaaminenx_

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyysx_

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminenx_

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Luokkatyöskentelyn lisäksi työskennellään maastossa
- Mahdollisuuksien mukaan vierailukäyntejä
- Opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Arviointikriteerit arvosanalle S

- Oppilas osallistuu oppitunneille säännöllisesti
- Oppilas toimii ja työskentelee oppitunneilla annettujen ohjeiden mukaisesti huomioiden työturvallisuuden

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

x_IT1 Italian alkeet ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Tutustuminen italian kielen perusteisiin
- Oppia selviämään arkielämän tilanteissa italiaksi (esim. pienet ostokset, ravintola, lipun ostos)
- Oppia kertomaan lyhyesti itsestään
- Oppia ymmärtämään helpohkoa puhetta
- Tutustuminen Italian kulttuuriin ja matkailukohteisiin

Sisällöt:

- Esittäytyminen
- kaupungilla asioiminen ja liikkuminen
- Kellonajat
- Italian kulttuuri ja matkailu

Laaja-alaisen osaamisen alue (*laita rasti X*)

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen x
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu x
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot x
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Suoritusmerkintä
- Tunnilla annettujen tehtävien ja harjoitusten aktiivinen suorittaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

x_ITV1 Ilmaisutaito ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Kehittää vuorovaikutustaitoja
- Rohkaistua ilmaisemaan itseään ja luottamaan itseensä erilaisissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa
- Oppia toimimaan ryhmässä

Sisällöt:

- Erilaiset ilmaisuun ja vuorovaikutukseen liittyvät harjoitukset, esim. improvisaatio-, tunne-, kehonkieli-, äänenkäyttö- ja keskusteluharjoitukset
- Palautteen antaminen ja vastaanottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu x

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot x

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Vaihtelevat oppimisympäristöt

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Arviointikriteerit arvosanalle S

- Aktiivinen osallistuminen oppitunneille ja oppituntityöskentelyyn sekä sovittujen harjoitusten tekeminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

x_KO1 Kansainvälinen keittiö 9lk ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Kotitalouden taitojen opettelu yksin ja ryhmässä
- Neuvottelutaitojen, yhdessä suunnittelun ja käytännön taitojen harjoittelu
- opittujen taitojen soveltaminen kotitaloustunneilla

Sisällöt:

- suunnitellaan ja valmistetaan eri ruokakulttuureihin tyypillisiä aterioita, perinneruokia ja leivonnaisia
- Tutustutaan kansainvälisiin eri maiden ruokiin ja raaka-aineisiin

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen_x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisux_

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot_x

L4 Monilukutaitox_

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminenx_

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminenx_

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

PowerPoint esitys työparin valitseman maan ruokakulttuureista. Toteutettava ateriasuunnitelma koko ryhmälle.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Säännöllinen, aktiivinen osallistuminen kotitalouden tunneille.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

9. luokka

x_KU1 Kuvataide - kuvasarjaa vai sarjakuvaa ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Oppilas tutustuu sarjakuvien ideointiin, käsikirjoittamiseen, piirtämiseen ja värittämiseen eri välineillä tiedonhaun ja oman tekemisen avulla
- Oppilas harjaantuu tekemään juonellisia kuvasarjoja

Sisällöt:

- Sarjakuvan historia
- Sarjakuvan erilaiset lajit
- Ammattina sarjakuvataiteilija

Laaja-alaisen osaamisen alue (*laita rasti X*)

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen_x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisux_

L4 Monilukutaito_x

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen_x

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyysx_

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Kurssilla tehdään sarjakuvia käsin että digitaalisesti
- Kurssilla luetaan sarjakuvia
- Kurssilla työskennellään itsenäisesti että ryhmässä

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Hyväksytty/hylätty

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

V_IT2 Ilmaisun iloa VPJ

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- mielikuvituksen vapauteen kannustaminen ja siihen tukeminen
- rohkeus itseilmaisuu toiminnan avulla
- kyky nähdä ja oivaltaa elämän ilmiöitä mielikuvituksen avulla
- kyky eläytyä toisen ihmisen tilanteeseen ja tunteisiin
- yksilön ja yhteisön toiminnan syy- ja seuraussuhteiden havaitseminen
- kuunteleminen sekä keskittyminen yhteistyöhön
- ihmisen kokonaisviestinnän havainnointi ja tulkitseminen
- luovuuden arvostaminen
- tarinankerronnan ja dramaturgisen ajattelun kehittäminen
- ilmaisun liiallisen itsekritiikin ja estojen ehkäiseminen ja voittaminen
- vahvistaa rohkeutta heittäytyä improvisaatiotilanteisiin
- itsetunnon ja itsehallinnan vahvistaminen: pidetään hauskaa riehumatta!
- yhteistoimintaan osallistumiseen kannustaminen ja tukeminen

Sisällöt:

- Erilaiset draamaleikit ja -pelit
- Itseilmaisun kehittäminen eri keinoin: äänenkäyttö, liike, kehonkieli, eri aistien käyttäminen, ilmaisun rytmittäminen
- Draaman eri menetelmien käyttö ryhmän taitoihin ja toiveisiin nähden
- Erilaiset improvisaatioharjoitukset ja -tehtävät
- Omat kokeilut ja oman ilmaisun etsiminen
- Improvisaatiotekniikoiden harjoittelu syntyvien tilanteiden yhteydessä sekä erillisinä harjoitteina

Laaaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen X

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu X

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot X

L4 Monilukutaito X

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen X

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen X

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Kurssin tavoitteiden, sisältöjen ja tehtävien lopulliset painotukset muokkautuvat osanottajien ja opettajan kanssa yhteissuunnittelussa kurssilaisten tarpeiden ja toiveiden mukaan.
- Yksilö-, pari ja ryhmätehtävät.
- Näyttämötaiteen ammattilaisten ja/tai kokeneempien esittäjien työskentelyyn tutustuminen vierailuin ja/tai vierailijoiden kautta.
- Harjaannutaan toimimaan katsojana, kuuntelijana ja esiintyjänä.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Arvioinnissa huomioidaan oppilaan

- ryhmätyötaidot
- kokonaisvaltainen toiminta
- työskentely draamaprosessissa
- draamataidot
- kyky vastaanottaa, arvioida ja antaa palautetta draaman laadusta ja analysoida sitä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

V_KO2 Arkiruokaa ja jotain muuta VPJ

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Arjessa selviytymisen taitojen opettelu yksin ja ryhmässä
- Neuvottelutaitojen, yhdessä suunnittelun ja käytännön taitojen harjoittelu
- Opittujen taitojen soveltaminen kotitaloustunneilla

Sisällöt:

- Suunnitellaan ja valmistetaan kotimaiseen ruokakulttuuriin tyypillisiä aterioita, perinneruokia ja leivonnaisia
- Otetaan huomioon eri vuodenajat mm. satokausi ja juhlat tarjoiluineen
- Suunnitellaan ja toteutetaan rippijuhlat: tarjottavat, kattaus
- erityisruokavaliot

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu x

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot x

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen x

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Kotitalousluokka
- Vierailuja mahdollisuuksien mukaan lähiympäristön kohteisiin

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Säännöllinen, aktiivinen osallistuminen kotitalouden tunneille.
- Osaa käyttää raaka-aineita taloudellisesti.
- Suorittaa annetut kotitehtävät.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

V_KO2 Meiltä ja muualta VPJ

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Arjessa selviytymisen taitojen opettelu yksin ja ryhmässä
- Neuvottelutaitojen, yhdessä suunnittelun ja käytännön taitojen harjoittelu
- Opittujen taitojen soveltaminen kotitaloustunneilla

Sisällöt:

- Suunnitellaan ja valmistetaan tyypillisiä aterioita, perinneruokia ja leivonnaisia maailman ruokakulttuureista
- huomioidaan ajankohtaiset juhlat mm. joulun maailmalla
- suunnitellaan ja toteutetaan omavalintainen juhla
- suunnitellaan ja valmistetaan opiskelijabudjettiin sopivia aterioita
- kerrataan vaatehuoltoa ja siivousta
- mahdollisuus opiskella hygieniapassin teoriaosuutta (testi erikseen)

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu x

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot x

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen x

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

ppt esitys valitsemasta maasta

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Säännöllinen, aktiivinen osallistuminen kotitalouden tunneille.
- Oppilas osaa käyttää raaka-aineita taloudellisesti.
- Oppilas suorittaa annetut kotitehtävät.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

V_KO2 Monipuoliset arki- ja juhla-ateriat ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Opitaan suunnittelemaan ateriakokonaisuuksia.
- Suunnitellaan ja valmistetaan arkiaterioita eri raaka-aineista

Sisällöt:

- Perekäytännön arkiruoan valmistamiseen.
- Ateriat voivat olla kotoisin Suomesta tai muualta maailmasta.
- Leivotaan erilaisia leivonnaisia.

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminenx_

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidotx_

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen_x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Hyvän osaamisen kriteerit

KÄYTÄNNÖN TOIMINTATAIDOT

Oppilas osaa suunnitella, arvioida ja kehittää työskentelyä.

Oppilas osaa työskennellä järjestelmällisesti ja tekee työn loppuun asti.

Oppilas osaa seurata ajan kulkua ja ehtii yleensä ajoissa.

Oppilas osaa tehdä käytännön töitä, kuten valita ruoka- ja puhdistusaineita, siivota, pestä pyykkiä ja valmistaa ruokaa.

Oppilas osaa valita ja käyttää erilaisia materiaaleja, työvälineitä ja laitteita ja tvt-teknologiaa kestävän kulutuksen mukaisesti,

Oppilas osaa toimia niin, että työn jälki on kaunista, esim. Katettu pöytä, leivonnaisen ulkonäkö.

Oppilas osaa työskennellä hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti käytettävissä olevien voimavarojen mukaan.

YHTEISTYÖ- JA VUOROVAIKUTUSTAITOT

Oppilas osaa työskennellä sekä yksin että ryhmässä hyvien tapojen mukaisesti.

Oppilas osaa jakaa töitä tasapuolisesti itselle ja toisille.

Oppilas osaa kuunnella, keskustella ja neuvotella sekä kertoa perustellusti oman näkemyksen.

TIEDONHALLINTATAIDOT

Oppilas osaa käyttää erilaisia kotitalouteen liittyviä ohjeita.

Oppilas osaa hankkia ja arvioida kotitaloustietoa.

Oppilas osaa lukea, tulkita ja arvioida käsitteitä, merkkejä ja symboleja liittyen kotiin, asumiseen ja lähiympäristöön.

Oppilas osaa mitata, laskea ja toimia kustannustietoisesti.

Oppilas osaa ajatella kotitaloudellisesti ja ratkaista arkipäivän ongelmia sekä olla luova.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

V_KU2 Luovasti taiteillen

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Kehittää omaa luovuutta ja kartuttaa niitä taitoja, joista itse on enimmäkseen kiinnostunut.
- Rohkaista heittäytymään kuvallisen tekemisen vietäväksi ja kannustaa omien vahvuuksien kehittämiseen
- Taiteen tuntemuksen ja omien visuaalisten taitojen vahvistaminen ja kehittäminen

Sisällöt:

- Kurssilla käsiteltävät teemat valitaan yhdessä oppilaiden kanssa
- Kuvailmaisun eri tavat

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen_x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisux_

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidotx_

L4 Monilukutaitox_

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen_x

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen_x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- opetus tapahtuu pääsääntöisesti Sirenin salissa, kuvankäsittely ATK-luokassa
- pyritään jalkautumaan luokahuoneen ulkopuolelle oppimaan (Eemil-museo, Lapinlahden veistoskierros, Lapinlahden arkkitehtuuri)
- Kurssilla työskennellään itsenäisesti sekä yhdessä tehden.
- Kurssilla työskennellään itsenäisesti sekä ryhmissä. Työskentely on pitkäjänteistä ja kokeilevaa, joka painottuu oman kuvailmaisun kehittämiseen ja vahvistamiseen. Tarvittaessa opettaja antaa tietoutta jatko-opinnoista visuaalisella alalla.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Hyvän osaamisen kriteerit

VISUAALINEN HAVAITSEMINEN JA AJATTELU

- Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.

KUVALLINEN TUOTTAMINEN

- Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan.
- Oppilas osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskennellessään.
- Oppilas pyrkii vaikuttamaan ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin.

VISUAALISEN KULTTUURIN TULKINTA

- Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.

ESTEETTINEN, EETTINEN JA EKOLOGINEN ARVOTTAMINEN

- Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

V_LI2 Kunto- ja luontoliikunta ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Fyysisen kunnon eri osa-alueiden harjoittelu.
- Yhdessä pelaamisen ilo, reilun pelin periaatteiden mukaan pelaaminen sekä oman parhaansa yrittäminen.
- Oppilas harjoittelee itsenäisesti sekä yhteistyössä muiden kanssa uusia liikuntataitoja ja kunto-ominaisuuksia.

Sisällöt:

- Fyysisen kunnon eri osa-alueiden kehittäminen monipuolisesti.
- Kurssin sisältö suunnitellaan yhdessä ryhmän kanssa.
- Työtapoina ovat opettaja- ja oppilaslähtöiset työskentelytavat sekä yhteistoiminnallisuus.

Laaja-alaisen osaamisen alue

X L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

X L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

X L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

X L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Hyödynnetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä vuodenajan mahdollisuudet huomioiden
- Kunnan tarjoamat liikuntapuitteet.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn tavoitteiden mukainen arviointi.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

V_LI2 Palloilu ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Fyysisen toimintakyvyn harjoittaminen eri pallopeleillä
- Palloilun lajitaitojen (välineenkäsittelytaidot, havaintomotoriset taidot, liikkumistaidot) syventäminen
- Yhdessä pelaamisen ilo, reilun pelin periaatteiden mukaan pelaaminen sekä oman parhaansa yrittäminen.

Sisällöt:

- Monipuolisesti eri palloilulajien harjoituksia ja pelejä (myös viitepelit)
- Välineenkäsittelyharjoituksissa kehittymisen seuranta ja itsearviointia

Laaja-alaisen osaamisen alue

X L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

X L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

X L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

xL7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Kunnan tarjoamat liikuntapuitteet.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn tavoitteiden mukainen arvioiti.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

V_LI2 Palloilu VPJ

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Palloilulajien tuntemuksen lisääminen
- Palloilulajien monipuolinen kokeilu ja harjoittelu
- Pallonkäsittelytaitojen kehittäminen
- Joukkuepelaamisen taitojen harjoittelu ja vahvistaminen
- Palloilulajien tekniikoiden ja peliajatuksen syventäminen pidemmälle kuin yleisopetuksessa on mahdollisuuksia
- Pallopelien sääntöjen tuntemisen vahvistaminen
- Fair play-pelaamiseen sitoutuminen

Sisällöt:

- Erilaiset palloilun muodot vuodenaikojen ja olosuhteiden mukaan
 - joukkuepelit
 - yksinpelit
 - pelit erilaisilla palloilla
 - mailapelit
 - sisäpelit
 - ulkopelit
- Tekniikkojen harjoittelu yksin, parin ja ryhmän kanssa
- Erilaiset pelitavat taitojen harjoittelussa
- Pelitaktiikkojen pohdinta, luominen ja kokeilu
- Pelituomaritoimintaan tutustuminen
- Pelituomarina toimimisen harjoittelu ja kokeilu
- Mahdollisuuksien ja oppilaiden oman kiinnostuksen mukaan lähiympäristön palloilulajien harrastusmahdollisuuksiin tutustuminen vierailuin ja/tai vierailijoiden kautta

Laaaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen X

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu X

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot X

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuudenrakentaminen X

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Hyödynnetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä eri vuodenaikojen mahdollisuudet huomioiden, sisä- ja ulkotilat, pelikentät ja -alueet.
- Käytetään monipuolisesti erilaisia työtapoja opettajajohtoisesta opetuksesta itsenäiseen työskentelyyn, yksilö-, ryhmä- ja parityöskentelyyn.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Arvioinnissa huomioidaan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn tavoitteet.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

V_MS2 Maaseutu tutuksi ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Tutustuminen maaseudun ammatteihin ja elinkeinoihin
- Maaseudun mahdollisuudet nyt ja tulevaisuudessa
- Maaseudun erityispiirteiden tuntemus
- Lähiympäristön vaaliminen

Sisällöt:

- Maatilojen eläimiin ja elinkeinoon tutustuminen
- Metsien monikäyttö
- Metsänhoitoon tutustuminen

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminenx_

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu_x

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen____x

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys_x

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminenx_

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Mahdollisuuksien mukaan tutustumiskäynnit maataloille
- Yhteistyö sidoskumppaneiden kanssa

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Maaseudun mahdollisuuksien ja merkityksen ymmärtäminen
- Kotimaisen ruuan merkityksen tiedostaminen
- Ihmisen toiminnan ja luonnon yhteensovittaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

V_MS2 Metsästys ja kalastus ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Maaseudun mahdollisuudet nyt ja tulevaisuudessa
- Luonnonantimet huvina ja hyötynä
- Lähiympäristön vaaliminen

Sisällöt:

- Suomen eläimistöön perehtyminen
- Riista- ja kalalajiston tunnistaminen
- Kalastusretket (pilkki, onki) mahdollisuuksien mukaan
- Riistanhoitoa ja riistan käsittelyä käytännössä mahdollisuuksien mukaan

Laaaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen x_

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu_x

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot_x

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen x

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys_x

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminenx_

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Mahdollisuuksien mukaan retket metsiin ja vesille
- Yhteistyö sidoskumppaneiden kanssa

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Luonnonantimien arvon ja merkityksen ymmärtäminen
- Ihmisen toiminnan ja luonnon yhteensovittaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

V_MU2 Bändi ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:
· Syventää soitto- ja laulutaitoa
Sisällöt:
· Rumpukompeja, kitarariffejä, bassokulkuja, kosketinsoitin kuvioita ja mikrofoniin laulamista
· Yhteissoittoa luokkabändissä ja pienryhmissä

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen X

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu X

L4 Monilukutaito X

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen X

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Harjoitustilat ryhmätyöskentelyä varten

Arviointi

Oppilas osallistuu laulamiseen ja/tai soittamiseen melko sujuvasti

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

V_MU2 Bändikurssi

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- syventää taitoja bändisoitossa (improvisointi, sointujen hallinta ja "taimissa" soittaminen muiden kanssa)
- saavuttaa taitoja soittaa erilaisia musiikkityylejä

Sisällöt:

- kitarariffien opiskelua, bassonsoiton perusteiden haltuunotto
- Koskettimien rooli bändisoitossa
- laulutaidon kehittäminen erilaisissa tyyleissä

Laaja-alaisen osaamisen alue

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu x

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Musiikkiluokan monipuolinen hyödyntäminen
- Bändisoittimiin tutustuminen

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- oppilas hallitsee ainakin muutaman kitarariffin ja pystyy komppaamaan power- sekä tavanomaisilla soinnuilla
- bassosoitossa kyky soittaa kohtuullisessa määrin "taimissa" oikeita bassokulkuja
- rummuissa muutamia erilaisia komppeja hallussa ja "taimissa" soittaminen onnistuu kohtuullisesti
- laulaja osaa laulaa tyylinmukaisesti sekä laulaa kohtuullisen puhtaasti
- oppilas osoittaa yleistä aktiivisuutta ja kiinnostusta oppiaineeseen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

V_TN2 Tekninen käsityö ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 8 – 9.

Teknisen käsityön opetus 8. ja 9. luokalla syventää ja kartuttaa oppilaan käsityötietoja ja –taitoja. Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Oppilas kykenee entistä itsenäisemmin tekemään tarkoituksenmukaisia materiaali-, työtapo- ja työvälinevalintoja käsityöprosessin eri vaiheissa. Oppilasta ohjataan luovaan suunnitteluun ja itseohjautuvaan työskentelyyn. Projektit dokumentoidaan portfoliotyyppisesti hyödyntäen TVT-laitteistoa. Tietotekniikkaa, 3d-suunnittelua ja ohjelmointia sovelletaan opetuksessa mahdollisuuksien mukaan. Mahdollisuuksien mukaan toteutetaan yhteistyöhakkeita eri oppiaineiden, oppilaitosten sekä paikkakunnan työ- ja tuotantolaitosten kanssa. Edellä mainittuja yhteistyöhankkeita voivat olla esimerkiksi yritysvierailut lähipaikkakuntien teknologiateollisuuden yrityksiin.

Sisällöt:

Innovoidaan, suunnitellaan ja toteutetaan erilaisia käsityötuotteita, joissa toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja.

Sisältöalueet S1-S8: Innovointi, muotoilu, kokeilu, dokumentointi ja arviointi, tekeminen, työturvallisuus, yrittäjämäinen oppiminen sekä tiedostaminen ja osallistuminen.

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen_x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu_x

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot_x

L4 Monilukutaito_x

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen_x

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys_x

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen_x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Hyvän osaamisen kriteerit

Käsityön opetuksen tavoitteena on	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	S2-S5	Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee työskentelyään, osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.
T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan	S1-S5	Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas osaa asettaa työskentelylleen tavoitteita sekä työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja arvioi realistisesti oppimistaan käsityöprosessin aikana.
T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita	S1-S5	Valmistaminen, tekniikat ja työstömenetelmät	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja sekä tekniikoita ja työstömenetelmiä ja osaa käyttää niitä valmistaessaan suunnittelemaansa tuotteita/teoksia.
T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan	S1-S5	Visuaalinen materiaallinen ja teknologinen ilmaisu	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi sekä toteuttaa ne suunnitelmaan perusten ottaen huomioon esteettisyyden ja toimivuuden.
T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	S6	Turvallinen työskentely	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimia turvallisesti käsityöprosessissa.
T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön	S1-S5	Tieto- ja viestintäteknologiset taidot Yhteisöllinen työskentely	Oppilas osaa käyttää itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa suunnittelussa ja valmistamisessa sekä

suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa			oman tai yhteisen käsityö-prosessin dokumentoinnissa tieto- ja viestintä-teknologiaa.
T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä	S7	Kädentaitojen ja käsityön merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa	Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkitystä arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.
T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa	S8	Valintojen tekeminen ja niiden perustelut	Oppilas osaa perustella käsityön merkityksen kestäväälle elämäntavalle ja tehdä sen mukaisia valintoja työskentelyssään.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

Z_ATK1 Viestintätekniikka ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Oppilas ymmärtää rakenteisen tekstinkäsittelyn periaatteet ja osaa soveltaa niitä eri ohjelmissa.
- Oppilas osaa muokata tai parantaa valokuvia ja piirroksia.
- Oppilas piirtää sekä rasteri- että vektorigrafiikkaa.
- Oppilas osaa taulukkolaskennan perusteet (sarjat, kaavojen kirjoittaminen, soluviittaukset).
- Oppilas käyttää tekoälyavustajia yksinkertaisiin tehtäviin.

Sisällöt:

- Tekstinkäsittely, rakenteinen kirjoittaminen, verkkosivujen koodaaminen.
- Esittäminen ja esitysgrafiikka, esitysten jakaminen.
- Valokuvaus, kuvankäsittely ja piirtäminen, rasteri- ja vektorigrafiikka.
- Kuvan, äänen ja videokuvan käsittely.
- Taulukkolaskenta.
- Matemaattinen esittäminen.
- Tekoälypalvelut.

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	X
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	X
L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	X
L4 Monilukutaito	X
L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	X
L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	X
L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	X

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Opetus ATK-luokassa.
- Jokaiselle oppilaalle on varattu henkilökohtainen työasema.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Oppilas osaa raportoida työskentelyään. Raportointi on säännöllistä ja selkeää.
- Oppilas osaa etsiä ja valikoida ohjeita verkosta ja jakaa niitä myös muille.
- Oppilas tutkii ja kokeilee ohjelmia ja pyrkii laajentamaan osaamistaan.
- Oppilas kokeilee ja yhdistelee eri viestintätapoja.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

9. luokka

x_ATK1 Tietotekniikka VPJ

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Kuvan- ja videonkäsittely ilmaisohjelmilla (esim. Pixlr, Gimp, iMovie)
- jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia Office- ohjelmien perustaitoja

Sisällöt:

- OneDrive
- Sähköposti
- Tekijänoikeudet
- Kuvankäsittelyn perusteet: mm. rajausta, värien säätö, kirkkaus, kontrasti, oikaisu
- Kuvankäsittelyn työkaluja: mm. tasot, taikasauva, leikkaustyökalut, efektit, kloonaukset
- Green screen tekniikka
- Vektorigrafiikan alkeet
- Tekoäly kuvankäsittelyssä
- 3D grafiikan alkeet
- Videoeditointi: tekstit, siirtymät, efektit, taustamusiikki
- Tekstinkäsittelyn perusteet: tasaukset, marginaalit, kuvat, erikoismerkit
- Taulukkolaskennan perusteet: peruslaskutoimitukset, soluviittaukset, kaavat, kuvaajat
- Powerpointin ominaisuudet: animaatiot, siirtymät, taulukot, kuvat, kaaviot, muistiinpanot, hyperlinkki, videon upotus

Laaja-alaisen osaamisen alue

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen X
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen X
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys X

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Kurssin tehtävänannot ja tehtävien palautus OneNotessa
- Asiat opetetaan tunnilla ja opettaja kiertää ja neuvoo luokassa
- Kannustetaan itseohjautuvuuteen ja ohjelmien omien apusivustojen käyttöön

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä kun 75% kurssitehtävistä on tehty huolellisesti ja palautettu OneNoteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

x_HI1 2. maailmansodan historiaa Suomessa VPJ

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Syvennetään tietämystä toisesta maailmansodasta Suomen näkökulmasta: syyt, tapahtumat ja seuraukset.

Sisällöt:

- 2. Maailman sodan tapahtumat Suomessa ja sen vaikutukset maahamme
- Talvi-, Jatko- ja Lapinsota, keskeiset taistelupaikat, sotatapahtumat, suhde Natsi-Saksaan, väestön evakuoinnit, Lotta järjestö, karjalaisuus, sotasyllisyys, valvontakomissio, asekatkenta.
- Perehtymien ajanjakson mielenkiintoisiin henkilöihin mm. Simo Häyhä, Mannerheim, Ryti.

Laaaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu x

L4 Monilukutaito x

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tiedonhankinta itsenäisesti, parityöt, vierailijat, videot, haastattelut.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Oppilas osaa kertoa Suomen historiasta toisessa maailmansodassa mm. syyt ja seuraukset, tapahtumapaikkoja, sekä henkilöitä.
- Oppilas ymmärtää ajanjakson tärkeyden itsenäisen Suomen kannalta.

- Oppilas suorittaa tunnin tehtävät sekä kotitehtävät

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

x_IT1 Ideasta esitykseksi VPJ

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- yhdessä laaditun esityksen toteuttaminen ideasta valmiiksi esitykseksi
- omien ulottuvuuksien kokeileminen ilmaisussa
- omien esiintymistaitojen harjoittelu ja kehittäminen
- vastuun ottaminen omasta osuudesta työryhmän jäsenenä luovan prosessin etenemisessä
- yhteistyöhön ja yhteiseen tehtävään ja tavoitteeseen sitoutuminen

Sisällöt:

- yhdessä suunnitellun ja toteutetun esityksen esittäminen ryhmän valitsemalle yleisölle
- esitys: näytelmä, tanssi, performanssi, nukketeatteri, musikaali jne.
- kohderyhmä: varhaiskasvatus, esikoululaiset, 1.–3.-luokat, 4.–6.-luokat, yläkoulun luokat, vanhukset jne., ”suuri yleisö”
- voidaan tehdä esitys koulun juhlaan: jouluku, kevät, Kalevalanpäivä, Äitienpäivä jne.
- kokeillaan esittävän taiteen erilaisia keinoja
- tutustutaan esittävän taiteen ammattilaisten työhön ja työympäristöön (teatterivierailu, vierailijat)
- esityksen kokonaisuuden eri puolten tutkimista (tila, rekvisiitta, lavastus, näyttelijäntyö, musiikki, valot, ääni)
- tutkitaan itse kokeillen musiikin, tilan, kuvan, liikkeen, valojen ja puvustuksen merkitystä esitykseen

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen X

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu X

L4 Monilukutaito X

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen X

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys X

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen X

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- tehtävästä ja harjoituksesta riippuen yksilö-, pari- pienryhmä- tai suuryrhmätyöskentelyä

- vierailut ammattilaisten toimintaympäristöihin ja heidän työskentelyynsä tutustuminen mahdollisuuksien mukaan, ammattilaisvierailijat
- kurssin tarkemmat tavoitteet ja sisällöt suunnitellaan ja päätetään yhteistyössä kurssin opiskelijoiden ja opettajan kanssa.
- ei edellytä aiempia draamaopintoja.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Arvioinnissa huomioidaan oppilaan

- ryhmätyötaidot
- kokonaisvaltainen toiminta
- työskentely draamaprosessissa
- draamataidot
- kyky vastaanottaa, arvioida ja antaa palautetta draaman laadusta ja analysoida sitä

Oppilas osallistuu yleisölle suunnattuun esitykseen.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

x_KO1 Hei me leivotaan VPJ

Valinnaisen tehtävä

Laaja-alaisen osaamisen alue

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu x

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot x

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen x

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tutustutaan leivonta -blogiin tai Instagram tiliin

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Oppilas...

- osaa valmistaa erilaisia taikinoita ohjeiden avulla ja soveltaa tarvittaessa niitä
- saa käyttää taloudellisesti raaka-aineita
- osaa etsiä ohjeita Internetistä ja käyttää/soveltaa niitä itselleen sopiviksi
- suorittaa annetut kotitehtävät

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

x_KU1 Kuvataide lyhyt VPJ

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Syventää ja laajentaa kaikille yhteisen kuvataiteen oppimäärän sisältöjä.
- Oppilasta kannustetaan ilmaisemaan kuvalliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan, ajatuksiaan ja tunteitaan.
- Oppilas ymmärtää taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle.
- Oppilas tutustuu erilaisiin tapoihin kokea, ymmärtää, tuottaa ja tulkita taidetta.
- Oppilas löytäisi oman kuvallisen ilmaisutapansa ja vahvuutensa.

Sisällöt:

- Tarkentuvat valinnaisen kuvataiteen kurssilla.
- Tarjotaan mahdollisuuksia toteuttaa omia kiinnostuksen kohteita eikä koko ryhmän ole pakko tehdä samaa.
- Syventävät peruskuvataiteen sisältöjä esim. piirtämisessä, maalaamisessa, muotoilussa, suunnittelussa, erilaisten välineiden käytössä

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen X

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu X

L4 Monilukutaito X

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen X

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Ohjaa oppilasta aktiiviseen ympäristön, taiteen ja visuaalisen kulttuurin havainnoimiseen.
- Ohjaa soveltamaan erilaisia kuvailmaisun tapoja omassa kuvallisessa ilmaisussaan.
- Ohjataan käyttämään monipuolisemmin erilaisia välineitä, työtapoja, materiaaleja kuin peruskuvataideopetuksessa.
- Oppilasta kannustetaan etsimään ja toivottavasti löytämään oma kuvallinen ilmaisutapansa ja vahvuutensa identiteettiä etsiessään.
- Huomioidaan oppilaiden erilaisuus.
- Annetaan enemmän mahdollisuuksia toteuttaa omia kiinnostuksen kohteitaan kuin peruskuvataideopetuksessa.
- Mahdollisuuksien mukaan erilaiset projektit sekä oppimisympäristöt.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Arviointi valtakunnallisten kriteereiden mukaan.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

x_LI1 Kuntoliikunta 2 VPJ

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet: Kurssi on kuntoliikunta 1-kurssin jatkokurssi, jonka tavoitteet ja sisällöt riippuvat Kuntoliikunta 1 -kurssin toteutuneista tavoitteista ja sisällöistä. Kuntoliikunta 2 – kurssille osallistuminen kuitenkin EI EDELLYTÄ Kuntoliikunta 1 – kurssiin suorittamista. Kurssin sisällöt ja tavoitteet rakennetaan yhdessä kurssin osallistujien kanssa heidän toiveensa ja tarpeensa huomioiden.

- Fyysisen kunnon eri osatekijöiden monipuoliseen harjoitteluun tutustuminen
 - Voima
 - Nopeus
 - Kestävyys
 - Koordinaatiokyky ja taito
 - Liikkuvuus
- Omien fyysisten ominaisuuksien arviointi
- Fyysisten ominaisuuksien kehittämiseen tähtäävän treenaamisen vahvistaminen
- Psyykkisten ominaisuuksien kehittämistarpeen ymmärtäminen liikunnassa
- Sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutuksen tarpeen ymmärtäminen liikunnassa

Sisällöt:

- Fyysisen kunnon osatekijöihin tutustuminen peleissä, salityöskentelyssä ja muussa liikunnassa
 - Voima: perusvoima, kestovoima, nopeusvoima ja räjähtävävoima
 - Nopeus: perusnopeus, reaktionopeus, kiihtyvyys ja ketteryys
 - Kestävyys: peruskestävyys, nopeuskestävyys, anaerobinen ja aerobinen kestävyys
 - Liikkuvuus: notkeus, lihastasapaino
 - Taito: koordinaatiokyvyt, nopeustaitavuus, reaktiokyvyt
- Kuntosalityöskentely fyysisen kunnon kehittämisessä
 - kuntosalilaitteet, vapaat painot ja levytanko, turvalliset nostotavat
 - kuntosaliohjelmien perusasiat: sarjat ja toistot kehitettävien ominaisuuksien suhteen
- Lihaskuntoharjoittelu eri muodoissa
 - kaikki lihasryhmät huomioiva monipuolinen harjoittelu
 - oman kehon painolla ja apuvälineillä (mm. kahvakuula)
- Kestävyyden harjoittelu
 - lenkkeily, intervalliharjoittelu
 - eri liikuntalajit: juoksu, hiihto, luistelu, pallopelit
- Nopeuden harjoittelu
 - nopeuden merkitys eri lajeissa: reaktionopeus, nopeat suoritukset, nopeustaitavuus, kiihtyvyys ja ketteryys

- Liikkuvuus
 - liikkuvuuden ja lihastasapainon merkitys liikuntasuorituksessa
 - venyttelyn merkitys ja hyödyt
- Taidon harjoittelu
 - pelit, eri liikuntalajit, voimistelu, perusliikunta

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen X

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu X

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot X

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen X

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen X

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Kurssin sisältö muotoutuu lopulta kurssin kuluessa ryhmän tarpeiden mukaisesti ja yhteissuunnittelussa opettajan ja oppilaiden kesken.
- Monipuoliset ympäristöt. Liikuntatilat, pelialueet käyttöön
- Yksilö-, pari ja ryhmätyöskentelyä
- Yhteissuunnittelu
- Oppilaan oman suunnitelman laadinta ja sen tukeminen

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Arvioinnissa huomioidaan liikunnan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn tavoitteet.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

x_LI1 Kuntoliikunta VPJ

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Fyysisen kunnon eri osatekijöiden monipuoliseen harjoitteluun tutustuminen
- o Voima
- o Nopeus
- o Kestävyys
- o Koordinaatiokyky ja taito
- o Liikkuvuus
- Omien fyysisten ominaisuuksien arviointi
- Fyysisten ominaisuuksien kehittämiseen tähtäävän treenaamisen vahvistaminen
- Psyykkisten ominaisuuksien kehittämistarpeen ymmärtäminen liikunnassa
- Sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutuksen tarpeen ymmärtäminen liikunnassa

Sisällöt:

Fyysisen kunnon osatekijöihin tutustuminen peleissä, salityöskentelyssä ja muussa liikunnassa

- Voima: perusvoima, kestovoima, nopeusvoima ja räjähtävävoima
- Nopeus: perusnopeus, reaktionopeus, kiihtyvyys ja ketteryys
- Kestävyys: peruskestävyys, nopeuskestävyys, anaerobinen ja aerobinen kestävyys
- Liikkuvuus: notkeus, lihastasapaino
- Taito: koordinaatiokyvyt, nopeustaitavuus, reaktiokyky

Kuntosalityöskentely fyysisen kunnon kehittämisessä

- kuntosalilaitteet, vapaat painot ja levytanko, turvalliset nostotavat
- kuntosaliohjelmien perusasiat: sarjat ja toistot kehitettävien ominaisuuksien suhteen

Lihaskuntoharjoittelu eri muodoissa

- kaikki lihasryhmät huomioiva monipuolinen harjoittelu
- oman kehon painolla ja apuvälineillä (mm. kahvakuula)

Kestävyys harjoittelu

- lenkkeily, intervalliharjoittelu
- eri liikuntalajit: juoksu, hiihto, luistelu, pallopelit

Nopeuden harjoittelu

- nopeuden merkitys eri lajeissa: reaktionopeus, nopeat suoritukset, nopeustaitavuus, kiihtyvyys ja ketteryys

Liikkuvuus

- liikkuvuuden ja lihastasapainon merkitys liikuntasuorituksessa
- venyttelyn merkitys ja hyödyt

Taidon harjoittelu

- pelit, eri liikuntalajit, voimistelu, perusliikunta

Laaaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen X

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu X

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot X

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen X

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen X

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Kurssin sisältö muotoutuu lopulta kurssin kuluessa ryhmän tarpeiden mukaisesti ja yhteissuunnittelussa opettajan ja oppilaiden kesken.
- Monipuoliset ympäristöt. Liikuntatilat, pelialueet käyttöön
- Yksilö-, pari ja ryhmätyöskentelyä
- Yhteissuunnittelu
- Oppilaan oman suunnitelman laadinta ja sen tukeminen

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Arvioinnissa huomioidaan liikunnan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn tavoitteet.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

x_MU1 Laulukurssi VPJ

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- tutustua eri tyyllilajeja ja aikakausia edustaviin lauluihin
- kehittää laulutaitoa sekä solistina ja osana ryhmää
- kehittää äänen hallintaa ja kontrollia

Sisällöt:

- lauluryhmässä laulaminen
- harjoitella mikrofoniin käyttöä laulamiseksi

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu x

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen x

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Musiikin opetustilan hyödyntäminen kattavasti
- Lähiympäristön tilojen hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- oppilas kykenee laulamaan osana esim. lauluryhmää
- oppilas kykenee ainakin kohtuullisesti laulamaan kaksiaäänistä stemmalaulua
- oppilas uskaltaa tuottaa ääntä ja osoittaa aktiivisuutta ja kiinnostusta kyseistä kurssia kohtaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

x_MU1 Toivelaulut ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Kuunnella ja toteuttaa oppilaiden musiikillisia valintoja
- Tuoda esille ja toteuttaa musiikin hyvinvointia edistäviä ominaisuuksia

Sisällöt:

- Toivelauluja sekä soittotehtäviä, hittibiisejä sekä klassikoita
- Mahdollisuus tehdä esityksiä jouluihin tai keväthuhlaan sekä ystäväpäivään

Laaja-alaisen osaamisen alue (laita rasti X)

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen X

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu X

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot X

L4 Monilukutaito X

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen X

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Mahdollisuus yhteistyöhön esim. Ilmaisutaidon tai kuvataidekurssien kanssa juhlaohjelmien valmistamisessa tai videoimisessa

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Oppilas toimii itsenäisesti musisoivan ryhmän jäsenenä huolehtien osuudestaan
- Suoritusmerkintä: Läsnä vähintään puolet kurssista, osallistuu työskentelyyn

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

x_MUU1 Retkeilykurssi ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Kartuttaa osaamista luonnossa liikkumisesta.
- Toimia osana ryhmää oman mukavuusalueen ulkopuolella.
- Huolehtia perustarpeiden toteutumisesta ja jaksamisesta luonnossa.
- Yhteistoiminnallinen osaaminen

Sisällöt:

- Yön yli retki luonnossa
- Hätäensiapu
- Retkikeittimen käyttö ja retkiruoat
- Yöpyminen ja telttailu ja niihin liittyvät varusteet
- Turvallinen ja kestävä retkeily (jokaisen oikeudet jne...)
- Palautepäivä

Laaja-alaisen osaamisen alue (*laita rasti X*)

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot_x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Yön yli retki kansallispuistossa
- Tarvitaan autokyyti / bussi
- Kahden opettajan tarve
- Mahdollisuus poistaa kurssilta, jos opiskelija koetaan vaarantavaksi tekijäksi

- Suoritetaan muutamalla kontaktijaksolla ja kenttäviikonloppuna

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Auttavaisuus ja vastuullisen retkeilyn toteuttaminen
- Yhteinen osallistuminen ja tsemppaaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

9. luokka

x_TN1 3D-suunnittelu ja tulostaminen ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

3d-suunnittelun ja tulostamisen lyhytkurssin opetus 8. ja 9. luokalla syventää ja kartuttaa oppilaan 7lk:lla oppimia taitoja.

Oppilas kykenee entistä itsenäisemmin tekemään suunnittelutyötä omaan 3d-suunnitteluprojektiinsa liittyen. Oppilasta ohjataan luovaan suunnitteluun ja itseohjautuvaan työskentelyyn. Projektit dokumentoidaan portfoliotyyppisesti hyödyntäen TVT-laitteistoa.

Oppilas tutustuu kurssin aikana ilmaisiin 3d-suunnitteluohjelmiin mahdollisuuksien mukaan. Tutustuminen tapahtuu suunnitteleamalla oma tuote, joka myöhemmin tulostetaan osa kerrallaan 3d-tulostimella.

Sisällöt:

Innovoidaan, suunnitellaan ja toteutetaan erilaisia käsityötuotteita, joissa toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia ja teknisiä ratkaisuja. Sisältöalueet S1-S8: Innovointi, muotoilu, kokeilu, dokumentointi ja arviointi, tekeminen, työturvallisuus, yrittäjämäinen oppiminen sekä tiedostaminen ja osallistuminen.

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen_x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu_x

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot___x

L4 Monilukutaito_x

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen___x

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys___x

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen___x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Suunnittelua tietokoneella
- Tulostaminen tapahtuu osa kerrallaan teknisen työn luokassa, käytännössä tulostaminen tapahtuu oppituntien ulkopuolella

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Kurssi arvioidaan suoritettu/suorittamaton
- Hyvän osaamisen taidot: valmis toimiva projekti

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

x_TN1 Tekninen työ VPJ

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

Teknisen työn taitojen kurssi, jossa tavoitteena on jo aiemmin opittujen tietojen ja taitojen kertaaminen, soveltaminen syventäminen.

Sisällöt:

Sisältö koostuu 7.lk:lla opituista taidoista, joita soveltaen voidaan valmistaa yksilöllisiä itse suunniteltuja tuotteita tai korjata jo olemassa olevia laitteita tai tuotteita.

- Puutyöt
- Metallityöt
- Elektroniikkatyöt

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen X

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot X

L4 Monilukutaito X

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen X

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys X

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Puun- ja metallityöstökoneiden järkevä ja turvallinen käyttö.
- Oman ajattelun kehittäminen työn suunnittelussa ja valmistamisessa.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Oppilas...

- osaa suunnitella työtään ja etenee johdonmukaisesti.
- käyttää tarkoituksenmukaisia materiaaleja, työtapoja ja -välineitä.
- osaa työskennellä itsenäisesti.
- on kekseliäs.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

x_TS1 Itse tein! VPJ

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- oman kiinnostuksen ja suunnittelun pohjalta toteutetaan tuotteita eri tekniikoilla
- oman työn suunnittelu, toteutus ja arviointi
- dokumentointi tietotekniikkaa hyödyntäen
- käyttökelpoinen tuote, joka

Sisällöt:

- oman kiinnostuksen mukaan toteutus eri tekniikoilla esim. ompelu, neulonta, virkkaus, kankaanpainanta, kirjonta, tuunaaminen, materiaalien kierrätys
- kestävän kehityksen ajatus esim. kierrätettäviä materiaaleja hyödyntäen

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu x

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen x

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Koulun oppimistilojen hyödyntäminen
- Mahdollisuuksien mukaan lähialueen opetustilojen hyödyntäminen ja vierailut

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- oma suunnittelu, toteutus, arviointi ja dokumentointi – valmis työ, joka kelpaa itselle
- taloudellinen materiaalien käyttö
- huolellisuus työn tekemisessä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

x_TS1 Kierrätys ja vaatteiden huolto ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

Opetellaan pidentämään vaatteiden elinikää paikkaamalla, parsimalla ja tuunaamalla. Jos vaate on jäänyt pieneksi tai siinä on isoja reikiä tms. Opettelemme hyödyntämään siitä saatavaa materiaalia valmistamalla jonkun uuden tuotteen. Samalla perehdytään hieman materiaalioppiin ja opitaan tunnistamaan eri materiaaleja sekä niiden huoltoa.

- Oppia korjaamaan rikkiäisiä vaatteita ja kodin tekstiilejä
- Oppia pidentämään vaatteiden ikää
- Oppia tekemään kestävä kehityksen mukaisia valintoja
- Oppia erottamaan tekstiililaadut

Sisällöt:

- Opetellaan erilaisia korjaustekniikoita, joita voi hyödyntää vaatteiden korjaamisessa.
- Opetellaan tunnistamaan tekstiilien laadut ja käyttötarkoitukset. Tutustutaan kestävä kehityksen keskeisiin käsityksiin. Pohditaan, miten itse voidaan tehdä kuluttajana ekologisia valintoja tekstiileihin ja vaatteisiin liittyen.

Laaja-alaisen osaamisen alue (*laita rasti X*)

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminenx_

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu_x

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidotx_

L4 Monilukutaitox_

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen_x

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyysx_

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen_x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Kankaanpainannan tekniikat
- Internetin käyttö ideoinnista

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Hyvä ideointi
- Opetettujen tekniikoiden hallinta ja soveltaminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

x_TUK1 Tukioppilastoiminta 1 VPJ

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- kouluttaa koululle tukioppilaita kumppanina Mannerheimin Lastensuojeluliitto MLL
- yhteisöllisen toimintakulttuurin luominen yhdessä nuorten kanssa
- tuoda oppilaiden osallisuus osaksi koulun toimintaa
- edistää koulussa demokraattista päätöksentekoa ja yhteistyötä oppilaita koskevissa asioissa
- ohjata oppilaita tarjoamaan vertaistukea koulukavereilleen
- harjoittaa ja kehittää vuorovaikutustaitoja
- toiset huomioivat käyttäytymisen edistäminen koulussa
- tukea ja edistää tukioppilaiden kehittymistä yksilöinä
- harjoitellaan ideointia, osallistumista, toteuttamista ja itse tekemistä koulun tapahtumien ja tempausten puitteissa

Sisällöt:

- tukioppilaskoulutus vähintään 12 tuntia
- tukioppilaiden oman toimintasuunnitelman laatiminen
- toimintojen ideointi, suunnittelu, toteutus ja arviointi
- tukioppilasryhmän vuorovaikutuksen kehittäminen ja tukeminen toiminnan ja arvioinnin avulla
- oppilaan oman kehityksen tukeminen ja vastuullisuuteen kasvaminen
- 6.-luokkalaisten tervetuloapäivä yläkouluun
- 7.-luokkalaisten ryhmäytyspäivä
- erilaisten tapahtumien järjestäminen itse ja/tai yhteistyössä oppilaskunnan hallituksen kanssa

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen X

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu X

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot X

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys X

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen X

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- toimintaa sekä ylä- että alakoululla

- yhteistyötä paikallisten järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa (MLL, SPR, WPK, Lions, seurakunta, liikuntajärjestöt)
- vierailevia kouluttajia mahdollisuuksien mukaan
- osallistuminen kunnan ja alueen tukioppilastapahtumiin mahdollisuuksien mukaan

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Oppilaan itsearviointi omasta kehitymisestään yhdistettynä opettajan tekemään arviointiin mm. seuraavien näkökohtien avulla:

- vastuullisuus
- vuorovaikutustaidot
- yhteistyötaidot
- rohkaistuminen vaikuttamaan omalta osaltaan
- tiimityöskentelytaidot
- suunnittelu- ja organisointitaidot
- kasvaminen empaattiseen toisten huomioimiseen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

x_YH1 Matkalla omaan elämään VPJ

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- oman talouden suunnittelu: mistä rahaa tulee ja mihin sitä menee
- vinkit arjessa selviämiseen: osaa mm. suunnitella ja toteuttaa edullisia aterioita

Sisällöt:

- laina, sijoittaminen, kuluttajansuoja kaupankäynnissä, tuet nuorille
- budjetointi, kustannuslaskelmat, ensimmäiset hankinnat omaan kotiin
- ateriasuunnittelu ja toteutus kokkauserroilla

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu x

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot x

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen x

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys x

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- hyödynnetään tietotekniikkaa mm. budjetointiin ja tiedonhankintaan
- kokkauserroilla (1x kk) toteutetaan aterioita ja leivonnaisia

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Oppilas...

- osaa arvioida mistä oman talouden tulot ja menot koostuvat ja toimia sen mukaisesti
- tietää sijoittamisen perusteet ja eri yhteiskunnan tukimuodot opiskelijalle
- osaa vertailla eri lainamuotoja, tehdä kustannuslaskelman
- aktiivinen osallistuminen tunnilla sekä suorittaa annetut tehtävät tunnilla sekä kotitehtävät

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

y_AI1 Luova kirjoittaminen ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Rohkaistua kirjoittamaan erityyppisiä tekstejä monipuolisesti
- Oppia ilmaisemaan itseään kirjoittamalla
- Syventää osaamista erilaisista tekstilajeista

Sisällöt:

- Tuotetaan monipuolisesti erilaisia tekstejä
- Tutustutaan uusiin tekstilajeihin ja syvennetään tuttujen tekstilajien osaamista
- Opitaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta
- Työstetään tekstejä itse, pareittain ja ryhmissä

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu x

L4 Monilukutaito x

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen x

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Tekstien tuottaminen ja lukeminen eri tekstiympäristöissä
- Tekstien tuottaminen ja niistä keskusteleminen yhdessä muiden kanssa

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Arviointikriteerit arvosanalle S

- Oppitunneille ja oppituntityöskentelyyn osallistuminen sekä sovittujen tehtävien tekeminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

y_KU1 Kuvataide - lautapeliin lomoissa ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Kurssilla tutustutaan lautapeliin ja pelaamisen historiaan. Kurssin aikana pelataan lauta/pöytäpelejä ja pohditaan mikä merkitys peleillä ja kisaamisella on ihmiselle.
- Kurssin toteutetaan oma peli, johon kuuluvat myös toimivien sääntöjen luominen, pelikorttien, pelinappuloiden ja säilytyslaatikon tekeminen.

Sisällöt:

- Erilaiset pöytä/lautapelit
- Tutustutaan keskeisiin lautapeleihin tuottaviin firmoihin
- Pelin suunnittelun perusteet

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen_x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu_x

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot_x

L4 Monilukutaito_x

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen_x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Kurssille osallistumien vaatii yhteistyötaitoja.
- Kurssille osallistuminen vaatii sitoutumista pitkäjänteiseen oman pelin kehittämiseen.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Hyväksytty/hylätty

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

y_LI1 Mailapelit ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Kehittää oppilaan välineenkäsittelytaitoja ja havaintomotorisia taitoja monipuolisesti erilaisten mailapeliä avulla.
- Oppilas osallistuu aktiivisesti tuntitoimintaan ja yrittää oman parhaansa.

Sisällöt:

- Kurssin sisältö suunnitellaan yhdessä oppilasryhmän kanssa.
- Työtapoina ovat opettaja- ja oppilaslähtöiset työskentelytavat sekä yhteistoiminnallisuus.
- Monipuolinen mailapelikurssi.

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	X
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	X
L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	X
L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	X

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Koulun tarjoamat liikuntapuitteet.
- Yksilö- ja ryhmätasolla toteutettavat mailapelitunnit.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Oppilas osallistuu aktiivisesti omalla tasollaan mailapelikurssille.
- Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan sekä turvallisuudestaan.
- Oppilas osoittaa myönteistä asennetta eri mailapeleissä.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

y_MSV2 Kaikkea koirista

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Laajentaa tietämystä koirista lemmikkeinä
- Ymmärtää, mitä vastuullinen koiran omistaminen tarkoittaa ja mitä se vaatii
- Antaa valmiuksia koiranomistamiseen ja koiran kanssa harrastamiseen
- Ymmärtää koiran merkitys yksilön ja yhteiskunnan tasolla

Sisällöt:

- Tutustutaan monipuolisesti koiraan lemmikkieläimenä
- Opitaan perustietoa eri koiraroduista, koiran hoidosta ja hyvinvoinnista sekä koiran koulutuksesta.
- Perehdytään erilaisiin koiraharrastuksiin
- Koirien merkitys yhteiskunnassa (virkakoirat) ja henkilökohtaiset hyötykoirat.
- Koiriin liittyvä lainsäädäntö ja eläinsuojelulliset näkökohdat
- Koirien ensiapu hätätilanteissa

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen_x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisux_

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidotx_

L4 Monilukutaitox_

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminenx_

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys_x

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen_x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Mahdollisuuksien mukaan vierailuja tai vierailijoita oppitunneilla
- Oppitunneilla koiria mukana mahdollisuuksien mukaan esim. hoitotoimenpiteitä opiskeltaessa

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Arviointikriteerit arvosanalle S

- Oppilas osallistuu oppitunneille säännöllisesti

- Toimii ja työskentelee oppitunneilla annettujen ohjeiden mukaisesti

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

y_MU1 Musiikin kuuntelukurssi ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Harjoitella kuuntelu- ja keskittymistaitoja, oppia kuulon kautta
- Tutustua musiikin tyyleihin, aikakausiin ja ilmiöihin kuuntelemalla musiikkia
- Tarjota musiikinoppimismahdollisuus ilman laulu- ja soittoharjoittelua

Sisällöt:

- Musiikin eri tyylit ja kulttuurit: kansanmusiikki, maailman musiikki, taidemusiikki, iskelmä, pop, rock, jazz, hip hop, rap jne.
- Musiikin merkitys elokuvassa ja näyttämötaiteessa, sanotusten merkitykset sekä musiikin käyttötarkoitukset ja musiikilla vaikuttaminen eri yhteyksissä

Laaaja-alaisen osaamisen alue (*laita rasti X*)

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen X

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu X

L4 Monilukutaito X

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Kuuntelua ja elokuva-, konsertti- sekä näyttämöesitystallenteiden katselua
- Jos mahdollista, konsertti tai näyttämötaide-esitys esim. Musiikkiteatteri vierailu

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan
- Suoritusmerkintä: Läsnä vähintään puolet kurssista: oppilas osallistuu kuunteluun häiritsemättä.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

y_TN1 Mopo- ja moottorikurssi ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Oppilas oppii 4-tahtimoottorin toimintaperiaatteet.
- Oppilas huoltamaan ja etsimään vikaa 4-tahtimoottorilla varustetusta koneesta tai laitteesta
- Oppilas oppii 4-tahti moottorin oikeaoppiseen käyttöön liittyviä asioita
- (Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan 4-tahtimoottorilla varustetun mopon toimintaan ja huoltamiseen.)

Sisällöt:

- Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan erityyppisiin koneisiin ja laitteisiin, jotka käyttävät 4-tahtimoottoria käyttövoimanaan.
- Opetellaan vianetsintää. Apuna käytetään mahdollisuuksien mukaan Internetiä.

Sisältöalueet: Sisältöalueet S1-S8: Innovointi, muotoilu, kokeilu, dokumentointi ja arviointi, tekeminen, työturvallisuus, yrittäjämäinen oppiminen sekä tiedostaminen ja osallistuminen.

Laaaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminenx_

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisux_

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidotx_

L4 Monilukutaitox_

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen_x

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyysx_

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminenx_

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Purkamista ja kasaamista erilaisien koneiden parissa
- Ohjeiden etsiminen internetistä esimerkiksi vikadiagnostiikkaa tehtäessä

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Oppilas ymmärtää 4-tahtimoottorin toimintaperiaatteet.
- Oppilas pystyy paikantamaan mahdollisia vikakohtia moottoriongelmiin ilmettyä.
- (Oppilas osaa tehdä mopoon käyttöikä ja toimintaa edesauttavia huoltotoimenpiteitä.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

y_TS1 Neuletyö ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

Tunneilla valmistetaan oppilaan valinnan mukaan pieni neuletyö. Voi valmistaa esimerkiksi sukat, lapaset, kaulahuivin tai pipon. Tekniikkana käytetään virkkausta ja neulontaa.

- Oppilas etsii itse ohjeen neuleeseen kirjoista, lehdistä tai internetistä.
- Oppilas oppii lukemaan neuleohjeita itsenäisesti
- Oppilas oppii erilaisia neulonta tekniikoita
- Oppilas oppii lukemaan lankarullien vyötteitä ja näin ollen valitsemaan oikeat materiaalit ja työvälineet

Sisällöt:

- Etsitään kirjoista, lehdistä tai internetistä neuleohje, joka toteutetaan.
- Tehdään suunnitelma: valitaan langat ja puikot/koukku

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen_x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu_x

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot_x

L4 Monilukutaito_x

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen_x

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys_x

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen__x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Internetin käyttö ohjeiden etsimisessä

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Hyvä ideointi
- Neuleohjeiden lukutaito
- Neuletekniikoiden hallinta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

z_KO1 Taitava leipuri ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Arjessa selviytymisen taitojen opettelu yksin ja ryhmässä
- Neuvottelutaitojen, yhdessä suunnittelun ja käytännön taitojen harjoittelu
- opittujen taitojen soveltaminen kotitaloustunneilla

Sisällöt:

- Perinteiset suomalaiset leivonnaiset huomioiden mm. kausijuhlat
- Kansainvälisiä leivonnaisia
- Juhla- ja arkileivonnaiset
- Kustannuslaskelman tekeminen
- Gluteeniton leivonta

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen_x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisux_

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot_x

L4 Monilukutaitox_

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminenx_

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminenx_

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Tutustutaan leivonta -blogiin tai facebook tiliin

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- säännöllinen, aktiivinen osallistuminen kotitalouden tunneille
- Annettujen kotitehtävien tekeminen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

z_LI1 Pelit ja leikit ML

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Mukava ilmapiiri, yhdessä tekemisen ilo sekä oman parhaansa yrittäminen.
- Monipuolisia pelejä ja leikkejä ryhmän toiveiden mukaan.

Sisällöt:

- Erilaisia liikunnallisia pelejä ja leikkejä oppilasryhmän toiveiden ja ideoiden mukaan.
- Työtapoina ovat opettaja- ja oppilaslähtöiset työskentelytavat sekä yhteistoiminnallisuus.

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	X	
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	X	
L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	X	
L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen		X

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

Koulun tarjoamat liikuntapuitteet.

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Oppilas osallistuu aktiivisesti omalla tasollaan kurssille.
- Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan sekä turvallisuudestaan.
- Oppilas osoittaa myönteistä asennetta kurssin toimintaa kohtaan.

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

z_MU1 Kuuntelukurssi VPJ

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- oppia kuuntelemaan monenlaista musiikki
- oppia erittelemään ja analysoimaan kuultua musiikkia

Sisällöt:

- eri genreihin kuuluvan musiikin kuuntelu (esim. klassinen, rock- ja jazzmusiikki)
- musiikista keskusteleminen yhdessä

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu x

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Koulun musiikinopetustilojen hyödyntäminen
- Vierailut mahdollisuuksien mukaan

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- oppilas osaa sanallisesti kuvata kuulemaansa musiikkia, ja pystyy poimimaan joitakin olennaisia asioita kuullusta musiikista kuten instrumenttien tunnistaminen, musiikillisten rakenteiden hahmottaminen ja tyylin tunnistaminen
- oppilas kykenee keskittymään musiikin kuunteluun ja osoittaa aktiivisuutta ja kiinnostusta aihetta kohtaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

z_TN1 Mopo- ja moottorikurssi

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- Oppilas oppii 2-tahtimoottorin toimintaperiaatteet.
- Oppilas huoltamaan ja etsimään vikaa 2-tahtimoottorilla varustetusta koneesta tai laitteesta
- Oppilas oppii 2-tahti moottorin oikeaoppiseen käyttöön liittyviä asioita
- (Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan 2-tahtimoottorilla varustetun mopon toimintaan ja huoltamiseen.)

Sisällöt:

- Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan erityyppisiin koneisiin ja laitteisiin, jotka käyttävät 2-tahtimoottoria käyttövoimanaan.
- Opetellaan vianetsintää. Apuna käytetään mahdollisuuksien mukaan Internetiä.

Sisältöalueet: Sisältöalueet S1-S8: Innovointi, muotoilu, kokeilu, dokumentointi ja arviointi, tekeminen, työturvallisuus, yrittäjämäinen oppiminen sekä tiedostaminen ja osallistuminen.

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen__x

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu_x

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidotx_

L4 Monilukutaitox_

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen_x

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyysx_

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminenx_

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- Purkamista ja kasaamista erilaisien koneiden parissa
- Ohjeiden etsiminen internetistä esimerkiksi vikadiagnostiikkaa tehtäessä

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

- Oppilas ymmärtää 2-tahtimoottorin toimintaperiaatteet.
- Oppilas pystyy paikantamaan mahdollisia vikakohtia moottoriongelmien ilmettyä.
- Oppilas osaa tehdä mopoon käyttöikä ja toimintaa edesauttavia huoltotoimenpiteitä,

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

8. luokka

9. luokka

z_TUK Tukioppilastoiminta 2 VPJ

Valinnaisen tehtävä

Tavoitteet:

- jatkokouluttaa koululle tukioppilaita kumppanina Mannerheimin Lastensuojeluliitto MLL
- tukioppilaiden jatkokoulutusteemat valitaan oppilaiden itsensä ja koulun tarpeet huomioiden
- yhteisöllisen toimintakulttuurin luominen yhdessä nuorten kanssa
- tuoda oppilaiden osallisuus osaksi koulun toimintaa
- edistää koulussa demokraattista päätöksentekoa ja yhteistyötä oppilaita koskevilla asioilla
- ohjata oppilaita tarjoamaan vertaistukea koulukavereilleen
- harjoittaa ja kehittää vuorovaikutustaitoja
- toiset huomioivat käyttäytymisen edistäminen koulussa
- tukea ja edistää tukioppilaiden kehittymistä yksilöinä
- ideointia, osallistumista, toteuttamista ja itse tekemistä koulun tapahtumien ja tempausten puitteissa

Sisällöt:

- tukioppilaiden oman toimintasuunnitelman laatiminen
- toimintojen ideointi, suunnittelu, toteutus ja arviointi
- tukioppilasryhmän vuorovaikutuksen kehittäminen ja tukeminen toiminnan ja arvioinnin avulla
- oppilaan oman kehityksen tukeminen ja vastuullisuuteen kasvaminen
- 6.-luokkalaisten tervetuloapäivä yläkouluun
- 7.-luokkalaisten ryhmäytyspäivän suunnittelu ja toteutus yhdessä muiden toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvien tahojen kanssa
- erilaisten tapahtumien järjestäminen itse ja/tai yhteistyössä oppilaskunnan hallituksen kanssa

Laaja-alaisen osaamisen alue

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen X

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu X

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot X

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys X

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen X

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet

- toimintaa sekä ylä- että alakoululla

- yhteistyötä paikallisten järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa (MLL, SPR, WPK, Lions, seurakunta, liikuntajärjestöt)
- vierailevia kouluttajia mahdollisuuksien mukaan
- osallistuminen kunnan ja alueen tukioppilastapahtumiin mahdollisuuksien mukaan

Tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet

Arviointi

Oppilaan itsearviointi omasta kehittämisestään yhdistettynä opettajan tekemään arviointiin mm. seuraavien näkökohtien avulla:

- vastuullisuus
- vuorovaikutustaidot
- yhteistyötaidot
- rohkaistuminen vaikuttamaan omalta osaltaan
- tiimityöskentelytaidot
- suunnittelu- ja organisointitaidot
- kasvaminen empaattiseen toisten huomioimiseen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet

9. luokka

17. Liitteet

LIITE 1 Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan oppimisen arviointi

LIITE 2 Perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan oppimisen arviointi

LIITE 3 Perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan arviointi